

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ

(Τάξεις: Γ', Δ', Ε', ΣΤ' Δημοτικού - Α', Β', Γ' Γυμνασίου)

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΕΙΔΙΚΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ:

Μιχαηλίδης Ιάκωβος, Αν. Καθηγητής Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

(Συντονιστής)

Γιαννακόπουλος Νικόλαος, Επίκ. Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών**Θώδης Γεώργιος**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02**Μαρκαντωνάτος Δημήτριος**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02**Μαστραπάς Αντώνιος**, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ02**Μουρέλος Ιωάννης**, Καθηγητής Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης**Μπιργάλιας Νικόλαος**, Αν. Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών**Νικολάου Αικατερίνη**, Επίκ. Καθηγήτρια Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών**Πάχη Όλγα**, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ02**Σκαλιάπας Γεώργιος**, Σύμβουλος Α΄ ΥΠΑΙΘΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ
ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:**Μπακάλη Γεωργία**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου Τομέα ΠΕ02

ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ:

Αυγέρη Σοφία, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ02**Βούρδογλου Δήμητρα**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ70**Εμμανουλίδου Ευμορφία**, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ70**Ευθυμιάδης Ευστάθιος**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ70**Καραγιάννη Ελένη**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ70**Κολιαδήμου Αγνή**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ02**Κωσταβασίλης Κωνσταντίνος**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ02**Λινάρδος Νικόλαος**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ02**Μανωλάκος Προκόπης**, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ70**Μιχαηλίδου Δέσποινα**, Εκπαιδευτικός Δημόσιου τομέα ΠΕ02**Παπανικολάου Ελένη**, Εκπαιδευτικός Ιδιωτικού τομέα ΠΕ02**Πηλείδου Κωνσταντίνα**, Σχολικός Σύμβουλος ΠΕ70**Τζάμου Αικατερίνη**, Εκπαιδευτικός Δημοσίου τομέα ΠΕ02**Τσίγκα Γεωργία**, Εκπαιδευτικός Δημοσίου τομέα ΠΕ02

**«ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»**

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
Σωτήριος Γκλαβάς
Πρόεδρος του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνη Πράξης
Γεωργία Φέρμελη
Σύμβουλος Α΄ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Το παρόν συγχρηματοδοτήθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους στο πλαίσιο της πράξης «**ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών**» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση**»

ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος

Γενικός σκοπός διδασκαλίας της Ιστορίας είναι η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης. Η ανάπτυξη ιστορικής σκέψης αφορά την κατανόηση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την εξέταση αιτιών και αποτελεσμάτων, ενώ η καλλιέργεια ιστορικής συνείδησης αφορά την κατανόηση της συμπεριφοράς των ανθρώπων σε συγκεκριμένες καταστάσεις και τη διαμόρφωση αξιών και στάσεων που οδηγούν στην εκδήλωση υπεύθυνης συμπεριφοράς στο παρόν και το μέλλον. Έτσι, με τη διδασκαλία της Ιστορίας ο μαθητής μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο την επίγνωση ότι ο σύγχρονος κόσμος αποτελεί συνέχεια του παρελθόντος, αλλά και την αντίληψη ότι ο σύγχρονος ιστορικός ορίζοντας συνδέεται άμεσα με τη ζωή του. Ο σκοπός της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης συνδέεται έτσι με το γενικότερο σκοπό της εκπαίδευσης που αναφέρεται στην προετοιμασία υπεύθυνων πολιτών.

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις της ιστορικής εκπαίδευσης, έχουν επεξεργασθεί διδακτικές μεθόδους που παρέχουν δυνατότητες ουσιαστικής μελέτης και επεξεργασίας της κατανοημένης σε κάθε τάξη ύλης, καθώς, μεταξύ άλλων, προτείνουν την εναλλακτική χρήση και τον συνδυασμό πολλών εκπαιδευτικών διαδικασιών: την αφήγηση των εκπαιδευτικών, την ανάγνωση και μελέτη βιβλίων, τη συλλογή και επεξεργασία ιστορικών πληροφοριών που προέρχονται από διαφορετικές – γραπτές, υλικές, εικονικές, οπτικοακουστικές – πηγές, και την επεξεργασία επιλεγμένων υποενοτήτων με βιωματικές δραστηριότητες και ομαδικές εργασίες. Η ενεργός συμμετοχή των παιδιών στη διαδικασία μελέτης και επεξεργασίας επιλεγμένων ιστορικών υποενοτήτων έχει ως αποτέλεσμα τη δόμηση κριτικής και ουσιαστικής ιστορικής γνώσης και σκέψης, καθώς, μεταξύ άλλων, το μάθημα, από δύσκολο και βαρετό, δυνάμει καθίσταται αποδοτικό, ενδιαφέρον και ευχάριστο για τα παιδιά, στοιχείο απαραίτητο για τη δόμηση κάθε μορφής γνώσης.

Αξιολόγηση

Το μάθημα της Ιστορίας, όπως προαναφέρθηκε, βασίζεται σε μία πολύπλευρη εκπαιδευτική διαδικασία που συνδυάζει αφηγήσεις των εκπαιδευτικών, επεξεργασία διαφόρων υλικών και άυλων πρωτογενών και δευτερογενών πηγών και ποικίλου εκπαιδευτικού υλικού, και βιωματικές δημιουργικές δραστηριότητες. Επειδή αφορά την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών, τόσο τη συναισθηματική όσο και τη διανοητική εξέλιξή τους: όπως την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς τους, την κατάκτηση ιστορικών εννοιών αλλά και γνώσεων, την ανάπτυξη ιστορικής σκέψης καθώς και δεξιοτήτων ιστορικής ερμηνείας με παράλληλη καλλιέργεια κοινωνικών και πολιτισμικών δεξιοτήτων, η αξιολόγηση θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της όλους αυτούς τους παράγοντες και να κινείται προς την κατεύθυνση τόσο της αποτίμησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων όσο και του συνόλου της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
Οι μαθητές, να είναι σε θέση:	A. ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ (25 διδακτικές ώρες)	Οι μαθητές ενδεικτικά μπορεί να:	
-Να γνωρίζουν τους βασικούς μύθους της γένεσης κόσμου και τάξεως (κοσμογονία) από την αρχική κατάσταση χάους και ερέβους.	1. Η ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ (3 ώρες) Τι πίστευαν οι αρχαίοι Έλληνες για τη γέννηση του κόσμου (1 ώρα)	-προτείνουν τις δικές τους εκδοχές για τη δημιουργία του κόσμου -Αναδιηγούνται ελεύθερα και με δικά τους λόγια	1. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, 1 ^{ος} τόμος, Εκδοτική Αθηνών. 2. Ελληνική Μυθολογία

<p>-Να κατανοούν ότι οι κοσμογονικοί μύθοι προέκυψαν ως αποτέλεσμα της ανάγκης του προϊστορικού και αρχαϊκού ανθρώπου να συλλάβει την αρχή της κοσμικής και ανθρωπίνης ύπαρξης και, τελικά, την αιτία της δικής του ύπαρξης.</p> <p>-Να διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ μύθου και «ιστορικής πραγματικότητας»</p>		<p>τους μύθους της κοσμογονίας.</p> <p>-Διαβάζουν κείμενα-πηγές, διασκευασμένα από την αρχαιοελληνική γραμματεία, που περιλαμβάνουν μύθους και άλλα, που αναφέρονται σε ιστορικά γεγονότα και προσπαθούν να τα συγκρίνουν εντοπίζοντας κατά το δυνατό τα φανταστικά στοιχεία.</p> <p>-Παρατηρούν απεικονίσεις των θεών και των συμβόλων τους από την αρχαιότητα ως σήμερα.</p> <p>-Συζητούν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του καθενός θεού/ας.</p> <p>-Ζωγραφίζουν τους θεούς και τις θεές και γράφουν ολιγόστιχα ποιημάτια για τον καθένα.</p>	<p>Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>3. Μυθολογία-θρησκεία. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας</p> <p>4. Λογισμικό του Π.Ι για την Γ' και Δ' τάξη (Μυθολογία)</p> <p>5. Ησίοδος, Θεογονία <i>Ανθολογία Αρχαίας Ελληνικής Γραμματείας</i>. Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.</p> <p>6. Όμηρος <i>Οδύσσεια</i></p> <p>7. Όμηρος <i>Ιλιάδα</i></p> <p>8. Όμηρος <i>Οδύσσεια</i></p> <p>9. Όμηρος <i>Ιλιάδα</i></p> <p>10. Πλούταρχος <i>Βίοι Παράλληλοι Θησέας – Ρωμύλος</i></p>
<p>-Να γνωρίζουν τους θεούς και τις θεές του Ολύμπου</p> <p>-Να γνωρίζουν τα σύμβολα των θεών, τις μεταξύ τους σχέσεις καθώς και τους επικρατούντες τρόπους λατρείας- τελετουργίας των αρχαίων Ελλήνων</p>	<p>Θεοί και θεές του Ολύμπου (1 ώρα)</p>	<p>-Παίζουν θεατρικό παιχνίδι όπου ο κάθε μαθητής υποδύεται το θεό της αρεσκείας του.</p> <p>-Συζητούν για τη θρησκεία των αρχαίων Ελλήνων και τη συγκρίνουν με τη σημερινή (Στο πλαίσιο της συζήτησης είναι δυνατό να γίνει αναφορά και σε άλλα δόγματα).</p> <p>-Διαβάζουν μύθους που αναφέρονται στη δημιουργία του ανθρώπου.</p> <p>-Χαρακτηρίζουν τα</p>	
<p>-Να γνωρίζουν τους μύθους δημιουργίας του ανθρώπινου είδους και τα μυθικά πρόσωπα που σχετίζονται με αυτούς.</p> <p>-Να κατανοούν τις βασικές έννοιες της ενότητας: μύθος, Τιτανομαχία, Γιγαντομαχία, λατρεία, σύμβολο.</p>	<p>Η δημιουργία του ανθρώπου (1 ώρα)</p>	<p>-Χαρακτηρίζουν τα</p>	

		<p>πρόσωπα της ενότητας και τις πράξεις τους.</p> <p>-Περιγράφουν τις έννοιες της ενότητας, σύμφωνα με τις κοινωνικές τους αναπαραστάσεις, προφορικά ή γραπτά με σχετικά ελεύθερο τρόπο.</p> <p>-Συμπληρώνουν σταυρόλεξα, πίνακες, αντιστοιχίσεις, και κείμενα με τα πληροφοριακά στοιχεία των ενότητων.</p> <p>-Με τη βοήθεια των ΤΠΕ κατασκευάζουν εννοιολογικούς χάρτες με τους θεούς/θεές και τις μεταξύ τους σχέσεις.</p>	
	2. ΟΙ ΗΡΩΕΣ (8 ώρες)		
<p>-Να γνωρίζουν ποια είναι η φύση/ υπόσταση (χαρακτηριστικά) ενός ήρωα γενικά.</p> <p>-Να κατανοούν πώς διακρίνεται ένας μυθολογικός ήρωας από τους απλούς ανθρώπους.</p> <p>-Να εκτιμούν τη διαχρονικότητα των ηρώων.</p>	Ήρωες στην Αρχαία Ελλάδα (1 ώρα)	<p>-Συζητούν γιατί οι άνθρωποι χρειάζονταν τους ήρωες και τι είναι αυτό που τους ξεχωρίζει από τους απλούς ανθρώπους.</p> <p>- Μιλούν για τους σύγχρονους υπερήρωες και εξηγούν γιατί γοητεύονται από αυτούς.</p> <p>-Συγκρίνουν τους παλαιότερους ήρωες με τους σύγχρονους και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές, τις οποίες και καταγράφουν.</p>	
	2.1. Ο Ηρακλής (4 ώρες)		
-Να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του ήρωα-κυνηγού στο πρόσωπο του Ηρακλή.	Ο νεαρός Ηρακλής (1 ώρα) Οι άθλοι του Ηρακλή στην	-Παρατηρούν εικόνες από πηγές που απεικονίζουν τα φυσικά χαρακτηριστικά του ήρωα και τα	

<p>-Να κατανοούν τη σημασία των εννοιών: άθλος, δόξα, ήρωας.</p> <p>-Να απολαμβάνουν τους μύθους που σχετίζονται με τους άθλους του Ηρακλή.</p> <p>-Να κατανοούν το συμβολισμό των άθλων του ήρωα.</p> <p>-Να εκτιμούν τη διαχρονική σημασία των θετικών χαρακτηριστικών του ήρωα για τον εγκοινωνισμό των ανθρώπων γενικότερα.</p>	<p>Πελοπόννησο (1 ώρα)</p> <hr/> <p>«Ταξίδι» στην άκρη της Γης (1 ώρα)</p> <hr/> <p>Το τέλος της «περιπέτειας» (1 ώρα)</p>	<p>κατορθώματά του.</p> <p>-Διαβάζουν κείμενα-πηγές που τον περιγράφουν και εξιστορούν τα κατορθώματά του.</p> <p>- Παρακολουθούν αποσπάσματα από ταινίες, βίντεο κλπ. με τον ήρωα και τα κατορθώματά του.</p> <p>-Με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών φτιάχνουν παζλς, ζωγραφίες και κόμικς με τους μύθους για τον Ηρακλή.</p> <p>-Εντοπίζουν στο χάρτη τις περιοχές που ταξίδεψε ο ήρωας για να εκπληρώσει την «αποστολή» του.</p> <p>-Χαρακτηρίζουν τον ήρωα από τις πράξεις του και αντιστοιχίζουν τα χαρακτηριστικά που τον βοήθησαν στα επιτεύγματά του.</p> <p>-Φτιάχνουν εννοιολογικούς χάρτες με τα δομικά στοιχεία των εννοιών του κεφαλαίου και τις σχέσεις που τα ορίζουν.</p> <p>-Συνθέτουν κείμενα με ερωτήσεις ανοιχτού τύπου σε σχέση με τη σημασία των μύθων.</p> <p>-Κάνουν ελεύθερα δραματοποιήσεις των άθλων του Ηρακλή</p>	
	<p>2.2. Ο Θησέας (3</p>		

	ώρες)	
<p>-Να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά του ήρωα εκπολιτιστή στο πρόσωπο του Θησέα.</p> <p>- Να γνωρίζουν τους μύθους που αναφέρονται στη ζωή και τα κατορθώματα του Θησέα.</p> <p>- Να θαυμάζουν το θάρρος, τη γενναιότητα, την αυταπάρνηση και την αφοσίωση στον ανώτερο σκοπό της σωτηρίας της πόλης του ήρωα.</p> <p>-Να κατανοούν τις ανώτερες αρετές που διακρίνουν έναν ηγέτη</p>	<p>Θησέας: ο Αθηναίος ήρωας (1 ώρα)</p>	<p>-Παρόμοιες δραστηριότητες με αυτές του Ηρακλή.</p> <p>-Συγκρίνουν τους δυο ήρωες για να γίνει κατανοητή η διαφορά τους.</p> <p>-Συζητούν για τη σημερινή σημασία των φράσεων: <i>μπλέκω σε λαβύρινθο, προκρούστεια κλίνη, ξετυλίγω τον μίτο της ιστορίας, κρεμάω τα μαύρα πανιά, δαιδαλώδες κτήριο</i> κλπ και φτιάχνουν προτάσεις με αυτές</p> <p>-Εντοπίζουν στα κείμενα τα στοιχεία του ήρωα που τον βοήθησαν να κυβερνήσει την πόλη των Αθηνών.</p> <p>- Αντιπαραβάλλουν τη σκηνή της αναγνώρισης από τον Αιγέα με παρόμοιες σκηνές από τα δημοτικά μας τραγούδια.</p> <p>-Κάνουν τις δικές τους αισθητικές δημιουργίες εμπνεόμενοι από τις περιπέτειες και τα κατορθώματα του ήρωα.</p>
	<p>Ο Θησέας αντιμετωπίζει το Μινώταυρο (1 ώρα)</p>	
	<p>Ο Θησέας γίνεται βασιλιάς (1 ώρα)</p>	
	3. ΟΙ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΕΣ	
	3.1. Η αργοναυτική εκστρατεία (3 ώρες)	
-Να γνωρίζουν τους	Το χρυσόμαλλο	-Μελετούν τους μύθους,

<p>μύθους που συνδέονται με την προϊστορία και την ιστορία της αργοναυτικής εκστρατείας.</p> <p>- Να αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες και τις περιπέτειες των αργοναυτών.</p> <p>- Να κατανοούν τις βασικές έννοιες της ενότητας: εκστρατεία, χρησμός, βωμός κλπ.</p> <p>- Να αντιλαμβάνονται τους συσχετισμούς και τις συνέπειες των πράξεων των προσώπων που εμφανίζονται στην ενότητα.</p>	<p>κρίαρι σώζει το Φρίξο και την Έλλη (1 ώρα)</p>	<p>χαρακτηρίζουν τα πρόσωπα και τις σχέσεις τους και κρίνουν τις πράξεις τους.</p>
	<p>Ο Ιάσωνας στην Ιωλκό (1ώρα)</p>	<p>- Διαβάζουν κείμενα διασκευασμένα από αρχαιοελληνικές πηγές που αναφέρονται στην Αργοναυτική Εκστρατεία.</p>
	<p>Η αργοναυτική εκστρατεία (1 ώρα)</p>	<p>-Βρίσκουν τη σύνδεση διαφόρων τοπωνυμίων με τους ήρωες από τους οποίους αντλούν το όνομά τους, με αφορμή τον Ελλήσποντο.</p> <p>-Παρακολουθούν ταινίες με τους Αργοναύτες και διαβάζουν ποίηση και λογοτεχνία για το θέμα.</p> <p>-Εντοπίζουν τελετουργικά στοιχεία της θρησκείας των αρχαίων Ελλήνων στους μύθους της Αργοναυτικής εκστρατείας.</p> <p>-Διαβάζουν τις ιστορίες κι άλλων μυθολογικών προσώπων που συνδέονται έμμεσα με την Αργοναυτική Εκστρατεία όπως οι Κένταυροι και ο Ορφέας κι η Ευρυδίκη.</p> <p>- Παρακολουθούν στο χάρτη την πορεία του Ιάσωνα και των Αργοναυτών.</p>
	<p>3.2. Ο τρωικός πόλεμος (6 ώρες)</p>	
<p>-Να γνωρίζουν τον μύθο του τρωικού πολέμου, όπως έχει διασωθεί ως τις</p>	<p>Η επιλογή του Πάρη (1 ώρα)</p>	<p>-Διαβάζουν κείμενα σχετικά με τον τρωικό πόλεμο με κυρίαρχα τα</p>

<p>μέρες μας από τα ομηρικά έπη.</p> <p>-Να κατανοούν την ιστορική αλήθεια που κρύβεται πίσω από το μύθο του τρωικού πολέμου.</p> <p>-Να γνωρίζουν τα κυριότερα πρόσωπα που συνδέονται με τον τρωικό πόλεμο και να πληροφορηθούν για τα κυριότερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς τους.</p> <p>-Να θαυμάζουν τα κατορθώματα ως συνέπεια των αρετών των ηρώων που πολέμησαν στην Τροία.</p> <p>-Να αντιλαμβάνονται τα δεινά και τις ανατροπές που μπορεί να επιφέρει στην υπόθεση της εκπλήρωσης ενός κοινού σκοπού η διχόνοια και η οργή.</p> <p>-Να γνωρίζουν, μέσα από τα γεγονότα του Τρωικού πολέμου, ήθη και έθιμα της εποχής και να κάνουν συσχετισμούς με τα έθιμα της σημερινής εποχής.</p>	<p>Οι Έλληνες συγκεντρώνονται στην Αυλίδα (1 ώρα)</p>	<p>αποσπάσματα από την Ιλιάδα του Ομήρου και τα σχολιάζουν.</p>
	<p>Ο θυμός του Αχιλλέα (1 ώρα)</p>	<p>-Συζητούν και κρίνουν τις συμπεριφορές των ατόμων που πρωταγωνιστούν στην ιστορία του τρωικού πολέμου.</p>
	<p>Η εκδίκηση του Αχιλλέα (1 ώρα)</p>	<p>-Μαθαίνουν την ιστορική αλήθεια που κρύβεται πίσω από τους αρχαιοελληνικούς μύθους για τον τρωικό πόλεμο.</p>
	<p>Το τέλος του Αχιλλέα (1 ώρα)</p>	<p>-Συζητούν για τα ήθη και έθιμα των ανθρώπων εκείνης της εποχής.</p>
	<p>Η κατάκτηση της Τροίας (1 ώρα)</p>	<p>-Παρατηρούν σχετικές απεικονίσεις στα αγγεία και στις πηγές που έχουν διασωθεί ως τις μέρες μας.</p> <p>-Συμπληρώνουν ακροστιχίδες, σταυρόλεξα, κάνουν αντιστοιχίσεις, συμπληρώνουν κείμενα με το λεξιλόγιο της ενότητας (Με τη βοήθεια των Νέων Τεχνολογιών ή χωρίς αυτές).</p> <p>-Παίζουν θεατρικό παιχνίδι και κάνουν δραματοποιήσεις με διαλόγους που κατασκευάζουν ανάμεσα στον Αχιλλέα και τον Αγαμέμνονα, τον Έκτορα και την Ανδρομάχη, τον Πάρη και τις θεές κλπ.</p> <p>-Εντοπίζουν τις αξίες εκείνης της εποχής, όπως η φιλία, η πίστη και το</p>

		<p>χρέος στο καθήκον κλπ και τις συγκρίνουν με τη σημερινή εποχή.</p> <p>-Μαθαίνουν τη σημασία στερεότυπων εκφράσεων όπως: αχιλλειος πτέρνα, δούρειος ίππος, μήλο της έριδας κλπ με τη χρήση ερωτήσεων πολλαπλών επιλογών.</p>
	<p>3.3. Οι περιπέτειες της επιστροφής του Οδυσσέα στην πατρίδα (νόστος) (5 ώρες)</p>	
<p>-Να γνωρίζουν τις περιπέτειες του Οδυσσέα, όπως έχουν διασωθεί από την Οδύσσεια.</p> <p>-Να πληροφορούνται για τις επιβιώσεις των μύθων της Οδύσσειας στην ελληνική παράδοση.</p> <p>- Να θαυμάζουν την εξυπνάδα, την τόλμη, την επιμονή, την υπομονή και την εφευρετικότητα του Οδυσσέα.</p> <p>- Να αναγνωρίζουν τα σημαντικότερα πρόσωπα της Οδύσσειας και τα χαρακτηριστικά τους.</p> <p>- Να κατανοούν το συναισθηματικό κόσμο του Οδυσσέα ως προϋπόθεση του νόστου του.</p> <p>-Να εκτιμούν τη στάση της Πηνελόπης ως προτύπου συζυγικής πίστης και αφοσίωσης.</p>	<p>Η επιστροφή του Οδυσσέα: Οι πρώτες περιπέτειες (1 ώρα)</p> <p>Άνεμοι, γίγαντες και η μάγισσα Κίρκη μπαίνουν στο δρόμο του Οδυσσέα (1 ώρα)</p> <p>Ο Οδυσσέας κατεβαίνει στον Άδη (1 ώρα)</p> <p>Το «πέραςμα» του Οδυσσέα από τα νησιά του Ήλιου, της Καλυψώς και των Φαιάκων (1 ώρα)</p> <p>Η επιστροφή στην πατρίδα και νέες περιπέτειες (1 ώρα)</p>	<p>-Παρακολουθούν τις περιπέτειες του Οδυσσέα μέσα από κάθε λογή κείμενα και εικόνες που προέρχονται από διασκευασμένες πηγές αρχαιοελληνικής προέλευσης.</p> <p>-Φτιάχνουν πίνακες με τα χαρακτηριστικά των μυθικών προσώπων, λαών ή τεράτων τα οποία αποτέλεσαν τα εμπόδια στο δρόμο του Οδυσσέα.</p> <p>-Εντοπίζουν τα στοιχεία που διευκόλυναν το ταξίδι της επιστροφής του.</p> <p>-Φτιάχνουν ιστορίες δικές τους με ανατροπές και αποκλίσεις από την κανονική διήγηση.</p> <p>-Δίνουν τις δικές τους ερμηνείες γιατί η Πηνελόπη περίμενε το σύζυγό της επί τόσα</p>

<p>- Να κρίνουν τη συμπεριφορά των λοιπών γυναικείων πρωταγωνιστριών της Οδύσσειας.</p>		<p>χρόνια (προφορικά ή γραπτά).</p> <p>-Εξηγούν τους λόγους για τους οποίους ο Οδυσσέας επιθυμούσε να επιστρέψει στην πατρίδα και γιατί δεν εγκατέλειπε την προσπάθειά του (προφορικά ή γραπτά).</p> <p>-Εντοπίζουν σε δοσμένα κείμενα τη συμβολή της καθεμιάς από τις γυναικείες φιγούρες στην εξέλιξη της Οδύσσειας.</p> <p>-Δραματοποιούν περιστατικά από την Οδύσσεια.</p> <p>-Φτιάχνουν κολάζ με ζωγραφιές από τις περιπέτειες του Οδυσσέα</p>	
---	--	---	--

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
A. Παλαιολιθική Εποχή (1 διδακτική ώρα)			
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Να γνωρίζουν τη μεγάλη χρονική απόσταση της προϊστορίας (σε σχέση με τη σύγχρονη εποχή). -Να προσδιορίζουν τις δραστηριότητες των ανθρώπων για την επιβίωσή τους. -Να κατανοούν τις έννοιες προϊστορία, ανακάλυψη, τροφοσυλλέκτης, σπήλαιο, μετακίνηση, κυνηγός, εργαλείο, λίθος. 	<p>A.</p> <p>Οι άνθρωποι είναι τροφοσυλλέκτες, κυνηγοί, ψαράδες και καλλιτέχνες.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Φαντάζονται, περιγράφουν και συζητούν για το φυσικό περιβάλλον και τη ζωή των ανθρώπων στο μακρινό παρελθόν.</p> <p>Παρατηρούν οπτικό υλικό και επισκέπτονται σχετικές ιστοσελίδες με θέμα τη μορφή σπηλαίων/βραχοσκεπών, ευρημάτων της εποχής και συζητούν για την ενδεχόμενη χρήση τους.</p> <p>Εντοπίζουν τις επινοήσεις (εργαλεία), πληροφορούνται για τις ανακαλύψεις (φωτιά) των ανθρώπων και συζητούν για τη χρήση τους και την επίδρασή τους στη ζωή τους.</p> <p>Συζητούν για την κατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος στο μακρινό</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τρισεπίστυχα αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού) Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p>

		<p>παρελθόν, τις ανάγκες επιβίωσης των ανθρώπων και τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι μπορούσαν να τις ικανοποιήσουν.</p> <p>Συζητούν για τις έννοιες του μαθήματος και δίνουν τις δικές τους ερμηνείες.</p> <p>Καταγράφουν σε πίνακα τις ανάγκες των ανθρώπων της Παλαιολιθική Εποχής και τις συσχετίζουν με τις δραστηριότητες και τα ευρήματα.</p> <p>Περιγράφουν μία μέρα από τη ζωή ενός ανθρώπου και την αποδίδουν με θεατρικό παιχνίδι.</p> <p>Συγκρίνουν τη ζωή των ανθρώπων της σημερινής εποχής με τη ζωή των ανθρώπων της Παλαιολιθικής Εποχής.</p> <p>Εντοπίζουν στο χάρτη θέσεις/μνημεία της Παλαιολιθικής Εποχής.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	<p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
--	--	--	--

B. Νεολιθική Εποχή (2 διδακτικές ώρες)

<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να ανασυνθέτουν τις δραστηριότητες και τα επιτεύγματα των ανθρώπων από</p>	<p>B1.</p> <p>Οι άνθρωποι ζουν σε οικισμούς, καλλιεργούν τη γη και εκτρέφουν ζώα.</p>	<p>Παρατηρούν οπτικό υλικό και επισκέπτονται σχετικές ιστοσελίδες με θέμα τη Νεολιθική Εποχή στον ελλαδικό χώρο.</p> <p>Περιγράφουν τα μνημεία</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριώ</p>
--	---	--	---

<p>αντιπροσωπευτικά αρχαιολογικά ευρήματα.</p> <p>-Να συσχετίζουν το νεολιθικό τρόπο ζωής με τη δημιουργία των πρώτων οικισμών, με την καλλιέργεια της γης, την εκτροφή ζώων και την ανάπτυξη της τεχνολογίας σε όλους τους τομείς.</p> <p>-Να κατανοούν τις έννοιες πολιτισμός, τεχνολογία, γεωργία, κτηνοτροφία, οικισμός.</p>	<p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>και τα ευρήματα.</p> <p>Διατυπώνουν υποθέσεις για τη λειτουργία και τη χρήση των αντικειμένων και τα συσχετίζουν με το νεολιθικό τρόπο ζωής.</p> <p>Καταγράφουν σε πίνακα τις δραστηριότητες που συνδέονται με τις έννοιες της θεματικής ενότητας.</p> <p>Περιγράφουν/ αποδίδουν εικαστικά ή μέσω θεατρικού παιχνιδιού/δραματοποίησης τις ασχολίες των νεολιθικών ανθρώπων.</p> <p>Κατασκευάζουν από πηλό ειδώλια ή αγγεία και τα διακοσμούν.</p> <p>Εντοπίζουν στο χάρτη θέσεις της Νεολιθικής Εποχής.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικές θέσεις.</p>	<p>ν και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού) Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν τη σημασία των αρχαιολογικών ανακαλύψεων για να γνωρίσουμε τη ζωή των ανθρώπων στο</p>	<p>Γ2.</p> <p>Οι πρώτοι νεολιθικοί οικισμοί στην Ελλάδα. Σέσκλο Διμήνη, Δισπηλιό</p>	<p>Φαντάζονται, περιγράφουν και συζητούν για το πού και πώς ανακαλύπτονται οι χώροι και τα αντικείμενα των ανθρώπων που ζούσαν πολύ παλιά</p> <p>Παρατηρούν και</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε</p>

<p>μακρινό παρελθόν.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p> <p>-Να προσδιορίζουν τη θέση των νεολιθικών οικισμών Σέσκλο, Διμήνι, και Δισπηλιό στο χάρτη της Ελλάδος</p> <p>-Να διακρίνουν και να κατανοούν τις διαφορές μεταξύ των δραστηριοτήτων των κοινωνιών του γεωργού/κτηνοτρόφου και των δραστηριοτήτων των κοινωνιών του τροφосуλλέκτη/κυνηγού ανθρώπου.</p>	<p>περιγράφουν οπτικό υλικό από εργασίες ανασκαφών και συζητούν για τη σκοπιμότητα και τη σημασία τους</p> <p>Παρατηρούν οπτικό υλικό και επισκέπτονται σχετικές ιστοσελίδες με θέμα τους σημαντικότερους νεολιθικούς οικισμούς</p> <p>Παρατηρούν το χάρτη της Ελλάδας και εντοπίζουν σε αυτόν τους νεολιθικούς οικισμούς Σέσκλο, Διμήνι, Δισπηλιό</p> <p>Περιγράφουν και εντοπίζουν επιμέρους χώρους στο Σέσκλο, Διμήνι και στο Δισπηλιό</p> <p>Κατασκευάζουν (με συμβατικό ή ψηφιακό τρόπο) εννοιολογικούς αραχνοειδείς χάρτες απλής σύνδεσης με οπτικοποιημένο υλικό για τις δραστηριότητες των κοινωνιών του τροφосуλλέκτη/κυνηγού ανθρώπου, και του γεωργού/κτηνοτρόφου και εντοπίζουν τις διαφορές και τις ομοιότητες.</p> <p>Αποδίδουν με θεατρικό παιχνίδι τη ζωή των ανθρώπων στην Παλαιολιθική, Μεσολιθική, Νεολιθική εποχή.</p>	<p>ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
--	--	---

		Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικές θέσεις	
Γ. Η Εποχή του Χαλκού (13 διδακτικές ώρες)			
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν τις δραστηριότητες και τα επιτεύγματα των ανθρώπων με έμφαση στην ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας, τη δημιουργία οχυρωμένων οικισμών και την εντατική χρήση νέων πρώτων υλών (μέταλλα).</p> <p>-Να διακρίνουν τη σημασία της γεωγραφικής θέσης των Κυκλάδων για το χαρακτήρα και την ανάπτυξη του κυκλαδικού πολιτισμού.</p> <p>-Να κατανοούν τις έννοιες <i>οχύρωση, εμπόριο, μέταλλο</i>.</p>	<p>Γ1.</p> <p>Ο Κυκλαδικός Πολιτισμός και η ζωή των ανθρώπων στις Κυκλάδες.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Παρατηρούν το χάρτη της Ελλάδας και εντοπίζουν τις Κυκλάδες.</p> <p>Ανακαλούν προϋπάρχουσα γνώση και συζητούν για τη θάλασσα και πώς επηρεάζει τις ασχολίες και τη ζωή των ανθρώπων.</p> <p>Φαντάζονται και περιγράφουν τη ζωή των ανθρώπων πολύ παλιά στις Κυκλάδες και διατυπώνουν υποθέσεις για τον τρόπο που καλύπτονταν οι ανάγκες επιβίωσης</p> <p>Εντοπίζουν τις νέες ασχολίες των ανθρώπων και τις νέες πρώτες ύλες σε σύγκριση με τη Νεολιθική Εποχή.</p> <p>Παρατηρούν και περιγράφουν σχετικό εικονιστικό υλικό, επισκέπτονται ιστοσελίδες με θέμα τις αρχαιολογικές θέσεις, ευρήματα και</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>

		<p>ναυάγια της εποχής.</p> <p>Συσχετίζουν τη γεωγραφική θέση των Κυκλάδων με την ανάπτυξη της ναυσιπλοΐας.</p> <p>Συζητούν για το ανταλλακτικό εμπόριο, τη μεταφορά προϊόντων και πρώτων υλών, τους κινδύνους από τις εχθρικές επιδρομές στη θάλασσα και στη στεριά.</p> <p>Συσχετίζουν τη ναυσιπλοΐα και το εμπόριο και την άνθηση του Κυκλαδικού Πολιτισμού.</p> <p>Σχεδιάζουν σε ομάδες και διηγούνται το φανταστικό εμπορικό ταξίδι ενός κυκλαδικού πλοίου, εντοπίζοντας τους σταθμούς του στο χάρτη.</p> <p>Αναπαριστούν με θεατρικό παιχνίδι την ανταλλαγή προϊόντων.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικές θέσεις.</p>	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να διακρίνουν τα αντιπροσωπευτικά δείγματα της κυκλαδικής τέχνης</p> <p>-Να προσδιορίζουν τη σχέση της κυκλαδικής τέχνης με τη μινωική τέχνη.</p>	<p>Γ2.</p> <p>Η τέχνη του Κυκλαδικού Πολιτισμού.</p>	<p>Παρατηρούν και περιγράφουν σχετικό εικονιστικό υλικό, επισκέπτονται ιστοσελίδες με θέμα την κυκλαδική τέχνη και εντοπίζουν/περιγράφουν τα χαρακτηριστικά αντικείμενα.</p> <p>Παρατηρούν εικόνες κυκλαδικών ειδωλίων, συζητούν για τη μορφή τους και τους χώρους που</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, ηχογραφημένη αφήγηση</p>

<p>-Να κατανοούν τις έννοιες τοιχογραφία, ειδώλιο.</p>		<p>βρέθηκαν, ερμηνεύουν τις απεικονίσεις τους.</p> <p>Παρατηρούν τοιχογραφίες και κατοικίες από το Ακρωτήρι Θήρας και συζητούν για τη θεματολογία, τεχνοτροπία, αρχιτεκτονική.</p> <p>Συσχετίζουν τις τοιχογραφίες με την καθημερινή ζωή του οικισμού και πληροφορούνται για τις επαφές των κατοίκων με τη Μινωική Κρήτη.</p> <p>Κατατάσσουν σε κατηγορίες τα έργα τέχνης του κυκλαδικού πολιτισμού, συγκροτώντας ομάδες εργασίας.</p> <p>Σχεδιάζουν και ονοματίζουν τα δικά τους κυκλαδικά ειδώλια.</p> <p>Εντοπίζουν στο χάρτη το Ακρωτήρι Θήρας και την Κρήτη.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	<p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ιδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να κατανοούν τη</p>	<p>Γ3.</p> <p>Μινωικός Πολιτισμός και</p>	<p>Συνδέουν την ονομασία του μινωικού πολιτισμού με τη Μυθολογία των Αρχαίων</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p>

<p>μυθολογική καταγωγή της ονομασίας του Μινωικού Πολιτισμού</p> <p>-Να συσχετίζουν τη γεωγραφική θέση της Κρήτης με την επικράτησή της στο εμπόριο και στη ναυσιπλοΐα στο Αιγαίο και με τις επαφές της με τους αρχαίους πολιτισμούς της Ανατολής και της Μεσογείου.</p> <p>-Να κατανοούν την έννοια <i>Θαλασσοκρατία</i>.</p>	<p>Μινωική Θαλασσοκρατία</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Ελλήνων.</p> <p>Παρατηρούν το χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου εντοπίζουν την Κρήτη, συζητούν για τη γεωγραφική θέση της στο κέντρο της Αν. Μεσογείου και τη δυνατότητα των μινωικών πλοίων να ταξιδεύουν στη Μεσόγειο.</p> <p>Διατυπώνουν υποθέσεις για τις ασχολίες των κατοίκων της και τη σχέση τους με τη ναυσιπλοΐα.</p> <p>Αναζητούν τις αιτίες της μινωικής κυριαρχίας και επικράτησης στις εμπορικές ανταλλαγές.</p> <p>Συσχετίζουν τη γεωγραφική θέση της Κρήτης με τη μεταφορά και την ανταλλαγή προϊόντων στην Ανατολική Μεσόγειο.</p> <p>Παρατηρούν το μέγεθος της Κρήτης (μεγαλόνησος), κάνουν συγκρίσεις με άλλα νησιά και εντοπίζουν την υπεροχή της.</p> <p>Συζητούν για τις επιρροές που δέχτηκε η Κρήτη από τις εμπορικές επαφές και σχέσεις που είχε με τους αρχαίους πολιτισμούς της Ανατολής και της Μεσογείου.</p>	<p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τρισεπίσταντες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
--	---	--	---

		<p>Παρατηρούν και περιγράφουν σχετικό εικονιστικό υλικό μινωικών και εισηγμένων αντικειμένων, εντοπίζουν και ερμηνεύουν τις ομοιότητες.</p> <p>Επισκέπτονται ιστοσελίδες με θέμα τη μινωική θαλασσοκρατία και εντοπίζουν απεικονίσεις μινωικών πλοίων.</p> <p>Σχεδιάζουν (σε ομάδες) και αναπαριστούν εικαστικά τα ταξίδια μινωικών πλοίων με διαφορετικούς προορισμούς.</p> <p>Κατασκευάζουν από πηλό ή χαρτόνι τα δικά τους μινωικά πλοία.</p> <p>Παίζουν το παιχνίδι της Μινωικής Θαλασσοκρατίας.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να διακρίνουν τα βασικά μέρη του ανακτόρου με έμφαση στα σημαντικότερα χαρακτηριστικά</p>	<p>Γ4.</p> <p>Το μινωικό ανάκτορο.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Εντοπίζουν στο χάρτη της Κρήτης τα σημαντικότερα ανακτορικά κέντρα.</p> <p>Παρατηρούν σχετικό εικονιστικό υλικό κάνουν συγκρίσεις, διατυπώνουν υποθέσεις ή ερμηνείες για</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε</p>

<p>στοιχεία και στις τοιχογραφίες.</p> <p>Να προσδιορίζουν τη λειτουργία του ανακτόρου ως διοικητικού, θρησκευτικού, παραγωγικού, καλλιτεχνικού και εμπορικού κέντρου.</p> <p>Να κατανοούν την έννοια ανάκτορο.</p>		<p>τη χρήση και τους κατοίκους των ανακτόρων.</p> <p>Εντοπίζουν τα βασικά μέρη και συζητούν για τα στοιχεία που γνωρίζουν για πρώτη φορά (μέγεθος, πολυπλοκότητα σχεδίου, τοιχογραφίες).</p> <p>Προσπαθούν να ερμηνεύσουν το μέγεθος, την πολυπλοκότητα του σχεδίου και τη διακόσμηση του μινωικού ανακτόρου.</p> <p>Εντοπίζουν και ταυτίζουν τους χώρους του ανακτόρου με συγκεκριμένες δραστηριότητες και πρόσωπα,</p> <p>Συσχετίζουν το ανάκτορο με το κέντρο του οικισμού που βρισκόταν γύρω από αυτό.</p> <p>Συνδέουν μινωικά ευρήματα με συγκεκριμένους χώρους του ανακτόρου.</p> <p>Επισκέπτονται σχετικές ιστοσελίδες και πραγματοποιούν εικονική περιήγηση στο ανάκτορο της Κνωσού.</p> <p>Σχεδιάζουν (σε ομάδες) σε φύλλα εργασίας μία περιήγηση στο ανάκτορο</p>	<p>ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
---	--	---	--

		της Κνωσού με διαφορετικές αφητηρίες και προορισμούς. Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν βασικά και χαρακτηριστικά στοιχεία της καθημερινής ζωής στη Μινωική Κρήτη μέσω της τέχνης, των παραγωγικών δραστηριοτήτων και των τελετουργιών.</p> <p>Να διακρίνουν τον ειρηνικό και αισιόδοξο χαρακτήρα της ζωής των μινωιτών μέσω της απουσίας οχύρωσης, οπλισμού, της πραγματοποίησης εορτών, της παρουσίας πολύχρωμων φυσιοκρατικών τοιχογραφιών κτλ.</p> <p>Να κατανοούν τις έννοιες τελετουργία, εορτή, αισιοδοξία, ειρήνη.</p>	<p>Γ5.</p> <p>Η καθημερινή ζωή στις πόλεις των μινωιτών.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Φαντάζονται, κάνουν υποθέσεις και περιγράφουν μία μέρα από την καθημερινή ζωή των ανθρώπων της μινωικής Κρήτης.</p> <p>Παρατηρούν εικονιστικό υλικό ή επισκέπτονται ιστοσελίδες με θέμα την καθημερινή ζωή στη μινωική Κρήτη.</p> <p>Εντοπίζουν και περιγράφουν μινωικά ευρήματα, τοιχογραφίες κτλ. και ανακαλύπτουν τη λειτουργία/χρήση με την οποία συνδέονται ή τη θρησκευτική τελετουργία που αποδίδουν.</p> <p>Συζητούν για τα συναισθήματά τους όταν παρατηρούν τις τοιχογραφίες και τα ευρήματα.</p> <p>Ερμηνεύουν την απουσία μινωικών όπλων και οχύρωσης των ανακτόρων και τη συνδέουν με το χαρακτήρα του Μινωικού Πολιτισμού.</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τρισεπίστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>

		<p>Συζητούν για το ρόλο της ειρήνης στην καθημερινή ζωή και στην αισιόδοξη διάθεση των ανθρώπων.</p> <p>Συσχετίζουν την ειρήνη με την ανάπτυξη του Μινωικού Πολιτισμού, και τις ποικίλες όψεις της καθημερινής ζωής των μινωιτών.</p> <p>Συζητούν τις έννοιες του μαθήματος.</p> <p>Χρωματίζουν μινωικά ενδύματα και τοιχογραφίες.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν τη σχέση της μινωικής θρησκείας με την τέλεση τελετουργιών, εορτών, αθλημάτων.</p> <p>-Να αντιληφθούν ότι το περιεχόμενο της μινωικής γραφής παραμένει άγνωστο – Να πληροφορηθούν για τον Δίσκο της</p>	<p>Γ6.</p> <p>Τελετουργίες και γραφή στη Μινωική Κρήτη</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Παρατηρούν και περιγράφουν εικονιστικό υλικό απεικονίσεων λατρευτικών χώρων, μινωικών τελετουργιών/αγωνισμάτων και απεικονίσεων/ειδωλίων κτλ που σχετίζονται με τη θρησκεία.</p> <p>Εντοπίζουν τοπία, χαρακτηριστικές μορφές και σύμβολα με θρησκευτική σημασία.</p> <p>Συσχετίζουν τις φυσιοκρατικές απεικονίσεις</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων,</p>

<p>Φαιστού.</p> <p>Να κατανοούν τις έννοιες θεότητα, γραφή.</p>		<p>των θεοτήτων με το χαρακτήρα της μινωικής θρησκείας και την εναρμόνιση με τη φύση.</p> <p>Αναζητούν παρόμοιες δραστηριότητες στη σημερινή εποχή και τις συνδέουν με τα βιώματά τους (π.χ. Εορτασμός του Αγίου Χαράλαμπου στην Αγία Παρασκευή Λέσβου, αγωνίσματα ενταγμένα στο τελετουργικό του εορτασμού Αγίων, θρησκευτικές λιτανείες και πομπές, θυσίες ζώων κτλ.).</p> <p>Παρατηρούν και περιγράφουν το Δίσκο της Φαιστού και διατυπώνουν υποθέσεις για το περιεχόμενό του.</p> <p>Παρατηρούν και περιγράφουν πινακίδες Γραμμικής Α και διατυπώνουν υποθέσεις για το περιεχόμενό τους.</p> <p>Εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές των δύο συστημάτων γραφής και τα συγκρίνουν με το δικό μας σύστημα γραφής.</p> <p>Κατασκευάζουν ιερά σύμβολα, ειδώλια θεοτήτων και πινακίδες γραφής από πηλό.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και</p>	<p>ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσεάς), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
---	--	---	---

		αρχαιολογικούς χώρους.	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν την εντυπωσιακή ανάπτυξη των τεχνών του Μινωικού Πολιτισμού.</p> <p>-Να διακρίνουν χαρακτηριστικά έργα μινωικής τέχνης.</p> <p>-Να κατανοούν την έννοια της προόδου του πολιτισμού.</p>	<p>Γ7.</p> <p>Η θαυμαστή τέχνη της μινωικής Κρήτης</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Αναφέρονται σε αυτά που θυμούνται ή γνωρίζουν για το Μινωικό Πολιτισμό και συζητούν για τα σημαντικότερα επιτεύγματά του.</p> <p>Παρατηρούν και περιγράφουν αντιπροσωπευτικά δείγματα μινωικής τέχνης, τα συσχετίζουν με όψεις της μινωικής ζωής, την εναρμόνιση με τη φύση, και αναφέρονται στα συναισθήματα που τους προκαλούν.</p> <p>Διερευνούν και αναζητούν τις αιτίες που οδήγησαν στην ανάπτυξη της μινωικής τέχνης.</p> <p>Συζητούν για την πρόοδο (μινωική θαλασσοκρατορία, γραφή, ειρήνη, αισιοδοξία) του Μινωικού Πολιτισμού και τη σχέση της με την ανάπτυξη της τέχνης σε όλα τα επίπεδα.</p> <p>Αναζητούν στο Διαδίκτυο εικονιστικό υλικό για τα μινωικά έργα τέχνης.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
Οι μαθητές να			Πρόσθετο (πέραν των

<p>είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν τους φορείς του Μυκηναϊκού Πολιτισμού και τα σημαντικότερα μυκηναϊκά κέντρα</p> <p>-Να διακρίνουν ότι τα ονόματα που αποδίδουμε σε μυκηναίους βασιλείς (άνακτες), βασίλισσες και ανάκτορα δεν ανταποκρίνονται σε υπαρκτά πρόσωπα αλλά σε ονόματα ηρώων του Ομήρου.</p> <p>-Να κατανοούν ότι ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός είχε στενές επαφές και επηρεάστηκε από τον Μινωικό Πολιτισμό.</p>	<p>Γ8.</p> <p>Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός και τα σημαντικότερα μυκηναϊκά κέντρα</p>	<p>Εντοπίζουν στο χάρτη τα σημαντικότερα μυκηναϊκά κέντρα και συζητούν για τη γεωγραφική τους θέση.</p> <p>Συζητούν για τους φορείς του μυκηναϊκού πολιτισμού και τους συνδέουν με τα πρώτα ελληνικά φύλα.</p> <p>Διαβάζουν μικρά αποσπάσματα από τα ομηρικά έπη και συσχετίζουν το όνομα του μυκηναϊκού πολιτισμού με αυτά.</p> <p>Παρατηρούν εικονιστικό υλικό των σημαντικότερων μυκηναϊκών κέντρων και διατυπώνουν υποθέσεις για τη ζωή των ανθρώπων σε αυτά και τις σχέσεις που πιθανώς είχαν με τη Μινωική Κρήτη.</p> <p>Συζητούν για τις επιρροές που δέχτηκε η ζωή των μυκηναίων από το Μινωικό Πολιτισμό.</p> <p>Συμπληρώνουν στο χάρτη τα σημαντικότερα μυκηναϊκά και μινωικά ανακτορικά κέντρα.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	<p>εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τρισεπίστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p>	<p>Γ9.</p>	<p>Παρατηρούν στο χάρτη την εξάπλωση του Μυκηναϊκού</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα</p>

<p>-Να προσδιορίζουν την εξάπλωση του Μυκηναϊκού Πολιτισμού και τη Μυκηναϊκή Θαλασσοκρατία σε σχέση με την κατάκτηση της Μινωικής Κρήτης.</p> <p>-Να συσχετίζουν την ίδρυση μυκηναϊκών εγκαταστάσεων στη Μεσόγειο με την εμπορική δραστηριότητα των μυκηναίων.</p> <p>Να κατανοούν τις έννοιες εξάπλωση, κατάκτηση, κυριαρχία.</p>	<p>Η εξάπλωση του Μυκηναϊκού Πολιτισμού.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Πολιτισμού και συζητούν για αυτήν.</p> <p>Περιγράφουν με δικά τους λόγια πώς φαντάζονται τη Μυκηναϊκή Θαλασσοκρατία και διατυπώνουν υποθέσεις για την τύχη της Μινωικής Θαλασσοκρατίας.</p> <p>Συζητούν για τη μυκηναϊκή κατάκτηση της Κρήτης και τις συνέπειές της.</p> <p>Συσχετίζουν την μυκηναϊκή κυριαρχία, τον έλεγχο των θαλασσών και του εμπορίου με την κατάκτηση της Κρήτης.</p> <p>Συζητούν για την εμπορική δραστηριότητα των μυκηναίων, τα μακρινά τους ταξίδια για την προμήθεια και μεταφορά χαλκού και άλλων προϊόντων και την ανάγκη ίδρυσης μυκηναϊκών πόλεων στις περιοχές αυτές.</p> <p>Παρακολουθούν στο χάρτη ένα φανταστικό ταξίδι μυκηναϊκού πλοίου που μεταφέρει χαλκό από την Κύπρο στις Μυκήνες και εντοπίζουν τους ενδιαμέσους σταθμούς.</p> <p>Αναζητούν στο διαδίκτυο πληροφορίες και υλικό για</p>	<p>βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
--	---	--	---

		<p>μυκηναϊκά ναυάγια.</p> <p>Συμπληρώνουν κείμενο με τις έννοιες της ενότητας.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν τη μορφή και τη θέση του μυκηναϊκού ανακτόρου εντός της περιτειχισμένης μυκηναϊκής ακρόπολης.</p> <p>Να κατανοούν ότι το Μυκηναϊκό ανάκτορο ήταν διοικητικό, θρησκευτικό, παραγωγικό και εμπορικό κέντρο της πόλης.</p> <p>Να διακρίνουν μεταξύ τους τις έννοιες ακρόπολη, πόλη.</p>	<p>Γ10.</p> <p>Το μυκηναϊκό ανάκτορο.</p> <p>(1 διδακτική ενότητα)</p>	<p>Παρατηρούν εικονιστικό υλικό του ανακτόρου και της ακρόπολης των Μυκηνών, εντοπίζουν τα βασικά μέρη και συζητούν για τα νέα στοιχεία που συναντούν (τείχη, μέγαρο, εστία).</p> <p>Διατυπώνουν ερμηνείες για τα τείχη και την περίοπτη θέση της ακρόπολης των Μυκηνών.</p> <p>Συσχετίζουν τα τείχη με τους κινδύνους από εχθρικές επιδρομές που αντιμετώπιζαν οι μυκηναίοι και εντοπίζουν τη διαφορά μεταξύ μινωικής Κρήτης και μυκηναϊκής Ελλάδας.</p> <p>Συγκρίνουν το μυκηναϊκό ανάκτορο με το μινωικό και διαπιστώνουν διαφορές και ομοιότητες.</p> <p>Πραγματοποιούν εικονική περιήγηση, μέσω του Διαδικτύου ή της προβολής σχετικής παρουσίασης, στην ακρόπολη των Μυκηνών και εντοπίζουν το</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>

		<p>ανάκτορο και τους σημαντικότερους χώρους διαμονής, εργαστηρίων και αποθήκευσης.</p> <p>Συζητούν για τη μορφή και τη λειτουργία του ανακτόρου και το συγκεντρωτικό χαρακτήρα της μυκηναϊκής βασιλείας.</p> <p>Διατυπώνουν ερμηνείες για τις έννοιες <i>ακρόπολη/πόλη</i> και εντοπίζουν τις διαφορές τους.</p> <p>Ονοματίζουν τους βασικούς χώρους του μυκηναϊκού ανακτόρου.</p> <p>Σχεδιάζουν διαδρομή από την Πύλη των Λεόντων στο ανάκτορο.</p> <p>Περιγράφουν μια εχθρική επίθεση σε μυκηναϊκή ακρόπολη.</p> <p>Σχεδιάζουν τις δικές τους τοιχογραφίες σε ένα μυκηναϊκό ανάκτορο.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους</p>	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p>	<p>Γ11.</p> <p>Οι μυκηναϊκοί</p>	<p>Παρατηρούν εικονιστικό υλικό μυκηναϊκών τάφων και διατυπώνουν</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα</p>

<p>-Να γνωρίζουν σημαντικούς μυκηναϊκούς τάφους και κτερίσματα τάφων.</p> <p>-Να συσχετίζουν τη μνημειακή μορφή και τα πλούσια κτερίσματα με το συγκεντρωτικό χαρακτήρα της μυκηναϊκής βασιλείας.</p> <p>-Να κατανοούν τις έννοιες ηγεμόνας, αξιωματούχος, κτέρισμα.</p>	<p>τάφοι.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>υποθέσεις για τη χρήση τους.</p> <p>Συσχετίζουν τη μνημειακή μορφή των θολωτών τάφων με τους ηγεμόνες και τους αξιωματούχους του μυκηναϊκού πολιτισμού.</p> <p>Παρατηρούν και περιγράφουν εικονιστικό υλικό των ταφικών ευρημάτων και συσχετίζουν τον πλούτο τους με μυκηναϊούς ηγεμόνες και αξιωματούχους.</p> <p>Ερμηνεύουν την τοποθέτηση πολύτιμων κτερισμάτων στους τάφους.</p> <p>Περιγράφουν φανταστικούς ηγεμόνες και αξιωματούχους του μυκηναϊκού κόσμου.</p> <p>Κατασκευάζουν μυκηναϊκές νεκρικές μάσκες.</p> <p>Πραγματοποιούν εικονική περιήγηση σε θολωτούς τάφους.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους.</p>	<p>βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένα αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
<p>Οι μαθητές να</p>			<p>Πρόσθετο (πέραν των</p>

<p>είναι σε θέση:</p> <p>-Να προσδιορίζουν χαρακτηριστικές και αντιπροσωπευτικές όψεις της καθημερινής ζωής σε ένα μυκηναϊκό ανάκτορο μέσα από τα αρχαιολογικά ευρήματα.</p> <p>-Να διακρίνουν τον πολεμικό χαρακτήρα του Μυκηναϊκού Πολιτισμού μέσω της μυκηναϊκής τέχνης.</p> <p>-Να διακρίνουν ότι η Γραμμική Β συνδέεται με μία πρώιμη μορφή της ελληνικής γλώσσας.</p>	<p>Γ12.</p> <p>Η καθημερινή ζωή σε ένα μυκηναϊκό ανάκτορο.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Φαντάζονται και περιγράφουν την καθημερινή ζωή και τις ασχολίες των ανθρώπων σε ένα μυκηναϊκό ανάκτορο.</p> <p>Παρατηρούν εικονιστικό υλικό ευρημάτων που σχετίζονται με όψεις της καθημερινής ζωής και διατυπώνουν ερμηνείες για τη λειτουργία και τη χρήση τους.</p> <p>Εντοπίζουν μυκηναϊκά ευρήματα που φανερώνουν τον πολεμικό χαρακτήρα του Μυκηναϊκού Πολιτισμού.</p> <p>Συζητούν για τη μυκηναϊκή γραφή και τη συσχετίζουν με πρώιμη μορφή της ελληνικής γλώσσας.</p> <p>Συνδέουν τη μυκηναϊκή θρησκεία με την αρχαία ελληνική θρησκεία μέσω της αποκρυπτογράφησης της Γραμμικής Β.</p> <p>Κατασκευάζουν με πηλό πινακίδες Γραμμικής Β, μυκηναϊκά ειδώλια ή όπλα</p> <p>Κατασκευάζουν ένα μυκηναϊκό κράνος πολεμιστή.</p> <p>Επισκέπτονται μουσεία και</p>	<p>εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τρισεπίστυλα αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
---	--	---	--

		αρχαιολογικούς χώρους.	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να διακρίνουν την ανάπτυξη της Μυκηναϊκής τέχνης από αντιπροσωπευτικά αρχαιολογικά ευρήματα (προϊόντα οπλοποιίας, μεταλλοτεχνίας, κοσμηματοποιίας).</p> <p>-Να προσδιορίζουν τις ομοιότητες της μυκηναϊκής τέχνης με τη μινωική.</p> <p>-Να κατανοούν τις έννοιες μεταλλοτεχνία, οπλοποιία, κοσμηματοποιία.</p>	<p>Γ13.</p> <p>Η τέχνη του Μυκηναϊκού Πολιτισμού.</p> <p>(1 διδακτική ώρα)</p>	<p>Συζητούν για όσα έχουν γνωρίσει για τον Μυκηναϊκό Πολιτισμό και εντοπίζουν τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του.</p> <p>Συσχετίζουν την πληθώρα των ευρημάτων μυκηναϊκής τέχνης με την άνθηση και την πρόοδο του μυκηναϊκού πολιτισμού.</p> <p>Συνδέουν τα μοναδικά προϊόντα οπλοποιίας, μεταλλοτεχνίας, κοσμηματοποιίας κτλ. με τον πολεμικό, εμπορικό και ηγεμονικό χαρακτήρα του μυκηναϊκού πολιτισμού.</p> <p>Παρατηρούν εικονιστικό υλικό μινωικών και μυκηναϊκών ευρημάτων και διατυπώνουν κρίσεις για τις ομοιότητες και τις διαφορές τους.</p> <p>Κατατάσσουν σε πίνακα ευρήματα μυκηναϊκής και μινωικής τέχνης με σημείο αναφοράς την προέλευσή τους.</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>
<p>ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ (5 διδακτικές ώρες)</p>			

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να διακρίνουν τα κύρια σημεία των επιμέρους Βασικών Θεμάτων.</p> <p>-Να συστηματοποιούν και να γενικεύουν τις απαραίτητες γνώσεις από τα επιμέρους Βασικά Θέματα.</p> <p>-Να χρησιμοποιούν τις έννοιες των επιμέρους Βασικών Θεμάτων.</p>	<p>Το Ελληνικό Πάνθεο και οι Ήρωες.</p> <p>Οι Πανελλήνιες Εκστρατείες και η επιστροφή στην πατρίδα.</p> <p>Οι κοινωνίες των κρητών, τροφουσλλεκτών και ψαράδων.</p> <p>Ο Νεολιθικός Πολιτισμός.</p> <p>Κυκλαδικός, Μινωικός και Μυκηναϊκός Πολιτισμός.</p>	<p>Αποδίδουν προφορικά, γραπτά, μέσω εικαστικής ή θεατρικής δραστηριότητας τα σπουδαιότερα γεγονότα.</p> <p>Συμπληρώνουν χάρτες, ακροστιχίδες, σταυρόλεξα, αντιστοιχίσεις, σωστό-λάθος, ανακεφαλαιωτικά κείμενα, λεξιλογικές ασκήσεις, πίνακες, εννοιολογικούς χάρτες κτλ.</p> <p>Εντοπίζουν και επισκέπτονται σχετικές ιστοσελίδες και αντλούν υλικό και πληροφορίες.</p>	<p>Πρόσθετο (πέραν των εγχειριδίων) οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον) παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας			
Τίτλος	Διαθεματικές έννοιες	Δραστηριότητες	Ενδεικτικό εκπαιδευτικό υλικό
<p>Πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος;</p> <p>Ταξιδεύοντας στη θάλασσα του Αιγαίου.</p>	<p>Χώρος, χρόνος, μυθολογία, μύθος, φαντασία, πραγματικότητα, πολιτισμός, ανακάλυψη, εξέλιξη, πρόοδος, θαλασσοκρατορία, ομοιότητα-διαφορά, μεταβολή</p> <p>Προεκτάσεις στη Γλώσσα, στη Μελέτη του Περιβάλλοντος, στα Θρησκευτικά, στα Εικαστικά.</p>	<p>Ανάληψη ατομικών ή ομαδικών εργασιών με δραστηριότητες όπως: Συλλογή υλικού και κατάταξή του.</p> <p>Εικαστικές απεικονίσεις, κατασκευές, επιλογή κειμένων, εικόνων, ιστοσελίδων, ταινιών κτλ.</p> <p>Εναλλαγή ρόλων, θεατρικό παιχνίδι, ακρόαση και απόδοση τραγουδιών /μελοποιημένων ποιημάτων</p> <p>Παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου σχετικά με τους μύθους της δημιουργίας του κόσμου, τη γέννηση των Θεών, κτλ.</p> <p>Παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου σχετικά με τους πλόες στο Αιγαίο στην προϊστορική και στη σύγχρονη εποχή.</p>	<p>Οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία ή και σε ηλεκτρονικές πηγές</p> <p>Ψηφιακά 3D pop-up βιβλία (τριδιάστατες αναπαραστάσεις ιστοριών και σεναρίων σε ψηφιακό περιβάλλον)</p> <p>παρουσίαση σε Power Point, DVD, διαδραστικά on line παιχνίδια, εικονικές περιηγήσεις, ηχογραφημένη αφήγηση</p> <p>Ιστοσελίδες Αρχαιολογικών Μουσείων, Πανεπιστημίων, ΥΠΠΟ (κόμβος Οδυσσέας), ανασκαφικών προγραμμάτων, ΙΜΕ, (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού), Ινστιτούτο Ενάλιων Αρχαιοτήτων</p> <p>Εκπαιδευτική Πύλη Υ.ΠΑΙ.Θ</p> <p>Ψηφιακό σχολείο</p> <p>Χάρτης Google</p>

ΙΣΤΟΡΙΑ
Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στην Δ΄ Δημοτικού οι μαθητές διδάσκονται την Αρχαία Ιστορία. Στο πλαίσιο αυτής γνωρίζουν σημαντικά ιστορικά γεγονότα και φαινόμενα, τα οποία έλαβαν χώρα κατά την αρχαιότητα στον ελλαδικό χώρο.

Συνεπώς, η διδασκαλία της Ιστορίας έχει ως σκοπό, μέσα από ένα επαρκές πλήθος ιστορικών γνώσεων, την καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης των μαθητών και, κατ' επέκταση, την ανάπτυξη της ιστορικής τους συνείδησης. Μέσω του ιστορικού γραμματισμού ευνοείται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η καλλιέργεια αυτογνωσίας και η διαμόρφωση στάσεων ζωής εκ μέρους των μαθητών, ώστε αυτοί να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες, δηλαδή να καταστούν ενεργοί, δημοκρατικοί, ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες.

Ειδικότερα, όσον αφορά στη διδασκαλία της Αρχαίας Ιστορίας, αφενός η κατανόηση της σημασίας της ως τμήματος του εθνικού ιστορικού παρελθόντος συντελεί στη διαμόρφωση ουσιαστικής ιστορικής και εθνικής ταυτότητας, αφετέρου η πρόσληψη της οικουμενικής σημασίας και διάστασης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού επιτρέπει την ανάπτυξη πνεύματος ανεκτικότητας και συνείδησης πολιτισμικής ενότητας, στοιχείων ιδιαίτερα σημαντικών για την ένταξη των νέων στις σύγχρονες πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Επίσης, η ενασχόληση των μαθητών με την τοπική τους ιστορία συμβάλλει στην ουσιαστική σύνδεση και αλληλεπίδραση του σχολείου με την τοπική κοινωνία και τους παρέχει τη δυνατότητα να κατανοήσουν ότι ο τόπος, στον οποίο διαβιούν, αποτελεί οργανικό τμήμα των ευρύτερων ιστορικών εξελίξεων, και ότι και οι ίδιοι αποτελούν τελικά μέρος της ροής της ιστορίας.

Ως εκ τούτου, σημαντικά κεφάλαια γνώσης της περιόδου (Ελληνικός Αποικισμός, Μ. Αλέξανδρος, Ρωμαϊκό Κράτος) επιτρέπουν στους μαθητές να προσδιορίσουν πολύπλευρα τη θέση τους στον σύγχρονο κόσμο, εθνικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο, σε σύνδεση με το ιστορικό παρελθόν, αλλά και να τον προσεγγίσουν στη συγχρονική του διάσταση, απαλλαγμένοι από φοβικά σύνδρομα και προκαταλήψεις.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχος είναι, οι μαθητές στην Δ΄ Δημοτικού, μέσα από το μάθημα της Ιστορίας, να καλλιεργήσουν τις δεξιότητές τους σε σχέση με την αναζήτηση και τη χρήση της ιστορικής γνώσης.

Συγκεκριμένα, θα πρέπει σταδιακά:

- Να κατανοήσουν βασικές ιστορικές έννοιες και να τις συσχετίσουν.
- Να γνωρίσουν σημαντικά γεγονότα και φαινόμενα της αρχαίας ελληνικής ιστορίας (πολιτικά, κοινωνικά, πολιτισμικά, θρησκευτικά.), αλλά και στοιχεία της αρχαίας ιστορίας των άλλων λαών, ώστε να κατανοήσουν την αλληλεξάρτηση των λαών και τη συνεισφορά όλων στο παγκόσμιο γίνεσθαι.
- Να αποκτήσουν εθνική συνείδηση, αγάπη για τη χώρα τους και διάθεση ειρηνικής συνύπαρξης, συνεργασίας και αλληλοκατανόησης με τους γειτονικούς λαούς και, ευρύτερα, με την παγκόσμια κοινότητα.
 - Να αναπτύξουν ικανότητα κατανόησης του χρόνου (μέσα από την ιστορική συνέχεια) και να είναι σε θέση να εντάσσουν τα ιστορικά γεγονότα σε περιόδους.
 - Να μπορούν να συγκρίνουν ιστορικά γεγονότα, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές.
 - Να εξοικειωθούν με την ορολογία της ιστορικής επιστήμης, αποκτώντας ένα βασικό ιστορικό λεξιλόγιο.
 - Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της γεωγραφικής θέσης ενός τόπου στη διαμόρφωση της ιστορικής πορείας του.
 - Να κατανοήσουν και να συγκρίνουν τα πολιτεύματα, τα οποία θα διδαχθούν, ώστε να συλλάβουν τη σημασία του δημοκρατικού πολιτεύματος και να το αποδεχθούν ως θεμελιώδες δικαίωμα των ανθρώπων και ως θετικό παράγοντα της εξέλιξής τους.
 - Να ασκηθούν στο να δομούν την ύλη τους, οργανώνοντας αυτήν ή τα επιμέρους στοιχεία της (π.χ. γεγονότα, θεσμούς) σε πίνακες, σχεδιαγράμματα, καταλόγους και να είναι σε θέση

να θέτουν ερωτήσεις και να δίνουν απαντήσεις, προφορικά ή γραπτά, σχετικά με τη διδασκόμενη ιστορική ύλη.

- Να είναι σε θέση να αξιοποιούν τις διάφορες ιστορικές πηγές (π.χ. μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, μνημεία). Ιδιαίτερη έμφαση προτείνεται να δοθεί στη μουσειακή εκπαίδευση, καθώς τα μουσεία είναι χώροι πολύπλευρης παιδείας και δημιουργικής ψυχαγωγίας.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν, επιλεκτικά τις νέες τεχνολογίες, ώστε να αξιοποιούν τις υπάρχουσες δυνατότητες ψηφιακής πρόσβασης σε δίκτυα πληροφοριών που παρέχονται από αρχεία, βιβλιοθήκες, μουσεία, αντλώντας αξιόλογο ψηφιακό υλικό (αρχεία ήχου, εικόνες, πολυτροπικά κείμενα, βίντεο) .
- Να ασχοληθούν με την τοπική τους ιστορία, ώστε να συνειδητοποιήσουν τη συμβολή του άμεσου περιβάλλοντός τους, συνεπώς και τη δική τους συμμετοχή, στη δημιουργία της Ιστορίας, γεγονός που θα συντελέσει στη διαμόρφωση ολοκληρωμένης προσωπικής, κοινωνικής και εθνικής ταυτότητας.
- Να καλλιεργηθεί η ενσυναίσθηση των μαθητών, ώστε να μάθουν να αναπτύσσονται και να ευημερούν σε έναν πολύμορφο πολιτισμικά κόσμο που μεταβάλλεται.
- Να επιδιωχθεί η κατάκτηση της γνώσης μέσω της έρευνας, με στόχο την ενεργοποίηση της διαίσθησης και της φαντασίας των μαθητών, ώστε η αναζήτηση και η διαχείριση της γνώσης να γίνεται με τρόπο κριτικό και δημιουργικό.
- Εν κατακλείδι να αποκτήσουν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν, στον βαθμό που αυτό είναι δυνατόν, προσωπική άποψη και υπεύθυνη στάση για τα κοινωνικά, πολιτικά, πολιτιστικά εθνικά, ευρωπαϊκά και παγκόσμια προβλήματα.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ (38 διδακτικές ώρες)	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥ ΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>ΣΚΟΤΕΙΝΟΙ ΧΡΟΝΟΙ</p> <p>(3 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Η κατάρρευση του Μυκηναϊκού Πολιτισμού»</p> <p>2) «Μετακινήσεις πληθυσμών στην Ελλάδα και στις ακτές της Μικράς Ασίας»</p> <p>3) «Η επανεμφάνιση της γραφής: η ομηρική ποίηση, η θρησκεία και η τέχνη και των Ελλήνων»</p>	<p>1) Να κατανοούν την κατάρρευση του Μυκηναϊκού Πολιτισμού, ως μετάβαση σε μία εποχή, η οποία χαρακτηρίζεται από φτωχά υλικά κατάλοιπα..</p> <p>1) Να γνωρίζουν τις πιθανές αιτίες της μετακίνησης των πληθυσμών και τις συνέπειες αυτής της μετακίνησης στη διασταύρωση των πολιτισμών και την καλλιέργεια νέων μορφωμάτων ζωής και πολιτισμού.</p> <p>2) Να γνωρίζουν βασικές ιστορικές έννοιες όπως: <i>μετανάστευση, μητρόπολη-αποικία-αποικισμός, οικιστής,</i></p> <p>3) Να αναγνωρίζουν την ύπαρξη πληροφοριών αποκλειστικά από μεταγενέστερες πηγές, γεγονός που καθιστά αμφίβολη την αξιοπιστία των πληροφοριών.</p> <p>1) Να αναγνωρίζουν τη σημασία της επανεμφάνισης της γραφής και, ιδιαιτέρως της σύνθεσης των ομηρικών επών.</p> <p>2) Να είναι ενήμεροι ότι τα έπη μπορούν να λειτουργήσουν ως πηγή πληροφόρησης για την κοινωνία, τη θρησκεία και τους θεσμούς των γεωμετρικών χρόνων, οι οποίοι θα αποτελέσουν τη βάση για τη συγκρότηση της <i>πόλης-κράτους</i>.</p>	<p>Οι μαθητές συζητούν για τους λόγους για τους οποίους τα χρόνια που ακολούθησαν, μετά το τέλος του Μυκηναϊκού Πολιτισμού, ονομάστηκαν «Σκοτεινοί χρόνοι».</p> <p>Οργανώνουν σε σχεδιαγράμματα τις πιθανές αιτίες και τις συνέπειες της μετακίνησης των πληθυσμών.</p> <p>Χωρίζονται σε ομάδες και φτιάχνουν ένα γλωσσάριο με ιστορικές έννοιες της γεωμετρικής περιόδου. (Μπορούν να το φτιάξουν και σε ηλεκτρονική μορφή, εμπλουτισμένο με εικόνες.)</p> <p>Παιχνίδι προσομοίωσης: Προσπαθώ να μπω στο μυαλό ενός άποικου και να υποθέσω τι σκεφτόταν, πώς αισθανόταν, τι θα έλεγε, τι θα έκανε</p>	<p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη,</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/fhw/</p> <p>Ο Αρχαιολογικός Άτλας του Αιγαίου από το Υπουργείο Αιγαίου: http://media.yen.gr/atlas/</p> <p>Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης Μουσειοσκευές http://www.cycladic.gr/</p>

<p>ΑΡΧΑΪΚΑ ΧΡΟΝΙΑ (10 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Η πόλη-κράτος»</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Να κατανοούν την έννοια της πόλης-κράτους ως πολιτικού/κρατικού μορφώματος 2) Να αναγνωρίζουν τη σημασία της πόλης-κράτους για τον κόσμο της ελληνικής αρχαιότητας και για την παγκόσμια ιστορία των θεσμών και των πολιτευμάτων. 3) Να κατανοούν ότι ο ελληνικός κόσμος ήταν κατακερματισμένος σε μικρές κρατικές οντότητες, οι οποίες είχαν συχνά αντικρουόμενα συμφέροντα, αλλά διέθεταν πολιτιστική ενότητα (γλώσσα, λατρείες, πεποίθηση κοινής καταγωγής). 	<p>Παιχνίδι προσομοίωσης: Να υποθέσουν ότι ζουν σε μία πόλη-κράτος και να αποδώσουν σκηνές του βίου τους.</p>	<p>Mossé, Cl. (2002). <i>Επίτομη ιστορία της αρχαίας Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, μτφ. Λύντια Στεφάνου. Αθήνα: Παπαδήμας.</p> <p>Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Υπουργείο Πολιτισμού: http://odysseus.culture.gr/a/1/11/ga110.html</p>
<p>2) «Ο Ελληνικός Αποικισμός»</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Να κατανοούν τον Ελληνικό Αποικισμό (οικονομικά, κοινωνικά και πολιτικά αίτια, διαδικασία, συνέπειες, σημασία). 2) Να έχουν εικόνα του γεωγραφικού χώρου, στον οποίο επεκτάθηκαν οι Έλληνες. 3) Να αποτιμούν το είδος των σχέσεων που διατηρούσε η αποικία με τη μητρόπολη και τους δεσμούς που τους ένωναν. 4) Να γνωρίζουν τους πανελλήνιους αγώνες και τη λειτουργία τους. 5) Να έχουν μία υποτυπώδη εικόνα για τις σχέσεις των αποίκων με τους γηγενείς πληθυσμούς. 	<p>Στον χάρτη της Μεσογείου θα τοποθετήσουν τις νέες αποικίες, ώστε να αντιληφθούν οι μαθητές το εύρος της επέκτασης των Ελλήνων.</p> <p>Να γίνει ένα παιχνίδι ρόλων (άποικοι, γηγενείς, μαντείο, προετοιμασία, αναχώρηση, ταξίδι, άφιξη στον νέο τόπο, συναισθήματα προσώπων).</p> <p>Να συγκρίνουν οι μαθητές το αθλητικό ιδεώδες στην αρχαιότητα και σήμερα. Α Να γίνει αναφορά στους Ολυμπιακούς Αγώνες.</p>	<p>http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/istoria/d_taxi_archaiki_epochi.html</p>
<p>3) «Τα πολιτεύματα στην αρχαϊκή Ελλάδα»</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Να γνωρίζουν την εξέλιξη των πολιτευμάτων (αριστοκρατία, τιμοκρατία, ολιγαρχία, ισονομία, δημοκρατία), τα χαρακτηριστικά τους και να προχωρήσουν στις μεταξύ τους συγκρίσεις. <ol style="list-style-type: none"> 1) Να προσδιορίζουν την κοινωνική και πολιτική 	<p>Να καταρτίσουν πίνακα με τα πολιτεύματα και τα βασικά χαρακτηριστικά τους.</p>	

<p>4) «Σπάρτη: κοινωνική και πολιτική οργάνωση»</p>	<p>οργάνωση της Σπάρτης, όπως παγιώθηκε τον 6^ο αι. π.Χ. και όπως μαρτυρείται από τις πηγές των επόμενων αιώνων.</p>	<p>Να φτιάξουν ένα σχεδιάγραμμα με την κοινωνική και πολιτική οργάνωση της Σπάρτης.</p>	
<p>5) «Σπάρτη: η ζωή στην πόλη» (2 διδακτικές ώρες)</p>	<p>1) Να γνωρίζουν τον τρόπο ζωής στο πλαίσιο της σπαρτιατικής πόλης-κράτους με έμφαση στην ολιγαρχική οργάνωση, στον ρόλο των περιοίκων και των ειλώντων και στη θέση της γυναίκας.</p>	<p>Παιχνίδι προσομοίωσης: η ζωή ενός <i>Ομοίου</i> και μίας Σπαρτιάτισσας.</p>	<p>http://photodentro.edu.gr</p>
<p>6) «Αθήνα: η εξέλιξη του πολιτεύματος»</p>	<p>1) Να γνωρίζουν τον βασιλιά Κόδρο, αλλά και τη μετάβαση της Αθήνας, από τη βασιλεία στην αριστοκρατία.</p>		
<p>7) «Αθήνα: η νομοθεσία του Σόλωνα και οι μεταρρυθμίσεις του Κλεισθένη»</p>	<p>1) Να αναγνωρίζουν τη νομοθεσία του Σόλωνα, ως μέσο για την επίλυση των κοινωνικών εντάσεων που είχαν προκληθεί από το αριστοκρατικό πολίτευμα.</p> <p>2) Να κατανοούν τη σημασία των μεταρρυθμίσεων του Κλεισθένη.</p> <p>3) Να κατανοούν την εδραίωση του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Αθήνα, ως αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης πορείας κοινωνικών και οικονομικών συγκρούσεων και εξελίξεων.</p>	<p>Παιχνίδι καλλιέργειας της ενσυναίσθησης: «τι λύση θα δίνετε σε έναν κάτοικο της Αθήνας που βίωνε μια δύσκολη κατάσταση εξαιτίας της έλλειψης γραπτών νόμων;»</p> <p>Χωρίζονται σε δύο ομάδες και με τη βοήθεια σχεδιαγράμματος η μία ομάδα εντοπίζει τα βασικά σημεία της νομοθεσίας του Σόλωνα και η άλλη εντοπίζει τα βασικά σημεία της νομοθεσίας του Κλεισθένη, αλλά και τις αλλαγές που επέφεραν στην κοινωνική και πολιτική ζωή του τόπου.</p>	
<p>8) «Η τέχνη της αρχαϊκής περιόδου»</p>	<p>2) Να γνωρίζουν την τέχνη των αρχαϊκών χρόνων.</p> <p>3) Να γνωρίζουν τα έργα τέχνης της εποχής, τα οποία αποτελούν αντικείμενο παγκόσμιου θαυμασμού ακόμη και σήμερα.</p>	<p>Επίσκεψη σε ιστορικό χώρο ή χρήση διαδικτύου προκειμένου να έλθουν σε επαφή με ιστορικά μνημεία δωρικού και ιωνικού ρυθμού.</p>	

<p>9) «Τα γράμματα»</p>	<p>1) Να γνωρίζουν τα είδη της ποίησης που αναπτύχθηκαν (διδασκτική και λυρική) και τη γένεση της φιλοσοφίας.</p>	<p>Αφού οι μαθητές διαβάσουν αποσπάσματα ποιημάτων εκείνης της εποχής, χωρίζονται σε ομάδες και συνθέτουν ποιήματα (ξεκινά ο πρώτος με ένα στίχο, συνεχίζει ο δεύτερος κ.λπ. και στο τέλος κάθε ομάδα απαγγέλλει το δικό της ποίημα)</p>	
<p>ΚΛΑΣΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ</p> <p>• ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (5 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Το περσικό κράτος και οι Έλληνες της Μ. Ασίας»</p> <p>2) «Ο περσικός κίνδυνος – Η μάχη του Μαραθώνα»</p> <p>3) «Η μάχη των Θερμοπυλών»</p> <p>4) «Η ναυμαχία της</p>	<p>1) Να γνωρίζουν την ιωνική επανάσταση ως αποτέλεσμα της κρίσης των σχέσεων σε πολιτικό-οικονομικό επίπεδο μεταξύ της περσικής μοναρχίας και των ελληνικών πόλεων της Μ. Ασίας (αίτια, στόχοι, σημασία).</p> <p>2) Να είναι ενήμεροι για τον χαρακτήρα των Περσικών Πολέμων, στο πλαίσιο της επεκτατικής πολιτικής της περσικής μοναρχίας.</p> <p>1) Να κατανοούν την αρχή των περσικών πολέμων, τη μάχη του Μαραθώνα, ως ελπιδοφόρου προλόγου, και τον ρόλο της στρατηγικής του Μιλτιάδη.</p> <p>1) Να κατανοούν τη μάχη των Θερμοπυλών, η οποία, παρά την αρνητική έκβασή της, αποτέλεσε τον πρώτο αγώνα αναχαίτισης των περσικών δυνάμεων του Ξέρξη.</p> <p>2) Να γνωρίζουν τον Λεωνίδα, αναγνωρίζοντας τον ρόλο που διαδραμάτισε.</p> <p>1) Να γνωρίζουν τη ναυμαχία</p>	<p>Παιχνίδι προσομοίωσης: Ζώντας στην Ιωνία πριν την Επανάσταση</p> <p>Να αποδώσουν σε σχέδιο την παράταξη των ελληνικών και των περσικών δυνάμεων.</p> <p>Παιχνίδι δημιουργικής γραφής: «Στέλνω μήνυμα σε ένα στρατιώτη που πολεμά στις Θερμοπύλες».</p> <p>Συσχετίζουν το σχέδιο του</p>	<p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β΄. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>http://www.epimorfosi.ac.cy</p>

<p>Σαλαμίνας»</p> <p>5) «Η μάχη των Πλαταιών, η ναυμαχία της Μυκάλης και το τέλος των περσικών πολέμων »</p>	<p>της Σαλαμίνας και την αντιπαράθεση των Ελλήνων συμμάχων σχετικά με την γραμμή άμυνας, ως πρώιμη μορφή των μεταξύ τους ανταγωνισμών.</p> <p>2) Να γνωρίζουν τον Θεμιστοκλή και να αναγνωρίζουν τον ρόλο που διαδραμάτισε στη δημιουργία της ναυτικής δύναμης των Αθηναίων και στη ναυμαχία της Σαλαμίνας.</p> <p>1) Να γνωρίζουν τη μάχη των Πλαταιών και τη ναυμαχία της Μυκάλης, ως καταληκτικά γεγονότα της αντιπαράθεσης Ελλήνων – Περσών.</p> <p>2) Να γνωρίζουν τον Πausanία και τον Ξάνθιππο, αναγνωρίζοντας τον ρόλο που διαδραμάτισαν στο πλαίσιο αυτών των γεγονότων.</p> <p>3) Να αξιολογούν σημασία των γεγονότων για τη διαμόρφωση μίας αίσθησης ταυτότητας του ελληνικού κόσμου ενόψει του «ασιατικού κινδύνου».</p> <p>4) Να γνωρίζουν τη διάσταση που έλαβαν οι Περσικοί Πόλεμοι στις παραδόσεις του αρχαίου ελληνικού κόσμου.</p>	<p>Θεμιστοκλή με αυτό του Μιλτιάδη.</p> <p>Ζωγραφική αναπαράσταση της ναυμαχίας της Σαλαμίνας.</p> <p>Να χωρισθούν σε ομάδες και να αναπτύξουν διάλογο, εκθέτοντας στην τάξη τι τους έκανε εντύπωση σε κάθε μάχη.</p> <p>Χωρισμένοι σε ομάδες, να αποδώσουν την ιστορική γραμμή των περσικών πολέμων με τη χρήση εικόνων.</p>	
<p>• ΧΡΥΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ (6 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Η Αθήνα γίνεται η πιο ισχυρή δύναμη»</p> <p>2) «Το πολίτευμα και η κοινωνία της Αθήνας στα χρόνια του Περικλή»</p>	<p>1) Να γνωρίζουν την εκδήλωση του ανταγωνισμού των ελληνικών πόλεων-κρατών για την επιβολή της ηγεμονίας τους στην Ελλάδα μετά τα Μηδικά και τη σύσταση της Αθηναϊκής/Δηλιακής Συμμαχίας.</p> <p>1) Να γνωρίζουν τις μεταρρυθμίσεις του Περικλή, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τον εκδημοκρατισμό του πολιτεύματος.</p> <p>2) Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της Αθηναϊκής Δημοκρατίας.</p> <p>1) Να γνωρίζουν στοιχεία καθημερινού</p>	<p>Παιχνίδι προσομοίωσης: Αθηναίοι και Σπαρτιάτες προβάλλουν επιχειρήματα για τη σημασία της προσφοράς τους στον αγώνα εναντίον των Περσών.</p> <p>Να φτιάξουν ένα σχεδιάγραμμα με την κοινωνική και πολιτική οργάνωση της Αθήνας στα χρόνια του Περικλή.</p> <p>Να προχωρήσουν σε</p>	<p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/fhw/</p> <p>Mossé, Cl. (2006). <i>Περικλής: Ο εφευρέτης της δημοκρατίας</i>, μτφ. Σταύρος Βλοντάκης. Αθήνα: Παπαδήμας.</p>

<p>3) « Η κοινωνία και η ζωή στην αρχαία ελληνική πόλη» (2 διδακτικές ώρες)</p> <p>4) «Ο χρυσός αιώνας της τέχνης»</p> <p>5) «Η Αθήνα γίνεται σχολείο της Ελλάδας»</p>	<p>βίου και πολιτισμού των αρχαίων Αθηναίων: η αγωγή των νέων, η καθημερινές ασχολίες των κοινωνικών ομάδων, η θέση της γυναίκας, η ανάπτυξη πολιτικού βίου</p> <p>1) Να αναγνωρίζουν τα έργα τέχνης του «χρυσού αιώνα» ως αποτέλεσμα γνώσης κανόνων συμμετρίας και αισθητικής αγωγής.</p> <p>1) Να γνωρίζουν σημαντικούς ανθρώπους των γραμμάτων για τους οποίους γίνεται λόγος ακόμη και σήμερα.</p>	<p>αντιστοίχιση και να επισημάνουν διαφορές μεταξύ των ομάδων πληθυσμού και του τρόπου ζωής στις δύο πόλεις-κράτη (Σπάρτη-Αθήνα).</p> <p>Να γίνει σχέδιο εργασίας με θέμα την τέχνη του χρυσού αιώνα και επίσκεψη σε μουσείο (συμμετοχική έρευνα δράσης).</p> <p>Χωρίζονται σε ομάδες και ερευνούν μέσα από ιστορικές πηγές για σημαντικά πρόσωπα: Σωκράτης, Ηρόδοτος, Θουκυδίδης. Η κάθε ομάδα παρουσιάζει το έργο της με ένα άρθρο, μια ζωγραφιά, ένα κολλάζ, μια παντομίμα.</p> <p>Συγκρίνουν τη ζωή των Αθηναίων χθες και σήμερα.</p>	<p>Μουσείο Μπενάκη: http://www.benaki.gr/index.asp?lang=gr&id=303010101&sid=124</p> <p>Ο Ξεφτέρης ταξιδεύει στην Αρχαία Αθήνα, εκπαιδευτικό Λογισμικό, παραγωγή SIEM</p> <p>/</p>
<p>• ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ – ΒΟΙΩΤΙΚΗ ΣΥΜΜΑΧΙΑ – ΘΗΒΑΪΚΗ ΗΓΕΜΟΝΙΑ</p> <p>(4 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Αίτια και αφορμές του πολέμου»</p> <p>2)«Οι κυριότερες φάσεις του πολέμου και το τέλος του πολέμου»</p>	<p>1)Να γνωρίζουν τον Πελοποννησιακό Πόλεμο ως αγώνα μεταξύ των πόλεων-κρατών με καταστροφικές για τον ελληνικό κόσμο συνέπειες.</p> <p>2)Να διακρίνουν τη βασική αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου.</p> <p>1) Να είναι ενήμεροι για τον λοιμό της Αθήνας, τον ρόλο του Περικλή, του Αλκιβιάδη και του Νικία καθώς και για την έκβαση του πολέμου και τις καταστροφικές συνέπειές του.</p>	<p>Με αφορμή τον πελοποννησιακό πόλεμο να γίνει συζήτηση για τις καταστροφικές συνέπειες που έχει ένας πόλεμος.</p> <p>Καλούνται οι μαθητές να κάνουν ζωγραφική αναπαράσταση των προσώπων που πρωταγωνίστησαν στον Πελοποννησιακό πόλεμο. Χωρίζονται σε ομάδες, ερευνούν για την Ανταλκίδειο ειρήνη και παρουσιάζουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στην τάξη.</p>	<p>Kagan, D. (2004) <i>Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος</i>, μτφρ. Ν. Πηλαβάκης. Αθήνα: Ωκεανίδα.</p>

<p>3) «Η ηγεμονία της Σπάρτης»</p> <p>4)«Η Ηγεμονία της Θήβας»</p>	<p>1) Να γνωρίζουν τα σημαντικότερα γεγονότα της ανάπτυξης της Σπάρτης.</p> <p>1) Να γνωρίζουν τα σημαντικότερα γεγονότα της ανάπτυξης της Θήβας. 2)Να προσδιορίζουν τα χαρακτηριστικά της βοιωτικής συμμαχίας και να την συγκρίνουν με την αθηναϊκή και τη σπαρτιατική.</p>	<p>Να συγκρίνουν την Ηγεμονία της Θήβας με αυτήν της Σπάρτης και να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές.</p>	<p>Ιστορία Ελληνικού Έθνους, τόμ. Γ1'. (1972) . Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p>
<p>• ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (3 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Η Μακεδονία, μια νέα ελληνική δύναμη»</p> <p>2) «Μ. Αλέξανδρος: η προσωπικότητα και το έργο του»</p>	<p>1) Να αποτιμούν την προσωπικότητα του Φίλιππου Β΄ ως πρότυπο του χαρισματικού ηγέτη.</p> <p>1) Να αξιολογούν την προσωπικότητα του Μ. Αλεξάνδρου. 2) Να κατανοούν τη συμβολή του Μ. Αλεξάνδρου στην ιστορία, την τέχνη, τη γλώσσα, τον πολιτισμό, την οικονομία, σε Ευρώπη, Αφρική και Ασία.</p>	<p>Χωρίζονται σε ομάδες και ερευνούν για τον αρχαιολογικό χώρο της Βεργίνας. Παρουσιάζουν τα αποτελέσματά τους σε ένα κολλάζ με κείμενα και εικόνες.</p> <p>Διαβάζουν κείμενα ιστορικά και λογοτεχνικά που αναφέρονται στην προσωπικότητα και τη ζωή του Μ. Αλεξάνδρου Ζωγραφίζουν τον Μ. Αλέξανδρο, όπως τον φαντάζονται.</p>	<p>Hammond, N.G.L. (1993). <i>Φίλιππος ο Μακεδών</i>, μτφ. Πάνος Θεοδωρίδης. Αθήνα: Μαλλιάρης Παιδεία</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/fhw/</p> <p>Hammond, N.G.L. (1997). <i>Αλέξανδρος, ένας ιδιοφυής</i>, μτφ. Πάνος Θεοδωρίδης. Αθήνα: Μαλλιάρης Παιδεία.</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι</p>

<p>3) «Η εκστρατεία του Μ. Αλεξάνδρου».</p>	<p>1) Να γνωρίζουν τους κυριότερους σταθμούς της εκστρατείας του Μ. Αλεξάνδρου.</p> <p>2) Να κατανοούν την ιστορική σημασία της επέκτασης του ελληνισμού στην Ανατολή και αντίστροφα.</p>	<p>Συζητούν για τη σημασία της επέκτασης του ελληνισμού στην Ανατολή.</p>	<p>και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ (6 διδακτικές ώρες)</p> <p>1) «Η αυτοκρατορία του Μ. Αλέξανδρου διασπάται»</p> <p>2) «Η καθημερινή ζωή στα ελληνοιστικά χρόνια» (2 διδακτικές ώρες)</p> <p>3) «Οι τέχνες και τα γράμματα στα ελληνοιστικά χρόνια»</p> <p>4) «Το ρωμαϊκό κράτος»</p> <p>5) «Η Καρχηδόνα συγκρούεται με τη Ρώμη»</p>	<p>1) Να γνωρίζουν τη διαίρεση της αυτοκρατορίας του Μ. Αλέξανδρου σε ελληνοιστικά βασίλεια (Αντιγονίδες, Πτολεμαίοι, Σελευκίδες).</p> <p>1) Να γνωρίζουν τον τρόπο ζωής των ανθρώπων στα ελληνοιστικά βασίλεια.</p> <p>2) Να κατανοούν τη μετακίνηση μεγάλου αριθμού Ελλήνων στην Ανατολή, την ίδρυση εκεί ελληνοιστικών πόλεων και τις σχέσεις τους με το γηγενές πληθυσμιακό στοιχείο.</p> <p>1) Να γνωρίζουν τις τέχνες, τα γράμματα και τις επιστήμες των ελληνοιστικών χρόνων.</p> <p>1) Να γνωρίζουν την κοινωνική και πολιτική οργάνωση της Ρώμης.</p> <p>1) Να είναι ενήμεροι για την κατάκτηση της Καρχηδόνας από τη Ρώμη.</p> <p>1) Να κατανοούν τη δημιουργία</p>	<p>Εντοπίζουν στον χάρτη τα κράτη των διαδόχων.</p> <p>Συγκρίνουν τον τρόπο ζωής (ψυχαγωγία, θρησκεία, αγωγή νέων, θέση της γυναίκας) στις πόλεις της Ανατολής με αυτόν στις πόλεις του ελλαδικού χώρου.</p> <p>Να χωριστούν σε ομάδες και να ερευνήσουν για τον φάρο της Αλεξάνδρειας, τον Κολοσσό της Ρόδου και τον βωμό του Δία Σωτήρα στην Πέργαμο. Να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στην τάξη.</p> <p>Χωρίζονται σε ομάδες και συγκρίνουν την κοινωνική και πολιτική οργάνωση της Ρώμης με αυτήν της Σπάρτης και της Αθήνας.</p> <p>Εντοπίζουν στο χάρτη την πορεία του Αννίβα.</p> <p>Οι μαθητές συζητούν για</p>	<p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη.</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/fhw/</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, (1978). τ. Ε΄, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών,</p>

6) «Η υποταγή του ελληνικού κόσμου»	<p>συμπολιτειών (Αιτωλική – Αχαϊκή) ως την ύστατη προσπάθεια ένωσης των Ελλήνων σε θρησκευτική-πολιτική κοινότητα.</p> <p>2) Να γνωρίζουν για την κατάκτηση των Ελλήνων από τους Ρωμαίους και κυρίως τις μεθόδους που οι τελευταίοι χρησιμοποίησαν.</p>	τους τρόπους με τους οποίους θα μπορούσαν οι Έλληνες να αντιμετωπίσουν τους Ρωμαίους.	
-------------------------------------	---	---	--

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Όπως αναφέρεται και στον σκοπό του ΑΠΣ, η διδασκαλία της ιστορίας αποσκοπεί στην καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης των μαθητών και, κατ' επέκταση, στην ανάπτυξη της ιστορικής τους συνείδησης. Μέσω του ιστορικού γραμματισμού, ευνοείται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης, η καλλιέργεια αυτογνωσίας και η διαμόρφωση στάσεων ζωής εκ μέρους των μαθητών, ώστε αυτοί να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες, δηλαδή να καταστούν ενεργοί, δημοκρατικοί, ελεύθεροι και υπεύθυνοι πολίτες.

Ειδικότερα για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση για να επιτευχθεί ο παραπάνω σκοπός θα πρέπει οι μαθητές να αγαπούν το μάθημα και να το βρίσκουν ενδιαφέρον και διασκεδαστικό.

Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να χρησιμοποιεί διδακτικές μεθόδους οι οποίες θα κρατούν αμείωτο το ενδιαφέρον των μαθητών, θα ενεργοποιούν τη διαίσθηση και τη φαντασία τους και θα τους κινητοποιούν ώστε να ερευνούν, μόνοι τους ή σε ομάδες (ομαδοσυνεργατική), τα ιστορικά γεγονότα.

Η έρευνα μπορεί να περιλαμβάνει μελέτη ιστορικών πηγών (φιλολογικών κειμένων, εικόνων, μνημείων της περιόδου, αρχιτεκτονικής, αγγειογραφίας, νομισμάτων), χάρτες, χρονολογικούς πίνακες.

Επίσης, οι επιτόπιες επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους καθιστούν τη μάθηση εμπειρία μοναδική, καθώς είναι ερευνητική, εμπλέκει πολλές αισθήσεις και μπορεί να οργανωθεί από τον εκπαιδευτικό ως έρευνα δράσης.

Προτείνεται επίσης, η αφήγηση (με έμφαση στην οπτική επαφή, τις χειρονομίες, την κίνηση, τη μίμηση), ο κατευθυνόμενος διάλογος και οι ερωτήσεις των εκπαιδευτικών.

Τα παιδικά μυθιστορήματα και τα κόμικς έντυπα και ηλεκτρονικά, που αναφέρονται στην ιστορική εποχή, μπορούν να αποτελέσουν ένα σημαντικό εργαλείο μάθησης, καθώς διεγείρουν τις αισθήσεις και τη φαντασία των μαθητών, βοηθώντας τους να κατανοήσουν καλύτερα τις ιστορικές έννοιες και τα ιστορικά γεγονότα. Επιπροσθέτως τα παιχνίδια ρόλων, οι προσομοιώσεις συγκεκριμένων γεγονότων, συμβάλλουν στον αναστοχασμό των μαθητών και στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησής τους. Η χρήση της ιστορικής γραμμής, κυρίως με εικόνες, και οι εννοιολογικοί χάρτες συντελούν στην οργάνωση των ιστορικών γεγονότων.

Τέλος οι νέες τεχνολογίες αποτελούν βασικό εργαλείο του εκπαιδευτικού με τις δυνατότητες και το πλήθος των πληροφοριών που του παρέχουν.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να αποτιμήσει τα αποτελέσματα της σε σχέση με τα μέσα και τις μεθόδους που εφάρμοσε.

Θα μπορούσε να χωριστεί σε τρία στάδια:

- Διαγνωστική-αρχική: Αυτή γίνεται στην αρχή της σχολικής χρονιάς και επιτρέπει στον εκπαιδευτικό να γνωρίζει τις ιστορικές γνώσεις και δεξιότητες των μαθητών του.
- Διαμορφωτική: Αυτή γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του σχολικού έτους.
Η διαμορφωτική αξιολόγηση μπορεί να περιλαμβάνει:
Ασκήσεις εμπέδωσης της διδακτέας ύλης (καθημερινά ως τελικό μέρος της διδασκαλίας),
Φύλλα εργασίας με ερωτήσεις ανοιχτού ή κλειστού τύπου, συμπλήρωσης κενών,
αντιστοίχισης, πολλαπλής επιλογής, Σωστού-Λάθους,
Συμπλήρωσης της ιστορικής γραμμής,
Γλωσσάρι ιστορίας,
Κατασκευή χαρτών, σχεδιαγραμμάτων,
Προφορική αξιολόγηση,
Αυτοαξιολόγηση.

Με τα παραπάνω ο εκπαιδευτικός διαπιστώνει σε ποιο βαθμό πέτυχε τους στόχους του και τι μπορεί να αλλάξει για να πετύχει τα επιθυμητά αποτελέσματα. Συνεπώς η αξιολόγηση θα αποτελεί ένα αποτελεσματικό εργαλείο, η αξιοποίηση του οποίου δύναται να συμβάλει στη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

- Τελική αξιολόγηση: Αυτή γίνεται στο τέλος του έτους.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η αξιολόγηση έχει ως στόχο να ενισχύσει την αυτογνωσία των μαθητών και να επιβραβεύει κυρίως την προσπάθειά τους, ανάλογα με τις δεξιότητες και τις ικανότητές τους, αλλά και τη συμμετοχή τους. Αποτελεί ένα θετικό εργαλείο στη διάθεση των εκπαιδευτικών και όχι ένα είδος τιμωρίας που θα απογοητεύει, θα απομονώνει και θα στοχοποιεί τον μαθητή.

Σημαντικότερο όλων, είναι να κατανοήσει ο εκπαιδευτικός ότι όλοι οι μαθητές έχουν και μπορούν να αναπτύξουν δεξιότητες οι οποίες θα τους καταστήσουν στο μέλλον ολοκληρωμένες προσωπικότητες και ευτυχημένους ενήλικες.

ΙΣΤΟΡΙΑ
Ε΄ ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας είναι, αφενός η ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης και της ιστορικής συνείδησης των μαθητών και, αφετέρου η ενίσχυση της εθνικής τους ταυτότητας. Η γνώση των σημαντικών γεγονότων του παρελθόντος, η κριτική προσέγγιση των ιστορικών πηγών, η κατανόηση των αλλαγών που υφίστανται οι ανθρώπινες κοινωνίες με την πάροδο του χρόνου και η σύνδεση των ιστορικών εξελίξεων με το παρόν, οδηγούν τους μαθητές στην υιοθέτηση εκείνων των στάσεων και των αξιών που διαμορφώνουν τον ενεργό και υπεύθυνο σύγχρονο πολίτη. Παράλληλα, η μελέτη της διαχρονικής πορείας του ελληνικού κόσμου βοηθά τους μαθητές να εκτιμήσουν τα πολιτισμικά επιτεύγματα του Ελληνισμού και να προσδιορίσουν τη θέση τους στο σύγχρονο ευρωπαϊκό και παγκόσμιο περιβάλλον.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ειδικότερα, στην Ε' τάξη του Δημοτικού επιδιώκεται οι μαθητές:

1. Να κατανοήσουν βασικές ιστορικές έννοιες και να εξοικειωθούν με τους όρους που τις αποδίδουν.
2. Να γνωρίσουν σημαντικά γεγονότα της ελληνικής Ιστορίας της βυζαντινής περιόδου και να αποκτήσουν σαφή αντίληψη της διαχρονικής πορείας του Ελληνισμού κατά την υπερχλιετή αυτή περίοδο.
3. Να συνειδητοποιήσουν τις σταδιακές αλλαγές που συντελέστηκαν με την πάροδο του χρόνου στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων, κατά την υπό εξέταση περίοδο.
4. Να εκτιμήσουν τα πολιτισμικά επιτεύγματα των Βυζαντινών και την προσφορά τους στον παγκόσμιο πολιτισμό, σεβόμενοι παράλληλα την πολιτισμική παρουσία των λαών με τους οποίους το Βυζάντιο ήρθε σε επαφή.
5. Να γνωρίσουν ιστορικά πρόσωπα, να αξιολογήσουν το έργο τους και να αντιληφθούν τον ρόλο των προσωπικοτήτων στην ιστορία.
6. Να αντιληφθούν την εξέλιξη του ιστορικού χρόνου και να καταστούν ικανοί να τοποθετούν τα γεγονότα στον άξονα του χρόνου.
7. Να κατανοήσουν τη σημασία του γεωγραφικού παράγοντα για τις ιστορικές εξελίξεις.
8. Να διακρίνουν τον μύθο και τον θρύλο από το ιστορικό γεγονός.
9. Να μελετούν τις πηγές και να επεξεργάζονται το ιστορικό υλικό τους, για την εξαγωγή συμπερασμάτων.
10. Να καλλιεργούν την κριτική σκέψη τους προβαίνοντας σε συσχετισμούς, αξιολογήσεις, ανάλυση αιτίων και γενικεύσεις, με την καθοδήγηση του διδάσκοντος και στο μέτρο της ωριμότητας και της αντιληπτικής ικανότητας της ηλικίας τους.
11. Να αξιοποιούν στοιχεία από άλλα μαθήματα για τη μελέτη της Ιστορίας.
12. Να συσχετίσουν τη Βυζαντινή Ιστορία με την ιστορία της ιδιαίτερης πατρίδας τους και να συνδέσουν τα μνημεία της μεσαιωνικής περιόδου, που σώζονται στον τόπο τους, με γεγονότα και καταστάσεις της Βυζαντινής Ιστορίας.
13. Να ασκηθούν στην ιστορική αφήγηση και σε ποικίλους τρόπους έκθεσης της ιστορικής γνώσης.
14. Να χρησιμοποιούν τα σύγχρονα μέσα των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και Επικοινωνίας για τη μελέτη του ιστορικού παρελθόντος.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ – ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ¹	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ²
Επιδιώκεται οι μαθητές να είναι σε θέση:	Τα ελληνορωμαϊκά χρόνια	Οι μαθητές:	
<ul style="list-style-type: none"> - Να αναγνωρίζουν την αλλαγή που επέφερε στον πολιτικό χάρτη της ανατολικής Μεσογείου η επέκταση της ρωμαϊκής ισχύος. - Να κατανοούν τους παράγοντες που συνέβαλαν στην υποταγή των Ελλήνων στους Ρωμαίους. - Να γνωρίζουν τον τρόπο λειτουργίας των ελληνικών πόλεων και τις συνθήκες ζωής σε αυτές, υπό ρωμαϊκή 	<p>Η Ελλάδα γίνεται τμήμα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Παρατηρούν στον χάρτη την έκταση της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και εντοπίζουν τη θέση της Ελλάδας ως ρωμαϊκής επαρχίας. - Συζητούν για την πολυδιάσπαση του ελληνικού κόσμου ως καθοριστικού παράγοντα υποταγής της Ελλάδας στη Ρώμη και δημιουργούν σχετικό χρονολόγιο. - Σχολιάζουν τις μεθόδους διακρίβερησης της Ελλάδας από τους Ρωμαίους και κρίνουν την αποτελεσματικότητά τους. - Συγκρίνουν τη ζωή ενός αρχαίου 	<p>J. Herrin, <i>Τι είναι το Βυζάντιο</i>, Ωκεανίδα, Αθήνα, 2008.</p> <p>W. Treadgold, <i>Βυζάντιο</i>, Θύραθεν, Θεσσαλονίκη, 2008.</p> <p>R. M. Kean, <i>Ιστορικός Ατλας της Βυζαντινής αυτοκρατορίας</i>, Σαββάλας, Αθήνα, 2006.</p>

¹ Η ιστορική ύλη οργανώνεται στον άξονα του χρόνου, κατ' ανάγκη όμως προκρίνεται η θεματική προσέγγιση για ζητήματα που διαχέονται σε διάφορες ιστορικές περιόδους.

² Το ενδεικτικό εκπαιδευτικό υλικό παρατίθεται στην παρούσα στήλη και συγκεντρώνεται επίσης σε παράρτημα στο τέλος του πίνακα.

διοίκηση.		Έλληνα ως πολίτη μιας ανεξάρτητης πόλης-κράτους (την οποία γνωρίζουν από την προηγούμενη τάξη) και ως κατοίκου μιας επαρχίας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και συγκεντρώνουν σε δύο στήλες τα ευρήματά τους.	S. Linner, <i>Ιστορία του Βυζαντινού πολιτισμού</i> , Γκοβόστης, Αθήνα, 2000.
- Να κατανοούν τη σημασία του όρου «ελληνορωμαϊκός πολιτισμός». - Να αναγνωρίζουν τη συνεισφορά των Ελλήνων στη δημιουργία του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού. - Να γνωρίζουν χαρακτηριστικά δημιουργήματα του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού στον χώρο των γραμμάτων και των τεχνών.	Ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός (1 ώρα)	- Παρατηρούν και σχολιάζουν φωτογραφίες με χαρακτηριστικά αρχαιοελληνικά και ρωμαϊκά έργα τέχνης, με σκοπό να εντοπίσουν τις ομοιότητές τους. - Διαβάζουν σε μετάφραση αποσπάσματα από το έργο του Πλουτάρχου «Βίοι Παράλληλοι», όπου συγκρίνονται επιφανείς Έλληνες και Ρωμαίοι. - Γράφουν σύντομο κείμενο, για να ερμηνεύσουν τη φράση του Ορατίου «η κατακτημένη Ελλάδα κατέκτησε τον απολίτιστο νικητή». - Συγκρίνουν το περιεχόμενο της «Αινειάδας» του Βιργιλίου με τα Ομηρικά Έπη και βρίσκουν τις ομοιότητες.	D. Nicol, <i>Το τέλος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας</i> , Καρδαμίτσας, Αθήνα, 1997. N. Jorga, <i>Το Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο</i> , Gutenberg, Αθήνα 1989. Κ. Νικολάου, <i>Η θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία</i> , Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν, Αθήνα, 1993.
- Να γνωρίζουν τον πολυπολιτισμικό και πολυεθνικό χαρακτήρα της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. - Να κατανοούν τη σημασία του όρου «Ρωμαϊκή Ειρήνη» (Pax Romana). - Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του διοικητικού συστήματος που εφήρμοσαν οι Ρωμαίοι και τους τρόπους με τους οποίους διατηρούσαν την ενότητα της αχανούς αυτοκρατορίας τους.	Η οργάνωση και η διοίκηση της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας (1 ώρα)	- Συντάσσουν έναν κατάλογο με τους λαούς και τα έθνη που κατοικούσαν μέσα στη ρωμαϊκή επικράτεια. - Γράφουν μία φράση, για να εξηγήσουν τους όρους «ρωμαϊκή ειρήνη» (pax romana) και τη φράση «η δική μας θάλασσα» (mare nostrum), με την οποία οι Ρωμαίοι αποκαλούσαν τη Μεσόγειο. - Παρατηρούν σε φωτογραφία τα κατάλοιπα αρχαίας ρωμαϊκής οδού και ερμηνεύουν τη σημασία του αποφθέγματος «όλοι οι δρόμοι οδηγούν στη Ρώμη» (omnes vias Romam ducunt). - Εντοπίζουν στον χάρτη τη διαδρομή της αρχαίας και της σύγχρονης Εγνατίας Οδού, και συζητούν για τους λόγους για τους οποίους οι Ρωμαίοι κατασκεύασαν εκτεταμένο οδικό δίκτυο.	Ε. Νικολαΐδου-Τούρτα – Α. Κουρκουτίδου, <i>Περίπατοι στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη</i> , Καπόν, Θεσσαλονίκη, 1997. Κ. Σίνου, <i>Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη</i> , Κέδρος, Αθήνα, 1982. Μ. Ντεκάστρο, <i>Περπατώντας τις εποχές του Βυζαντίου</i> , Μεταίχιμο, Αθήνα 2011.
- Να γνωρίζουν βασικά στοιχεία της καθημερινής ζωής των Ρωμαίων, τόσο στη Ρώμη όσο και στις επαρχίες. - Να επισημαίνουν ομοιότητες και διαφορές της καθημερινότητας των ανθρώπων στην αρχαία Ρώμη και στην αρχαία ελληνική πόλη – κράτος. - Να αναγνωρίζουν ότι η καθημερινότητα των Ρωμαίων διέθετε ορισμένα στοιχεία αστικού πολιτισμού που δεν υπήρχαν εκτός των ορίων του ρωμαϊκού κόσμου.	Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη (1 ώρα)	- Συντάσσουν δύο στήλες με τις συνήθειες της καθημερινής ζωής των Ελλήνων και των Ρωμαίων, και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές. - Παρατηρούν τη φωτογραφία του Κολοσσαίου στη Ρώμη και του Ωδείου Ηρώδου του Αττικού στην Αθήνα, και συζητούν για τη διασκέδαση/ψυχαγωγία στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. - Συγγράφουν ένα μικρό σενάριο με θέμα «Μία ημέρα στην Αρχαία Ρώμη». - Παρατηρούν μία αναπαράσταση ή κάτοψη της Αρχαίας Ρώμης και την συγκρίνουν με μία σύγχρονη πόλη.	Ε. Concina, <i>Η βυζαντινή πόλη</i> , Εστία, Αθήνα, 2009

<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα που αντιμετώπισε η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία κατά τον 3^ο αιώνα μ.Χ. - Να κατανοούν τη λειτουργία του αποκεντρωτικού διοικητικού συστήματος που επέβαλε ο Διοκλητιανός (τετραρχία) και να το συνδέουν με τα προβλήματα που προσπαθούσε να αντιμετωπίσει. - Να γνωρίζουν τη σημασία και την έκταση των διωγμών που εξαπέλυσε ο Διοκλητιανός κατά των Χριστιανών. - Να γνωρίζουν τα γεγονότα που οδήγησαν στην αναίρεση του συστήματος της τετραρχίας και στην επιβολή της μονοκρατορίας του Κωνσταντίνου. 	<p>Ο Διοκλητιανός και η διοικητική μεταρρύθμιση της αυτοκρατορίας (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουν στον χάρτη τις τέσσερις περιφέρειες στις οποίες χώρισε την αυτοκρατορία ο Διοκλητιανός και τις αντιστοιχίζουν με τα ονόματα των διοικητών τους. - Διαβάζουν σε μετάφραση απόσπασμα από την Εκκλησιαστική Ιστορία του Ευσεβίου Καισαρείας (8.17), όπου παρατίθενται τα διατάγματα του Διοκλητιανού κατά των Χριστιανών, και συζητούν για τους στόχους του. - Δημιουργούν ένα διάγραμμα γεγονότων, που αποτυπώνει την πορεία από το σύστημα της Τετραρχίας στη μονοκρατορία του Κωνσταντίνου. 	
	<p>Τα πρώιμα βυζαντινά χρόνια: η χριστιανική ρωμαϊκή αυτοκρατορία</p>		
<ul style="list-style-type: none"> - Να κατανοούν τους λόγους που οδήγησαν τον Κωνσταντίνο να ιδρύσει ένα νέο πολιτικό και διοικητικό κέντρο στην Ανατολή και να αξιολογούν την απόφασή του. - Να αποτιμούν τα πλεονεκτήματα της γεωγραφικής θέσης της Κωνσταντινούπολης. - Να κατανοήσουν τη σημασία του όρου «ανεξιθρησκία», να κρίνουν τη στάση του Κωνσταντίνου έναντι του Χριστιανισμού και να τη συγκρίνουν με αυτή του Διοκλητιανού. - Να αποτιμούν τη σημασία αλλά και την υποκειμενικότητα του προσδιορισμού «Μέγας» που συνοδεύει ορισμένες ιστορικές προσωπικότητες. 	<p>Ο Κωνσταντίνος Α΄ και η ίδρυση της Κωνσταντινούπολης (2 ώρες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Συμπληρώνουν ένα παιχνίδι ερωτήσεων (κουίζ), με τους λόγους της ίδρυσης ενός νέου διοικητικού κέντρου στη θέση του αρχαίου Βυζαντίου. - Παρατηρούν μία αναπαράσταση ή μία κάτοψη της βυζαντινής Κωνσταντινούπολης και εξηγούν τα πλεονεκτήματα της γεωγραφικής της θέσης. - Διαβάζουν σε μετάφραση ένα απόσπασμα από την Εκκλησιαστική Ιστορία του Ευσεβίου Καισαρείας (κεφ. 10), όπου παρατίθεται το «διάταγμα» των Μεδιολάνων, και συγκρίνουν τη στάση του Κωνσταντίνου έναντι του Χριστιανισμού με την πολιτική του Διοκλητιανού. - Παρατηρούν νομίσματα της βασιλείας του Κωνσταντίνου με χριστιανικά σύμβολα ή εικόνες της ευρέσεως του Τιμίου Σταυρού από τους Αγίους Κωνσταντίνο και Ελένη, και συζητούν για την πολιτική του Κων/νου έναντι των Χριστιανών. - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για άλλους «μεγάλους» της Ιστορίας και εξετάζουν τους λόγους για τους οποίους προσέλαβαν αυτόν τον προσδιορισμό. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τη σημασία του «διατάγματος» των Μεδιολάνων για την εξάπλωση του Χριστιανισμού. - Να γνωρίζουν και να 	<p>Η εξάπλωση και η επικράτηση του Χριστιανισμού (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Συντάσσουν χρονολόγιο με θέμα την εξάπλωση και επικράτηση του Χριστιανισμού. - Καταγράφουν τα μέτρα που έλαβαν ο Ιουλιανός και ο Θεοδόσιος Α΄ στον θρησκευτικό τομέα και τα συγκρίνουν με 	

<p>αξιολογήσουν τη θρησκευτική πολιτική του Ιουλιανού και του Θεοδοσίου Α΄.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να κατανοούν τους λόγους της επικράτησης του Χριστιανισμού στη σύγκρουση με την αρχαία θρησκεία. - Να γνωρίζουν την προσπάθεια σύζευξης της ελληνικής με τη χριστιανική παιδεία, που κατέβαλαν οι πατέρες της Εκκλησίας κατά τον 4^ο αιώνα. 		<p>αυτά του Κωνσταντίνου.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Διαβάζουν σε μετάφραση και σχολιάζουν απόσπασμα από το έργο του Μ. Βασιλείου «Πρὸς τοὺς νέους, ὅπως ἂν ἐξ Ἑλληνικῶν ὠφελοῖντο λόγων». - Διαβάζουν σε μετάφραση και σχολιάζουν απόσπασμα από επιστολή του ρητοροδιδασκάλου Λιβανίου «Πρὸς Θεοδόσιον τὸν Βασιλέα ὑπὲρ τῶν Ἱερῶν», όπου διαμαρτύρεται για την καταστροφή των αρχαίων ναών. - Παροτρύνονται να συζητήσουν εν γένει για τον φανατισμό και τις συνέπειές του. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να αξιολογούν την ιστορική σημασία της απόφασης του Θεοδοσίου Α΄ να μοιράσει τη διοίκηση του κράτους στους δύο διαδόχους του. - Να γνωρίζουν και να κατανοήσουν τις συνθήκες κατάλυσης του δυτικού τμήματος από τα γερμανικά φύλα. - Να γνωρίζουν και να αξιολογήσουν τους τρόπους με τους οποίους το ανατολικό τμήμα αντιμετώπισε τον γερμανικό κίνδυνο. 	<p>Η διαίρεση της αυτοκρατορίας και η κατάλυση του δυτικού τμήματος (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουν στον χάρτη τα όρια των δύο τμημάτων στα οποία χωρίστηκε η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία και τη θέση των Γερμανικών κρατών που δημιουργήθηκαν στο δυτικό τμήμα. - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τους Γότθους, τους Ούνους και τους Βανδάλους, και για τις ηγετικές τους προσωπικότητες. - Επιλύουν άσκηση σωστού – λάθους με τους παράγοντες που συνέβαλαν στην κατάλυση του δυτικού τμήματος και στην επιβίωση του ανατολικού τμήματος της αυτοκρατορίας. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν το έργο του Ιουστινιανού στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής και να αντιληφθούν ότι βασικός του στόχος ήταν η επέκταση του κράτους στα παλαιά σύνορα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. - Να επισημαίνουν τα θετικά και αρνητικά αποτελέσματα των μακροχρόνιων πολέμων που διεξήγαγε ο Ιουστινιανός στη Δύση. - Να γνωρίζουν και να αξιολογούν το έργο του Ιουστινιανού στον τομέα της εσωτερικής πολιτικής (διοίκηση, νομοθεσία, θρησκευτική πολιτική, οικοδομικό πρόγραμμα). - Να αναγνωρίζουν τον ναό της Αγίας Σοφίας ως το λαμπρότερο αρχιτεκτονικό δημιούργημα του οικοδομικού προγράμματος του Ιουστινιανού. - Να κατανοούν τον ρόλο των Δήμων της Κωνσταντινούπολης και τα αίτια της εξέγερσής τους κατά του Ιουστινιανού (Στάση του Νίκα). 	<p>Ο Ιουστινιανός και η προσπάθεια ανασύστασης της ρωμαϊκής οικουμένης (3 ώρες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουν στον χάρτη τα όρια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας μετά τις κατακτήσεις του Ιουστινιανού. - Παρατηρούν και σχολιάζουν τα περίφημα ψηφιδωτά το ναού του Αγίου Βιταλίου στη Ραβέννα, όπου εικονίζονται ο Ιουστινιανός, η Θεοδώρα και οι ακολουθίες τους. - Παρατηρούν φωτογραφίες από το εσωτερικό και το εξωτερικό του ναού της Αγίας Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη, και εξηγούν γιατί θεωρείται αριστούργημα της αρχιτεκτονικής. - Αντιστοιχίζουν τα ονόματα των βασικών συνεργατών του Ιουστινιανού με το έργο που ανέλαβε καθένας από αυτούς. - Αντιστοιχίζουν τους τίτλους των νομοθετικών έργων του Ιουστινιανού με το περιεχόμενό τους. - Γράφουν σύντομο κείμενο, για να εξηγήσουν, γιατί ο Ιουστινιανός θεωρείται «ο τελευταίος Ρωμαίος αυτοκράτορας» (G. Ostrogorsky). - Διαβάζουν σε μετάφραση το προοίμιο από το έργο του Προκοπίου «Υπὲρ πολέμων» και συζητούν για την ορθότητα της πολιτικής της επανάκτησης (reconquista) που ακολούθησε ο Ιουστινιανός. Κατατάσσουν σε δύο στήλες τα θετικά και τα αρνητικά αποτελέσματα. 	

		<ul style="list-style-type: none"> - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τους Δήμους της Κωνσταντινούπολης και συγκρίνουν τη λειτουργία τους με τη λειτουργία των σημερινών πολιτικών κομμάτων και των σημερινών αθλητικών σωματείων. -
	Η Μέση Βυζαντινή Περίοδος: η μεσαιωνική ελληνική αυτοκρατορία	
<ul style="list-style-type: none"> - Να κρίνουν την προσωπικότητα του Ηρακλείου ως στρατηγού-αυτοκράτορα. - Να κατανοούν τα αίτια της επικράτησης του Βυζαντίου στον αγώνα κατά των Περσών και των Αβάρων στα χρόνια της βασιλείας του Ηρακλείου. - Να αξιολογούν τη σημασία της καθιέρωσης της Ελληνικής ως επίσημης γλώσσας του κράτους και της υιοθέτησης του ελληνικού τίτλου «βασιλεύς» από τον ίδιο τον αυτοκράτορα. 	Η εποχή του Ηρακλείου (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> - Παρατηρούν νομίσματα της βασιλείας του Ηρακλείου και καταγράφουν τον τρόπο με τον οποίο ο Ηράκλειος κατόρθωσε να χρηματοδοτήσει τις εκστρατείες του. - Διαβάζουν ή ακούν το κοντάκιο του Ακαθίστου Ύμνου «Υπερμάχω στρατηγώ» και συζητούν για τη δεινή θέση στην οποία είχαν περιέλθει οι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης κατά την πολιορκία του 626. - Διαβάζουν σε μετάφραση απόσπασμα από το ποίημα «Ηρακλειάς» του Γεωργίου Πισίδη, όπου παραλληλίζεται ο Ηράκλειος με τον Ηρακλή, και εξηγούν τους λόγους της ηρωοποίησής του. - Διαβάζουν σε μετάφραση και σχολιάζουν αποσπάσματα από το «Πασχάλιον Χρονικόν» για την άλωση των Ιεροσολύμων από τους Πέρσες και για την απάντηση που έδωσαν οι άρχοντες των Κωνσταντινουπολιτών στον Χαγάνο των Αβάρων, όταν αυτός απαίτησε να παραδοθούν. - Παρατηρούν σε επιγραφές νομισμάτων τους λατινικούς τίτλους «Αύγουστος» (Augustus) και «Αυτοκράτωρ» (Imperator) που έφεραν παλαιότεροι αυτοκράτορες και τους συγκρίνουν με τον τίτλο «πιστός έν Χριστώ βασιλεύς» που καθιερώνεται από τον Ηράκλειο.
<ul style="list-style-type: none"> - Να επισημαίνουν τους παράγοντες που ευνόησαν την αραβική επέκταση. - Να αποτιμούν τη σημασία που είχε για την Ευρώπη η ανάσχεση της αραβικής επέκτασης από τους Βυζαντινούς. - Να γνωρίζουν το σύστημα των θεμάτων και των θεματικών στρατών και να αποτιμούν την αποτελεσματικότητά του για την άμυνα της αυτοκρατορίας. - Να γνωρίζουν τη συνεισφορά της στρατιωτικής τεχνολογίας των Βυζαντινών (υγρόν πυρ) στις στρατιωτικές νίκες επί 	Η αραβική επέκταση και η άμυνα των Βυζαντινών (2 ώρες)	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουν στον χάρτη τα όρια του ισλαμικού κόσμου μετά την αραβική επέκταση και δημιουργούν χρονολόγιο με τα βασικά γεγονότα της επέκτασης των Αράβων. - Μελετούν τους λόγους για τους οποίους οι ανατολικές επαρχίες του Βυζαντίου υποτάχθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα στους Άραβες και συμπληρώνουν σχετικό σταυρόλεξο. - Συσχετίζουν τις αμυντικές νίκες των Βυζαντινών κατά των Αράβων (678 και 718) με τη νίκη των Φράγκων στο Πουατιέ της Γαλλίας και σχολιάζουν τη σημασία τους για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. - Παρατηρούν παράσταση από μικρογραφία βυζαντινού χειρογράφου, όπου εικονίζεται η χρήση του «υγρού πυρός» σε ναυμαχία, και συγκεντρώνουν

<p>των Αράβων.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τη συμβολή των ακριτών στην άμυνα της αυτοκρατορίας και να εντοπίζουν την ηρωοποίηση τους από τη λαϊκή μούσα (ακριτικά τραγούδια). - Να γνωρίζουν βασικά επιτεύγματα του αραβικού πολιτισμού και να κατανοούν την πολιτιστική αλληλεπίδραση μεταξύ του αραβικού κόσμου, του Βυζαντίου και της Δυτικής Ευρώπης. 		<p>πληροφορίες για το μυστικό όπλο των Βυζαντινών.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Παρατηρούν στον χάρτη τον χωρισμό της αυτοκρατορίας σε θέματα και συζητούν για την αποτελεσματικότητα του θεματικού στρατού. Επιλύουν άσκηση συμπλήρωσης κενών για τα θέματα και τους θεματικούς στρατούς. - Διαβάζουν δημοτικά ακριτικά τραγούδια, επισημαίνουν τις υπεράνθρωπες διαστάσεις που είχε λάβει στη λαϊκή φαντασία η δύναμη και η ανδρεία των Ακριτών, και εξηγούν τους λόγους της ηρωοποίησής τους. - Διαβάζουν απόσπασμα από το βιβλίο του J. Haldon, «Οι πόλεμοι του Βυζαντίου» και συζητούν για τις τακτικές πολέμου των Αράβων και των Βυζαντινών - Παρατηρούν σε φωτογραφία το ισλαμικό Ιερό του Βράχου στην Ιερουσαλήμ (7^{ος} αι.) και επισημαίνουν τα ίχνη της βυζαντινής επίδρασης - Συμπληρώνουν άσκηση ακροστιχίδας με τα βασικά επιτεύγματα του αραβικού πολιτισμού, στο χώρο των επιστημών, των γραμμάτων και των τεχνών. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν το μεταρρυθμιστικό έργο του Λέοντα Γ' και των διαδόχων του στη διοίκηση και τη νομοθεσία. - Να αναλύουν τη σκοπιμότητα των μέτρων προστασίας των ελεύθερων γεωργών. - Να γνωρίζουν ότι κατά την εποχή της ανασυγκρότησης (7^{ος} και 8^{ος} αιώνες) εγκαταλείπονται οριστικά τα τελευταία χαρακτηριστικά του αρχαίου κόσμου και παγιώνονται τα χαρακτηριστικά της μεσαιωνικής κοινωνίας. 	<p>Η Συριακή δυναστεία, ο εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας και της διοίκησης (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Καταγράφουν τους λόγους για τους οποίους ο αριθμός των γραπτών πηγών που σώζονται από τη μεταβατική εποχή του 7^{ου} και 8^{ου} αιώνα είναι μικρός. - Συγκρίνουν την κάτοψη μιας αρχαίας ελληνικής ή ρωμαϊκής πόλης χτισμένης κατά το υποδάμειο σύστημα (π.χ. Έφεσος) με μία μεσαιωνική καστροπολιτεία (π.χ. Μυστράς), εντοπίζουν και αιτιολογούν τις διαφορές. - Αντιστοιχίζουν τα μέτρα που έλαβε ο Λέων Γ' Ίσαυρος με τα προβλήματα που προσπαθούσαν να επιλύσουν. - Επιλύουν άσκηση/παιχνίδι ερωτήσεων (κουίζ) σχετικά με τις αλλαγές στη φυσιογνωμία του Βυζαντίου, με τίτλο «από την Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία στο Μεσαιωνική ελληνική αυτοκρατορία 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να κατανοούν τα κίνητρα της οικονομικής πολιτικής των αυτοκρατόρων της Συριακής δυναστείας και εκείνα της δυναστείας του Αμορίου. Να γνωρίσουν τις βασικές θέσεις των δύο αντιμαχόμενων παρατάξεων. - Να γνωρίζουν και να αξιολογούν τα αποτελέσματα της οικονομικής έριδας για το Βυζαντινό κράτος και τον Βυζαντινό πολιτισμό. 	<p>Η κρίση της οικονομικής (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Επιλύουν άσκηση πολλαπλής επιλογής σχετικά με τα κίνητρα της οικονομικής πολιτικής της Συριακής δυναστείας-Καταγράφουν σε δύο στήλες τα επιχειρήματα των οικονομάρχων και των εικονολατρών. - Παρατηρούν και σχολιάζουν τον ανεικονικό διάκοσμο βυζαντινών ναών της εποχής της οικονομικής. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τη στάση του βυζαντινού κράτους έναντι 	<p>Ο εκχριστιανισμός των Σλάβων</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Συγκρίνουν το κυριλλικό με το ελληνικό αλφάβητο και επισημαίνουν ομοιότητες 	

<p>των σλαβικών πληθυσμών της Βαλκανικής.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Να κατανοούν τους λόγους για τους οποίους το Βυζάντιο επιδίωξε τον εκχριστιανισμό των Σλάβων. - Να αξιολογούν τη σημασία του έργου των ιεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθοδίου, τόσο για τους ίδιους τους Σλάβους όσο και για το Βυζάντιο. 	(1 ώρα)	<p>και διαφορές.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Παρατηρούν τοιχογραφίες σλαβικών ναών ή μοναστηριών και διαπιστώνουν τις εμφανείς επιρροές από τη βυζαντινή τέχνη. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τις πολυκύμαντες και πολυδιάστατες σχέσεις (σύγκρουσης και συνεργασίας) του Βυζαντίου με τους δύο βόρειους γείτονές του. - Να είναι ενήμεροι για την πολιτική και πολιτιστική διάσταση του εκχριστιανισμού των Βουλγάρων και των Ρώσων από το Βυζάντιο. 	<p>Οι γείτονες του Βυζαντίου: Βούλγαροι και Ρώσοι (2 ώρες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Εντοπίζουν στον χάρτη το πεδίο ανάπτυξης των Ρως από την Σκανδιναβία ως τη Μαύρη Θάλασσα κατά μήκος των μεγάλων ποταμών. - Συγκρίνουν τον τρόπο εκχριστιανισμού των Βουλγάρων και των Ρώσων, και βρίσκουν ομοιότητες και διαφορές. - Αντιστοιχίζουν ονόματα ηγεμόνων και γεγονότα στο πεδίο των βουλγαρο-βυζαντινών και Ρωσο-βυζαντινών σχέσεων. - Παρατηρούν και σχολιάζουν τους συμβολισμούς που περιέχει η εικόνα-μικρογραφία του θριαμβευτή αυτοκράτορα Βασιλείου Β΄ από ψαλτήριο του 11^{ου} αιώνα (Μαρκιανή Βιβλιοθήκη Βενετίας). 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τις στρατιωτικές νίκες των στρατηγών-αυτοκρατόρων της Μακεδονικής δυναστείας επί των Αράβων και των Βουλγάρων και τα θετικά αποτελέσματά τους για την οικονομία και το διεθνές κύρος του Βυζαντίου. - Να γνωρίζουν το νομοθετικό και διοικητικό έργο των Μακεδόνων αυτοκρατόρων και να κατανοούν τη σημασία της σύγκρουσής τους με τους «δυνατούς». - Να είναι ενήμεροι ότι η περίοδος από τα μέσα του 9^{ου} έως το τέλος του 10^{ου} αιώνα είναι η εποχή της μέγιστης ακμής του Βυζαντίου. 	<p>Η Μακεδονική δυναστεία: το απόγειο της ακμής του Βυζαντίου (3 ώρες)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Τοποθετούν στον άξονα του χρόνου τις βασικές στρατιωτικές νίκες των αυτοκρατόρων της Μακεδονικής δυναστείας - Αντιστοιχίζουν τους τίτλους των νομοθετικών έργων των Μακεδόνων αυτοκρατόρων με το περιεχόμενό τους. - Διαβάζουν σε μετάφραση απόσπασμα από «Νεαρά» του Βασιλείου Β΄ κατά των «δυνατών» και εξηγούν γιατί οι Μακεδόνες αυτοκράτορες προσπάθησαν να προστατεύσουν τους μικροκαλλιεργητές. - Παρατηρούν χρυσό νόμισμα της βασιλείας του Κων/νου Ζ΄ ή διαβάζουν απόσπασμα από το έργο του ίδιου αυτοκράτορα «Πρός τόν ἴδιον υἱόν Ρωμανόν» και συζητούν για την οικονομική ευρωστία και το διεθνές κύρος του Βυζαντίου κατά την περίοδο αυτή. 	
<ul style="list-style-type: none"> - Να γνωρίζουν τα γεγονότα που υπονόμισαν την εσωτερική ισχύ και τη διεθνή θέση της αυτοκρατορίας κατά την περίοδο αυτή. - Να αναγνωρίζουν το νέο πλαίσιο των εξωτερικών απειλών (Σελτζούκοι, Νορμανδοί) 	<p>Οι τελευταίοι Μακεδόνες αυτοκράτορες και οι διάδοχοί τους: εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα (1 ώρα)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Συζητούν για τις συνέπειες που είχαν για τη διεθνή θέση της αυτοκρατορίας τα γεγονότα του έτους 1071 (ήττα στο Ματζικέρτ, απώλεια του Μπάρι στην Ιταλία). - Αντιστοιχίζουν τις αποφάσεις των αυτοκρατόρων της περιόδου (νόθευση του χρυσού νομίσματος, κατάργηση του «αλληλεγγύου», εξαργυρισμός της 	

<p>- Να γνωρίζουν ότι τα μεγάλα προβλήματα που αντιμετώπισε το Βυζάντιο κατά την Ύστερη Περίοδο έχουν τις ρίζες τους στα χρόνια των τελευταίων Μακεδόνων αυτοκρατόρων και των διαδόχων τους.</p>		<p>στρατιωτικής θητείας) με τις συνέπειές τους.</p>	
<p>- Να επισημαίνουν τη μακρά παρουσία του Βυζαντινού κράτους στην ιταλική χερσόνησο (εξαρχάτο Ραβέννας, Κατεπανάτο Ιταλίας). - Να κατανοούν τους λόγους για τους οποίους οι Βυζαντινοί αντέδρασαν στην αυτοκρατορική στέψη του Καρλομάγνου και του Όθωνα Α΄. - Να γνωρίζουν τα γεγονότα που οδήγησαν στο πρώτο (867) και το δεύτερο (1054) σχίσμα των Εκκλησιών και να αντιληφθούν τις πολιτικές συνέπειες που είχαν μακροπρόθεσμα για το Βυζάντιο.</p>	<p>Οι σχέσεις του Βυζαντίου με τη Δύση (1 ώρα)</p>	<p>- Παρατηρούν βυζαντινές εικόνες ή βυζαντινά μνημεία (ναοί, μοναστήρια) που βρίσκονται στη Ιταλία και συγκεντρώνουν πληροφορίες για την επιρροή του βυζαντινού πολιτισμού στην ιταλική χερσόνησο. - Εντοπίζουν στον χάρτη τα όρια του κράτους του Καρλομάγνου. Συζητούν για τους λόγους της αντίδρασης των Βυζαντινών στην αυτοκρατορική στέψη του Καρλομάγνου (800) και του Όθωνα Α΄ (962). - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τη Θεοφανώ, σύζυγο του Όθωνα Β΄ της Γερμανίας, και συζητούν για τη σκοπιμότητα των «διπλωματικών γάμων». - Συγκρίνουν τα δύο «σχίσματα» των Εκκλησιών ως προς τις αιτίες και τις συνέπειές τους.</p>	
<p>- Να γνωρίζουν και να εκτιμήσουν τον όγκο και την ποικιλία της Βυζαντινής Γραμματείας. - Να γνωρίζουν και να εκτιμήσουν τα επιτεύγματα των Βυζαντινών στον χώρο της τέχνης (αρχιτεκτονική, μουσική, ζωγραφική, μικροτεχνία). - Να γνωρίζουν σημαντικές πνευματικές προσωπικότητες του Βυζαντίου. - Να αξιολογούν την προσφορά των Βυζαντινών στη διαφύλαξη της αρχαίας ελληνικής κληρονομιάς και στην Ευρωπαϊκή Αναγέννηση.</p>	<p>Τα γράμματα και οι τέχνες στο Βυζάντιο³ (1 ώρα)</p>	<p>- Καταγράφουν τα είδη της λόγιας και της δημώδους Γραμματείας στο Βυζάντιο και σχολιάζουν τον όγκο και την ποικιλία της. - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για σημαντικές προσωπικότητες των βυζαντινών γραμμάτων (Λέων ο Μαθηματικός, Φώτιος, Αρέθας, Μιχαήλ Ψελλός κ.α.) - Παρατηρούν φωτογραφίες βυζαντινών ναών και αναγνωρίζουν τον αρχιτεκτονικό τους ρυθμό. - Παρατηρούν βυζαντινές φορητές εικόνες ή τοιχογραφίες και αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής ζωγραφικής. - Παρατηρούν εικόνες βυζαντινών αντιγραφών ή φωτογραφίες βυζαντινών χειρογράφων και συζητούν για την προσφορά των Βυζαντινών στη διάσωση της αρχαίας ελληνικής Γραμματείας.</p>	
<p>- Να γνωρίζουν βασικά στοιχεία της καθημερινής ζωής των ανθρώπων στο Βυζάντιο, τόσο στην Κωνσταντινούπολη όσο και</p>	<p>Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο (1 ώρα)</p>	<p>- Διαβάζουν και σχολιάζουν αποσπάσματα από το «Επαρχικό βιβλίο» και τον «Βίο του Οσίου Φιλαρέτου του Ελεήμονος», όπου περιγράφονται συνήθειες της καθημερινής ζωής των</p>	

³ Τα θέματα «Γράμματα και τέχνες στο Βυζάντιο», «Καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο», και «Εκπαίδευση στο Βυζάντιο» διατρέχουν όλη τη Βυζαντινή Ιστορία, παρουσιάζονται όμως εδώ, εφόσον η περίοδος ακμής του Βυζαντίου είναι και η πιο χαρακτηριστική και πρόσφορη για την παρουσίαση διαχρονικών θεμάτων.

στις επαρχίες. - Να συγκρίνουν την καθημερινότητα των Βυζαντινών με τη σύγχρονη καθημερινή ζωή και να διαπιστώσουν ομοιότητες και διαφορές.		ανθρώπων στην Κων/πολη και στις επαρχίες αντίστοιχα. - Παρατηρούν βυζαντινές εικόνες με παραστάσεις ανθρώπων που παίζουν μουσικά όργανα ή γευματίζουν, και συζητούν για τη διασκέδαση/ψυχαγωγία στο Βυζάντιο. - Διαβάζουν βυζαντινές παροιμίες και τις παραλληλίζουν με σημερινές. - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για συνταγές της βυζαντινής κουζίνας. - Συγγράφουν σύντομο σενάριο με τίτλο «μια μέρα από τη ζωή ενός Βυζαντινού στην Κωνσταντινούπολη»	
- Να γνωρίζουν τις βαθμίδες και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης στο Βυζάντιο - Να κατανοούν τον μη συστηματικό και ιδιωτικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης των Βυζαντινών. - Να γνωρίζουν την κρατική μέριμνα για την «ανώτατη» εκπαίδευση	Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο (1 ώρα)	- Δημιουργούν διάγραμμα με τις βαθμίδες της εκπαίδευσης στο Βυζάντιο. - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τα μεγάλα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κωνσταντινούπολης (Πανδιδακτήριο, Σχολή της Μαγναύρας, Πατριαρχική Σχολή).	
	Η Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος (8 ώρες)		
- Να αναλύουν τη σημασία των ειρηνικών σχέσεων και των συγκρούσεων των Βυζαντινών με τους εχθρούς της αυτοκρατορίας (Νορμανδών, Σελτζούκων Τούρκων, Ιταλικών ναυτικών πόλεων). - Να γνωρίζουν τις ενέργειες του Αλέξιου Α΄ Κομνηνού για την αντιμετώπιση των κινδύνων από τη Δύση.	Οι Βυζαντινοί αντιμετωπίζουν νέους εχθρούς (1 ώρα)	- Δημιουργούν ακροστιχίδα με θέματα σχετικά με τον Μανουήλ Α΄ Κομνηνό και τον Αλέξιο Κομνηνό. - Εντοπίζουν στον χάρτη τη Βενετία και συγγράφουν ένα μικρό κείμενο με θέμα: «Το Βυζάντιο στη Βενετία».	ΨΗΦΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ Δικτυακή Εκπαιδευτική Πύλη του Υπουργείου Παιδείας (www.e-yliko.gr): Λογισμικά «Από το παρόν στο παρελθόν: Θέματα Βυζαντινής Ιστορίας», «Τοπική Ιστορία» και εκπαιδευτικό υποστηρικτικό υλικό για την χρονική περίοδο 1025-1453.
- Να γνωρίζουν τους παράγοντες που οδήγησαν το Βυζάντιο σε εσωτερικά προβλήματα και σταδιακή παρακμή. - Να αποτιμούν τις κοινωνικές διαστάσεις της σταδιακής παρακμής του Βυζαντίου.	Η δυναστεία των Κομνηνών και η βενετική οικονομική διεύθυνση (1 ώρα)	Καταγράφουν τις αυτοκρατορικές αποφάσεις και τα νομοθετικά μέτρα με τα αποτελέσματά τους σε τίτλους, έτσι ώστε κάθε φορά που επιλέγεται ένας τίτλος να παρουσιάζονται αναλυτικότερες πληροφορίες. - Γράφουν, ως παιχνίδι ρόλων, φανταστικό διάλογο μεταξύ ενός μικροκαλλιεργητή, ενός βυζαντινού εμπόρου και ενός Βενετού εμπόρου.	Πανελλήνιο Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων στο πλαίσιο του Ψηφιακού Σχολείου (http://photodentro.edu.gr): Συλλογές φωτογραφιών για τα βυζαντινά ψηφιδωτά, τη ναοδομία, το ναό της
Να γνωρίζουν το κίνημα των σταυροφοριών, που οδήγησε τελικά στην άλωση της Κωνσταντινούπολης, και να αναλύουν τα αίτια και τις επιπτώσεις της άλωσης. - Να αξιολογούν την προσπάθεια των ελληνικών κρατών, που	Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους και ο διαμελισμός της αυτοκρατορίας (1 ώρα)	Δημιουργούν γραμμή χρόνου, όπου τοποθετούν τους αυτοκράτορες που ενδιαφέρθηκαν για τους Αγίους Τόπους. - Αναζητούν την ομιλία του Πάπα Ιωάννη Παύλου Β΄, που ζητάει συγγνώμη για την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους και δημιουργούν κείμενο όπου φαίνονται σε πίνακα οι βασικές επιπτώσεις της άλωσης, σύμφωνα με τα	Αγίας Σοφίας, τις μονές του Αγίου Όρους και των Μετεώρων. Σταυρόλεξα για την αιογραφία, τα ψηφιδωτά και τη ναοδομία. Δραστηριότητες για τους ρυθμούς της

δημιουργήθηκαν, να ανακτήσουν την Κωνσταντινούπολη.		<p>λόγια του Πάπα.</p> <p>-Ερευνούν την εξέλιξη των κρατών, που δημιουργήθηκαν μετά την άλωση, παρατηρούν τις εδαφικές αυξομειώσεις ως το 1261 και απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης.</p> <p>- Απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης για τα λατινικά κρατίδια μετά την 4^η Σταυροφορία.</p>	<p>ναοδομίας.</p> <p>Εικονική περιήγηση και κάτοψη του ναού της Αγίας Σοφίας.</p> <p>Ιστότοπος του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού (www.ime.gr): Κόμβος για την Ελληνική Ιστορία (www.e-history.gr).</p> <p>Πληροφορίες για την οικονομία, την πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό της χρονικής περιόδου 1025-1453.</p> <p>Ιστότοπος του Υπουργείου Πολιτισμού (www.culture.gr): Κόμβος Οδυσσεύς (http://odysseus.culture.gr). Περιήγηση σε αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της βυζαντινής εποχής.</p> <p>Δικτυακή Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού (www.ehw.gr): Ειδικό τόμο για τη Μικρά Ασία (http://asiaminor.ehw.gr) και για την Κωνσταντινούπολη (http://constantinople.ehw.gr).</p> <p>Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου «Ιστορία Ε΄-Στ΄ Δημοτικού»: Ενότητα «Το Βυζάντιο Παρακμάζει-Άλωση».</p> <p>Ιστότοπος του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού (http://mbp.gr): Εκθέματα των μόνιμων και περιοδικών εκθέσεων.</p> <p>Ιστότοπος του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου (www.byzantinemuseum.gr): Εκθέματα των μόνιμων και περιοδικών εκθέσεων.</p>
-Να αναπτύσσουν την κριτική σκέψη τους ερευνώντας τον τρόπο ανάκτησης της Κωνσταντινούπολης το 1261. - Να γνωρίζουν τη νέα κατάσταση της Κωνσταντινούπολης που αντιμετώπισε ο Μιχαήλ Η΄ μετά την ανάκτησή της	Η ανάκτηση της Κωνσταντινούπολης και οι τελευταίες αναλαμπές (1 ώρα)	<p>Γράφουν κείμενο – μονόλογο του Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου, με τις σκέψεις του μετά τη στέψη του, σχετικά με την οικονομική – κοινωνική – θρησκευτική κατάσταση της αυτοκρατορίας.</p> <p>-Βρίσκουν από το διαδίκτυο εικόνες του Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγου και κάνουν μια περιγραφή του αυτοκράτορα συνδέοντάς την ,με την πορεία του στην αυτοκρατορία.</p>	
- Να αναλύουν τους λόγους για τους οποίους η Θεσσαλονίκη παρέμεινε σημαντικό πνευματικό και οικονομικό κέντρο σε όλη τη διάρκεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας. - Να προσεγγίζουν κριτικά τη σημασία των ιστορικών και θρησκευτικών κειμηλίων του Αγίου Όρους στον πολιτισμό του τόπου τους.	Η ακμή της Θεσσαλονίκης (1 ώρα)	<p>- Βρίσκουν εικόνες και παρουσιάζουν τα βυζαντινά μνημεία της Θεσσαλονίκης.</p> <p>- Παρατηρούν φωτογραφίες βυζαντινών ναών της Θεσσαλονίκης και συζητούν για τον αρχιτεκτονικό τους ρυθμό.</p> <p>- Παρακολουθούν από το διαδίκτυο βίντεο για τα βυζαντινά μνημεία και τις βυζαντινές εκκλησίες της Θεσσαλονίκης.</p>	
-Να είναι ενήμεροι για την πορεία και τα στάδια επέκτασης των Οθωμανών στο Βυζάντιο και στα Βαλκάνια. -Να κατανοούν το μέγεθος και τη σοβαρότητα των προβλημάτων που αντιμετώπιζαν οι Βυζαντινοί. -Να αξιολογούν τις επιλογές του Κωνσταντίνου ΙΑ΄ Παλαιολόγου.	Η επέκταση των Οθωμανών και η δυναστεία των Παλαιολόγων (1 ώρα)	<p>-Δημιουργούν γραμμή χρόνου και τοποθετούν τις σημαντικότερες κατακτήσεις των Οθωμανών ή/και κατασκευάζουν χάρτη ιστορικής επέκτασης.</p> <p>- Αναζητούν δημοτικά τραγούδια της εποχής για την Άλωση και τα συγκρίνουν με δημοτικά τραγούδια (π.χ. ακριτικά)της εποχής της ακμής.</p> <p>-Δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη (Ενωτικοί – Ανθενωτικοί – Ορθόδοξοι – Καθολικοί – Διχασμός – Διαμάχες).</p>	
-Να γνωρίζουν τη μεγαλειώδη αλλά απέλπιδα προσπάθεια των Βυζαντινών να σώσουν την Κωνσταντινούπολη. - Να αξιολογούν τη σημασία της άλωσης της Κωνσταντινούπολης. - Να ερευνούν κείμενα, θρύλους και παραδόσεις που αναφέρονται στην άλωση της	Η πολιορκία και η άλωση της Κωνσταντινούπολης (1 ώρα)	<p>-Βρίσκουν αναπαραστάσεις της βυζαντινής Κωνσταντινούπολης και των τειχών της και τοποθετούν τον στρατό και τον στόλο των δύο αντιμαχόμενων πλευρών.</p> <p>-Δημιουργούν κόμικ (βασιζόμενοι και στο τεύχος το αφιερωμένο στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο, από τη σειρά «Κλασικά εικονογραφημένο» με σκίτσα του Μπόστ) με τις στιγμές τραυματισμού και θανάτου του Ιουστινιάνη και του</p>	

Κωνσταντινούπολης.		Παλαιολόγου, όπου φαίνονται τα συναισθήματά τους. -Αναζητούν τραγούδια, παραδόσεις και πίνακες για την άλωση και δημιουργούν σχετικό βίντεο. -Συμπληρώνουν λέξεις σε κείμενο περίληψης των γεγονότων.	Διδάσκοντας τη βυζαντινή Κύπρο μέσα από τις πηγές http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/themata/i_storia/pdf/vyzantini_ky_pros_vivlio_ekpaideftikou.pdf
- Να γνωρίζουν ότι η επιρροή της πολιτισμικής κληρονομιάς του Βυζαντίου υπερβαίνει τα χρονικά όρια της ύπαρξης του βυζαντινού κράτους και συνεχίζεται ως τις μέρες μας	Το Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο (1 ώρα)	- Αναζητούν λαϊκούς θρύλους της περιόδου της Τουρκοκρατίας για την άλωση της Κωνσταντινούπολης και την ανασύσταση της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. - Παρατηρούν φωτογραφίες ναών και μοναστηριών από την Ελλάδα και άλλες χώρες, όπου είναι εμφανή τα ίχνη της βυζαντινής επιρροής. - Συγκεντρώνουν πληροφορίες για τους λογίους του Βυζαντίου που κατέφυγαν στη Δύση πριν και μετά την Άλωση. - Καταγράφουν ήθη και έθιμα που έλκουν την καταγωγή τους από το Βυζάντιο.	
	Θέματα από τη Βυζαντινή Ιστορία (5 ώρες) ⁴		Σύστημα Ψηφιακών Διαδραστικών Υπηρεσιών
-Να αξιολογούν τη στρατηγική σημασία της θέσης της Κύπρου και να ερμηνεύουν τους ισχυρούς δεσμούς της με το Βυζάντιο. -Να γνωρίζουν τις αλληπάλληλες επιθέσεις εχθρών αλλά και τις κατακτήσεις που δέχτηκε και υπέστη το νησί κατά τη διάρκεια των βυζαντινών χρόνων.	Η Βυζαντινή Κύπρος (1 ώρα)	-Αναζητούν βυζαντινά μνημεία της σύγχρονης Κύπρου και δημιουργούν κολάζ. - Αναζητούν ακριτικό τραγούδι με τον Διγενή Ακρίτα που σχετίζεται με την Κύπρο.	Εκπαίδευσης και Προβολής για τον Βυζαντινό Πολιτισμό: «Εξερευνώντας τον κόσμο του Βυζαντίου» (www.exploringbyzantium.gr). Θεματικές μελέτες, πολιτιστικές διαδρομές, εκπαιδευτικές δραστηριότητες και ηχογραφημένες εκπομπές για το Βυζάντιο.
- Να κρίνουν τη θέση της γυναίκας στο Βυζάντιο. -Να διερευνούν τον ρόλο της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία και να γνωρίσουν τη μέριμνα του βυζαντινού νομοθέτη γι' αυτήν	Η θέση της γυναίκας στο Βυζάντιο (1 ώρα)	- Βρίσκουν εικόνες από γυναίκες στη βυζαντινή κοινωνία και καταγράφουν τις συνήθειες και τις ασχολίες τους. -Συζητούν για τη θέση της γυναίκας σήμερα και κάνουν συσχετίσεις με τη θέση της γυναίκας στο Βυζάντιο.	Φωτογραφίες παλιές και σύγχρονες της Θεσσαλονίκης, βίντεο για την πόλη και την ιστορία της (http://thessaloniki.photos.vagk.gr).
- Να γνωρίζουν μεθόδους και μέσα της βυζαντινής διπλωματίας (π.χ. πρεσβείες, ιεραποστολές-εκχριστιανισμός, αναδοχές, επιγαμίες, παραχωρήσεις, διάσπαση των αντιπάλων). - Να εξηγούν ότι οι Βυζαντινοί κατέφευγαν στον πόλεμο αφού είχαν	Η διπλωματία στο Βυζάντιο (1 ώρα)	- Γράφουν κείμενο για τους γάμους βυζαντινών πριγκιπισσών με ξένους ηγεμόνες. - Αναζητούν και καταγράφουν περιπτώσεις χρησιμοποίησης, εκ μέρους των Βυζαντινών, ενός ξένου λαού εναντίον άλλου.	Ιστορικά ντοκουμαντέρ για το Βυζάντιο από το Αρχείο της ΕΡΤ (www.hpnt-archives.gr).

ΕΝΤΥΠΟ ΥΛΙΚΟ

⁴ Εναλλακτικά, μπορεί ο διδάσκων να επιλέξει από τα εξής θέματα: Η δομή της βυζαντινής κοινωνίας, Η θέση της Εκκλησίας στο Βυζάντιο, Ο θεσμός του αυτοκράτορα.

εξαντλήσει όλα τα μέσα διατήρησης της ειρήνης. -Να συνδέουν και να συσχετίζουν την έννοια της διπλωματίας με τις συνεργασίες και τις συμμαχίες των διαφόρων χωρών.			
Να συζητούν τη σημασία της βυζαντινής παιδείας για τον ευρωπαϊκό πολιτισμό. - Να αποτιμούν τη σπουδαιότητα της βυζαντινής τέχνης για τον παγκόσμιο πολιτισμό.	Βυζαντινή παιδεία και τέχνη (1 ώρα)	-Επισκέπτονται ιστοσελίδες βυζαντινών μουσείων της Ελλάδας και παρατηρούν αντικείμενα βυζαντινής λαϊκής τέχνης. - Αναζητούν πληροφορίες για την κατασκευή των ψηφιδωτών. - Αναζητούν και συγκρίνουν αρχαία ψηφιδωτά δάπεδα (π.χ. Πέλλας, Δήλου, Αμφίπολης) με ψηφιδωτά της Αγίας Σοφίας ή των μνημείων της Ραβέννας. - Δημιουργούν εννοιολογικό χάρτη μορφών βυζαντινής τέχνης (ζωγραφική, αρχιτεκτονική, γλυπτική, μικροτεχνία) και τοποθετούν χαρακτηριστικά εικονίδια δίπλα στην καθεμιά.	
- Να συγκρίνουν την ομιλούμενη με τη γραπτή γλώσσα και τη μεγαλογράμματη με τη μικρογράμματη γραφή. - Να γνωρίζουν ότι η βυζαντινή γλώσσα υπήρξε η γέφυρα ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική γλώσσα	Η γλώσσα των Βυζαντινών (1 ώρα)	- Πληκτρολογούν μια στροφή ακριτικού τραγουδιού με μικρά γράμματα και την ίδια στροφή με κεφαλαία και συνειδητοποιούν την οικονομία χώρου – υλικών της μικρογράμματης έναντι της μεγαλογράμματης γραφής. - Αναζητούν ένα λόγιο βυζαντινό κείμενο και ακούν ένα ακριτικό τραγούδι και το βλέπουν γραμμένο. Συγκρίνουν τη γλώσσα στα δύο είδη και εντοπίζουν ποια είναι πιο κοντά στη σημερινή. - Αναζητούν πληροφορίες για τη βυζαντινή γραφή και καταλήγουν σε συμπεράσματα για τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας. -Βρίσκουν λέξεις κλειδιά.	
	Επαναληπτικά μαθήματα (3 ώρες)		
- Να συνδέουν και να συνδυάζουν τις ιστορικές γνώσεις. - Να ερμηνεύουν τη συνοχή των ιστορικών γεγονότων. - Να αναπτύσσουν δεξιότητες ταξινόμησης, σύγκρισης, ερμηνείας, επεξήγησης και αξιολόγησης των ιστορικών γεγονότων.	Τα επαναληπτικά μαθήματα ανακεφαλαιώνουν τις διδακτικές ενότητες μέσω μιας πλούσιας ποικιλίας δραστηριοτήτων, ερωτήσεων και ασκήσεων.	Απαντούν περιληπτικά σε ιστορικά ερωτήματα, αξιολογούν ιστορικά πρόσωπα και γεγονότα, διακρίνουν τη σημασία ιστορικών όρων, συνδέουν και συσχετίζουν ιδέες και ιστορικά γεγονότα, συμπληρώνουν ιστορικούς χάρτες, πίνακες, διαγράμματα, ιστορική γραμμή, λέξεις – ιστορικούς όρους, αντιστοιχίσεις, σταυρόλεξα, ασκήσεις σωστού-λάθους και πολλαπλής επιλογής.	Τα κατά τόπους μουσεία και οι ιστοσελίδες μουσείων: Το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο http://www.nhmuseum.gr/index.php?lang=1 Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού http://mbp.gr Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο www.byzantinemuseum.gr Το Μουσείο Μπενάκη http://www.benaki.gr/ Οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία και σε ηλεκτρονικές πηγές. Τοπικές εφημερίδες

	Τοπική Ιστορία (4 ώρες)		
<p>-- Να έχουν δεξιότητες επικοινωνίας και ομαδικότητας και να αναδεικνύουν ικανότητες επιστημονικής διερεύνησης και δημιουργίας.</p> <p>- Να αναπτύσσουν κριτική στάση για ζητήματα της τοπικής κοινωνίας.</p> <p>- Να προσεγγίζουν κριτικά διάφορα είδη ιστορικών πηγών.</p>		<p>Η τοπική ιστορία πρέπει να προσεγγίζεται με τη μέθοδο των σχεδίων εργασίας, με διαθεματική προσέγγιση της γνώσης και με συνεργασία των μαθητών.</p> <p>Οι μαθητές μπορούν να αξιοποιήσουν επισκέψεις σε ιστορικούς τόπους και σε χώρους τέχνης και πολιτισμού, γραπτές μαρτυρίες, συνεντεύξεις, ιστορικά βιβλία και άρθρα, φωτογραφικό και ψηφιακό υλικό.</p>	<p>Τα κατά τόπους μουσεία και οι ιστοσελίδες μουσείων: Το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο http://www.nhmuseum.gr/index.php?lang=1 Το Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού http://mbp.gr Το Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο www.byzantinemuseum.gr Το Μουσείο Μπενάκη http://www.benaki.gr/ Τοπικές εφημερίδες Οπτικό υλικό σε εικονογραφημένα βιβλία και σε ηλεκτρονικές πηγές. Βιώματα από επισκέψεις σε τοπικές βιβλιοθήκες, πολιτιστικούς συλλόγους και στα Γενικά Αρχεία του Κράτους των νομών.</p>

Προτεινόμενα διαθεματικά σχέδια εργασίας

Θέμα: Βυζαντινά μνημεία του τόπου μου (ναοί, κάστρα, μοναστήρια, λουτρά, κρήνες, υδραγωγεία). Οργάνωση ατομικών ή ομαδικών εργασιών: Επισκέψεις, παρατήρηση και καταγραφή, αναζήτηση πληροφοριών, παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου, εικαστικές απεικονίσεις. **Διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-Χρόνος, Ομοιότητα-Διαφορά, Μεταβολή, Εξέλιξη, Πολιτισμός. **Προεκτάσεις:** Γλώσσα, Γεωγραφία, Αισθητική Αγωγή, Θρησκευτικά, Λογοτεχνία.

Θέμα: Θρύλοι και παραδόσεις – Ήθη και έθιμα βυζαντινής προέλευσης. Ανάλυση ατομικών ή ομαδικών εργασιών: Συλλογή λαογραφικού υλικού, αναζήτηση πληροφοριών, καταγραφή, παραγωγή γραπτού ή προφορικού λόγου, οργάνωση εκθέσεων. **Διαθεματικές έννοιες:** Χώρος-Χρόνος, Ομοιότητα-Διαφορά, Μεταβολή, Εξέλιξη, Πολιτισμός. **Προεκτάσεις:** Γλώσσα, Μουσική, Αισθητική Αγωγή, Λαογραφία, Θρησκευτικά, Γεωγραφία, Λογοτεχνία.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Σύμφωνα με το Πρόγραμμα Σπουδών, το ιστορικό περιεχόμενο οργανώνεται σε διδακτικές ενότητες, καθεμία από τις οποίες αντιστοιχεί σε μία διδακτική ώρα. Βασική μεθοδολογική αρχή για τη διδασκαλία των ενότητων αυτών είναι η προσπάθεια αύξησης της ενεργού συμμετοχής των μαθητών, η οποία μπορεί να επιτευχθεί με ποικίλες διδακτικές δραστηριότητες. Η μελέτη των πηγών, πέραν του ότι ενισχύει τον διερευνητικό χαρακτήρα της μάθησης, έχει πρωτεύουσα σημασία για την καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης, εφόσον οι μαθητές συνειδητοποιούν μέσω αυτής ότι η αφήγηση του σχολικού εγχειριδίου είναι το αποτέλεσμα ιστορικής έρευνας. Για την εξοικείωση των μαθητών με τη μεθοδολογία της Ιστορίας αλλά και με την εργασία σε ομάδες, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει και η εκπόνηση ερευνητικών εργασιών. Τέλος, η χρήση των ΤΠΕ (διαδίκτυο, λογισμικό σχετικό με την Ιστορία), η αξιοποίηση διαφόρων εποπτικών και οπτικοακουστικών μέσων, και η πραγματοποίηση διδακτικών επισκέψεων σε χώρους ιστορικού ενδιαφέροντος (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, αίθουσες τέχνης, πινακοθήκες κ.α.), ενισχύει το ενδιαφέρον των μαθητών και προάγει ενεργητικές διδακτικές τεχνικές και βιωματικές δράσεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση του μαθήματος της Ιστορίας στην Ε΄ τάξη του Δημοτικού είναι απαραίτητο να συνδέεται άμεσα με τους διδακτικούς στόχους που θέτει το Πρόγραμμα Σπουδών. Ο ρόλος της αξιολόγησης πρέπει να ανατροφοδοτικός και διαμορφωτικός, δηλαδή να ελέγχει τον βαθμό επίτευξης των διδακτικών στόχων και να συντελεί στη βελτίωση της διδασκαλίας. Η αξιολόγηση δεν πρέπει να ευνοεί την αποστήθιση και την αναπαραγωγή των ιστορικών γνώσεων, αλλά να προάγει τη διατύπωση ιστορικού λόγου, την ανάπτυξη κριτικού συλλογισμού και ιστορικής διερεύνησης καθώς και την ανάπτυξη συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητών. Τα κριτήρια αξιολόγησης πρέπει να περιλαμβάνουν ποικίλες ερωτήσεις και ασκήσεις ανοικτού και κλειστού τύπου, προκειμένου να ελέγξουν τον βαθμό κατανόησης ιστορικών όρων, την ικανότητα σύνδεσης των νέων γνώσεων με παλαιότερες, και εν γένει την ικανότητα επεξεργασίας του ιστορικού υλικού (αξιολόγηση προσώπων, γεγονότων και καταστάσεων, ανάλυση αιτίων, παραγόντων και αποτελεσμάτων, επίλυση προβλημάτων, εξαγωγή συμπερασμάτων). Οι ερωτήσεις και οι ασκήσεις πρέπει να είναι διαφόρων τύπων: ανάπτυξης απόψεων, σύντομης απάντησης, συμπλήρωσης κενών, επιλογής σωστού – λάθους, σύζευξης – αντιστοίχισης, πολλαπλής επιλογής, ταξινόμησης – κατάταξης, συμπλήρωσης ακροστιχίδας, λύσης σταυρόλεξου, τοποθέτησης στον άξονα του χρόνου κ.α. Ας σημειωθεί ότι η διατύπωση των ερωτήσεων οφείλει να είναι σαφής και κατανοητή, και τα ζητούμενα συμβατά με την αντιληπτική ικανότητα και τον βαθμό ωριμότητας των μαθητών.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

ΨΗΦΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

- Ιστότοπος του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού: www.ime.gr. Από εδώ ο επισκέπτης παραπέμπεται στον εγκεκριμένο από το Π.Ι. κόμβο για την «Ελληνική Ιστορία» www.e-history.gr. Κείμενα, πηγές, γλωσσάρι, βιβλιογραφία, χρονολόγιο και πινακοθήκη για κάθε περίοδο της Βυζαντινής Ιστορίας. Πληροφορίες για την πολιτική, την οικονομία, την κοινωνία και τον πολιτισμό κάθε περιόδου της Βυζαντινής Ιστορίας.
- Δικτυακή Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού: www.ehw.gr. Ειδικοί τόμοι για τη Μικρά Ασία (<http://asiaminor.ehw.gr>) και για την Κωνσταντινούπολη (<http://constantinople.ehw.gr>).
- Ιστορικοί κόμβοι του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού για τη Βυζαντινή Καστοριά (<http://kastoria.ime.gr>), την Τραπεζούντα (<http://trapezounta.ime.gr>), τον Μυστρά (<http://mystras.ime.gr>), την εποχή του Ιουστινιανού (<http://justinian.ime.gr>), τα βήματα ενός μοναχού του 10^{ου} αιώνα στα Βυζάντιο (<http://theodoros.ime.gr>), τη Βυζαντινή Λογοτεχνία (<http://byzantineliterature.ime.gr>) και τη Φραγκοκρατία (<http://fragokratia.ime.gr>).
- Ιστότοπος του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, με τα εκθέματα των μόνιμων και περιοδικών εκθέσεων: www.byzantinemuseum.gr.
- Ιστότοπος του Μουσείου Βυζαντινού Πολιτισμού, με τα εκθέματα των μόνιμων και περιοδικών εκθέσεων: <http://mbp.gr>.
- Ιστότοπος του Υπουργείου Πολιτισμού: www.culture.gr. Από εδώ ο επισκέπτης οδηγείται στον κόμβο <http://odysseus.culture.gr>, από όπου περιηγείται σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους (π.χ. Μετέωρα) και μνημεία (ναοί, κάστρα, μοναστήρια) της βυζαντινής εποχής.
- Ιστότοπος του Νομισματικού Μουσείου (www.nma.gr), όπου εκτίθενται νομίσματα του ρωμαϊκού και βυζαντινού κόσμου.
- Δικτυακή Εκπαιδευτική Πύλη του Υπουργείου Παιδείας (www.e-yliko.gr), με αλφαβητικό κατάλογο εκπαιδευτικού λογισμικού. Βλ. το λογισμικό «Από το παρόν στο παρελθόν: θέματα Βυζαντινής Ιστορίας» και «Τοπική Ιστορία». Στην ίδια πύλη έχει αναρτηθεί εκπαιδευτικό υποστηρικτικό υλικό για τις εξής χρονικές περιόδους: Ύστερη Αρχαιότητα (4^{ος}-6^{ος} αι.), πρώτοι αιώνες του Βυζαντίου (330-717), περίοδος της μεγάλης ακμής του Βυζαντίου (717-1025), περίοδος κρίσης του Βυζαντίου (1025-1453).
- Πανελλήνιο Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων (στο πλαίσιο του «Ψηφιακού Σχολείου»): <http://photodentro.edu.gr>. Περιλαμβάνει μεταξύ άλλων:
 - Χρονολόγιο για την εξάπλωση του Χριστιανισμού και την Εικονομαχία
 - Βυζαντινούς Ύμνους και Απολυτικά (Κοντάκιο Ακαθίστου Ύμνου, Απολυτικό Τριών Ιεραρχών, Απολυτικό της Κυριακής της Ορθοδοξίας, Απολυτικό των Αγίων Κυρίλλου και Μεθοδίου κ.α.
 - Συλλογές φωτογραφιών για τα βυζαντινά ψηφιδωτά, την Παναγία των Βλαχερνών, τη Ναοδομία, τον Ναό της Αγίας Σοφίας, τη Μονή Σινά, τις μονές του Αγίου Όρους και των Μετεώρων, την Πεντηκοστή, τις βυζαντινές εικόνες αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων (Μονή Βατοπεδίου), χάρτη της ιεραποστολής Κυρίλλου και Μεθοδίου.
 - Εννοιολογικούς χάρτες για τον εκχριστιανισμό των Σλάβων, για την προσφορά του Ελληνισμού στον Χριστιανισμό, για την εκκλησιαστική τέχνη.
 - Κουίζ για τη σχέση Χριστιανισμού – Ελληνισμού, για τους διωγμούς, για τη διακόσμηση των ναών.
 - Συλλογές εικόνων για τη σχέση Χριστιανισμού – Ελληνισμού, για τους Αγίους Κύριλλο και Μεθόδιο, για τους Τρεις Ιεράρχες, για την Εικονομαχία, για τους διωγμούς των Χριστιανών.
 - Σταυρόλεξα για τη σχέση Χριστιανισμού και Ελληνισμού, για τους διωγμούς, για τον εκχριστιανισμό των Σλάβων, για το «διάταγμα» των Μεδιολάνων, για τα ψηφιδωτά, για τη ναοδομία και την αγιογραφία.
 - Εικονική περιήγηση και κάτοψη του ναού της Αγίας Σοφίας.
 - Δραστηριότητες για τους ρυθμούς της ναοδομίας και για τη συσχέτιση της βυζαντινής με την ευρωπαϊκή μουσική.
- Λογισμικό του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου «Ιστορία Ε΄ - ΣΤ΄ Δημοτικού».
- Σύστημα Ψηφιακών Διαδραστικών Υπηρεσιών Εκπαίδευσης και Προβολής για τον Βυζαντινό Πολιτισμό: «Εξερευνώντας τον κόσμο του Βυζαντίου» (www.exploringbyzantium.gr).

- Φωτογραφίες παλιές και σύγχρονες της Θεσσαλονίκης, βίντεο για την πόλη και την ιστορία της (<http://thessaloniki.photos.vagk.gr>).
- Ιστορικά ντοκουμέντα για το Βυζάντιο από το Αρχείο της ΕΡΤ (www.hprr-archives.gr).

ΕΝΤΥΠΟ ΥΛΙΚΟ

- Έντυπο υλικό του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου για την κουζίνα των Βυζαντινών (*Βυζαντινών Βρώματα και Μαγειρείες: αναζητώντας τις βυζαντινές γεύσεις, 2006*) και για τα αντικείμενα της καθημερινής ζωής (*Βυζαντινών πράγματα, 2005*).
- Α. Καρπόζηλος, *Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι*, εκδ. Κανάκη, Αθήνα 1997-2002 (αποσπάσματα από τα έργα των βυζαντινών ιστοριογράφων).
- Θ. Δετοράκης, *Βυζαντινή Φιλολογία: τα πρόσωπα και τα κείμενα*, Ηράκλειο 1995-2003 (αποσπάσματα από ποικίλα έργα της Βυζαντινής Γραμματείας).
- Τ. Κόλιας – Μ. Χρόνη, *Το Επαρχικόν Βιβλίον Λέοντος ΣΤ΄ του Σοφού*, εκδ. Κανάκη, Αθήνα 2010 (πολύτιμες πληροφορίες για το εμπόριο και την καθημερινή ζωή στην Κων/πολη).
- Η. Hunger, *Ο κόσμος του βυζαντινού βιβλίου: γραφή και ανάγνωση στο Βυζάντιο*, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα 1995 (διδασκτικά αξιοποιήσιμες πληροφορίες για τα υλικά και τα είδη γραφής και για το εκπαιδευτικό σύστημα).
- R. M. Kean, *Ιστορικός Άτλας της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας*, εκδ. Σαββάλας, Αθήνα 2006 (με πλούσιο εικονογραφικό υλικό, χάρτες, φωτογραφίες κ.α.).
- Κ. Νικολάου, *Η θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία*, Ίδρυμα Γουλανδρή-Χόρν, Αθήνα 1993.
- Μ. Ντεκάστρο, *Περπατώντας τις εποχές του Βυζαντίου*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2011.
- Κ. Σίνου, *Στην πόλη του Αϊ Δημήτρη*, Κέδρος, Αθήνα 1982.
- Ε. Νικολαΐδου-Τούρτα – Α. Κουρκουτίδου, *Περίπατοι στη βυζαντινή Θεσσαλονίκη*, Καπόν, Θεσσαλονίκη 1997.
 - J. Haldon, *Οι πόλεμοι του Βυζαντίου*, εκδ. Τουρίκη, Αθήνα 2004.
- C. Morrisson (επιμ.), *Ο βυζαντινός κόσμος, τόμ Α΄. Η Ανατολική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία (330-641)*, (μτφρ. Α. Καραστάθη), Αθήνα, Πόλις, 2007
- J.-Cl. Cheynet (επιμ.), *Ο βυζαντινός κόσμος. Τόμος Β΄. Η βυζαντινή αυτοκρατορία (641-1204)* (μτφρ. Α. Καραστάθη), Αθήνα, Πόλις 2011

- Έργα σύγχρονων βυζαντινολόγων, τα οποία μπορεί να αξιοποιήσει ο διδάσκων ως δευτερογενείς πηγές, για τη συγκέντρωση πληροφοριών ή τον σχολιασμό απόψεων:

- Α. Cameron, *Οι Βυζαντινοί*, εκδ. Ψυχογιός, Αθήνα 2009.
- H.G. Beck, *Η Βυζαντινή Χιλιετία*, ΜΙΕΤ, Αθήνα 1990.
- J. Haldon, *Βυζάντιο: μια ιστορία*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2007.
- C. Mango, *Ιστορία του Βυζαντίου*, Παν/μιο Οξφόρδης – εκδ. Νεφέλη, Αθήνα 2006.
- Ε. Γλύκατζη – Αρβελέρ, *Γιατί το Βυζάντιο*, 8^η εκδ., Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2009.
- Ν. Jorga, *Το Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο*, Gutenberg, Αθήνα 1989.
- J. Herrin, *Τι είναι το Βυζάντιο*, Ωκεανίδα, Αθήνα 2008.
- W. Treadgold, *Βυζάντιο*, Θύραθεν, Θεσσαλονίκη 2008.
- S. Linner, *Ιστορία του βυζαντινού πολιτισμού*, Γκοβόστης, Αθήνα 2000.
- Ν. Donald, *Το τέλος της Βυζαντινής αυτοκρατορίας*, Καρδαμίτσα, Αθήνα 1997.
- Ν. Donald, *Βυζάντιο και Βενετία*, Παπαδήμας, Αθήνα 2004.
- Ε. Concina, *Η βυζαντινή πόλη*, Εστία, Αθήνα 2009.

- Ένθετα «Επτά Ημέρες» της Καθημερινής (πλούσια πηγή διδακτικά αξιοποιήσιμων πληροφοριών, φωτογραφιών και εικόνων)

- Ύστερη Αρχαιότητα (18-2-2001)
- Η γέννηση του Χριστού στο Βυζάντιο (23-12-2001)
- Βυζάντιο και Άραβες στη Μεσόγειο (6-8-2000)
- Η Άλωση της Πόλης (28-5-2000)
- Γούστο και Αισθήσεις στο Βυζάντιο και τον Δυτικό Μεσαίωνα (19-11-2000)
- Μήτηρ Θεού: Η Παναγία στη Βυζαντινή Τέχνη (13-8-2000)
- Βυζαντινοί και Αρχαιότητα (12-1-2003)
- Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού (5-5-2002)
- Έλληνες και Σλάβοι (12-7-1998)
- Το Οικουμενικό Πατριαρχείο (23-5-1999)
- Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο Αθηνών (11-4-1999)
- Σταυροφορίες (1-11-1998)
- Μανουήλ Πανσέληνος: Ο Βυζαντινός Ζωγράφος (30-4-2000)
- Μεσαιωνική Κύπρος (16-9-2001)

**ΙΣΤΟΡΙΑ
ΣΤ' ΤΑΞΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Ιστορίας είναι η επίτευξη του ιστορικού γραμματισμού των μαθητών, ώστε να διαμορφώσουν αξίες και στάσεις που θα αναπτύξουν την κριτική σκέψη και συνείδηση και την καλλιέργεια ερευνητικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων. Οι μαθητές θα πρέπει να καλλιεργήσουν δεξιότητες ιστορικής ερμηνείας, να διακρίνουν την ιστορική από τη μη ιστορική αφήγηση και να προσεγγίζουν το παρελθόν με ιστορικούς όρους. Επιδιώκεται επίσης η ενεργοποίηση του συναισθήματος και της φαντασίας των μαθητών καθώς και η απόκτηση, από μέρους τους, συνείδησης της ιστορικής και εθνικής τους ταυτότητας.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Γενικοί στόχοι του μαθήματος της Ιστορίας είναι οι μαθητές/τριες:

- Να αντιληφθούν πως η υπεράσπιση της ελευθερίας, της δημοκρατίας, των ατομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων δεν αποτελούν αφηρημένες - θεωρητικές έννοιες. Οι έννοιες αυτές επιβεβαιώνονται μέσα από ιστορικά πρόσωπα, που με το παράδειγμα τους μετουσιώνουν σε πράξη αυτές τις έννοιες - ιδέες.
- Να εντοπίσουν, ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή, πρόσωπα και ενέργειες θετικές, με σκοπό να τα χρησιμοποιήσουν ως πρότυπα.
- Να κατανοήσουν ότι τα δημοτικά τραγούδια και η δημοτική ποίηση αποτελούν έναν λαογραφικό και γλωσσικό θησαυρό, αλλά ταυτόχρονα αποτελούν και μαρτυρίες της συλλογικής μνήμης.
- Να κατανοήσουν πως η ενδυνάμωση της εθνικής αυτογνωσίας είναι η δύναμη της δημιουργίας πολιτών με συνείδηση στο πλαίσιο μιας παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας.
- Να ασκηθούν στη δυναμική αλληλεξάρτηση σκέψης και γλώσσας για να παραχθεί όλη η αναγκαία αναλυτικο-συνθετική διεργασία, η οποία καλλιεργεί την κριτική σκέψη.
- Να γνωρίσουν σημαντικά γεγονότα και εξελίξεις της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, καθώς και βασικά στοιχεία της ευρωπαϊκής και παγκόσμιας ιστορίας της ίδιας περιόδου.
- Να αναπτύξουν την ικανότητα της κατανόησης του ιστορικού χρόνου και της χρήσης όρων που σχετίζονται με αυτόν (π.χ. π.Χ. αιώνας, χιλιετία, μεσοπόλεμος).
- Να συσχετίζουν μεταξύ τους γεγονότα και εξελίξεις της νεότερης και σύγχρονης περιόδου της ελληνικής και ευρωπαϊκής ιστορίας.
- Να κατανοούν τον υπομνηματισμό ενός χάρτη με σκοπό να φτιάχνουν οι ίδιοι χάρτες με τα κυριότερα γεγονότα της νεότερης και σύγχρονης περιόδου.
- Να σχολιάζουν οπτικοακουστικό υλικό, λογοτεχνικά κείμενα αλλά και έργα τέχνης που αφορούν στην ιστορική περίοδο της νεότερης και σύγχρονης ιστορίας
- Να δημιουργούν μόνοι τους ένα χρονολόγιο γεγονότων.

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να γνωρίζουν τη σημασία της εφεύρεσης της τυπογραφίας, στην ανάπτυξη του πολιτισμού και της παιδείας.</p> <p>-Να κατανοούν τη συμβολή της περιόδου της Αναγέννησης στην καλλιτεχνική και επιστημονική πρόοδο.</p> <p>-Να γνωρίζουν τις επιπτώσεις των εξερευνητήσεων και της κατάκτησης των νέων χωρών στην οικονομική και κοινωνική εξέλιξη της Ευρώπης.</p> <p>-Να αξιολογούν την ιδέα της ελευθερίας του ατόμου και των λαών.</p> <p>-Να κατανοούν τη σημασία του Διαφωτισμού, της Αμερικανικής και της Γαλλικής Επανάστασης στις μεταγενέστερες πνευματικές, κοινωνικές και πολιτικές αλλαγές στον κόσμο.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να διακρίνουν πώς συνδέονται η Γαλλική Επανάσταση, ο Ναπολέων, η Ιερά Συμμαχία και η Ελληνική Επανάσταση.</p>	<p>Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΑ ΝΕΟΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ (3 ώρες)</p> <p>1^η. Αναγέννηση των κλασικών γραμμάτων και της τέχνης, Γεωγραφικές Ανακαλύψεις.</p> <p>2^η. Διαφωτισμός, Μεταρρύθμιση, Θρησκευτικοί Πόλεμοι, Αμερικανική Επανάσταση και Γαλλική Επανάσταση.</p> <p>3^η. Ανακεφαλαίωση (Συνοπτική εξέταση).</p>	<p>Οι μαθητές</p> <p>-Συζητούν: α) για τις αλλαγές που φέρνει σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο η εφεύρεση της τυπογραφίας. β) για τη σημασία της αποικιακής επέκτασης των ευρωπαϊκών χωρών στην αλλαγή των οικονομικών και κοινωνικών δομών της Ευρώπης, αλλά και στην τύχη όλων των λαών του κόσμου.</p> <p>- Μελετούν εικονογραφημένες εκδόσεις.</p> <p>- Δημιουργούν ανακεφαλαιωτικό κείμενο έως 300 λέξεις χρησιμοποιώντας το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου (word).</p>	<p>- Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://www.hppt-archives.gr</p> <p>-Τα λογισμικά timeline για τη δημιουργία ιστοριογραμμής,</p> <p>- Το Google Earth για τη γνωριμία με τους τόπους που αναφέρονται,</p> <p>- Hot Potatoes για τη δημιουργία σταυρόλεξων, αντιστοιχίσεων, πολλαπλών επιλογών ή συμπλήρωσης κειμένων με λέξεις «κλειδιά»,</p> <p>-Το λογισμικό επεξεργασίας κειμένου word και το διαδίκτυο.</p> <p>- Στοιχεία για τους Διαφωτιστές, http://www.fordham.edu/Halsall/mod/modsbook10.asp</p>

<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να γνωρίζουν και να κατανοούν τη σημασία της εκκλησιαστικής και της κοινοτικής οργάνωσης του υπόδουλου ελληνισμού, καθώς και της ελληνικής παιδείας στη διάσωση και την αναμόρφωση των θεμελιωδών χαρακτηριστικών του Νέου Ελληνισμού.</p> <p>-Να έχουν άποψη για τον ρόλο της Ορθόδοξης Εκκλησίας στη διάρκεια της Τουρκοκρατίας.</p> <p>-Να αξιολογούν την επίδραση των ελληνορθόδοξων κοινοτήτων της Διασποράς στην οργάνωση της παιδείας.</p> <p>-Να γνωρίζουν τη σημασία των θρύλων και των λαϊκών παραδόσεων στη διατήρηση της ιδιαιτερότητας και της ιδιοσυστασίας των Ελλήνων.</p> <p>-Να γνωρίζουν τη συμβολή των Δασκάλων του Γένους στη διατήρηση της ελληνικής συνείδησης.</p> <p>-Να είναι ενήμεροι για το όραμα του Ρήγα Φεραίου και να αξιολογούν το έργο του.</p> <p>-Να γνωρίζουν ότι η Επανάσταση των Ελλήνων είχε εθνικοαπελευθερωτικό χαρακτήρα, καθώς στρέφονταν εναντίον των κατακτητών Τούρκων.</p> <p>-Να γνωρίζουν τους αγώνες των Μανιατών και των Σουλιωτών.</p>	<p>ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ ΞΕΝΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ (6 ώρες)</p> <p>1^η. Συνθήκες συμβίωσης Ελλήνων και Οθωμανών. Οι φόροι «αίματος» των υπόδουλων Ελλήνων. Η νεοελληνική Διασπορά.</p> <p>2^η. Η αντίσταση στην οθωμανική εξουσία και οι φορείς της (εκκλησιαστικοί, λαϊκοί, Κλέφτες και Αρματολοί).</p> <p>3^η. Δάσκαλοι του Γένους, Κοσμάς ο Αιτωλός.</p> <p>4^η. Ο νεοελληνικός Διαφωτισμός. Ρήγας Βελεστινλής, Αδαμάντιος Κοραής.</p> <p>5^η. Οι αγώνες των Σουλιωτών.</p> <p>6^η. Ανακεφαλαίωση.</p>	<p>Οι μαθητές:</p> <p>-Διαβάζουν κείμενα και συζητούν για τις δυσκολίες και τις δοκιμασίες που αντιμετώπιζαν οι Έλληνες κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας.</p> <p>-Σημειώνουν στον χάρτη τις μετακινήσεις των Ελλήνων και υπογραμμίζουν τις πόλεις στις οποίες δημιουργήθηκαν σημαντικές, ελληνικές παροικίες.</p> <p>-Βρίσκουν πηγές που αναφέρονται στην Ελλάδα κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.</p> <p>-Αναζητούν εικόνες με χαρακτηριστικές ενδυμασίες χριστιανών και μουσουλμάνων κατοίκων της Ελλάδας στα χρόνια της οθωμανικής κυριαρχίας.</p> <p>-Συζητούν τους παράγοντες που ευνόησαν την ανάπτυξη του φαινομένου της Κλεφτουριάς.</p> <p>-Φαντάζονται και περιγράφουν πώς περνούσαν μία μέρα οι «Κλέφτες» στο λημέρι τους και την δραματοποιούν.</p> <p>-Βρίσκουν δημοτικά τραγούδια που αναφέρονται στην περίοδο της δράσης των Κλεφτών και των Αρματολών.</p> <p>-Διαβάζουν κείμενα αφιερωμένα στην αντίσταση των Μανιατών, στη θυσία των Σουλιωτών και ακούν το σχετικό τραγούδι για τη Θυσία στο Ζάλογγο.</p> <p>-Σχολιάζουν κείμενα που περιέχουν απόψεις των Δασκάλων του Γένους.</p> <p>-Χωρίζονται σε ομάδες εργασίας και καταγράφουν τα αίτια της Γαλλικής και της Ελληνικής Επανάστασης και βρίσκουν ομοιότητες- διαφορές.</p>	<p>-Το Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/index.aspx</p> <p>http://www.hellenicparliament.gr/onlinePublishing/KEI/kantata/rigas/thurios.mp3</p> <p>-Φωτόδενδρο: Οι Δάσκαλοι του Γένους http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/1420?locale=en</p>

<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να γνωρίζουν την πολιτική οργάνωση των επαναστατημένων Ελλήνων.</p> <p>-Να κατανοούν τον ρόλο της Φιλικής Εταιρείας στην προετοιμασία της Εθνικής Παλιγγενεσίας.</p> <p>-Να καταγράφουν και να αξιολογούν τους λόγους της έναρξης του Αγώνα από τη Μολδοβλαχία και τα αποτελέσματά του.</p> <p>-Να αξιολογούν το μέγεθος της θυσίας και της προσφοράς των «ιερολοχιτών».</p> <p>-Να γνωρίζουν και να κατανοούν τη σημασία των πρώτων σημαντικών επιτυχιών σε κάθε γεωγραφικό διαμέρισμα στεριάς και θάλασσας, κατά το πρώτο έτος της Επανάστασης.</p> <p>-Να γνωρίζουν ότι οι Έλληνες κατά τη διάρκεια της επανάστασης του 1821, δεν διέθεταν τακτικό στρατό αλλά ένοπλα αντάρτικα τμήματα (Αρματολοί και Κλέφτες), που μπορούσαν να πολεμούν μόνο με αιφνιδιασμούς και σε ορεινές περιοχές.</p> <p>-Να αξιολογούν τη στρατηγική ικανότητα του Θ. Κολοκοτρώνη ο οποίος ακολουθώντας την τακτική της «καμένης γης», οδήγησε (αναγκαστικά) τον στρατό του Δράμαλη, στα στενά των</p>	<p>ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΚΑΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ 1821-1830 (16 ώρες)</p> <p>1^η. Η Φιλική Εταιρεία</p> <p>2^η. Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία- Αλέξανδρος Υψηλάντης.</p> <p>3^η. Η επανάσταση στην Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα.</p> <p>4^η. Η Επανάσταση στη Μακεδονία, τη Θεσσαλία και την Ήπειρο.</p> <p>5^η. Η Επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου και ο Κωνσταντίνος Κανάρης.</p> <p>6^η. Η άλωση της Τριπολιτσάς και η μάχη στα Δερβενάκια.</p>	<p>-Παρακολουθούν βίντεο από το Μουσείο Φιλικής Εταιρείας στην Οδησό της Ουκρανίας.</p> <p>-Αναζητούν τον όρκο των «Φιλικών», καταγράφουν τους λόγους της μυστικότητας που τους χαρακτήριζε και δραματοποιούν τον «Όρκο σιωπής».</p> <p>-Παρακολουθούν ποσπάσματα από ντοκιμαντέρ σχετικά με τη Φιλική Εταιρεία.</p> <p>-Συζητούν για την απόφαση να αρχίσει η επανάσταση από τη Μολδοβλαχία.</p> <p>-Με τη βοήθεια του Google Earth πηγαίνουν πίσω στον χρόνο και γίνονται «ιερολοχιτές» ακολουθώντας την πορεία τους.</p> <p>-Διαβάζουν την Ωδή Τετάρτη «Εις τον Ιερόν Λόχον» του Ανδρέα Κάλβου.</p> <p>-Τοποθετούν τα βασικότερα ιστορικά γεγονότα (μάχες, ναυμαχίες, εθνοσυνελεύσεις, κ.ά.) στον άξονα του χρόνου και διαμορφώνουν το δικό τους χρονολόγιο.</p> <p>-Βρίσκουν με τη βοήθεια του Google Earth τις τοποθεσίες όπου έλαβαν χώρα μάχες σε Μακεδονία, Ήπειρο, Θεσσαλία, Στερεά Ελλάδα και Πελοπόννησο.</p> <p>-Σχολιάζουν τη θυσία της Αραπίτσας στη Νάουσα, τη μάχη στην Αλαμάνα, στην Αράχωβα και την καταστροφή της Χίου, των Ψαρών και της Κάσου.</p> <p>-Κολλώντας εικόνες επάνω σ' έναν χάρτη της Ελλάδας στα σημεία όπου έγιναν οι σπουδαιότερες μάχες και ναυμαχίες με τις εικόνες των πρωταγωνιστών τους δημιουργούν εικαστικό πίνακα και τον αναρτούν ως ιστοριογραμμή στην αίθυσά τους.</p> <p>-Παρατηρούν στον χάρτη της</p>	<p>-Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/index.aspx</p> <p>-Παλαιά Βουλή των Ελλήνων http://www.nhmuseum.gr/products8.php?wh=1&lang=1&the1id=2&the2id=12&the3id=91&theid=91&open1=2&open2=12&open3=91</p> <p>-Μνημείο Αραπίτσας http://www.e-naousa.gr/userfiles/image/naousa/xoros-8isias/21-06-08_2.jpg</p> <p>-Μνημείο Αράχωβας http://e-arachova.eu/images/mni-meio.jpg</p> <p>-Καταστροφή της Χίου, των Ψαρών και της Κάσου. http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DS_GL106/282/2015,6860/images/img1_13.jpg</p> <p>http://ellas2.files.wordpress.com/2009/03/gyzis_katastrofi-psara11.jpg?w=550&h=723</p> <p>-Απομνημονεύματα αγωνιστών http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/I-Bibliothiki/Psifiaki-Bibliothiki/</p> <p>-Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» του Δ. Σολωμού από το μουσικό έργο του Χρήστου Λεοντή «Καντάτα Ελευθερίας». http://www.hellenicparliament.gr/onlinePublishing/KEL/kantata/rigas/thurius.mp3</p> <p>-Έργα ζωγράφων για την</p>
--	--	--	---

<p>Δερβενακίων, για να δώσει τη μάχη σε τόπο που αυτός επέλεξε και όπου αυτός είχε το στρατιωτικό πλεονέκτημα.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να αξιολογούν το σχέδιο του Θ. Κολοκοτρώνη για ενιαίο συντονισμό του Αγώνα σε στεριά και θάλασσα.</p> <p>-Να αντιλαμβάνονται ότι ο διχασμός και η διχόνοια, αποτελούν ολέθρια λάθη που οδηγούν σε αδιέξοδα και ήττες.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να αξιολογούν τις συνέπειες της φυλάκισης του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, της δολοφονίας του Οδ. Ανδρούτσου στην Ακρόπολη και της προσπάθειας των πολιτικών να ηγηθούν του Αγώνα παραμερίζοντας τους στρατιωτικούς.</p> <p>-Να αναγνωρίζουν τις παραδειγματικές προσωπικότητες και τις πράξεις τους, όπως η απαξίωση του έγγραφου διορισμού του Μάρκου Μπότσαρη.</p> <p>-Να κατανοούν τη στάση των Μεγάλων Δυνάμεων απέναντι στον ελληνικό Αγώνα.</p> <p>-Να αποτιμούν τη συμβολή των Φιλελλήνων στον αγώνα της ανεξαρτησίας.</p> <p>-Να γνωρίζουν τα σημαντικότερα γεγονότα κατά το τέταρτο και πέμπτο έτος της Επανάστασης.</p> <p>-Να εντοπίζουν τα σφάλματα της κυβέρνησης και να αντιλαμβάνονται τις συνέπειες που είχαν</p>	<p>7^η. Μορφές του Αγώνα: Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και ο Μάρκος Μπότσαρης.</p> <p>8^η. Οι Εθνοσυνελεύσεις και η πολιτική οργάνωση του Αγώνα.</p> <p>9^η. Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο και η θυσία του Παπαφλέσσα.</p> <p>10^η. Οι αγώνες του Γεώργιου Καραϊσκάκη.</p> <p>11^η. Ανακεφαλαίωση.</p> <p>12^η. Η προσφορά των Φιλελλήνων.</p> <p>13^η. Η παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και η ναυμαχία στο Ναυαρίνο.</p>	<p>Ελλάδας τη γεωμορφολογία της περιοχής της Τριπολιτσάς και των Δερβενακίων και σχολιάζουν τη σημασία των νικών των Ελλήνων για την έκβαση της Επανάστασης.</p> <p>-Διαβάζουν κείμενα από απομνημονεύματα αγωνιστών.</p> <p>-Παρατηρούν εικόνα όπου είναι γραμμένη συνθηματικά η φράση «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ή ΘΑΝΑΤΟΣ» και συζητούν το νόημά της.</p> <p>-Αναλύουν τη φράση του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη «Μια φορά εβαπτίστημεν με το λάδι, βαπτιζόμεθα και μία με το αίμα δια την ελευθερίαν της πατρίδος μας» και τη στάση του Μάρκου Μπότσαρη, όταν του έδωσαν τον τίτλο του αρχιστράτηγου της Δυτικής Στερεάς Ελλάδας.</p> <p>-Παρατηρούν στον χάρτη την πορεία των τουρκικών στρατευμάτων στη Δυτική και στην Ανατολική Ελλάδα και εντοπίζουν τους τόπους που συνδέονται με τα βασικά ιστορικά γεγονότα.</p> <p>-Βρίσκουν τις τοποθεσίες όπου έγιναν οι Εθνοσυνελεύσεις και αναζητούν τους λόγους της επιλογής τους.</p> <p>-Κατατάσσουν τα γεγονότα σε διπλωματικά και πολιτικά, τα συσχετίζουν μεταξύ τους και προσπαθούν να προχωρήσουν σε γενικεύσεις.</p> <p>-Αναλύουν τους στίχους από τον «Ύμνο στην Ελευθερία» των στροφών 144-147.</p> <p>-Συγκεντρώνουν και παρουσιάζουν δημοτικά τραγούδια που θρηνούν τη θυσία στο Μεσολόγγι.</p> <p>-Βρίσκουν και σχολιάζουν έργα ζωγράφων με θέμα την ηρωική αντίσταση του Μεσολογγίου.</p> <p>-Δραματοποιούν την Έξοδο του Μεσολογγίου και την παρουσιάζουν στη σχολική γιορτή της 25ης Μαρτίου.</p> <p>-Αναλύουν με μορφή επιχειρημάτων τα θετικά και αρνητικά σημεία της «Εξόδου»</p>	<p>Έξοδο του Μεσολογγίου</p> <p>-Για το φιλελληνισμό να αξιοποιηθούν λογισμικά όπως το hellenichistory.gr πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα αλλά και άρθρα σε έντυπα των χωρών τους.</p> <p>-Εικόνες από τη ναυμαχία του Ναβαρίνου</p> <p>-</p>
--	---	--	--

<p>αυτά.</p> <p>-Να κατανοούν το μήνυμα της ενότητας της θυσίας του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι.</p> <p>-Να γνωρίζουν τα γεγονότα που σχετίζονται με τους «Ελεύθερους Πολιορκημένους» του Μεσολογγίου.</p> <p>-Να γνωρίζουν τα όσα συνέβησαν το έκτο έτος της Επανάστασης και να αποτιμούν το σχέδιο δράσης του Καραϊσκάκη για αποκοπή του εφοδιασμού του οθωμανικού στρατού.</p> <p>-Να διακρίνουν τους λόγους που οδήγησαν τις Μεγάλες Δυνάμεις σε κοινή επέμβαση στο Ναβαρίνο και να αξιολογούν τις συνέπειες που είχε.</p> <p>-Να γνωρίζουν το μέγεθος του έργου και την προσφορά του Ι. Καποδίστρια στην οργάνωση του νέου ελληνικού κράτους.</p>	<p>14^η. Η ίδρυση του πρώτου ανεξάρτητου ελληνικού κράτους.</p> <p>15^η. Ι. Καποδίστριας.</p> <p>16^η. Ανακεφαλαίωση.</p>	<p>και τον αντίκτυπό της στη διεθνή κοινότητα.</p> <p>- Μαθαίνουν για το τραγικό, αλλά συνάμα γενναίο τέλος του Καραϊσκάκη και σχολιάζουν την τελευταία κουβέντα που είπε στους συμπολεμιστές του, σύμφωνα με τον Στρατηγό Μακρυγιάννη που τον επισκέφθηκε.</p> <p>-Συζητούν τους λόγους που οδήγησαν τις Μεγάλες Δυνάμεις της εποχής να τηρήσουν αρχικά αρνητική στάση απέναντι στην Ελληνική Επανάσταση.</p> <p>-Συζητούν για τον φιλελληνισμό, τις διάφορες εκδοχές του και επισκέπτονται σχετικά μνημεία.</p> <p>-Ερευνούν πηγές που δείχνουν πώς οι Φιλέλληνες επηρέασαν τις κυβερνήσεις των κρατών τους, υπέρ του Αγώνα των Ελλήνων.</p> <p>-Μελετούν κείμενα που έχουν σχέση με τις παρεμβάσεις των Μεγάλων Δυνάμεων καθ' όλη τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821 και παρακολουθούν σχετικά αποσπάσματα από ντοκιμαντέρ.</p> <p>-Βρίσκουν εικόνες από τη ναυμαχία στο Ναβαρίνο, τις παρατηρούν, καταγράφουν τις δυνάμεις των αντιπάλων και τους λόγους τις νίκης των Μεγάλων Δυνάμεων.</p> <p>-Σχολιάζουν τη φράση του Γάλλου ακαδημαϊκού Πιέρ Αντουάν Λεμπρίν (1785-1873): «Η μάχη του Ναβαρίνου ήταν κατόρθωμα των λαών... Τα πυροβόλα του Ναβαρίνου έγιναν η αρχή νέας περιόδου και ανήγγειλαν θριαμβευτικά την άνοδο της κοινής γνώμης και την ύψωσή της πάνω από τους θρόνους...».</p> <p>--Βρίσκουν τις Συνθήκες ή τα Πρωτόκολλα με τα οποία δημιουργήθηκε το πρώτο ανεξάρτητο ελληνικό κράτος.</p> <p>- Με βάση το έργο του Ι. Καποδίστρια και με τη βοήθεια κειμένων της εποχής συζητούν για την κατάσταση στην οποία</p>	
---	---	---	--

		<p>βρήκε ο Κυβερνήτης την ελληνική ύπαιθρο.</p> <p>-Συζητούν για τα αποτελέσματα του φανατισμού και προβαίνουν σε συσχετισμούς με άλλες ιστορικές περιόδους ή και με τη σύγχρονη εποχή, διαπιστώνοντας τη διαχρονικότητα ανάλογων προβλημάτων.</p> <p>-Συζητούν σχετικά με τις αλλαγές που επήλθαν στην οικονομική και την κοινωνική ζωή του τόπου (γεωργία, εκπαίδευση, στρατιωτική οργάνωση κ.α.) κατά την περίοδο διακυβέρνησης της χώρας από τον Ι. Καποδίστρια.</p> <p>--Συγκεντρώνουν στοιχεία για κάποιο ιστορικό γεγονός που έλαβε χώρα στην περιοχή τους την περίοδο της Επανάστασης και το παρουσιάζουν στην τάξη.</p>	
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να εντάσσουν την περίοδο και τα γεγονότα στο αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο, συσχετίζοντάς τα με τα προηγούμενα.</p> <p>-Να αναλύουν τα βασικά χαρακτηριστικά του ελληνικού κράτους, όπως διαμορφώθηκαν κατά την οθωνική περίοδο και να συσχετίσουν τις αλλαγές που έγιναν στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων με την απόκτηση της ελευθερίας τους, αλλά και με τη στροφή του νέου ελληνικού κράτους προς τη Δυτική Ευρώπη.</p> <p>-Να εντοπίζουν τις αιτίες της επανάστασης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου.</p> <p>-Να γνωρίζουν έννοιες όπως: «σύνταγμα», «μοναρχία», «βαυαροκρατία».</p>	<p>Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟ ΚΡΑΤΟΣ (5 ώρες)</p> <p>1^η. Χρονολογική τοποθέτηση των γεγονότων. Η περίοδος της Αντιβασιλείας και η βασιλεία του Όθωνα.</p>	<p>-Εντοπίζουν στον χάρτη τα σύνορα του πρώτου ελληνικού κράτους και τα συγκρίνουν με τα σύνορα της σύγχρονης Ελλάδας.</p> <p>-Διαβάζουν κείμενα σχετικά με την επανάσταση της 3^{ης} Σεπτεμβρίου και το πρώτο σύνταγμα του ελεύθερου ελληνικού κράτους.</p> <p>-Παρατηρούν εικόνες της πόλης τους (μία του 1860 και μια σύγχρονη), εντοπίζουν διαφορές και ομοιότητες και διατυπώνουν υποθέσεις για τις πιθανές αλλαγές που μεσολάβησαν.</p> <p>-Συζητούν για την επανάσταση του 1862 και αναλύουν τις συνθήκες που οδήγησαν στην έξωση του Όθωνα.</p>	<p>- Λογισμικά Centenia, Google earth, οι σελίδες του Εθνικού τυπογραφείου και της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων. Εικονογραφικό υλικό από την ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού και της Εθνικής Πινακοθήκης.</p>

<p>-Να κατανοούν πώς πραγματοποιήθηκε η αλλαγή της δυναστείας και πώς διαμορφώθηκαν οι πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες στην Ελλάδα κατά την περίοδο της βασιλείας του Γεωργίου Α΄.</p> <p>-Να γνωρίζουν τα σημαντικότερα διπλωματικά και στρατιωτικά γεγονότα της περιόδου 1880 στον ελλαδικό χώρο.</p> <p>-Να αξιολογούν τα σημαντικότερα έργα των κυβερνήσεων του Χ. Τρικούπη και τη συμβολή του στην εδραίωση του κοινοβουλευτισμού.</p> <p>-Να κατανοούν έννοιες όπως «αρχή της δεδηλωμένης», «βασιλευομένη δημοκρατία», «τσιφλίκια», «εκσυγχρονισμός», «πτώχευση».</p> <p>-Να κατανοούν και να ιεραρχήσουν τις αιτίες των μεταβολών στη Βαλκανική χερσόνησο στα τέλη του 19^{ου} και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα.</p> <p>-Να είναι ενήμεροι για τη διάσωση του ελληνισμού της Μακεδονίας σε συνθήκες υποδούλωσης και διεκδίκησής του.</p> <p>-Να εντοπίζουν τις σπουδαιότερες φάσεις και τα πιο σημαντικά γεγονότα του Μακεδονικού Αγώνα.</p> <p>-Να αξιολογούν τον Μακεδονικό Αγώνα ως προς τη συμβολή του στη μετέπειτα ενσωμάτωση της Μακεδονίας στην Ελλάδα.</p>	<p>2^η. Ο Γεώργιος Α΄, η βασιλεία του και η επικράτηση του κοινοβουλευτισμού.</p> <p>3^η. Η έκφραση του «Ανατολικού Ζητήματος» στα Βαλκάνια και ο Μακεδονικός Αγώνας (1904-1908).</p>	<p>-Συζητούν για τις συνθήκες αλλαγής της δυναστείας στην Ελλάδα.</p> <p>-Εντοπίζουν στον χάρτη τις αλλαγές των συνόρων του ελληνικού κράτους και συζητούν για τις συνθήκες μεταβολής τους.</p> <p>-Μελετούν εικονογραφικό υλικό και αξιολογούν τα έργα του Χ. Τρικούπη, ώστε να ιεραρχήσουν τη σημασία τους.</p> <p>-Συζητούν για το κοινοβουλευτικό σύστημα και την αναγκαιότητα εδραίωσής του.</p> <p>-Εντοπίζουν στον χάρτη τα κράτη που δημιουργήθηκαν στα Βαλκάνια κατά τον 19^ο αιώνα και συγκρίνουν την εικόνα με την αντίστοιχη του 18^{ου} (Οθωμανική Αυτοκρατορία) και του 20^{ου} (εθνικά κράτη).</p> <p>-Εντοπίζουν στον χάρτη της Μακεδονίας το πλήθος των ελληνικών σχολείων, εκκλησιών και μοναστηριών που βρίσκονταν υπό οθωμανική κατοχή.</p> <p>-Αναζητούν στοιχεία για τους αγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα (π.χ. Παύλος Μελάς, Τέλλος Άγρας κ.α.) και συζητούν για τα κίνητρα που τους οδήγησαν στην επιλογή</p>	<p>- Λογισμικά Centenia, Google earth.</p> <p>-Διαδικτυακές σελίδες της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων και της Πύλης για την ελληνική Γλώσσα.</p>
--	---	---	---

<p>-Να κατανοούν έννοιες όπως «κομιτατζήδες», «ανταρτικές ομάδες», «διείσδυση».</p> <p>-Να διακρίνουν και να αξιολογούν τους παράγοντες που οδήγησαν στο κίνημα στο Γουδί, καθώς και τις συνέπειες που αυτό είχε στην πολιτική ζωή της χώρας.</p> <p>-Να γνωρίζουν τον ρόλο και τη σημασία της προσωπικότητας του Ελ. Βενιζέλου στη δεδομένη χρονική στιγμή.</p> <p>-Να έχουν μία πρώτη εικόνα για την προοδευτική αστικοποίηση του ελληνικού κράτους.</p> <p>-Να γνωρίζουν έννοιες όπως: «κίνημα», «αρχή λαϊκής κυριαρχίας», «στρατιωτική επέμβαση».</p> <p>-Να γνωρίζουν τα σημαντικότερα πνευματικά γεγονότα της περιόδου καθώς και τις προσωπικότητες που τα διαμόρφωσαν.</p> <p>-Να γνωρίζουν την ιδεολογία της «Μεγάλης Ιδέας» και με τους βασικούς εκπροσώπους της Τέχνης που αυτή ενέπνευσε.</p> <p>-Να διακρίνουν τα βασικά λογοτεχνικά και καλλιτεχνικά ρεύματα της περιόδου.</p> <p>-Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν έννοιες, όπως «νατουραλισμός», «ρεαλισμός», «δημοτικισμός», «Εκπαιδευτικός Όμιλος».</p>	<p>4^η. Το κίνημα στο Γουδί (1909) και η αλλαγή του πολιτικού σκηνικού.</p> <p>5^η. Η πνευματική και καλλιτεχνική ζωή στο ελληνικό κράτος κατά τον 19^ο αιώνα.</p>	<p>τους να αγωνιστούν στη Μακεδονία</p> <p>-Αναζητούν στοιχεία από έντυπα της εποχής και επιχειρούν να εντοπίσουν τα αίτια της λαϊκής δυσαρέσκειας.</p> <p>-Αναλύουν και ερμηνεύουν τον ρόλο που έπαιξε η συμπαράσταση του λαού στην επιτυχία του κινήματος.</p> <p>-Μελετούν εικόνες της εποχής και τις συσχετίζουν με τα ιστορικά γεγονότα.</p> <p>-Συζητούν την επιλογή των στρατιωτικών του «Στρατιωτικού Συνδέσμου» να μην επιβάλουν δικτατορία και την πρόσκληση που απηύθυναν προς τον Ελευθέριο Βενιζέλο.</p> <p>-Μελετούν υλικό της εποχής και συζητούν για το μεταρρυθμιστικό έργο του Ελευθέριου Βενιζέλου την περίοδο 1910-1912.</p> <p>-Μελετούν αποσπάσματα από έργα λογοτεχνών της εποχής και τα παρουσιάζουν στην τάξη.</p> <p>-Αναζητούν αναπαραστάσεις από εικαστικά έργα της εποχής και τα συσχετίζουν με τα γεγονότα της εποχής.</p> <p>-Συζητούν για την τέχνη της περιόδου και προσπαθούν να την συγκρίνουν με τη σημερινή.</p>	<p>-Διαδικτυακές σελίδες της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων.</p> <p>Τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου, http://www.ime.gr/chronos/13/gr/domestic_policy/sources/index.html</p> <p>-Διαδικτυακές σελίδες της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, της Πύλης για την ελληνική Γλώσσα και της Εθνικής Πινακοθήκης.</p>
	<p>Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ</p>		

<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Να εντάξουν την περίοδο και τα γεγονότα στο αντίστοιχο χρονικό πλαίσιο, συσχετίζοντάς τα με τα προηγούμενα. -Να γνωρίζουν και να ιεραρχούν τα πιο σπουδαία πολεμικά και διπλωματικά γεγονότα των Βαλκανικών Πολέμων. -Να αξιολογούν τις συνέπειες των Βαλκανικών Πολέμων ως προς την οικονομική, κοινωνική και πολιτική πορεία του ελληνικού κράτους και τη συγκρότηση της νεοελληνικής κοινωνίας. -Να κατανοούν έννοιες όπως «συνθήκη», «συμμαχία», «εθνική ομοψυχία». -Να αξιολογούν τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου. -Να γνωρίζουν τις αντιμαχόμενες παρατάξεις κατά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, καθώς και τους νικητές και ηττημένους του Πολέμου. -Να κατανοούν τη θέση της Ελλάδας και να αναλύουν τους λόγους που οδήγησαν στον Εθνικό Διχασμό. -Να γνωρίζουν τη μακράιωνη ελληνική παρουσία στην Ανατολή και πώς αυτή επηρέασε την απόφαση για τη Μικρασιατική Εκστρατεία 	<p>20^ο ΑΙΩΝΑ (10 ώρες)</p> <p>1^η. Χρονολογική τοποθέτηση των γεγονότων. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι. Αίτια και συνέπειες της επιτυχούς διεύρυνσης των συνόρων και της ενσωμάτωσης του εκτός συνόρων ελληνισμού.</p> <p>2^η. Ο Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος και η εμπλοκή της Ελλάδας (1914 - 1918).</p>	<ul style="list-style-type: none"> -Παρατηρούν στον χάρτη τις αλλαγές των ελληνικών συνόρων κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων και εντοπίζουν τη σημασία τους. -Διαγράφουν στον χάρτη την πορεία του ελληνικού στρατού στις διάφορες φάσεις των Βαλκανικών Πολέμων και εντοπίζουν τις τοποθεσίες με τη μεγαλύτερη ιστορική βαρύτητα. -Αναζητούν σχετικό οπτικό υλικό και το συσχετίζουν με την ιστορική αφήγηση. <p>-Οι μαθητές παρατηρούν και συγκρίνουν τον χάρτη πριν και μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και εξηγούν τις αλλαγές που σημειώθηκαν στην Ευρώπη και στην Ελλάδα.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Εντοπίζουν στον χάρτη τις περιοχές που ενσωμάτωσε η Ελλάδα με το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου και χρωματίζουν στον χάρτη τις εδαφικές απώλειες που επέφερε η συνθήκη της Λοζάνης. -Συζητούν για τα αίτια του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου και τα διακρίνουν από την αφορμή. -Μελετούν αποσπάσματα ιστορικών λογοτεχνικών κειμένων της εποχής και τα σχολιάζουν κριτικά. 	<ul style="list-style-type: none"> -Λογισμικά Centenia, Google earth, Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο. <p>-Λογισμικό on line, Πολιτικά και Διπλωματικά γεγονότα της Νεότερης Ιστορίας. http://ts.sch.gr/repo/online-packages/dim-politika-kai-diplomatika-gegonotatis-neoteris-istorias-mas/politika/index.html</p> <ul style="list-style-type: none"> -Ιστορικός Άτλας «Centenia». -Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/portal/ -Ιστορικό Αρχείο ΕΛΙΑ http://www.elia.org.gr -Εφημερίδες της προς εξέταση εποχής, Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.
---	--	---	--

<p>-Να κατανοούν και να αποτιμούν την πολιτική αλλαγή του 1920.</p> <p>-Να εξηγούν γιατί η πολιτική αλλαγή του 1920 επηρέασε την εξέλιξη της Μικρασιατικής εκστρατείας.</p> <p>-Να συσχετίζουν τη δημιουργία ενός τουρκικού εθνικού κινήματος με τη βίαιη εκδίωξη των Ελλήνων.</p> <p>-Να γνωρίζουν την κατάληξη της εκστρατείας στη Μικρά Ασία και να αξιολογούν τις συνέπειές της για την ελληνική κοινωνία.</p> <p>-Να αντιλαμβάνονται τη σημασία του όρου πρόσφυγας, καθώς και τη δυσκολία διαχείρισης του προσφυγικού ζητήματος.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να επεξηγούν τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα, κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να αναλύουν τους κύριους όρους της Συνθήκης της Λοζάνης.</p> <p>-Να επισημαίνουν τα</p>	<p>3^η. Ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας - Η Μικρασιατική εκστρατεία και Καταστροφή (1919 - 1922).</p> <p>4^η. Η περίοδος του Μεσοπολέμου (1919-1939).</p>	<p>-Κατασκευάζουν την ιστοριογραμμή των γεγονότων του Α' Παγκοσμίου Πολέμου.</p> <p>-Αναρτούν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης τους, εφημερίδες της εποχής.</p> <p>-Συζητούν για τα οφέλη που αποκόμισε η Ελλάδα από τη συμμετοχή της στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.</p> <p>-Παρατηρούν φωτογραφίες από τη Μικρασιατική εκστρατεία και την εγκατάσταση των προσφύγων στην Ελλάδα.</p> <p>Μελετούν και σχολιάζουν λογοτεχνικά κείμενα σχετικά με την εκστρατεία, τη ζωή των Ελλήνων στη Μικρά Ασία και τους πρόσφυγες.</p> <p>-Αναφέρουν περιοχές της Επικράτειας όπου εγκαταστάθηκαν πρόσφυγες και τις εντοπίζουν στον χάρτη.</p> <p>-Ερευνούν αν έχουν εγκατασταθεί στον τόπο τους πρόσφυγες και συγκεντρώνουν λαογραφικό υλικό.</p> <p>-Παρατηρούν και επεξηγούν στον χάρτη τη πορεία του ελληνικού στρατού.</p> <p>-Με βάση τις πηγές, περιγράφουν τα συναισθήματα των κατοίκων της Μικράς Ασίας, πριν και μετά την καταστροφή.</p> <p>-Αναρτούν στον πίνακα ανακοινώσεων της τάξης τους, πρωτοσέλιδα του ελληνικού Τύπου της εποχής.</p> <p>-Συζητούν τις συνέπειες της Μικρασιατικής Καταστροφής.</p> <p>-Παρατηρούν τον χάρτη και επισημαίνουν τα κράτη που είχαν ολοκληρωτικά καθεστώτα στην Ευρώπη, κατά την εποχή του Μεσοπολέμου.</p> <p>-Συμπληρώνουν χάρτες, ακροστιχίδες, σταυρόλεξα, αντιστοιχίσεις, ασκήσεις σωστού - λάθους, ανακεφαλαιωτικά κείμενα, λεξιλογικές ασκήσεις, πίνακες</p>	<p>gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf</p> <p>-Χρήση λογισμικών εννοιολογικής χαρτογράφησης Inspiration ή cmap.</p> <p>-Πολεμικό Μουσείο, Α' Παγκόσμιος Πόλεμος http://translate.googleusercontent.com/</p> <p>-Φωτιάδης, Κ. (2004). <i>Η γενοκτονία των Ελλήνων του Πόντου</i>. Αθήνα: Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων για τον Κοινοβουλευτισμό και τη Δημοκρατία.</p> <p>-Εθνικό Ίδρυμα Μελετών και Ερευνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» http://www.venizelos-foundation.gr/</p> <p>-Ιστορικός Άτλας «Centenia».</p> <p>-Φωτόδεντρο, <i>Η Σμύρνη και ελληνισμός της Μικράς Ασίας</i>. Μνήμη και νοσταλγία. http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/6527?locale=en</p> <p>-Φωτόδεντρο, <i>Μικρασιατική καταστροφή και πρόσφυγες</i> http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/4034?locale=en</p> <p>-Φωτόδεντρο, <i>Οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας</i> http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/1422?locale=en</p> <p>-Ιστορικός Άτλας «Centenia».</p> <p>-Google Earth για οπτικοποίηση και διερεύνηση ιστορικών τόπων.</p> <p>-Λογισμικό του Π.Ι. Ιστορία Ε'- ΣΤ' Δημοτικού</p>
--	---	--	---

<p>προβλήματα που είχε να αντιμετωπίσει η χώρα μας στη διάρκεια του Μεσοπολέμου.</p> <p>-Να γνωρίζουν για τη σύμπραξη του Χίτλερ με τον Μουσολίνι, καθώς και την ιδεολογική συγγένεια ναζισμού - φασισμού.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να αξιολογούν την ιταλική επίθεση, το ελληνικό «ΟΧΙ», καθώς και την έκβαση των στρατιωτικών γεγονότων του Ελληνοϊταλικού Πολέμου.</p> <p>-Να αντιλαμβάνονται τη σημασία και τη σπουδαιότητα της νίκης της Ελλάδας επί της Ιταλίας.</p> <p>-Να επεξηγούν τη σημασία που είχε για τις δυνάμεις του Άξονα η κατάληψη της Ελλάδας.</p> <p>-Να γνωρίζουν ότι η γερμανική εισβολή πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα στις 6 Απριλίου 1941 και να αποτιμούν τα δεινά του πολέμου.</p> <p>-Να κατανοούν και να επεξηγούν τα αίτια, τις αφορμές και τις συμμαχίες του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου.</p>	<p>5^η. Η είσοδος της Ελλάδας στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο - Η ιταλική επίθεση (1940).</p> <p>6^η. Η γερμανική εισβολή (1941).</p>	<p>διπλής εισόδου.</p> <p>- Συζητούν για τη διεθνή οικονομική κρίση του 1929.</p> <p>-Συζητούν για το πώς ξεκίνησε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος, για τον торπιλισμό του καταδρομικού «Έλλη», για την άμυνα του ελληνικού στρατού και για τις πρώτες νίκες των Ελλήνων στην Πίνδο.</p> <p>-Παρατηρούν φωτογραφίες και εικόνες και παράλληλα μελετούν και σχολιάζουν κείμενα και γελοιογραφίες της εξεταζόμενης εποχής.</p> <p>-Κατασκευάζουν την ιστοριογραμμή των γεγονότων του 1939-1940.</p> <p>-Συζητούν για τον ελληνικό λαό ο οποίος στήριξε τους Έλληνες στρατιώτες.</p> <p>-Μελετούν τον χάρτη της εισβολής των Γερμανών στην Ελλάδα.</p> <p>-Κατασκευάζουν την ιστοριογραμμή των γεγονότων του 1941-1945.</p> <p>-Μελετούν και συγκρίνουν στον χάρτη τις μεταβολές των εδαφικών ορίων της Ελλάδας μεταξύ του Α΄ και του Β΄ παγκοσμίου πολέμου.</p> <p>-Συζητούν για τη σημασία της μάχης της Κρήτης.</p> <p>-Συζητούν: για τις τραγικές στιγμές του πολέμου στο Δίστομο, τα Καλάβρυτα, για το Ολοκαύτωμα των Εβραίων, για τη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.</p>	<p>(Τις θεματικές: Ένδοξα αλλά και δύσκολα χρόνια 1903-1923, από το Μεσοπόλεμο μέχρι τις μέρες μας, πνευματική ζωή, θέλεις να παίξουμε, λεξικό ονομάτων, λεξικό όρων).</p> <p>-Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/portal/</p> <p>-Εφημερίδες της εποχής, -Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf</p> <p>-Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/portal/</p> <p>-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού http://www.ime.gr/fhw/</p> <p>-Google Earth για οπτικοποίηση και διερεύνηση ιστορικών τόπων.</p> <p>-Ιστορικός Άτλας «Centenia».</p> <p>-Εφημερίδες της εποχής, από τη Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf</p> <p>-Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/portal/</p> <p>-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού http://www.ime.gr/fhw/</p> <p>-Πολεμικό Μουσείο, Γερμανική εισβολή</p> <p>-Ιστορικό Αρχείο Εθνικής</p>
---	--	--	--

<p>-Να αξιολογούν την τριπλή κατοχή που υπήρξε στην Ελλάδα κατά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να επεξηγούν τα δεινά που επέφερε στη χώρα η Κατοχή.</p> <p>-Να αποτιμούν τις συνέπειες του Εμφύλιου Πολέμου.</p> <p>-Να αναγνωρίζουν τις δράσεις και την αξία της Εθνικής Αντίστασης.</p> <p>-Να αναλύουν τα προβλήματα που δημιούργησαν στη χώρα η Κατοχή και ο Εμφύλιος Πόλεμος.</p> <p>-Να γνωρίζουν για τις διώξεις των Ελλήνων της Κωνσταντινούπολης τον Σεπτέμβριο του 1955.</p> <p>-Να αναλύουν τις αρνητικές επιπτώσεις της δικτατορίας του 1967 για τη χώρα και να αναγνωρίζουν τον ρόλο της αντίστασης του ελληνικού λαού για την πτώση της.</p>	<p>7^η. Κατοχή, Εθνική Αντίσταση, Απελευθέρωση και Εμφύλιος Πόλεμος (1941-1949).</p> <p>8^η. Η ανασυγκρότηση της Ελλάδας και η ανακοπή της πορείας της από τη δικτατορία του 1967 (1950-1974).</p>	<p>-Ακούν και σχολιάζουν το τελευταίο μήνυμα του ελεύθερου Ραδιοφωνικού Σταθμού Αθηνών στις 27-4-1941.</p> <p>-Συζητούν για την Εθνική Αντίσταση των Ελλήνων.</p> <p>-Σχολιάζουν τις συνθήκες ζωής των Ελλήνων κατά τη διάρκεια της Κατοχής.</p> <p>-Παρατηρούν φωτογραφίες, εικόνες, μελετούν, στοχάζονται και σχολιάζουν κείμενα σχετικά που αναφέρονται στην εξεταζόμενη εποχή.</p> <p>--Κατασκευάζουν την ιστοριογραμμή των γεγονότων του 1941-1949.</p> <p>-Οι μαθητές συμπληρώνουν χάρτες, ακροστιχίδες, σταυρόλεξα, αντιστοιχίσεις, ασκήσεις σωστού - λάθους, ανακεφαλαιωτικά κείμενα, λεξιλογικές ασκήσεις, πίνακες διπλής εισόδου.</p> <p>-Συζητούν για τα δεινά του Εμφυλίου Πολέμου.</p> <p>-Κατασκευάζουν την ιστοριογραμμή των γεγονότων του 1950-1974.</p> <p>-Συζητούν για την εξέγερση του Πολυτεχνείου και εξηγούν, γιατί τιμούν οι Έλληνες με εορταστικές εκδηλώσεις την επέτειο του Πολυτεχνείου.</p> <p>-Συζητούν για την αντίσταση του ελληνικού λαού και τη συμβολή της στην πτώση της δικτατορίας.</p> <p>--Συζητούν για τη μετανάστευση των Ελλήνων και για τις αιτίες που την προκάλεσαν.</p>	<p>Τράπεζας της Ελλάδος http://ha.nbg.gr/soc_archive.html</p> <p>-Ιστορικός Άτλας «Centenia».</p> <p>-Το λογισμικό «Hot potatoes» για τη δημιουργία αλληλεπιδραστικών τεστ, πολλαπλών ερωτήσεων, σταυρόλεξα, αντιστοιχίσεις, ταξινόμησης και συμπλήρωσης κενών.</p> <p>-Εφημερίδες της εποχής, από τη Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf</p> <p>-Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/porta/</p> <p>-Πολεμικό Μουσείο, Κατοχή – Αντίσταση - Απελευθέρωση</p> <p>-Φωτόδεντρο, Οι αντιδράσεις στο καθεστώς της δικτατορίας http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/531?locale=el</p> <p>-Φωτόδεντρο, Η εξέγερση της 17ης Νοεμβρίου http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/532?locale=el</p> <p>-Φωτόδεντρο, Οι ιστορικές συνέπειες της εξέγερσης του Πολυτεχνείου http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/533?locale=el</p> <p>-Εικόνες από την εξέγερση των Φοιτητών του Πολυτεχνείου Ακολουθούν κριτικές ερωτήσεις.</p> <p>-Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος http://ha.nbg.gr/soc_archive.html</p>
---	--	--	--

<p>-Να γνωρίζουν και να αξιολογούν τους αγώνες των Κυπρίων για ελευθερία και ένωση με την Ελλάδα.</p> <p>-Να κατανοούν τον αντίκτυπο του Κυπριακού Ζητήματος στις ελληνοτουρκικές σχέσεις.</p> <p>-Να κατανοούν και να αξιολογούν την εισβολή του τουρκικού στρατού στο βόρειο τμήμα της Κύπρου το 1974.</p> <p>-Να επεξηγούν τη σημασία της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να αποτιμούν την ομαλή μετάβαση της Ελλάδας στη Δημοκρατία το 1974, καθώς και την πρόοδο της χώρας.</p> <p>-Να γνωρίζουν και να προσδιορίζουν τα στάδια από τα οποία πέρασε η Ελλάδα στην πορεία της προς την Ευρωπαϊκή</p>	<p>9^η. Ο απελευθερωτικός αγώνας του Κυπριακού Ελληνισμού και η τουρκική εισβολή.</p>	<p>-Κατασκευάζουν τον χάρτη της Κύπρου, με τις πόλεις των ελεύθερων και των κατεχόμενων σήμερα περιοχών από τους Τούρκους.</p> <p>-Συζητούν για τον Απελευθερωτικό Αγώνα των Κυπρίων Αγωνιστών.</p> <p>- Οι μαθητές διαβάζουν το ψήφισμα (1-11-1974) της Γενικής Συνέλευσης του Ο.Η.Ε. για την Κύπρο.</p> <p>-Διαβάζουν και σχολιάζουν τον τύπο της εποχής για το Κυπριακό.</p> <p>-Συζητούν για την ανάπτυξη της Κύπρου και για την Ευρωπαϊκή της πορεία.</p> <p>-Εντοπίζουν και συζητούν για ορισμένα χαρακτηριστικά στοιχεία που ενώνουν τις χώρες τις Ε.Ε., όπως το κοινοβουλευτικό πολίτευμα, η δημοκρατία, τα δικαιώματα του πολίτη κ.λπ.</p> <p>--Συζητούν για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις της χώρας μας, που απορρέουν από την οικονομική και πολιτική ένωση στο πλαίσιο της Ε.Ε.</p> <p>-Συζητούν για τους κυριότερους σταθμούς στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ενοποίηση.</p>	<p>- <i>Οι Έλληνες στη Διασπορά 15^{ος} - 20^{ος} αι.</i> (2006). Βουλή των Ελλήνων.</p> <p>-Υπουργείο Εξωτερικών, Κυπριακό http://www.mfa.gr/kypria-ko</p> <p>-Χρήση λογισμικών εννοιολογικής χαρτογράφησης Inspiration ή smar.</p> <p>-Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/p-ortal/</p> <p>-Υπολογιστικό Φύλλο (excel) για την κατασκευή ιστοριογραμμής.</p> <p>-Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών Κυπριακής Δημοκρατίας http://www.moi.gov.cy/moi/pio/pio.nsf/index_gr/index_gr</p> <p>-Εφημερίδες εποχής, από τη Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf</p> <p>-Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Αγώνα της ΕΟΚΑ http://myweb.cytanet.co.m.cy/iaae5559/taytothta.html</p> <p>-Πολεμικό Μουσείο, Αίθουσα Κύπρου</p> <p>-Υπουργείο Εξωτερικών, Η πορεία της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/i-poreia-tis-elladas-stin-europaiki-enosi.html</p>
--	---	--	--

<p>Ένωση.</p> <p>-Να αντιλαμβάνονται τη θέση της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.</p>	<p>10^η. Η Μεταπολίτευση και η θέση της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή οικογένεια.</p>		
<p>Οι μαθητές να είναι σε θέση:</p> <p>-Να γνωρίζουν, και να εντάσσουν την ιστορία του τόπου τους στη γενική Ιστορία.</p> <p>-Να παρατηρούν, να διατυπώνουν υποθέσεις και συμπεράσματα σε θέματα Τοπικής Ιστορίας.</p> <p>--Να γνωρίζουν την τοπική ιστορική εξέλιξη.</p> <p>-Να αξιολογούν τις λύσεις που έδωσαν οι πρόγονοι μας για να μπορέσουν να επιβιώσουν.</p>	<p>ΤΟΠΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (5 ώρες)</p>	<p>-Οι μαθητές συντάσσουν κατάλογο με θέματα από την Ιστορία του τόπου τους.</p> <p>-Οι μαθητές επισκέπτονται ιστορικούς χώρους της περιοχής τους, παρατηρούν, φωτογραφίζουν και καταγράφουν θέματα τα οποία και επεξεργάζονται και τα παρουσιάζουν στην σχολική κοινότητα.</p> <p>-Οι μαθητές εντοπίζουν πρωτογενές και δευτερογενές υλικό που μπορεί να χρησιμοποιηθεί στη μελέτη των τοπικών θεμάτων που διαπραγματεύονται.</p>	<p>-Τα κατά τόπους ΓΑΚ</p> <p>-Αρχειομνήμων http://arxiomnimon.gak.gr/</p> <p>-Ιστορικό Αρχείο ΕΛΙΑ http://www.elia.org.gr</p> <p>- ΦΕΚ Αναζήτηση http://www.et.gr/index.php/2013-01-28-14-06-23/2013-01-29-08-13-13</p> <p>-Τοπικές εφημερίδες, Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf</p> <p>-Εθνικό Ιστορικό Μουσείο http://www.nhmuseum.gr/index.php?lang=1</p> <p>-Μουσείο Μπενάκη http://www.benaki.gr/</p> <p>-Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα http://www.imma.edu.gr/imma/index.html</p> <p>και όλα τα κατά τόπους Μουσεία.</p>

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η διδακτική μεθοδολογία θα στηριχθεί στο τετράπτυχο: «Μελετώ, συγκρίνω, αναφέρω, συμπεραίνω». Επιδιώκοντας την καλύτερη οργάνωση και διεξαγωγή των μαθημάτων, ώστε να υπηρετηθεί καλύτερα ο σκοπός όλων των επιμέρους μαθημάτων και ο σκοπός της εκπαίδευσης γενικότερα (γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, αξίες, συμπεριφορές, οι οποίες θα αποτελέσουν βασικούς κρίκους οριζόντιας διασύνδεσης των μαθημάτων), προτείνεται η διαθεματικότητα ως μέσο και εργαλείο και η ομαδοσυνεργατική διάταξη της τάξης.

Όταν ο μαθητής κατανοεί εγχώριες έννοιες (π.χ. τις ιστορικές έννοιες εξέγερση, επανάσταση, αυτονομία, ανεξαρτησία κ.λπ.) και τις εντάσσει σε πλαίσιο σχέσεων (συσχετισμοί, γενικεύσεις), κατανοεί το ιστορικό «γίνεσθαι» και την ιστορική πραγματικότητα (ιστορικός εγγραμματισμός). Όταν, επιπλέον, αξιοποιεί και διαθεματικές έννοιες (σύστημα, μεταβολή κ.λπ.) κατανοεί πώς τομείς της ευρύτερης πραγματικότητας συμβάλλουν στη διαμόρφωση του ιστορικού «γίνεσθαι» και της ιστορικής πραγματικότητας.

Δίνεται έμφαση όχι μόνο στη δηλωτική, αλλά και στη διαδικαστική και εννοιολογική γνώση (καλλιέργεια δεξιοτήτων, εννοιολογική υποδομή), που διευκολύνει τους μαθητές «να μαθαίνουν πώς να μαθαίνουν», να ανακαλύπτουν, δηλαδή, τη γνώση με ενεργητικές μεθόδους (αξιοποίηση πηγών, εκπόνηση σχεδίων εργασίας, λογισμικά, διαδίκτυο) και όχι να τους προσφέρεται αυτή έτοιμη.

Πέρα από τους στόχους και τα περιεχόμενα, απαραίτητο είναι λοιπόν να αναπτυχθούν ενδεικτικές δραστηριότητες για την επίτευξη των επιδιώξεων του μαθήματος και των επιμέρους στόχων κάθε ενότητας.

Αναγκαίο είναι να αξιοποιούνται οι ιστορικές πηγές για τη διδασκαλία του μαθήματος και να παρωθούν οι μαθητές για την αξιοποίηση του διαδικτύου, τη σύνταξη σχεδίων εργασίας, τη χρήση μουσειοσκευών, λογισμικών κ.λπ.

Ως εργαλεία θα χρησιμοποιηθούν οι ιστορικές πηγές, όπου τα παιδιά καλούνται να «διαβάσουν» τις πηγές, να γράψουν, να σκεφθούν, να μιλήσουν πάνω σ' αυτές, σύμφωνα με συγκεκριμένες δραστηριότητες που τις συνοδεύουν. Τα κριτήρια της επιλογής των ιστορικών πηγών πρέπει να είναι τα ακόλουθα:

- 1) Η εγκυρότητα της πηγής.
- 2) Η αντιστοιχία τους με το περιεχόμενο και τους στόχους του κεφαλαίου και της ενότητας.
- 3) Η αντιπροσωπευτικότητα των ειδών των ιστορικών πηγών και η ισορροπία τους.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση πρέπει να στοχεύει στην ισόρροπη απόκτηση ιστορικών γνώσεων και στην κριτική αξιοποίησή τους, μέσω της καλλιέργειας κριτικού πνεύματος.

Τα στοιχεία αξιολόγησης στο μάθημα της Ιστορίας είναι η κατανόηση ιστορικών όρων, η αξιολόγηση ιστορικών προσώπων, γεγονότων και φαινομένων, οι αναλύσεις αιτιών, συνθηκών, παραγόντων, η εξαγωγή συμπερασμάτων, οι συσχετισμοί εννοιών, οι συσχετισμοί με το σήμερα, η διατύπωση δυνητικών γενικεύσεων, η προσπάθεια επίλυσης προβλημάτων, η επεξεργασία του ιστορικού υλικού, η απόκτηση στάσεων, το ενδιαφέρον για επισκέψεις σε μουσεία, η αναζήτηση και η μελέτη σχετικών βιβλίων, η αξιοποίηση ιστοσελίδων, η αποδοχή και ο σεβασμός της ιστορίας και του πολιτισμού των άλλων λαών.

Είναι σκόπιμο λοιπόν η αξιολόγηση να είναι διαρκής και διαμορφωτική. Να διεξάγεται ατομικά ή ομαδικά. Να αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της διδασκαλίας και να στοχεύει στην προοδευτική βελτίωση του μαθητή/τριας μέσω της ανατροφοδότησης.

Επομένως η αξιολόγηση του μαθητή/τριας θα περιλαμβάνει τρεις άξονες: 1) Το γνωστικό αντικείμενο, δηλαδή την απόκτηση γνώσεων, την ανάπτυξη κριτικού συλλογισμού και την ανάπτυξη ιστορικού λόγου. 2) Το επίπεδο ανάπτυξης δεξιοτήτων ιστορικής διερεύνησης. 3) Το επίπεδο ανάπτυξης συναισθηματικών και κοινωνικών δεξιοτήτων, όπως η ικανότητα συνεργασίας και συνεισφοράς στην παραγωγή έργου στο πλαίσιο ομάδων.

Για τη διαπίστωση του βαθμού και της έκτασης της επίτευξης των προαναφερομένων καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς χρησιμοποιούνται η μέθοδος Project, λογισμικά που παρατίθενται στις δραστηριότητες ανά διδασκόμενο κεφάλαιο, δραματοποιήσεις και ποικίλες τεχνικές.

Όσον αφορά στα τεστ, αυτά είναι απαραίτητο να περιλαμβάνουν ασκήσεις και ερωτήματα, όπως:

συμπλήρωσης κειμένου, επιλογής σωστού - λάθους, αντιστοίχισης-σύζευξης, πολλαπλής επιλογής, ταξινόμησης - κατάταξης σύμφωνα με ορισμένα κριτήρια, συμπλήρωσης λογικών διαγραμμάτων, ερμηνείας γραφικών παραστάσεων, λύσης σταυρολέξου ή συμπλήρωσης ακροστιχίδας, σύντομης απάντησης, ανάπτυξης απόψεων.

ΙΣΤΟΡΙΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΑ

Α΄ τάξη Γυμνασίου

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Κεντρικό σκοπό της ιστορικής εκπαίδευσης αποτελεί η διαμόρφωση ενεργών, δημοκρατικών πολιτών με κριτική σκέψη και ιστορική συνείδηση. Συνακολούθως, οι μαθητές επιδιώκεται να κατακτούν ένα συγκροτημένο πλαίσιο ιστορικής γνώσης, καθώς και να αποκτούν τη δυνατότητα κατανόησης βασικών εννοιών όπως ο χώρος, ο χρόνος και η αιτιότητα. Απαραίτητη προϋπόθεση για τα παραπάνω αποτελεί η καλλιέργεια δεξιοτήτων όπως η παρατήρηση, η σύγκριση, η ανάλυση και η σύνθεση, ο εντοπισμός κινήτρων, η κατανόηση της ιστορικότητας του παρελθόντος, η εξαγωγή συμπερασμάτων και η τεκμηρίωση. Παράλληλα, θα πρέπει να καλλιεργούνται αξίες όπως ο σεβασμός, η αλληλεγγύη, η ισότητα, η υπευθυνότητα, η ελευθερία και η αναίρεση στερεοτυπικών αντιλήψεων.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Πρωταρχικός στόχος της διδασκαλίας της ιστορίας είναι να αποκτήσουν οι μαθητές βασικές ιστορικές γνώσεις αλλά με τρόπο που να αντιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, την αιτιακή σχέση καταστάσεων και γεγονότων, καθώς και την ιστορική σημασία τους. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται, παράλληλα με την απόκτηση γνώσης, η καλλιέργεια της ιστορικής και κριτικής σκέψης των μαθητών, αναγκαία προϋπόθεση για την απόκτηση ιστορικής συνείδησης, η οποία και αποτελεί απαραίτητο εφόδιο για τη δημιουργία σκεπτόμενων και υπεύθυνων πολιτών.

Για την καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης απαραίτητη κρίνεται η ενεργητική συμμετοχή των μαθητών σε διαδικασίες εξοικείωσης με την ιστοριογραφική μεθοδολογία, στον βαθμό που το επιτρέπει η ηλικία τους. Η διδασκτική χρήση των ιστορικών πηγών θεωρείται απόλυτα συνδεδεμένη με τις διαδικασίες ενεργητικής μάθησης και προτείνεται ως βασικό διδακτικό μέσο. Οι ιστορικές πηγές δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως απλή επιβεβαίωση ή εικονογράφηση του ιστορικού αφηγήματος, αλλά να μελετώνται ως κεντρικό μεθοδολογικό εργαλείο προσέγγισης της ιστορικής πληροφορίας και γνώσης. Ωστόσο, η προτεινόμενη συστηματική χρήση των ιστορικών πηγών στη διδακτική διαδικασία δεν αποσκοπεί στη μετατροπή των μαθητών σε "μικρούς ιστορικούς", αφού εκ των πραγμάτων οι μαθητές δεν εργάζονται, ούτε η ηλικία τους τους επιτρέπει να εργαστούν, όπως οι ιστορικοί. Η επαφή τους με τη διαδικασία διερεύνησης των ιστορικών πηγών γίνεται μόνο σε επίπεδο προσομοίωσης και αποτελεί απλά το πρώτο βήμα στη γνωριμία τους με τη διερευνητική εργασία του επιστήμονα ιστορικού και την εξοικείωσή τους με την ιστορική μεθοδολογία. Βασικός γνώμονας αλλά και προϋπόθεση για την αποτελεσματικότητα αυτής της διδακτικής προσέγγισης είναι ο σεβασμός στις γνωστικές ικανότητες και τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών της συγκεκριμένης ηλικίας.

Στο πλαίσιο της χρήσης των ιστορικών πηγών ως διδακτικού μέσου εντάσσεται η ανάπτυξη δεξιοτήτων απαραίτητων για την προσέγγιση και την κατανόηση της ιστορικής γνώσης. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων της ιστορικής και κριτικής σκέψης αποτελεί βασική παράμετρο της καλλιέργειας της ιστορικής σκέψης των μαθητών, η οποία υπηρετεί παράλληλα τον περιορισμό της αποστήθισης. Τέτοιες δεξιότητες αφορούν στην αντίληψη του ιστορικού χρόνου, του χώρου, της αιτιότητας, της συνέχειας, της αλλαγής και της ιστορικότητας του παρελθόντος, καθώς και στην παρατήρηση, ανάλυση, σύνθεση και εξαγωγή τεκμηριωμένων συμπερασμάτων με την κατάλληλη χρήση ιστορικών εννοιών. Αυτές οι δεξιότητες θεωρούνται εξίσου σημαντικές με την καθαυτό δηλωτική γνώση, για αυτό και πρέπει να διδάσκονται μεθοδικά και όχι περιστασιακά και οπωσδήποτε με τρόπους προσαρμοσμένους στην ηλικία των μαθητών. Παράλληλα, η επιδίωξη μίας κατά το δυνατό βιωματικής προσέγγισης του αρχαίου υλικού πολιτισμού μέσα από δραστηριότητες

εντός και εκτός τάξης (π.χ. παρατήρηση, περιγραφή και σχεδιαστική ή φωτογραφική αναπαραγωγή έργων τέχνης, μνημείων, αντικειμένων κλπ.) πέρα από το ότι εξυπηρετεί τη διαθεματικότητα, μπορεί να προαγάγει έναν άλλο βασικό σκοπό του μαθήματος της Ιστορίας: την ενεργοποίηση του συναισθήματος και της φαντασίας των μαθητών, στοιχεία που καλλιεργούν τη δημιουργική σκέψη των μαθητών, εξίσου σημαντική για την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης τους.

Το μάθημα της Ιστορίας στην Α΄ Γυμνασίου θα πρέπει επίσης να λειτουργεί, όπως και άλλα μαθήματα εξάλλου, ως μύηση στη φιλιανγνωσία. Θα ήταν λάθος να ταυτίσουμε τη φιλιανγνωσία με τη Λογοτεχνία, όπως θα ήταν λάθος να ταυτίσουμε την αγάπη για την Ιστορία με την αποκλειστική ανάγνωση πηγών. Ευχής έργο θα ήταν να αποτελέσει το μάθημα της Ιστορίας μια αφορμή για να ενδιαφερθούν οι 12χρονοι μαθητές για το βιβλίο. Μυθιστορηματικές βιογραφίες, ιστορικό μυθιστόρημα, μεγάλοι κλασικοί, αρχαίοι συγγραφείς σε μετάφραση, ποίηση, αλλά και εγκυκλοπαίδειες, ιστορικά λήμματα, αρχαιολογικοί οδηγοί, περιγραφές συλλογών μουσείων· είναι καλό οι μαθητές να εξοικειωθούν με διαφορετικά κειμενικά είδη ενώ παράλληλα προσεγγίζουν ιστορικές πηγές. Είναι καλό, επίσης, να εξοικειωθούν με την ιστορική αφήγηση, την παραγωγή κειμένων και τη χρήση της ορολογίας. Για τον λόγο αυτό και η αξιολόγηση (οι δραστηριότητες, τα φύλλα εργασίας και η τελική γραπτή εξέταση) θα πρέπει να προτάσσει την ανάπτυξη του αφηγηματικού λόγου και όχι την παράθεση μιας απομνημονευμένης πληροφορίας, με σύντομη απάντηση ή πολλαπλή επιλογή.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η προτεινόμενη διδακτική μεθοδολογία στηρίζεται στις παραδοχές της ενεργητικής μάθησης και οργανώνεται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ιστορικής επιστήμης, καθώς και την ηλικία των μαθητών της Α΄ Γυμνασίου. Βασικό μέλημα του εκπαιδευτικού πρέπει να είναι η προσαρμογή της διδασκαλίας του στις γνωστικές ικανότητες και τις μαθησιακές ανάγκες των μαθητών του σε συνθήκες ενεργητικής μάθησης. Ο εκπαιδευτικός δεν πρέπει να καταφεύγει στην εύκολη λύση της απλής διάλεξης. Αντίθετα, βασικό άξονα και αφετηρία της διδακτικής διαδικασίας πρέπει να αποτελούν οι πηγές. Για τον λόγο αυτό, προτείνεται η συστηματική εισαγωγή των μαθητών στη μεθοδολογία της προσέγγισης ποικίλων ιστορικών πηγών (εικόνα, φωτογραφία, αντικείμενο, μνημείο, παράθεμα, πρωτογενείς και δευτερογενείς). Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει αρχικά να δώσει συγκεκριμένες οδηγίες στους μαθητές για τον τρόπο με τον οποίο εκείνοι μπορούν να προσεγγίζουν και να αξιοποιούν διαφορετικά είδη πηγών και σταδιακά να επιδιώκει τόσο τη φθίνουσα εκ μέρους του καθοδήγηση, όσο και την κλιμακούμενη δυσκολία των δραστηριοτήτων, επίσης προσαρμοσμένη κατά περίπτωση.

Μέρος της μεθοδολογικής προσέγγισης των πηγών θα πρέπει να αποτελεί η σύνταξη ερωτημάτων και σχολίων πάνω στις πηγές. Αυτό που πρέπει οπωσδήποτε να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές είναι πως μία πηγή αποκτά ιστορική αξία μόνο όταν της τεθεί κάποιο συγκεκριμένο ερώτημα. Για τον λόγο αυτό, ο εκπαιδευτικός οφείλει να εξασκήσει τους μαθητές τους σχετικά, θέτοντας αρχικά ο ίδιος ερωτήματα πάνω στην κάθε πηγή και επιδιώκοντας σταδιακά να κάνουν το ίδιο και οι μαθητές του με βάση συγκεκριμένη μεθοδολογία.

Η διδασκαλία με βάση τις πηγές δεν ακυρώνει τη θέση του εκπαιδευτικού, ούτε τη χρήση αφηγηματικού λόγου εκ μέρους του. Αντιθέτως, μετά από την ολοκλήρωση της μελέτης της κάθε πηγής, ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να ανακεφαλαιώνει τα βασικά ευρήματα των μαθητών και να προσθέτει τυχόν παραλείψεις συνθέτοντας μία μικρή αφήγηση, η οποία όμως να προκύπτει από τη μελέτη των πηγών. Με τον τρόπο αυτό οι

μαθητές θα είναι σε θέση να παρακολουθήσουν την αφήγηση με ευκολία και αυξημένο ενδιαφέρον, έχοντας ήδη εξοικειωθεί με το θέμα μέσω της μελέτης των πηγών.

Πέρα από τη μελέτη των πηγών, απαραίτητη θεωρείται σε κάθε διδακτική ενότητα η εξοικείωση των μαθητών με την έννοια του χρόνου και του χώρου, μέσα από την άσκησή τους στον χρονολογικό άξονα και τον χάρτη, καθώς και η εξοικείωσή τους με τους ιστορικούς όρους. Όσον αφορά στο τελευταίο, προτείνεται η καταγραφή εννοιών-κλειδιών για κάθε ενότητα. Στο τέλος κάθε ενότητας οι μαθητές θα πρέπει να γνωρίζουν ποιο θέμα μελέτησαν, σε ποιο χρονικό και γεωγραφικό σημείο αυτό τοποθετείται και ποιες είναι οι βασικές έννοιες που σχετίζονται με αυτό.

Επίσης προτείνεται και ενθαρρύνεται η σύνδεση του μαθήματος της Ιστορίας με την Τοπική Ιστορία, είτε μέσω σχολικών δραστηριοτήτων (πολιτιστικά προγράμματα, ευρωπαϊκά προγράμματα, κλπ), είτε μέσω εργασιών τύπου project που θα οργανώσει ο εκπαιδευτικός σε όλη την διάρκεια της σχολικής χρονιάς. Σε αυτό το πλαίσιο μπορούν να αξιοποιηθούν οι αρχαιολογικοί τόποι και οι μουσειακές συλλογές των τοπικών μουσείων, καθώς και τα εκπαιδευτικά προγράμματα των μουσείων αυτών. Είναι σημαντικό να κατανοήσουν οι μαθητές τη σύνδεση της πολιτιστικής κληρονομιάς της ιδιαίτερης πατρίδας τους με την εθνική, την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια Ιστορία. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται καλύτερα και ο γενικός στόχος για την καλλιέργεια της ιστορικής συνείδησης σε συνδυασμό με την ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και της εθνικής αυτογνωσίας. Η εθνική αυτογνωσία θα επιτρέψει αφενός την υγιή συνομιλία με την εθνική συνείδηση άλλων λαών και αφετέρου την καλλιέργεια αξιών όπως ο σεβασμός, η αλληλεγγύη, η ισότητα, η υπευθυνότητα, η ελευθερία και η αναίρεση στερεοτυπικών αντιλήψεων.

Με βάση τα παραπάνω, τα «αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα» κάθε διδακτικής ενότητας συνοδεύονται από αντίστοιχες ενδεικτικές δραστηριότητες, οι περισσότερες από τις οποίες αφορούν στην επεξεργασία ιστορικών πηγών στο πλαίσιο της ενεργητικής μάθησης. Αυτές οι δραστηριότητες προσφέρονται είτε για ατομική είτε για ομαδική εργασία και αποβλέπουν τόσο στην κατανόηση του εκάστοτε ιστορικού περιεχομένου όσο και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων της ιστορικής, κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Επίσης, στον πίνακα κάθε διδακτικής ενότητας γίνεται αναφορά σε ενδεικτική βιβλιογραφία, έντυπη και ηλεκτρονική, καθώς και σε εκπαιδευτικά λογισμικά και ιστότοπους, που θα μπορούσαν να εξυπηρετήσουν τις προτεινόμενες δραστηριότητες, αλλά και να διευκολύνουν τον εκπαιδευτικό στη δημιουργία άλλων δραστηριοτήτων. Αυτού του είδους η πληροφόρηση κρίνεται αναγκαία, ακόμη και αν ο εκπαιδευτικός ειδικεύεται στην Ιστορία. Τόσο οι προτεινόμενες δραστηριότητες όσο και η ενδεικτική βιβλιογραφία δεν θα πρέπει να θεωρηθούν ως δεσμευτικές ή περιοριστικές για τον εκπαιδευτικό. Αντίθετα, αποτελούν βάση για περαιτέρω ανάπτυξη των συγκεκριμένων προτάσεων ή και σύλληψη άλλων ιδεών βασισμένων στην ίδια λογική.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση θα πρέπει να είναι συνεχής και διαμορφωτική. Ο μαθητής πρέπει να αξιολογείται με βάση την καθημερινή του απόδοση και στάση στο μάθημα. Σε περίπτωση που ο εκπαιδευτικός απευθύνει ερώτηση σε συγκεκριμένο μαθητή (εν είδει 'προφορικής εξέτασης') προτείνεται να αποφεύγονται γενικές ερωτήσεις που προωθούν την αποστήθιση ("Πες μου τι ξέρεις για...") αλλά να τίθενται συγκεκριμένες ερωτήσεις (π.χ. «με ποιους τρόπους αποφάσισε ο Μιλτιάδης να αντιμετωπίσει το σώμα των Περσών τοξοτών;») καθώς και ερωτήσεις που απαιτούν τη χρήση συγκεκριμένων δεξιοτήτων (π.χ. να ζητείται μια τεκμηριωμένη απάντηση).

Οι γραπτές δοκιμασίες θα πρέπει να προσομοιάζουν στις δραστηριότητες που έχουν γίνει στην τάξη. Προτείνονται δραστηριότητες που θα ελέγχουν όχι μόνο τη δηλωτική αλλά και τη διαδικαστική γνώση, π.χ. να ελέγχεται κατά πόσο οι μαθητές μπορούν να χειριστούν μία ή περισσότερες πηγές, προκειμένου να δώσουν μία τεκμηριωμένη απάντηση. Οποσδήποτε θα πρέπει να υπάρχουν ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, ώστε να ελέγχεται η δυνατότητα ανάπτυξης ιστορικού λόγου από τους μαθητές, αλλά αυτή να τίθεται με βάση κάποιο είδος πηγής. Επίσης προτείνεται να υπάρχουν ερωτήσεις για τον έλεγχο της αίσθησης του χρόνου (τοποθέτηση γεγονότων/προσώπων σε σωστή χρονολογική σειρά) και του χώρου (τοποθέτηση στο χάρτη περιοχών). Η αξιολόγηση μπορεί να βασίζεται επίσης στην εκπόνηση ομαδοσυνεργατικών δραστηριοτήτων αλλά και εκτενέστερων, συνθετικών εργασιών, σύμφωνα με τις αρχές της μεθόδου project.

Η τελική αξιολόγηση με γραπτές εξετάσεις θα πρέπει επίσης να λαμβάνει υπ' όψιν την μεθοδολογία διδασκαλίας και συγκεκριμένα τον κεντρικό ρόλο των πηγών σε αυτήν. Συνεπώς, οι ερωτήσεις στις γραπτές τελικές εξετάσεις θα πρέπει να περιλαμβάνουν ικανό αριθμό πηγών για σχολιασμό και μάλιστα από διαφορετικά είδη: φωτογραφία, απόσπασμα κειμένου, κλπ. Επιπρόσθετα, δεδομένου του βασικού ρόλου που έχει στην μεθοδολογική προσέγγιση ο χρονολογικός άξονας και ο χάρτης (ιστορικός ή γεωγραφικός), προτείνονται ερωτήσεις που σχετίζονται με αυτά τα εργαλεία, δηλαδή να αφορούν στη συμπλήρωση του χρονολογικού άξονα και του χάρτη.

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (Ενότητες- Ωρες)	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Α) ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ</p> <p>Εισαγωγή: Ο Χρονολογικός Άξονας: Παλαιολιθική, Μεσολιθική, Νεολιθική Εποχή – Εποχή του Χαλκού - σταθμοί στην ανθρώπινη εξέλιξη</p> <p>Ενότητα Πρώτη: Η ζωή των ανθρώπων κατά την Παλαιολιθική και την Νεολιθική Εποχή.</p> <p>Το σπήλαιο του Λασκώ - Το Δισπηλιό της</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εξοικειωθούν με τον Χρονολογικό Άξονα, με τον ιστορικό και γεωγραφικό χάρτη. 2. Να γνωρίζουν τα βασικά στοιχεία της οργάνωσης των νεολιθικών οικισμών. 3. Να γνωρίζουν χαρακτηριστικά μνημεία της Παλαιολιθικής και Νεολιθικής Περιόδου και να τα τοποθετούν στον χώρο και τον χρόνο. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν σε αυτόν την εμφάνιση των διαφορετικών τύπων ανθρώπων, των εργαλείων, της φωτιάς, της γραφής, της τέχνης, της γεωργίας, κλπ. 2. Να εντοπίσουν στον χάρτη της Ευρώπης-Μεσογείου- 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 25-34.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i></p> <p>α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i></p> <p>β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Α, Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Θεοχάρης Δ. Ρ., (1981), <i>Νεολιθικός πολιτισμός</i>, εκδ. ΜΙΕΤ, Αθήνα.</p> <p>Boardman John, (2006), <i>Η ιστορία των αρχαίων ελληνικών αγγείων</i>, Αθήνα.</p>

<p>Καστοριάς - Το Διμήνι και το Σέσκλο</p> <p>1 ώρα</p>		<p>Μέσης Ανατολής τους κυριότερους οικισμούς και πολιτισμούς της περιόδου.</p> <p>3. Να περιγράψουν χαρακτηριστικά ευρήματα των πολιτισμών αυτών και να αφηγηθούν μια ιστορία σε σχέση με τον άνθρωπο που τα χρησιμοποιούσε.</p> <p>4. Να περιηγηθούν αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία (π.χ. το Αθανασάκειο Μουσείο του Βόλου).</p>	<p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού http://www.ime.gr/</p> <p>Σπήλαιο Αλιστράτης Σερρών: http://www.alistraticave.gr/</p>
<p>Ενότητα Δεύτερη: Δύο σημαντικοί Ανατολικοί Πολιτισμοί: Η Αίγυπτος και η Μεσοποταμία Οι Αρχαίοι Αιγύπτιοι - Ο ναός του Λούξορ - Πυραμίδες και Σφίγγα - Η θρησκεία των αρχαίων Αιγυπτίων - Τα ιερογλυφικά Οι Σουμέριοι - Τα ευρήματα των</p>	<p>1. Να τοποθετούν τον Πολιτισμό της Αιγύπτου και της Μεσοποταμίας στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη.</p> <p>2. Να εξηγούν τον ρόλο της γραφής στους πολιτισμούς αυτούς, τη σχέση των μνημείων με</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν σε αυτόν τους πολιτισμούς της Αιγύπτου και της Μεσοποταμίας.</p> <p>2. Να εντοπίσουν στον χάρτη</p>	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 35-50.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα</p> <p><i>Κρήτη-Αίγυπτος</i>, (2000) ΥΠΠΟ, εκδ. Αρχαιολογικού</p>

<p>ανασκαφών στην Ουρ - Πήλινες πινακίδες και σφηνοειδής γραφή - Οι νόμοι του Χαμουραμί - Το έπος του Γιλγαμές</p> <p>1 ώρα</p>	<p>την θρησκεία και την κοινωνική διαστρωμάτωση.</p> <p>3. Να κατανοούν τον ρόλο των πολιτισμών αυτών στην διαμόρφωση της παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς.</p>	<p>τους κυριότερους οικισμούς/πόλεις και τα κυριότερα μνημεία.</p> <p>3. Να περιγράψουν έναν ναό, παλάτι, πυραμίδα, ή άλλο μνημείο και να εξηγήσουν τον ρόλο τους στην κοινωνία της Αιγύπτου ή της Μεσοποταμίας.</p>	<p>Μουσείου Ηρακλείου, Ηράκλειο.</p> <p>Βερκουτέρ Ζαν, (2009), <i>Η αρχαία Αίγυπτος</i>, εκδ. Καρδαμίτσα, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Μουσείο του Λούβρου, Antiquités orientales, αιγυπτιακή συλλογή: http://www.louvre.fr/</p> <p>Μουσείο Περγάμου, Βερολίνο, Συλλογή Ανατολικών Λαών, Μεσοποταμίας: http://www.smb.museum/</p>
<p>Ενότητα Τρίτη: Κυκλαδικός Πολιτισμός Γεωγραφία και οικισμοί - Τα πρωτοκυκλαδικά πήλινα τηγανόσημα σκεύη - Τα μαρμάρινα ειδώλια</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να τοποθετούν τον Κυκλαδικό Πολιτισμό στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη.</p> <p>2. Να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του Κυκλαδικού Πολιτισμού.</p> <p>3. Να ερμηνεύουν και να εξηγούν τον χρηστικό, τον τελετουργικό ή τον λειτουργικό ρόλο των αρχαιολογικών ευρημάτων.</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν σε αυτόν τον Κυκλαδικό Πολιτισμό.</p> <p>2. Να εντοπίσουν στον χάρτη τους κυριότερους οικισμούς και τα κυριότερα μνημεία.</p> <p>3. Να περιγράψουν χαρακτηριστικά</p>	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Α, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Vermeule, Emily, (1983), <i>Ελλάς, εποχή του χαλκού</i>, Αθήνα, εκδ. Καρδαμίτσα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p>

		<p>ευρήματα του κυκλαδικού πολιτισμού και να αφηγηθούν μια ιστορία σε σχέση με τον άνθρωπο που τα χρησιμοποιούσε.</p>	<p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Συλλογή Κυκλαδικών Αρχαιοτήτων: http://www.namuseum.gr/</p> <p>Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης: http://www.cycladic.gr/</p>
<p>Ενότητα Τέταρτη: Μινωικός Πολιτισμός</p> <p>Τα ανάκτορα: Κνωσός, Φαιστός, Μάλια, Ζάκρο – Ο δίσκος της Φαιστού – Η Γραμμική Α' - Η θρησκεία την μινωική εποχή – Η μινωική τέχνη Η υστερομινωική Θήρα – Οι τοιχογραφίες της Θήρας</p> <p>2 ώρες</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να τοποθετούν τον Μινωικό Πολιτισμό στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη. 2. Να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του Μινωικού Πολιτισμού. 3. Να περιγράψουν ένα μνημείο του Μινωικού Πολιτισμού να εξηγούν τη σχέση των μνημείων με την θρησκεία, την κοινωνική διαστρωμάτωση και την καθημερινή ζωή των αρχαίων Κρητών. 4. Να κατανοούν τον ρόλο της γραφής Γραμμική Α'. 5. Να κατανοούν τον ρόλο του 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν σε αυτόν τον Μινωικό Πολιτισμό. 2. Να εντοπίσουν στον χάρτη τους κυριότερους οικισμούς και τα κυριότερα μνημεία. 3. Να περιγράψουν χαρακτηριστικά ευρήματα του μινωικού πολιτισμού. 4. Να περιγράψουν μια τοιχογραφία από το Ακρωτήρι της Θήρας και να αφηγηθούν 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 56-63.</p> <p>Πάνος Βαλαβάνης – Ιωάννα Φωκά, Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα: α) Τα αγγεία και ο κόσμος τους β) Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1990 (α) και 1992 (β)</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ.Α, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Δημοπούλου – Ρεθεμιωτάκη Νώτα, (2005), <i>Το Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου</i>, Ηράκλειο.</p> <p><i>Κρήτη-Αίγυπτος</i>, (2000), ΥΠΠΟ, εκδ. Αρχαιολογικού Μουσείου Ηρακλείου, Ηράκλειο.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. Μπορεί να αξιοποιηθεί και το GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το</p>

	<p>μινωϊκού εμπορίου για την εξάπλωση του μινωϊκού πολιτισμού στο Αιγαίο και στην Μεσόγειο γενικότερα.</p>	<p>μια ιστορία σε σχέση με τους ανθρώπους που την φιλοτέχνησαν, ή τους ανθρώπους που αναπαριστώνται σε αυτήν.</p>	<p>«Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Συλλογή Προϊστορικών Αρχαιοτήτων, οι τοιχογραφίες της Θήρας: http://www.namuseum.gr/</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: Μινωϊκή Ελλάδα: http://www.fhw.gr/ http://www.ime.gr/</p> <p>Μουσείο Ηρακλείου Κρήτης: http://www.heraklion-crete.org/</p>
<p>Ενότητα Πέμπτη: Μυκηναϊκός Πολιτισμός Τα υλικά κατάλοιπα: Οι ταφικοί κύκλοι των Μυκηνών - Οι ακροπόλεις και τα ανάκτορα της μυκηναϊκής εποχής: Μυκήνες, Τίρυνθα, Πύλος – Το μυκηναϊκό ανάκτορο – Οι θολωτοί τάφοι – Ο θησαυρός του Ατρέα Η πολιτική και κοινωνική οργάνωση: οι πληροφορίες των πινακίδων της Γραμμικής Β΄ Γραφής Η Θρησκεία και η Τέχνη των Μυκηναίων Η παρουσία των Μυκηναίων στο Αιγαίο και στην</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να τοποθετούν τον Μυκηναϊκό Πολιτισμό στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη. 2. Να συνδέουν και να συσχετίζουν τον μυκηναϊκό πολιτισμό με τα ομηρικά έπη και τους μύθους των Ατρείδων. 3. Να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά στοιχεία του Μυκηναϊκού Πολιτισμού. 4. Να περιγράψουν ένα μνημείο του Μυκηναϊκού Πολιτισμού, να εξηγούν τη σχέση των 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν σε αυτόν τον Μυκηναϊκό Πολιτισμό. 2. Να εντοπίσουν στον χάρτη τους κυριότερους οικισμούς, τις κυριότερες ακροπόλεις και τα κυριότερα μνημεία. 3. Να περιγράψουν χαρακτηριστικά μνημεία και ευρήματα 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 56-63.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Α, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Vermeule, Emily, (1983), <i>Ελλάς, εποχή του χαλκού</i>, Αθήνα, εκδ. Καρδαμίτσα.</p> <p>Boardman John, (2006), <i>Η ιστορία των αρχαίων ελληνικών αγγείων</i>, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες.</p>

<p>Κρήτη Οι εμπορικές και πολιτιστικές σχέσεις με την Ανατολή Η κατάρρευση του μυκηναϊκού πολιτισμού (συνοπτική αναφορά στις απόψεις που έχουν διατυπωθεί)</p> <p>2 ώρες</p>	<p>μνημείων με την θρησκεία, την κοινωνική διαστρωμάτωση και την καθημερινή ζωών των μυκηναίων.</p> <p>5. Να κατανοούν τον ρόλο της γραφής Γραμμική Β΄.</p> <p>6. Να συγκρίνουν τον μυκηναϊκό με τον μινωϊκό πολιτισμό και να εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές.</p>	<p>του μυκηναϊκού πολιτισμού.</p> <p>4. Να σχεδιάσουν την κάτοψη του μυκηναϊκού μεγάρου και να το συνδέσουν με ένα απόσπασμα της Οδύσσειας.</p>	<p>Μπορεί να αξιοποιηθεί και το GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Συλλογή Προϊστορικών Αρχαιοτήτων, η μυκηναϊκή συλλογή: http://www.namuseum.gr/</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: Μυκηναϊκή Ελλάδα: http://www.fhw.gr/ http://www.ime.gr/</p> <p>Μουσείο Μυκηνών, Αρχαιολογικό Μουσείο Ναυπλίου, Αρχαιολογικό Μουσείο Πύλου, κλπ. http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Β) Ιστορικοί Χρόνοι. Ο ελληνικός κόσμος από το 1100-800π.Χ.</p> <p>Η απουσία γραφής και συγκεντρωτικών μορφών εξουσίας - Οι μετακινήσεις των ελληνικών φύλων (Αχαιοί, Δωριείς, Ίωνες, Αιολείς) στην Ελλάδα και η εγκατάσταση Ελλήνων στις ακτές της Μικράς Ασίας (αρχαιολογικά και γλωσσολογικά τεκμήρια,</p>	<p>1. Να τοποθετούν στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τις μετακινήσεις των ελληνικών φύλων κατά τους ιστορικούς χρόνους.</p> <p>2. Να γνωρίζουν και να κατανοούν τις αλλαγές που επήλθαν στον ελλαδικό χώρο μετά την παρακμή του μυκηναϊκού κόσμου.</p> <p>3. Να συνδέουν και να</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά γεγονότα και τα μνημεία ή αρχαιολογικά ευρήματα που συνδέονται με την εποχή που εξετάζουν.</p> <p>2. Να εντοπίσουν στον χάρτη τους κυριότερους οικισμούς,</p>	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 56-63.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Β, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Γιαλούρης, Ν. (1994), <i>Ελληνική τέχνη</i>, Αθήνα.</p>

<p>παραδόσεις καταγεγραμμένες από μεταγενέστερους συγγραφείς)- η επανεμφάνιση της γραφής και της αριστοκρατικής τάξης πολεμιστών Η δημιουργία του ελληνικού αλφαβήτου - Τα ομηρικά έπη ως ιστορική πηγή. Γεωμετρική Τέχνη: τα γεωμετρικά αγγεία – τα χάλκινα γεωμετρικά ειδώλια – το πήλινο ομοίωμα του Ηραίου – οι πρώτοι ελληνικοί ναοί.</p> <p>2 ώρες</p>	<p>συσχετίζουν τα ομηρικά έπη και τους μύθους των Ατρείδων με τα ιστορικά γεγονότα και την επέκταση των Ελλήνων στα μικρασιατικά παράλια και γενικότερα στην Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο.</p> <p>4. Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της γεωμετρικής τέχνης.</p> <p>5. Να εξηγούν τον ρόλο της γραφής και της εξέλιξης του ελληνικού αλφαβήτου σε σχέση με την ελληνική γλώσσα και τη δημιουργία της αρχαίας ελληνικής γραμματείας.</p>	<p>τις κυριότερες πόλεις και τα κυριότερα μνημεία που σχετίζονται με τις μετακινήσεις των ελληνικών φύλων στην Μεσόγειο και τον Εύξεινο Πόντο.</p> <p>3. Να περιγράψουν χαρακτηριστικά ευρήματα που χρονολογούνται την εποχή αυτή: από την διάλυση του μυκηναϊκού κόσμου έως τους αρχαϊκούς χρόνους.</p> <p>4. Να αναπαράγουν εικαστικά ένα γεωμετρικό αγγείο και να το συνδέσουν με ένα απόσπασμα της Ιλιάδας ή της Οδύσσειας.</p> <p>5. Να αφηγηθούν μια ιστορία από τον πρώτο ελληνικό αποικισμό, ή να</p>	<p>Τιβέριος Μ. (1996), <i>Ελληνική τέχνη. Αρχαία Αγγεία</i>, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Συλλογή Γεωμετρικής Τέχνης: http://www.namuseum.gr/</p> <p>Αρχαιολογικός χώρος και μουσείο Κεραμεικού: http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: Γεωμετρική περίοδος: http://www.ime.gr/</p> <p>Ιστότοπος του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών: Αρχαιολογία της πόλεως των Αθηνών: Η Αθήνα κατά τους γεωμετρικούς χρόνους. http://www.eie.gr/</p> <p>Ιστότοπος του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, Ψηφιοποίηση και Αξιοποίηση των Αρχαιακών Συλλογών του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα: «Μακεδονική Κληρονομιά»: http://www.imma.edu.gr/</p>
---	---	---	--

		δημιουργήσ ουν ένα κόμικ.	
--	--	---------------------------------	--

ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ (Ενότητες- Ωρες)	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
<p>Γ) Αρχαϊκοί Χρόνοι (800-500 π.Χ.)</p> <p>Ενότητα Πρώτη: Η πόλη-κράτος</p> <p>1. Μορφή.</p> <p>2. Πολίτευμα.</p> <p>3. Ο πολίτης και η οπλιτική φάλαγγα.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να ξέρουν πώς και γιατί δημιουργήθηκε η αρχαία πόλις, να μπορούν να περιγράψουν τη μορφή της και να γνωρίζουν τις διαφορές της από τις σύγχρονες πόλεις.</p> <p>2. Να έχουν μία συνολική εικόνα για το αριστοκρατικό πολίτευμα.</p> <p>3. Να κατανοούν τον τρόπο λειτουργίας της οπλιτικής φάλαγγας και να αξιολογούν τη σημασία της για την πολιτική συνείδηση των κατοίκων της πόλης-κράτους.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: συνοικισμός, πόλη-κράτος, ακρόπολη, πολίτης, ελευθερία, αυτάρκεια, αυτονομία, οπλιτική φάλαγγα.</p>	<p>1. Να τοποθετήσουν στον χάρτη τις σημαντικότερες πόλεις-κράτη.</p> <p>2. Σε μία αναπαράσταση πόλεως-κράτους (π.χ. αρχαία Αθήνα) να εντοπίσουν τα βασικά της χαρακτηριστικά (οχυρωμένη ακρόπολη, οχυρωμένη κάτω πόλη, μεγάλο ιερό, διοικητικά κτήρια, γυμνάσιο, ιδιωτικές κατοικίες). Στη συνέχεια να τη συγκρίνουν με τη σημερινή μορφή της ίδιας πόλης και να εντοπίσουν τις βασικές διαφορές μεταξύ τους.</p> <p>3. Να παρατηρήσουν νομίσματα και αγγεία διαφορετικών πόλεων, να εντοπίσουν τις διαφορετικές τεχνολογίες και να εξαγάγουν ένα συμπέρασμα σχετικά με τον τρόπο που οι πόλεις διαφύλασσαν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους.</p> <p>4. Να διαβάσουν από τον Πλούταρχο (Θησέας 25) για τον «συνοικισμό» του Θησέα και να εντοπίσουν τις πληροφορίες που αναφέρονται για το πολίτευμα.</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Mossé, Cl. (2002). <i>Επίτομη ιστορία της αρχαίας Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, μτφ. Λύντια Στεφάνου. Αθήνα: Παπαδήμας.</p> <p>Glotz, G. (1994). <i>Η Ελληνική "Πόλις"</i>, μτφ. Α. Σακελλαρίου. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). <i>Θεοί, Ήρωες και Σοφοί</i>, μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p>Ραμού-Χαψιάδη Α. (1982), <i>Από τη φυλετική κοινωνία στην πολιτική</i>, Αθήνα: Καρδαμίτσας.</p> <p>Τιβέριος. Μ. (1996). <i>Ελληνική Τέχνη. Αρχαία Αγγεία</i>. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Wilcken, U. (1976). <i>Αρχαία ελληνική ιστορία, μτφ. Ι. Τουλουμάκος</i>. Αθήνα: Παπαζήσης.</p> <p><u>Απεικόνιση οπλιτικής φάλαγγας:</u> <i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β΄. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σσ. 216-217.</p> <p>Αρχαίες πηγές Πλούταρχος, Θησέας 25 Αριστοτέλης: <i>Αθηναίων Πολιτεία και Πολιτικά</i></p>

			<p>Ιστότοποι Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών: οι ανασκαφές στην Κλασική Αγορά: http://www.agathe.gr/index.html</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού http://www.tholos254.gr/projects/miletus/index.html «Διαδραστική Περιήγηση στην αρχαία Μίλητο»</p> <p>ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Δεύτερη: Η αποικιακή εξάπλωση</p> <p>1. Αιτίες</p> <p>2. Γεωγραφικό εύρος</p> <p>3. Αποτελέσματα</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν πότε και για ποιους λόγους πραγματοποιήθηκε το φαινόμενο του αποικισμού.</p> <p>2. Να γνωρίζουν το γεωγραφικό εύρος του φαινομένου.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τις ποικίλες επιδράσεις του αποικισμού στις ζωές των ανθρώπων στον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό τομέα.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: αποικία, αποικισμός, μητρόπολη, εμπορικές συναλλαγές, βιοτεχνία, οικονομικά ισχυρή τάξη.</p>	<p>1. Να μελετήσουν χάρτη του αποικισμού και να καταγράψουν τα ονόματα των μητροπόλεων και των αποικιών τους σε πίνακα. Να αιτιολογήσουν τη φράση του Πλάτωνα ότι οι Έλληνες «κάθονται γύρω από τη θάλασσα όπως τα βατράχια γύρω από τη λίμνη».</p> <p>2. Να συγκρίνουν τα πρώιμα νομίσματα (οβελοί) με τα μεταγενέστερα νομίσματα που κόπηκαν από τον 7^ο αι. και μετά, και να εξηγήσουν πώς αυτή η αλλαγή διευκόλυνε το εμπόριο.</p> <p>3. Να συγκρίνουν αιγυπτιακά αγάλματα με τους αρχαϊκούς κούρους και να βρουν ομοιότητες και διαφορές. Να εξαγάγουν ένα συμπέρασμα σχετικά με την επίδραση της αιγυπτιακής τέχνης στην ελληνική και να τη συνδυάσουν με το ιστορικό</p>	<p>Βιβλιογραφία Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Φωρ, Π. (2007). <i>Η καθημερινή ζωή στις ελληνικές αποικίες από τη Μαύρη Θάλασσα ως τον Ατλαντικό την εποχή του Πυθαγόρα. 6^{ος} αι. π.Χ.</i> μτφ. Έλλη Αγγέλου. Αθήνα: Παπαδημάς</p> <p>Camp J.– Fisher E. (2005). <i>Θεοί, Ήρωες και Σοφοί</i>, μτφ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσας.</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β'. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Λογισμικό <i>Κασταλία</i>.</p> <p>CD-ROM <i>Ιστορία στο Διαδίκτυο: Η ίδρυση μιας αποικίας στο</i></p>

		<p>πλαίσιο του αποικισμού.</p>	<p>πλαίσιο του Β' Ελληνικού Αποικισμού (8^{ος}-6^{ος} αι. π.Χ.). ΥΠΕΠΘ – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.</p> <p>Ιστότοποι: Χάρτες για τον β' αποικισμό: http://mappinghistory.uoregon.edu/english/EU/EU15-02.html</p> <p>Εκπαιδευτική Τηλεόραση: Αιγαίο: Η θαλάσσια γέφυρα - 1ο μέρος http://www.edutv.gr/deytero-bathmia/aigaio-i-thalassia-gefyra-1o-meros</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Τρίτη: Η πολιτιστική ενότητα των Ελλήνων</p> <p>1. Κοινή καταγωγή και γλώσσα.</p> <p>2. Η θρησκεία α) λατρεία β) Πανελλήνια ιερά και αγώνες γ) Μαντεία και Αμφικτιονίες</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ότι η πολιτιστική ενότητα των Ελλήνων καλλιεργήθηκε ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια του αποικισμού και αφορά την κοινή καταγωγή, την κοινή γλώσσα και την κοινή θρησκεία.</p> <p>2. Να γνωρίζουν ποιοι θεοί και ήρωες λατρεύονταν πανελληνίως.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τι ήταν τα Πανελλήνια Ιερά και οι Πανελλήνιοι Αγώνες· να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τη σημασία που είχαν οι Ολυμπιακοί αγώνες στην αρχαιότητα.</p> <p>4. Να γνωρίζουν τι ήταν τα μαντεία και οι αμφικτιονίες.</p> <p>5. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: Πολιτιστική ενότητα, Πανελλήνιος, ιερό, Μαντείο, χρησμός, Αμφικτιονία,</p>	<p>1. Να διαβάσουν απόσπασμα από τον Ηρόδοτο (Ιστορία) και να καταγράψουν τους δεσμούς των Ελλήνων που αναφέρονται.</p> <p>2. Να διαβάσουν το απόσπασμα από τον Στράβωνα (419) και να καταγράψουν ποιες πλευρές του Πανελληνισμού θεωρεί ο συγγραφέας θετικές.</p> <p>3. Να παρατηρήσουν σε φωτογραφίες ιωνικούς και δωρικούς ναούς από διαφορετικές περιοχές του αρχαίου ελληνισμού. Να σημειώσουν τις περιοχές στο χάρτη.</p> <p>4. Να σημειώσουν στο χάρτη τις περιοχές των πανελληνίων ιερών.</p> <p>5. Να καταγράψουν τα χαρακτηριστικά των Πανελληνίων Αγώνων όπως παρατίθενται από τον</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). <i>Θεοί, Ήρωες και Σοφοί</i>, μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p>Gombrich, E. (2007). <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, μτφ. Έλενα Καμηλάρη. Αθήνα: Πατάκη.</p> <p>Λεύκωμα (2004). <i>Ολυμπία. Μια διαδρομή σε τέσσερις διαστάσεις</i>. Αθήνα: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού.</p> <p>Βαλαβάνης, Π. (2004). <i>Ιερά και αγώνες στην Αρχαία Ελλάδα</i>.</p> <p><i>Ολυμπία - Δελφοί - Ίσθμια - Νεμέα – Αθήνα</i>. Αθήνα: Καπόν.</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β'. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p>

	<p>Ισοκράτη (Πανηγυρικός, 4, 43)</p> <p>6. Να παρατηρήσουν την αναπαράσταση του χώρου των Δελφών, να καταγράψουν την προέλευση των ποικίλων «θησαυρών» από μακρινές αποικίες και να εξαγάγουν συμπέρασμα για την απήχηση του Μαντείου.</p>	<p>Ιστότοποι</p> <p>Τόποι καταγωγής Ολυμπιονικών: http://mappinghistory.uoregon.edu/english/EU/EU13-10.html</p> <p>Διεθνής ακτινοβολία Δελφών: http://mappinghistory.uoregon.edu/english/EU/EU13-04.html</p> <p>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού: «Διαδρομές στην αρχαία Ολυμπία»: http://olympia.ime.gr/</p> <p>Εκπαιδευτική Τηλεόραση:</p> <p>α) Αρχαία Ολυμπία http://www.edutv.gr/deytero bathmia/arxaia-olympia</p> <p>β) Αγών http://www.edutv.gr/deytero bathmia/agon</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Τέταρτη: Η Αθήνα τον 7^ο αι. π.Χ.</p> <p>1. Εποχή Αριστοκρατίας</p> <p>2. Αντιδράσεις στο αριστοκρατικό πολίτευμα - Η νομοθεσία του Δράκοντα</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ότι τον 7^ο αι. π.Χ. το πιο συνηθισμένο πολίτευμα στις πόλεις-κράτη ήταν αριστοκρατικό.</p> <p>2. Να γνωρίζουν την κοινωνική διαστρωμάτωση και τους πολιτειακούς θεσμούς του αριστοκρατικού πολιτεύματος.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τους λόγους που οδήγησαν στην καταγραφή των νόμων από τον Δράκοντα στην Αθήνα.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: αριστοκρατία, άριστοι, ευγενείς,</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Mossé, Cl. (2002). <i>Ιστορία μιας δημοκρατίας</i>. Αθήνα: από τις αρχές ως τη μακεδονική κατάκτηση, μτφ. Δ. Αγγελίδου. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης</p> <p>Mossé, Cl. (2002). <i>Επίτομη ιστορία της αρχαίας Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, μτφ. Λύντια Στεφάνου. Αθήνα: Παπαδήμα</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β'. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p>

	<p>άρχοντας-βασιλιάς, επώνυμος άρχοντας, πολέμαρχος, θεσμοθέτης, Άρειος Πάγος, καταγραφή νόμων, «δρακόντεια μέτρα»</p>	<p>δυσारेσθημένοι από το αριστοκρατικό πολίτευμα και γιατί.</p>	<p>Αρχαίες πηγές Αισχίνης, Επιστολαί, 4.5. Ισοκράτης, Πανηγυρικός, 4, 43. Στράβων, Γεωγραφικά, 419. Αριστοτέλης, Αθηναίων Πολιτεία, 2 Πλούταρχος, Σόλων, 17</p>
<p>Ενότητα Πέμπτη: Η Αθήνα τον 6^ο αι. π.Χ. (1)</p> <p>Η μεταρρύθμιση του Σόλωνα.</p> <p>1. Σεισάχθεια. 2. Τιμοκρατία. 3. Δημιουργία νέου δήμου.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν τα μέτρα που έλαβε ο Σόλωνας για τα χρέη και να μπορούν να εξηγήσουν γιατί το σύνολο αυτών των μέτρων ονομάστηκε «Σεισάχθεια».</p> <p>2. Να γνωρίζουν τις νέες κοινωνικές/εισοδηματικές τάξεις που δημιουργήθηκαν με το τιμοκρατικό σύστημα, καθώς και πώς συμμετείχαν στο πολιτειακό σύστημα.</p> <p>3. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: Σεισάχθεια, τιμοκρατία, ολιγαρχία, καταγωγή, περιουσία έφεση, συμμετοχή στα κοινά.</p>	<p>1. Να διαβάσουν το απόσπασμα από τον Αριστοτέλη (Αθηναίων Πολιτεία 7) και με βάση αυτό να καταρτίσουν πίνακα με τις τέσσερις νέες κοινωνικές τάξεις.</p> <p>2. Να σχεδιάσουν πίνακα με τους πολιτειακούς θεσμούς του τιμοκρατικού πολιτεύματος και τα χαρακτηριστικά του καθενός.</p>	<p>Βιβλιογραφία Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Mossé, Cl. (2002). <i>Επίτομη ιστορία της αρχαϊκής Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, μτφ. Λύντια Στεφάνου. Αθήνα: Παπαδήμα</p> <p>Αρχαία πηγή Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία 7</i></p>
<p>Ενότητα Έκτη: Η Αθήνα τον 6^ο αι. π.Χ. (2)</p> <p>Η τυραννίδα των Πεισιστρατιδών.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν την αρχική έννοια της λέξης «τύραννος» και ότι βασικότερη επιδίωξη του τυράννου ήταν να παραμείνει στην εξουσία.</p> <p>2. Να γνωρίζουν ότι οι τύραννοι ακολουθούσαν φιλολαϊκή πολιτική ενώ ουσιαστικά καταργούσαν τα πολιτικά δικαιώματα των πολιτών.</p> <p>3. Να γνωρίζουν με ποιο τρόπο ο Πεισίστρατος πήρε την εξουσία στα χέρια του και ποια έργα είναι συνδεδεμένα με το όνομά του.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: τύραννος, τυραννίδα, φιλολαϊκή πολιτική, κατάργηση πολιτικών δικαιωμάτων.</p>	<p>1. Να παρατηρήσουν διάσημα κοινωφελή έργα τυράννων (Ναός Ολυπίου Διός, Δίολλκος, Ευπαλίνειο υδραγωγείο) να μελετήσουν απόσπασμα από τον Αριστοτέλη (Αθηναίων Πολιτεία 16) σχετικά με τα μέτρα του Πεισίστρατου υπέρ των φτωχών και το απόσπασμα από τον Ηρόδοτο (Ιστορία 5.92) για την τακτική του τυράννου Θρασύβουλου. Να συντάξουν ένα κείμενο/μία ανακοίνωση σχετικά με την πολιτική των τυράννων βάσει των παραπάνω πηγών.</p> <p>2. Να συντάξουν ένα κατάλογο με τα έργα που έκανε ο Πεισίστρατος για την Αθήνα και να συζητήσουν εάν αυτά τον χαρακτηρίζουν ως καλό πολιτικό.</p>	<p>Βιβλιογραφία Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Mossé, Cl. (2002). <i>Επίτομη ιστορία της αρχαϊκής Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, μτφ. Λύντια Στεφάνου. Αθήνα: Παπαδήμα</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β'. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Αρχαίες πηγές: Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία</i>, 15-16 Ηρόδοτος, <i>Ιστορία</i> 5.92</p> <p>Ιστότοποι Ταινία μικρού μήκους: <i>Δίολλκος</i>: αναπαράσταση της λειτουργίας του με τη εικονοκινητική τεχνική: http://vimeo.com/13229017</p> <p>Εκπαιδευτική τηλεόραση:</p>

			<p>Αρχαία ελληνική τεχνολογία – Το ευπαλίνειο όρυγμα</p> <p>http://www.edutv.gr/deytero/bathmia/arxaia-elliniki-technologia-efpalineio-orygma</p>
<p>Ενότητα Έβδομη: Η Αθήνα τον 6^ο αι. π.Χ. (3)</p> <p>Οι καινοτομίες του Κλεισθένη και οι απαρχές της δημοκρατίας.</p> <p>1. Δημιουργία των 10 φυλών.</p> <p>2. Η διαμόρφωση των πολιτειακών θεσμών.</p> <p>3. Οστρακισμός</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν τον τρόπο δημιουργίας των φυλών από τον Κλεισθένη και τη σημασία τους για τη λειτουργία της δημοκρατίας.</p> <p>2. Να γνωρίζουν για τη διατήρηση προϋπαρχόντων πολιτικών θεσμών και τη δημιουργία νέων (Βουλή 500 και Ηλιαία.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τι ήταν ο οστρακισμός και γιατί επινοήθηκε.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: ισονομία, οστρακισμός</p>	<p>1. Να δημιουργήσουν σχεδιαστική αναπαράσταση του συστήματος δημιουργίας των 10 φυλών.</p> <p>2. Να δημιουργήσουν πίνακα με τα χαρακτηριστικά του αριστοκρατικού και του Σολώνειου πολιτεύματος.</p> <p>3. Να μελετήσουν όστρακα που έχουν διασωθεί από διαδικασίες οστρακισμού και να καταγράψουν τα ονόματα που αναγράφονται σε αυτά (Μιλτιάδης, Θεμιστοκλής, Περικλής).</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Mossé, Cl. (2002). <i>Επίτομη ιστορία της αρχαίας Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, μτφ. Λύντια Στεφάνου. Αθήνα: Παπαδήμα</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β'. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Αρχαία πηγή Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία</i>, 22.</p> <p><u>Σύστημα δημιουργίας 10 φυλών:</u> Λογισμικό Κασταλία</p> <p>Ιστότοπος <u>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο»</u> http://photodentro.edu.gr/</p>
<p>Ενότητα Όγδοη: Η Σπάρτη τον 6^ο αι. π.Χ.</p> <p>1. Ο χαρακτήρας του κράτους</p> <p>2. Κοινωνική διαστρωμάτωση και πολιτειακοί θεσμοί.</p> <p>3. Η θέση της γυναίκας.</p> <p>4. Η αγωγή</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ότι η δημιουργία του σπαρτιατικού κράτους ήταν αποτέλεσμα μιας πολύχρονης επεκτατικής πολιτικής που ξεκινά από τους προηγούμενους αιώνες</p> <p>2. Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά των πολιτειακών θεσμών της πόλης της Σπάρτης και των κοινωνικών κατηγοριών του πληθυσμού του κράτους των Λακεδαιμονίων.</p> <p>3. Να γνωρίζουν ότι οι Σπαρτιάτισσες μπορούσαν να μορφώνονται, να γυμνάζονται και να είναι ιδιοκτήτριες γης και ακινήτων, σε αντίθεση με τις γυναίκες σε άλλες πόλεις-κράτη.</p> <p>4. Να γνωρίζουν τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της αγωγής των αγοριών.</p>	<p>1. Να σημειώσουν στο χάρτη τις φάσεις επέκτασης των Σπαρτιατών αναφορικά με τη θέση του αρχικού κράτους της Σπάρτης. Να εκτιμήσουν τη συνολική επέκταση αναφορικά με την έκταση του αρχικού κράτους της Σπάρτης.</p> <p>2. Να καταρτίσουν πίνακα με τα χαρακτηριστικά των τάξεων και των πολιτειακών θεσμών.</p> <p>3. Να παρατηρήσουν το χάλκινο ειδώλιο γυναίκας που αγωνίζεται (Βρετανικό Μουσείο), να το συσχετίσουν με το απόσπασμα από τον Ξενοφώντα για την εκγύμναση των γυναικών στη Σπάρτη (Λακεδαιμονίων</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Mossé, Cl. (2001). <i>Η αρχαϊκή Ελλάδα</i>, μτφ. Στρ. Πασχάλη. Αθήνα: Μ.Ι.Ε.Τ.</p> <p>Cartledge, P. (2004). <i>Οι Σπαρτιάτες</i>, μτφ. Α. Φιλιππάτος. Αθήνα: Λιβάνη.</p> <p>Mossé, Cl. (2008). <i>Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα</i>, μτφ. Αθάν. Στεφάνης. Αθήνα: Μεταίχμιο.</p> <p>MacDowell, D.M. (1988). <i>Το σπαρτιατικό δίκαιο</i>, μτφ Ν. Κονομή. Αθήνα: Παπαδήμας.</p> <p>Hodkinson, St. (2004). <i>Ιδιοκτησία και πλούτος στη Σπάρτη της κλασικής εποχής</i>, μτφ Ι. Κράλλη. Αθήνα: Πατάκης.</p>

	<p>5. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: περίοικοι, είλωτες, βασιλείς, Έφοροι, Γερουσία, Απέλλα</p>	<p>Πολιτεία 1.4) και να εξαγάγουν ένα συμπέρασμα για τη σημασία -αλλά και τον τρόπο ζωής- των γυναικών στη Σπάρτη.</p> <p>4. Να εντοπίσουν τις αρχές της σπαρτιατικής ζωής στο σχετικό απόσπασμα του του Ξενοφώντα (Λακεδαιμονίων Πολιτεία 7.2-3)</p>	<p>Λένγ, Ε. (2008). <i>Σπάρτη</i>, μτφ Α. Στεφανής. Αθήνα: Πατάκης.</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β΄. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Αρχαίες πηγές: Ξενοφών, <i>Λακεδαιμονίων Πολιτεία</i> 1.4 Ξενοφών, <i>Λακεδαιμονίων Πολιτεία</i> 7.2-3</p> <p>DVD Εκπαιδευτικής Τηλεόρασης <i>Σπάρτη</i>. 2006.</p> <p>Ιστότοποι Εκπαιδευτική Τηλεόραση: <i>Σπάρτη</i> (1-2): http://www.edutv.gr/deytero/bathmia/sparti-1o-meros http://www.edutv.gr/deytero/bathmia/sparti-2o-meros</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Ένατη: Αρχαϊκή ποίηση και τέχνη</p> <p>1. Το έπος και η λυρική ποίηση.</p> <p>2. Η αρχιτεκτονική.</p> <p>3. Η πλαστική.</p> <p>4. Η αγγειογραφία.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του διδακτικού έπους και της λυρικής ποίησης.</p> <p>2. Να γνωρίζουν ότι οι μνημειώδεις ναοί άρχισαν να κατασκευάζονται τον 7^ο αι. π.Χ.. Να μπορούν να αναγνωρίζουν τα μέρη του ναού και τα χαρακτηριστικά του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού χρησιμοποιώντας την αντίστοιχη ορολογία.</p> <p>3. Να γνωρίζουν ότι στην αρχαϊκή εποχή εμφανίζονται τα μνημειακά γλυπτά. Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά της μνημειακής</p>	<p>1. Να μελετήσουν την κάτοψη του ναού και να προσπαθήσουν να βρουν τη θέση των διαφόρων μερών του (δίδονται οι όροι). Να μελετήσουν το σχέδιο της ανωδομής του δωρικού και του ιωνικού ρυθμού και να καταγράψουν τα μέρη που παρουσιάζουν διαφοροποιήσεις (δίδονται οι όροι).</p> <p>2. Να συγκρίνουν ένα αιγυπτιακό άγαλμα και ένα κούρο και να βρουν τις μεταξύ τους ομοιότητες και</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Ιστορία Ελληνικού Έθνους, τόμ. Β΄. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Για την αρχιτεκτονική: Gruben, G. (2000). <i>Ιερά και ναοί της αρχαίας Ελλάδας</i>, μτφ. Δ. Ακτσελή. Αθήνα: Καρδαμίτσας.</p> <p>Φωκά, Ι. - Βαλαβάνης, Π. (1992). <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i>. Αθήνα: Κέδρος, σσ. 82-83.</p> <p>Για την πλαστική:</p>

	<p>πλαστικής και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των κούρων και των κορών.</p> <p>4. Να γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της αρχαϊκής αγγειογραφίας (θεματολογία, τεχνοτροπία).</p> <p>5. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: διδακτικό έπος, λυρική ποίηση, μνημειώδης αρχιτεκτονική και πλαστική, γλυπτό, μορφές ακίνητες και μετωπικές.</p>	<p>διαφορές, ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι οι τελευταίες αποτελούν την ελληνική πρωτοτυπία.</p> <p>3. Να καταγράψουν τα χαρακτηριστικά κούρων και κορών παρατηρώντας φωτογραφίες από κάθε είδος.</p> <p>4. Να τοποθετήσουν στη σωστή χρονολογική σειρά αρχαϊκά αγάλματα διαφορετικών περιόδων.</p>	<p>Boardman, J. (1982). <i>Ελληνική Πλαστική: Η αρχαϊκή Περίοδος</i>, μτφ. Εύα Σημαντώνη-Μπουρνιά. Αθήνα: Καρδαμίτσας.</p> <p><u>Χρονολογική κατάταξη γλυπτών:</u> Λογισμικό <i>Κασταλία</i>.</p> <p><u>Χρήση χρώματος στην αρχαϊκή πλαστική:</u> «Χρωμάτισε την Πεπλοφόρο»: http://www.theacropolismuseum.gr/peploforos/</p> <p><u>Για την αγγειογραφία:</u> Τιβέριος, Μ. (1996). <i>Ελληνική Τέχνη: Αρχαία Αγγεία</i>. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p><u>Πνευματικοί άνθρωποι αρχαϊκής εποχής:</u> http://mappinghistory.uoregon.edu/english/EU/EU15-02.html</p> <p>Ιστότοποι <u>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες:</u> www.google.com/earth/</p> <p><u>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο»</u> http://photodentro.edu.gr/</p> <p><u>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ</u> http://odysseus.culture.gr/</p> <p><u>Πύλη για την ελληνική γλώσσα:</u> α) <i>Η ανατολίζουσα περίοδος και η αρχή της μνημειακής τέχνης στην Ελλάδα</i> β) <i>Η τέχνη της αρχαϊκής εποχής</i> http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/history/art/page_157.html</p>
<p>Ενότητα Δέκατη: Οι Πέρσες</p>	<p>1. Να γνωρίζουν πώς και πότε γεννήθηκε ο επεκτατισμός του περσικού κράτους.</p>	<p>1. Να μελετήσουν το χάρτη της περσικής αυτοκρατορίας και να χρωματίσουν τις</p>	<p>Βιβλιογραφία Ολμστεντ Α. Τ. (2002). <i>Ιστορία της Περσικής αυτοκρατορίας,</i></p>

<p>1. Η γέννηση του περσικού επεκτατισμού.</p> <p>2. Η ιωνική επανάσταση ως αποτέλεσμα της πολιτικής του Δαρείου αλλά και ως αφορμή για τις εκστρατείες των Περσών στην Ελλάδα.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>2. Να γνωρίζουν ότι οι ιωνικές πόλεις της Μικράς Ασίας υπήρξαν θύματα της περσικής επεκτατικής πολιτικής</p> <p>3. Να γνωρίζουν ότι οι ιωνικές πόλεις επαναστάτησαν εναντίον του Δαρείου με τη βοήθεια της Αθήνας και της Ερέτριας και ότι αυτό στάθηκε αφορμή για την περσική εκστρατεία στην Ελλάδα.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: επεκτατισμός, επανάσταση, αιτία, αφορμή.</p>	<p>βασικές φάσεις της επέκτασής της αναφέροντας για καθεμιά το όνομα του εκάστοτε επικεφαλής βασιλιά (Κύρος – Καμβύσης – Δαρείος).</p> <p>2. Να σημειώσουν στο χάρτη τις πόλεις της Ιωνίας που επαναστάτησαν εναντίον του Δαρείου.</p> <p>3. Να διαβάσουν απόσπασμα από την επιγραφή στον τάφο του Δαρείου Α' («Είμαι ο Δαρείος, ο μεγάλος βασιλιάς, βασιλιάς των βασιλιάδων, βασιλιάς όλων των κρατών, βασιλιάς της απέραντης γης...»), να τη συνδυάσουν με την εξωτερική πολιτική που εφάρμοσε αυτός και οι προκάτοχοί του και να συντάξουν ένα κείμενο/μία ανακοίνωση σχετικά με τον επεκτατισμό των Περσών.</p>	<p>μτφ. Εύα Πέππα. Αθήνα: Οδυσσεύς.</p> <p>Ιστότοποι <u>ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες.</u> www.google.com/earth/</p> <p><u>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο»</u> http://photodentro.edu.gr/</p> <p><u>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ</u> http://odysseus.culture.gr/</p> <p><u>Ακριβής μετάφραση της επιγραφής στον Τάφο του Δαρείου (στα αγγλικά):</u> http://www.livius.org/aa-ac/achaemenians/DZ.html#DZb</p>
<p>Δ) Οι κλασικοί χρόνοι (500 - 323 π.Χ.) Ενότητα Πρώτη: Οι εκστρατείες των Περσών στην Ελλάδα (1)</p> <p>1. Μαραθώνας</p> <p>2. Θερμοπύλες</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν πότε έγινε η μάχη του Μαραθώνα, ποιοι πήραν μέρος και γιατί θεωρείται μία μάχη-ορόσημο στην ευρωπαϊκή ιστορία.</p> <p>2. να μπορούν να περιγράψουν το σχέδιο του Μιλτιάδη και την εφαρμογή του.</p> <p>3. να κατανοήσουν ότι στη μάχη του Μαραθώνα βλέπουμε πώς οι πολίτες-στρατιώτες μιας πόλης-κράτους υπερασπίζονται την ελευθερία τους.</p> <p>4. Να γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο χάθηκαν οι Θερμοπύλες· να αναγνωρίζουν στη στάση των Σπαρτιατών τις αρχές της ηγέτιδας πόλης· να εκτιμούν τη σημασία της επιλογής των Θεσπιέων.</p> <p>5. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: στρατηγικό σχέδιο, απόβαση, στρατιωτική παράταξη, ενίσχυση άκρων, μολών λαβέ.</p>	<p>1. Να τοποθετήσουν στον χρονολογικό άξονα τις μάχες του Μαραθώνα και των Θερμοπυλών.</p> <p>2. Να σχεδιάσουν σε χάρτη της περιοχής τις τρεις βασικές φάσεις της μάχης του Μαραθώνα.</p> <p>3. Να σχεδιάσουν στο χάρτη της περιοχής τις κινήσεις των στρατευμάτων στη μάχη των Θερμοπυλών.</p> <p>4. Να αφηγηθούν τον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες νίκησαν στο Μαραθώνα και έχασαν στις Θερμοπύλες.</p>	<p>Βιβλιογραφία <u>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</u>, τόμ. Β'. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Αρχαία πηγή Ηρόδοτος (Ε, 78)</p> <p>Ιστότοποι <u>ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες</u> www.google.com/earth/</p> <p><u>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο»</u> http://photodentro.edu.gr/</p> <p><u>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ</u> http://odysseus.culture.gr/</p> <p><u>Εκπαιδευτική Τηλεόραση</u> α) <u>Από το Μαραθώνα στη Σαλαμίνα – Α' μέρος – Μαραθώνας.</u> http://www.edutv.gr/deytero-bathmia/apo-to-marathonasti-salamina-a-meros-marathonas</p>

			<p>β) Σπάρτη – Θερμοπύλες – Σπάρτη III http://www.edutv.gr/deytero-bathmia/sparti-thermopyles-sparti-iii</p>
<p>Ενότητα Δεύτερη: Οι εκστρατείες των Περσών στην Ελλάδα (2)</p> <p>1. Θεμιστοκλής και Σαλαμίνα 2. Η σημασία των Περσικών</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν τη σημασία της ναυτικής πολιτικής του Θεμιστοκλή, καθώς και της διορατικότητας και των χειρισμών του που οδήγησαν στη νίκη των Ελλήνων.</p> <p>2. Να γνωρίζουν τη σημασία των Περσικών πολέμων για τη διαμόρφωση της αίσθησης μιας κοινής ελληνικής ταυτότητας.</p> <p>3. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: διορατικότητα, ευελιξία, έφοδος, τριήρης, χάλκινο έμβολο</p>	<p>1. Να τοποθετήσουν στον χρονολογικό άξονα τη ναυμαχία της Σαλαμίνας.</p> <p>2. Να μελετήσουν την επιχειρηματολογία του Θεμιστοκλή αναφορικά με την καταλληλότητα της θέσης των Στενών για να γίνει η ναυμαχία (Ηρόδοτος, Η, 60). Να μελετήσουν αεροφωτογραφία της περιοχής και να σημειώσουν τις θέσεις των ελληνικών και των περσικών πλοίων. Να διαβάσουν το απόσπασμα από τους Πέρσες του Αισχύλου (406 κ.ε.) και να παρατηρήσουν το ομοίωμα αρχαίας τριήρους. Με βάση τα παραπάνω να συνθέσουν ένα κείμενο/μια ανακοίνωση σχετικά με την επιλογή των Στενών από τον Θεμιστοκλή.</p> <p>3. Να αφηγηθούν τον τρόπο με τον οποίο οι Έλληνες νίκησαν στη Σαλαμίνα.</p>	<p>Βιβλιογραφία <i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Β΄. 1971. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών. http://ime.gr/chronos/04/gr/politics/index.html</p> <p>Αρχαίες πηγές Ηρόδοτος, Η, 60 Αισχύλος, <i>Πέρσες</i> (406 κ.ε.)</p> <p>Ιστότοποι Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Εκπαιδευτική Τηλεόραση <i>Από το Μαραθώνα στη Σαλαμίνα – Β΄ μέρος – Σαλαμίνα.</i> http://www.edutv.gr/deytero-bathmia/apo-to-marathonasti-salamina-b-meros-salamina</p>
<p>Ενότητα Τρίτη: Η Αθήνα τον 5^ο αι. π.Χ.: Οι πολιτειακοί θεσμοί</p> <p>1. Βουλή 2. Εκκλησία του δήμου 3. 9 Άρχοντες και 10 Στρατηγοί 4. Ηλιαία, 5. Ανάδειξη αρχών διά ψηφοφορίας</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ποιοι θεσμοί νομοθετούσαν, ποιοι ασκούσαν εκτελεστική εξουσία και ποιοι απέδιδαν δικαιοσύνη.</p> <p>2. Να γνωρίζουν τις δικαιοδοσίες της Εκκλησίας του Δήμου.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τις δικαιοδοσίες της Βουλής και τη σημασία του προβουλευμάτος.</p>	<p>1. Να καταρτίσουν πίνακα με τις κατηγορίες των θεσμών που νομοθετούσαν, ασκούσαν εκτελεστική εξουσία και απέδιδαν δικαιοσύνη.</p> <p>2. Με αφορμή μία αναπαράσταση συνεδρίασης της Εκκλησίας του Δήμου και μία φωτογραφία συνεδρίασης της σημερινής Βουλής, να σχολιάσουν ποιοι ψηφίζουν ένα νόμο σήμερα</p>	<p>Βιβλιογραφία Mossé, Cl. (2002). <i>Ιστορία μιας δημοκρατίας</i>. Αθήνα: από τις αρχές ως τη μακεδονική κατάκτηση, μτφ. Δ. Αγγελίδου. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης</p> <p>Mossé, Cl. (2006). <i>Περικλής: Ο εφευρέτης της δημοκρατίας</i>, μτφ. Σταύρος Βλοντάκης. Αθήνα: Παπαδήμας.</p>

<p>και κληρώσεως, 6. Ηλιαστικός και βουλευτικός μισθός</p> <p>2 ώρες</p>	<p>4. Να γνωρίζουν για την υποβάθμιση του αξιώματος των 9 Αρχόντων και την ανάδειξη του αξιώματος των 10 Στρατηγών</p> <p>5. Να γνωρίζουν ποια ενέργεια του Εφιάλτη ανέδειξε την Ηλιαία σε κυρίαρχο δικαστικό όργανο.</p> <p>6. Να γνωρίζουν ότι τα περισσότερα αξιώματα αποδίδονταν με το σύστημα της κλήρωσης αλλά πως οι 10 Στρατηγοί ήταν αιρετοί. Να γνωρίζουν ότι ο Περικλής εκλεγόταν Στρατηγός για 15 συνεχή χρόνια.</p> <p>7. Να γνωρίζουν ότι το σύστημα της κλήρωσης και η μισθοφορά, εξασφάλιζαν την πραγματική συμμετοχή όλων των πολιτών στην άσκηση της εξουσίας.</p> <p>8. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: κλήρωση, ψηφοφορία, προβούλευμα, μισθοφορά, ηλιαστικός και βουλευτικός μισθός</p>	<p>και ποιοι ψήφιζαν στην αρχαία Αθήνα.</p> <p>3. Να μελετήσουν το απόσπασμα από τον Αριστοτέλη (Αθηναίων Πολιτεία, XXV, 1-2) και να συζητήσουν τη σημασία αυτής της ενέργειας σχετικά με τον εκδημοκρατισμό του πολιτεύματος.</p> <p>4. Να παρατηρήσουν και να περιγράψουν «σύμβολα» (κέρματα ηλιαστικού μισθού) που βρέθηκαν στην Κλασική Αγορά της Αθήνας: να διαβάσουν το απόσπασμα του Αριστοτέλη από την Πολιτεία (1292b41-1293a10) και να εξηγήσουν προφορικά ή γραπτά τη σημασία αυτών των ευρημάτων.</p>	<p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). <i>Θεοί, Ήρωες και Σοφοί</i>, μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p><i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Γ1΄. 1972. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σσ. 84-85.</p> <p>Αρχαίες πηγές Αριστοτέλης, <i>Αθηναίων Πολιτεία</i>, XXV, 1-2 Αριστοτέλης, <i>Πολιτεία</i>, 1292b41-1293a10. Θουκυδίδης Β, 65.</p> <p>Ιστότοποι <u>Αμερικανική Σχολή Κλασικών Σπουδών: οι ανασκαφές στην Κλασική Αγορά:</u> Αναπαραστάσεις Πνύκας και Βουλευτηρίου: http://www.agathe.gr/democracy/the_ekklisia.html http://www.agathe.gr/democracy/the_boule.html «Σύμβολα»: http://www.agathe.gr/democracy/the_jury.html</p> <p><u>Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού:</u> «Εκλογή, Δοκιμασία, Λογοδοσία και Μισθοφορά των Αρχόντων»: http://www.fhw.gr/chronos/05/gr/politics/328eclogi.html</p> <p>«Μια ημέρα στα αθηναϊκά δικαστήρια»:http://www.ime.gr/projects/courts/index.php</p> <p>«Βουλευτήριο. Φυτόριο ενός θεσμού»:http://www.ime.gr/projects/bouleuterion/gr/</p> <p>Διαδραστική περιήγηση στην αρχαία Αγορά: http://www.tholos254.gr/projects/agora/gr/index.html</p> <p><u>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο»</u> http://photodentro.edu.gr/</p> <p><u>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο</u></p>
---	---	---	--

			ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/
<p>Ενότητα Τέταρτη: Αγώνες για την ηγεμονία των Ελλήνων τον 5^ο αι. π.Χ.</p> <p><u>Αθήνα και Σπάρτη:</u> 1. Συγκρότηση συμμαχιών. 2. Πελ/κός πόλεμος 2 ώρες</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ποιες μεγάλες συμμαχίες συγκροτήθηκαν μετά το τέλος των Περσικών πολέμων και γιατί.</p> <p>2. Να αναγνωρίζουν τη σημασία της Δηλιακής συμμαχίας για την οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη της Αθήνας και τη μετεξέλιξή της σε αθηναϊκή ηγεμονία.</p> <p>3. Να γνωρίζουν ότι η βασικότερη αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου ήταν η δύναμη που απέκτησε η Αθήνα το α' μισό του 5^{ου} αι. π.Χ.</p> <p>4. Να γνωρίζουν τη συνολική διάρκεια του πολέμου, τα βασικά γεγονότα των τριών περιόδων του και ότι η αθηναϊκή δημοκρατία ανατράπηκε από τους ολιγαρχικούς δύο φορές.</p> <p>5. Να αναγνωρίζουν τις καταστροφικές συνέπειες του Πελοποννησιακού πολέμου στις αξίες του ελληνισμού</p> <p>6. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: πολιορκία, λοιμός, μείωση πληθυσμού, ανάμειξη Περσών.</p>	<p>1. Να τοποθετήσουν στον χρονολογικό άξονα τους Περσικούς πολέμους, την ίδρυση των συμμαχιών και τον Πελοποννησιακό πόλεμο.</p> <p>2. Να μελετήσουν το απόσπασμα του Θουκυδίδη (Α' . 19) σχετικά με τον χαρακτήρα των δύο συμμαχιών.</p> <p>3. Να το συσχετίσουν με το γεγονός της μεταφοράς του συμμαχικού ταμείου από τη Δήλο στην Αθήνα στα χρόνια του Περικλή και να συζητήσουν κατά πόσο θεωρούν ότι ευσταθεί η γνώμη του Θουκυδίδη για τα οφέλη της Αθήνας από την αθηναϊκή συμμαχία.</p> <p>4. Να συντάξουν πίνακα με τα βασικά γεγονότα του πολέμου ανά περίοδο.</p> <p>5. Να παρακολουθήσουν την ιστορία της Μύρτιδος, του ενδεκάχρονου κοριτσιού που πέθανε στο λοιμό του 429 και το κρανίο του βρέθηκε σε ομαδικό τάφο στον Κεραμεικό.</p> <p>6. Να διαβάσουν τον χαρακτηρισμό του πολέμου από τον Θουκυδίδη (Α' 23) και να εντοπίσουν τα σημεία του κειμένου που αποδεικνύουν τις καταστροφικές συνέπειές του.</p>	<p>Βιβλιογραφία Kagan, D. (2004) <i>Ο Πελοποννησιακός Πόλεμος</i>, μτφρ. Ν. Πηλαβάκης. Αθήνα: Ωκεανίδα.</p> <p>Συνοπτική εξιστόρηση πολέμου: Camp, J. –Fisher, E. (2005). <i>Θεοί, Ήρωες και Σοφοί</i> μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα, σ. 141.</p> <p>Αρχαία πηγή Θουκυδίδη Α' . 19, 23</p> <p>Ιστότοποι ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Μύρτις: http://www.myrtis.gr/</p> <p>Εκπαιδευτική τηλεόραση: Αλκιβιάδης: Από την κορυφή στην άβυσσο http://www.edutv.gr/deytero/bathmia/alkiviadis-apo-tin-koryfi-stin-avyssu</p>
<p>Ενότητα Πέμπτη: Αγώνες για την ηγεμονία των Ελλήνων τον 4^ο αι. π.Χ. (1)</p> <p><u>Θήβα:</u> η συμβολή Πελοπίδα και Επαμεινώνδα στην</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ότι, μετά τη νίκη τους στον Πελοποννησιακό πόλεμο, οι Σπαρτιάτες κυριαρχούν στον ελληνικό χώρο, αλλά πολύ σύντομα χάνουν την ηγεμονία των Ελλήνων από τη Θήβα.</p> <p>2. Να γνωρίζουν ότι η άνοδος της Θήβας ήταν ένα συγκυριακό</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν σε χάρτη την πορεία της Θήβας μέχρι τη Μεγαλόπολη. Να εντοπίσουν επίσης τη θέση των Λεύκτρων και της Μαντινείας.</p> <p>2. Να διαβάσουν τη γνώμη του Ξενοφώντα (Ελληνικά</p>	<p>Βιβλιογραφία <i>Ιστορία Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Γ1' . 1972. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Αρχαίες πηγές Ξενοφώντας, Ελληνικά 7.5.26-27</p>

<p>πτώση της σπαρτιατικής ηγεμονίας.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>φαινόμενο.</p> <p>3. Να μπορούν να εξηγήσουν γιατί η περίπτωση της Θήβας αντικατοπτρίζει τη νέα πραγματικότητα που δημιουργήθηκε από τον τρόπο που η Σπάρτη άσκησε την ηγεμονία.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: Ιερός Λόχος, λοξή φάλαγγα, συγκυρία, παρακμή.</p>	<p>7.5.26-27) για την κατάσταση που επικρατούσε στην Ελλάδα μετά τον θάνατο του Επαμεινώνδα και να τη συγκρίνουν με την άποψη του Θουκυδίδη (Α΄ 23) για τα αποτελέσματα του Πελοποννησιακού πολέμου</p>	<p>Θουκυδίδης Α΄. 23</p> <p>Ιστότοποι ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Έκτη: Αγώνες για την ηγεμονία των Ελλήνων τον 4^ο αι. π.Χ. (2)</p> <p><u>Μακεδονία:</u> η εκμετάλλευση της ιστορικής συγκυρίας από τον Φίλιππο.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν για την οργάνωση του μακεδονικού στρατού από τον Φίλιππο Β΄</p> <p>2. Να γνωρίζουν ότι ο Φίλιππος εκμεταλλεύτηκε τη διαμάχη της Δελφικής Αμφικτιονίας με τους Αμφισσείς και βρέθηκε κυρίαρχος όλων των ελληνικών πόλεων με τη νίκη του στη μάχη της Χαϊρώνειας.</p> <p>3. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: μακεδονική φάλαγγα, πεζέταιρος, σάρισα, πολιορκητική μηχανή,</p>	<p>1. Να περιγράψουν την παράταξη των οπλιτών και τον εξοπλισμό τους παρατηρώντας μια σχεδιαστική αναπαράσταση της μακεδονικής φάλαγγας.</p> <p>2. Να διαβάσουν απόσπασμα από τον Ισοκράτη (Φίλιππος, 140-141) και τον Δημοσθένη (Α΄ Ολυνθιακός, 3)- να καταγράψουν όσα βρίσκουν υπέρ και κατά του Φιλίππου και να συντάξουν έκθεση/ανακοίνωση για την επιχειρηματολογία της κάθε πλευράς.</p>	<p>Βιβλιογραφία Hammond, N.G.L. (1993). <i>Φίλιππος ο Μακεδών</i>, μτφ. Πάνος Θεοδωρίδης. Αθήνα: Μαλλιάρης Παιδεία.</p> <p>Βασιλόπουλος, Ν.Δ. (1959). <i>Δημοσθένους: Οι τρεις Ολυνθιακοί λόγοι</i>. Αθήνα (εισαγωγή)</p> <p>Βασιλόπουλος, Ν.Δ. (1969). <i>Δημοσθένους: Ο Α΄ κατά Φιλίππου λόγος</i>. Αθήνα (εισαγωγή)</p> <p>Τσάτσος, Κ. (1971). <i>Δημοσθένης</i>. Αθήνα: Εστία.</p> <p>Ιστότοποι ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Έβδομη: Αλέξανδρος (1)</p> <p>1. Γενικό περίγραμμα των γεγονότων.</p>	<p>1. Να γνωρίζουν ότι ο Αλέξανδρος κατέκτησε όλη την περσική αυτοκρατορία σε 11 χρόνια.</p> <p>2. Να γνωρίζουν ποιες μάχες υπήρξαν σημαντικές για την εξέλιξη</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν σε χάρτη την πορεία όλης της εκστρατείας και να σημειώσουν τα σημεία των βασικών μαχών και τη σημασία τους (π.χ. «Γρανικός</p>	<p>Βιβλιογραφία Hammond, N.G.L. (1997). <i>Αλέξανδρος, ένας ιδιοφυής</i>, μτφ. Πάνος Θεοδωρίδης. Αθήνα: Μαλλιάρης Παιδεία.</p>

<p>2. Η έκταση της εκστρατείας.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>της εκστρατείας.</p> <p>3. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: κυρίαρχος της Μικράς Ασίας, νόμιμος διάδοχος του Δαρείου, μυθοποίηση.</p>	<p>ποταμός, 334 π.Χ., κυρίαρχος Μ. Ασίας»)</p> <p>2. Να υπολογίσουν τις χιλιομετρικές αποστάσεις μεταξύ των βασικών σταθμών της εκστρατείας αλλά και της συνολικής πορείας που ακολούθησε ο Αλέξανδρος μέχρι το τέλος του.</p> <p>3. Να μελετήσουν απόσπασμα από τον Αρριανό (Ανάβασις, ΣΤ 24) σχετικά με την πορεία του Αλεξάνδρου στην έρημο της Γεδρωσίας και να συντάξουν έκθεση/ανακοίνωση για τις συνθήκες που αντιμετώπιζαν οι στρατιώτες.</p>	<p>Αρχαίες πηγές Αρριανός, <i>Ανάβασις</i>, ΣΤ 24.</p> <p>Εκπαιδευτική Τηλεόραση: <i>Αλέξανδρος ο Μέγας: 3^ο Μέρος</i> http://www.edutv.gr/deytero-bathmia/aleksandros-o-megas-3o-meros</p> <p>Ιστότοποι ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Όγδοη: Αλέξανδρος (2)</p> <p>Η ιστορική σημασία της εκστρατείας.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν βασικά στοιχεία της πολιτικής που ακολούθησε ο Αλέξανδρος για να κυβερνήσει το αχανές κράτος του, καθώς και τη σημασία της συνεργασίας του με την περσική άρχουσα τάξη.</p> <p>2. Να εξηγούν τη σημασία της ίδρυσης των πόλεων και του ρόλου που εκείνες διαδραμάτισαν στη διάδοση του ελληνικού πνεύματος.</p> <p>3. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: διατήρηση διοικητικής διαίρεσης, υιοθέτηση περσικών εθίμων, μεικτοί γάμοι, ανεξιθρησκία, κοινό νόμισμα.</p>	<p>1. Να συντάξουν πίνακα με τα βασικά στοιχεία της πολιτικής που εφάρμοσε ο Αλέξανδρος στο νέο κράτος.</p> <p>2. Να διαβάσουν το απόσπασμα από τον Πλούταρχο για τους μεικτούς γάμους (Ηθικά, 329 D.E.) και να προσπαθήσουν να ερμηνεύσουν τη στάση του Αλέξανδρου κατά τη διάρκεια της τελετής λαμβάνοντας υπόψη την επιθυμία του να αναμείξει τους πληθυσμούς του νέου κράτους.</p> <p>3. Να μελετήσουν διαφορετικά νομίσματα με την απεικόνιση του Αλέξανδρου και να προσπαθήσουν να αναπαραγάγουν σχεδιαστικά ένα της επιλογής τους.</p> <p>2. Να σημειώσουν στον χάρτη τις πόλεις που ίδρυσε ο Αλέξανδρος.</p>	<p>Βιβλιογραφία Hammond, N.G.L. (1997). <i>Αλέξανδρος, ένας ιδιοφυής</i>, μτφ. Πάνος Θεοδωρίδης. Αθήνα: Μαλλιάρης Παιδεία.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τόμ. Δ΄. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, σσ. 25-213.</p> <p>Αρχαίες πηγές Αρριανός: Αλεξάνδρου Ανάβασις, Ινδική (εκδ. Κάκτος) Πλούταρχος, Ηθικά, 329 D.E.</p> <p>Ιστότοποι ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
<p>Ενότητα Ένατη:</p>	<p>1. Να γνωρίζουν τη θεματολογία των</p>	<p>1. Με τη βοήθεια του</p>	<p>Βιβλιογραφία</p>

<p>Κλασική Γραμματεία</p> <p>1. Ποίηση</p> <p>2. Ιστοριογραφία</p> <p>3. Ρητορική</p> <p>4. Φιλοσοφία</p> <p>1 ώρα</p>	<p>τραγωδιών και των κωμωδιών (επιγραμματικά), καθώς και τα ονόματα των τριών τραγικών και του Αριστοφάνη.</p> <p>2. Να γνωρίζουν πως ο Ηρόδοτος θεωρείται πατέρας της Ιστορίας αλλά θεμελιωτής της επιστημονικής ιστορικής έρευνας είναι ο Θουκυδίδης.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τη σημασία της ρητορικής για τους αρχαίους Έλληνες.</p> <p>4. Να γνωρίζουν ότι η φιλοσοφία γεννήθηκε στην αρχαϊκή εποχή στην Ιωνία, αλλά από τα κλασικά χρόνια και μετά η Αθήνα υπήρξε το κέντρο αυτής της επιστήμης μέχρι και τα πρώτα χριστιανικά χρόνια.</p> <p>5. Να γνωρίζουν ότι ο Σωκράτης θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς ανθρώπους της δυτικής σκέψης και να μπορούν να περιγράψουν με απλό τρόπο το σύστημα της μαιευτικής μεθόδου.</p> <p>6. Να γνωρίζουν ότι στην Αθήνα δίδαξαν σε δικές τους σχολές ο Πλάτωνας, ο Αριστοτέλης, αλλά και δεκάδες άλλοι φιλόσοφοι. Να γνωρίζουν ότι ο Αριστοτέλης υπήρξε δάσκαλος του Μ. Αλεξάνδρου.</p> <p>7. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: δράμα, τραγωδία, κωμωδία, σάτιρα, δικανικοί και πολιτικοί λόγοι, φιλοσοφία, ιστοριογραφία, επιστημονική έρευνα.</p>	<p>ιστότοπου http://mappinghistory.uoregon.edu/english/EU/EU15-02.html να καταρτίσουν καταλόγους με τους σημαντικότερους πνευματικούς ανθρώπους της αρχαίας Ελλάδας ανά αιώνα.</p> <p>2. Να διαβάσουν το Α22 από τον Θουκυδίδη και να εντοπίσουν τα σημεία όπου φαίνεται η επιθυμία του ιστορικού για ακρίβεια και αντικειμενικότητα.</p> <p>3. Να παρακολουθήσουν μία παρουσίαση για τον Σωκράτη και στη συνέχεια να περιγράψουν α) τις διαφορές του από τους σοφιστές και β) τη μέθοδο της διδασκαλίας του.</p> <p>4. Να αναζητήσουν πληροφορίες και να παρουσιάσουν στην τάξη την Ακαδημία και το Λύκειο της αρχαίας Αθήνας.</p>	<p>Κόννολλυ, Π. –Ντοτζ, Χ. (2001). Η Αρχαία Πόλη, μτφ. Μαρία Λεβεντοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.</p> <p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). Θεοί, Ήρωες και Σοφοί, μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p>Finley, J.H. (1983). Θουκυδίδης, μτφ. Τ. Κουκουλιός. Αθήνα: Παπαδήμας.</p> <p>Αρχαία πηγή Θουκυδίδης, Α΄, 22.</p> <p>Ιστότοποι Πνευματικοί άνθρωποι κλασικής εποχής: http://mappinghistory.uoregon.edu/english/EU/EU15-02.html</p> <p>ET3, <i>Σειρά Animated Φιλόσοφοι</i>: http://www.dailymotion.com/video/xyo4m8_animated-%CF%86%CE%B9%CE%BB%CF%8C%CF%83%CE%BF%CF%86%CE%BF%CE%B9-%CE%B5%CF%843-%CE%B5%CF%80-6-%CF%83%CF%89%CE%BA%CF%81%CE%AC%CF%84%CE%B7%CF%82_school</p>
<p>Ενότητα Δέκατη: Κλασική Τέχνη</p> <p>1. Ο όρος «κλασικός»</p> <p>2. Αρχιτεκτονική.</p> <p>3. Η γλυπτική.</p> <p>4. Η ζωγραφική.</p> <p>5. Κλασικισμός.</p>	<p>1. Να γνωρίζουν τι σημαίνει η έννοια «κλασικός».</p> <p>2. Να μπορούν να αναγνωρίσουν τα βασικά κλασικά κτήρια της Ακρόπολης (Προπύλαια, Ναός Αθηνάς Νίκης, Παρθενώνας, Ερεχθείο) και να γνωρίζουν τα κύρια χαρακτηριστικά τους.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τη θεματολογία και τα βασικά χαρακτηριστικά των κλασικών γλυπτών.</p>	<p>1. Να μελετήσουν την άποψη του Πλουτάρχου (Περικλής, 13) για τη διαχρονικότητα των μνημείων της Ακρόπολης και να τη συνδέσουν με την έννοια «κλασικός».</p> <p>2. Να μελετήσουν το λόφο της Ακρόπολης σε αναπαράσταση παράλληλα με μία κάτοψη και μία αεροφωτογραφία του λόφου. Να εντοπίσουν σε όλες τα</p>	<p>Βιβλιογραφία</p> <p>Κόννολλυ, Π. –Ντοτζ, Χ. (2001). Η Αρχαία Πόλη, μτφ. Μαρία Λεβεντοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.</p> <p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). Θεοί, Ήρωες και Σοφοί, μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p>Για την αρχιτεκτονική:</p>

<p>2 ώρες</p>	<p>4. Να γνωρίζουν την εξέλιξη που είχε η αγγειογραφία τον 5ο και τον 4ο αι. π.Χ. και να μπορούν να αναγνωρίζουν χαρακτηριστικά παραδείγματα από κάθε αιώνα.</p> <p>5. Να γνωρίζουν ότι η κλασική τέχνη επηρέασε την τέχνη των ρωμαϊκών αλλά και των νεώτερων χρόνων.</p> <p>6. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: κλασικός, οικοδομικό πρόγραμμα, συνδυασμός ρυθμών, γλυπτός διάκοσμος, παγκόσμια πολιτιστική κληρονομιά, κλασικισμός, νεοκλασικισμός.</p>	<p>βασικά μνημεία (Ναός Αθηνάς Νίκης, Προπύλαια, Παρθενώνας, Ερεχθείο).</p> <p>3. Να αναλάβουν την παρουσίαση των εξής θεμάτων για τον Παρθενώνα: α) αρχιτεκτονικές ιδιαιτερότητες, β) η ζωφόρος, γ) τα αετώματα και οι μετόπες, δ) η επιστροφή των μαρμάρων.</p> <p>4. Να μελετήσουν αγάλματα όλων των περιόδων της κλασικής εποχής και να παρατηρήσουν τις αλλαγές στην τεχνοτροπία. Στη συνέχεια, να τους δοθούν κάποια χαρακτηριστικά αγάλματα από τις τρεις περιόδους και να επιχειρήσουν μία σχετική χρονολόγηση (δηλ. ποιο είναι πρώιμο ή μεταγενέστερο ως προς τα υπόλοιπα)</p> <p>5. Να παρατηρήσουν τις τεχνοτροπικές αλλαγές σε σειρά αγγείων από τους δύο αιώνες και στη συνέχεια να επιχειρήσουν τη χρονολογική κατάταξη κάποιων παραδειγμάτων.</p> <p>6. Να αναγνωρίσουν κλασικά στοιχεία σε νεοκλασικά κτήρια και αντικείμενα από όλο τον κόσμο. Να φωτογραφίσουν νεοκλασικά στοιχεία σε κτήρια της γειτονιάς τους/ της πόλης τους και να τα παρουσιάσουν στην τάξη.</p>	<p>Gruben, G. (2000). Ιερά και ναοί της αρχαίας Ελλάδας, μτφ. Δ. Ακτσελή. Αθήνα: Καρδαμίτσας.</p> <p>Ιωάννα Φωκά Πάνος Βαλαβάνης, Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία, εκδ. Κέδρος, Αθήνα 1992, σσ. 82-83.</p> <p>Για την πλαστική: Boardman, J. (1989). Ελληνική Πλαστική: Κλασική Περίοδος, μτφ. Δέσποινα Τσουκαλίδου. Αθήνα: Καρδαμίτσας.</p> <p>Για την αγγειογραφία: Φωκά, Ι. - Βαλαβάνης, Π. (1990). Τα αγγεία και ο κόσμος τους. Αθήνα: Κέδρος</p> <p>Αρχαίες πηγές: Πλούταρχος, Περικλής 13 Πausανίας, 1.22.6</p> <p>Ιστότοποι Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας - «Η Αρχαία Ελληνική Τέχνη και η Ακτινοβολία της»: http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/history/art/</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Εικονική περιήγηση στο Μουσείο της Ακρόπολης: https://www.google.com/culturalinstitute/collection/acropolis-museum?projectId=art-project</p> <p>Αποκατάσταση μνημείων Ακρόπολης (Μουσείο Ακρόπολης):</p>
----------------------	--	---	---

			<p>http://www.ysma.gr/theglafkaproject/</p> <p>Εκπαιδευτική τηλεόραση http://www.edutv.gr/deyterobathmia/parthenonas-metro-kai-teleiotita</p> <p>Πύλη για την ελληνική γλώσσα: α) Τέχνη 5ου και 4ου αι. π.Χ. β) Η επίδραση της αρχαίας ελληνικής τέχνης στα νεότερα χρόνια http://www.greek-language.gr/Resources/ancient_greek/history/art/page_157.html</p>
--	--	--	---

<p>Ε. Ελληνιστικοί Χρόνοι</p> <p>Ενότητα Πρώτη: Τα ελληνιστικά βασίλεια στην Ανατολή</p> <p>Οι διάδοχοι του Μεγάλου Αλεξάνδρου και η δημιουργία ελληνιστικών βασιλείων στην Ασία και στην Αίγυπτο: Πτολεμαίοι, Σελευκίδες, Ατταλίδες</p> <p>Ο προσωποπαγής χαρακτήρας της ελληνιστικής μοναρχίας – οι βασιλικές πρωτεύουσες (Αλεξάνδρεια, Αντιόχεια, Πέργαμος) - η μετανάστευση Ελλήνων στην Ανατολή και στην Αίγυπτο – η ίδρυση πόλεων-οι πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις</p> <p>1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να τοποθετούν στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου, τις κυριότερες ελληνιστικές πόλεις και τα ελληνιστικά κρατίδια. 2. Να συνδέουν τα ιστορικά πρόσωπα με τα ιστορικά γεγονότα της εποχής. 3. Να εξηγούν την παρουσία ελληνικών ονομάτων πόλεων και προσώπων στην Μέση Ανατολή, την Ασία και 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά γεγονότα, τις πόλεις και τα κράτη των απογόνων του Μ. Αλεξάνδρου. 2. Να εντοπίσουν στον χάρτη τα ελληνιστικά βασίλεια, τις κυριότερες ελληνιστικές πόλεις και τα κυριότερα μνημεία. 3. Να περιγράψουν την ακρόπολη της Περγάμου /Εφέσου/ Πριήνης. 4. Να μιλήσουν για την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και την Βιβλιοθήκη της. 5. Να 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 93-104.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Ε, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Γραμμένος Δ.Β., (2004), <i>Το Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης</i>, εκδ. Ολκός, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. Μπορεί να αξιοποιηθεί και το GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Ο βωμός της Περγάμου στο Βερολίνο, Μουσείο Περγάμου: http://www.smb.museum/</p>
---	--	--	---

	την Β. Αφρική.	εντοπίσου ν την Αντιόχεια στον χάρτη και να περιγράψ ουν ένα μνημείο της πόλης που να ανήκει στην ελληνιστι κή εποχή.	
		6. Να δουν εικόνες του Βωμού της Περγάμου και να τον περιγράψ ουν.	
<p>Ενότητα Δεύτερη: Η Ελλάδα από τον θάνατο του Αλέξανδρου έως την εμφάνιση της Ρώμης</p> <p>Το Βασίλειο της Μακεδονίας, ο Κάσσανδρος και η ίδρυση της Θεσσαλονίκης- Η επιδρομή των Γαλατών και η δυναστεία των Αντιγονιδών στη Μακεδονία-το βασίλειο της Ηπείρου και ο Πύρρος – Η Αιτωλική Συμπολιτεία – Η Αχαϊκή Συμπολιτεία</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1. Να τοποθετ ούν στον Χρονολο γικό Άξονα και στον Χάρτη τα ιστορικά πρόσωπ α, τα γεγονότ α και τις πόλεις της περιόδο υ.</p> <p>2. Να αφηγού νται τα κυριότε ρα γεγονότ α που σημάδε ψαν τον ελλαδικ</p>	<p>1. Να σχεδιάσο υν τον χρονολογι κό άξονα και να τοποθετή σουν τα ιστορικά πρόσωπα, τα ιστορικά γεγονότα, τις πόλεις και τα κράτη των απογόνων του Μ. Αλεξάνδρ ου, καθώς και τους νέους πολιτικού ς συσχετισμ ούς στον ελλαδικό χώρο.</p> <p>2. Να</p>	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 93- 104.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Ε, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Σακελαρίου Μ., (επιμ.), (1982), <i>Μακεδονία, 4000 χρόνια ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού</i>, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Σακελαρίου Μ. (επιμ.), (1997), <i>Ήπειρος, 4000 χρόνια ελληνικής Ιστορίας και Πολιτισμού</i>, Εκδοτική</p>

	<p>ό χώρο την περίοδο που ακολούθησε τον θάνατο του Μ. Αλεξάνδρου.</p> <p>3. Να κατανοούν τον όρο «συμπολιτεία».</p> <p>4. Να γνωρίσουν τις ιστορικές προσωπικότητες της περιόδου</p>	<p>εντοπίσουν στον χάρτη τα ελληνιστικά βασίλεια του ελλαδικού χώρου, τις κυριότερες ελληνιστικές πόλεις και τα κυριότερα μνημεία.</p> <p>3. Να εντοπίσουν στον χάρτη την πορεία των Γαλατών και του Πύρρου.</p> <p>4. Να αφηγηθούν με συντομία τη ζωή μιας ιστορικής προσωπικότητας της εποχής.</p> <p>5. Να αφηγηθούν με συντομία την ιστορία της ίδρυσης της Θεσσαλονίκης.</p>	<p>Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Παπαποστόλου Ι. Α., (2014), <i>Το Ιερό του Θέρμου στην Αιτωλία. Περιήγηση του χώρου</i>, εκδ. της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας, Αθήνα.</p> <p>Mosse, Cl., (2002), <i>Επίτομη Ιστορία της αρχαίας Ελλάδας (200-31 π.Χ.)</i>, εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. Μπορεί να αξιοποιηθεί και το GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ. Αρχαιολογικός χώρος Θέρμου Αιτωλοακαρνανίας, Νομισματικό Μουσείο στην Αθήνα, κλπ. http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Ιστότοπος του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα, Ψηφιοποίηση και Αξιοποίηση των Αρχαίων Συλλογών του Ιδρύματος Μουσείου Μακεδονικού Αγώνα: «Μακεδονική Κληρονομιά»: http://www.imma.edu.gr/</p> <p>Μουσειακές συλλογές από ευρωπαϊκές χώρες που διαθέτουν στα μουσεία τους συλλογές της περιόδου (π.χ. Λούβρο, Μουσείο Βατικανού, Καπιτωλίου, Μουσείο Περγάμου στο Βερολίνο, κλπ.</p>
Ενότητα Τρίτη: Το ρωμαϊκό κράτος και η	<p>1. Να τοποθετούν</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν τον</p>	<p>Βιβλιογραφία: Gombrich, E.H., (2007),</p>

<p>ανάδειξη του σε κυρίαρχη δύναμη της Δυτικής Μεσογείου Η Ρώμη και ο θρύλος της ίδρυσής της – η Πάλη των Τάξεων – το ρωμαϊκό πολίτευμα – η κατάκτηση της Ιταλίας και οι Καρχηδονιακοί πόλεμοι</p> <p>1 ώρα</p>	<p>στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τα ιστορικά πρόσωπα, τα γεγονότα και τις πόλεις περιόδου.</p> <p>2. Να διακρίνουν τις διαφορές της ελληνικής πόλης-κράτους και της ρωμαϊκής ελεύθερης πολιτείας, σε πολιτικό, κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο.</p> <p>3. Να εξηγούν τους όρους: πατρίκιοι, πληβείοι, σύγκλητος, ύπατοι, δήμαρχοι, πελάτες κλπ.</p> <p>4. Να συγκρίνουν</p>	<p>χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά πρόσωπα και τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου.</p> <p>2. Να εντοπίσουν στον χάρτη τα κράτη και τις πόλεις που σχετίζονται με τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου.</p> <p>3. Να βρουν εικόνες του γνωστού γλυπτού «Σύμπλεγμα Λαοκόντα» ή το γλυπτό «Λύκαινα θηλάζει τον Ρωμύλο και Ρώμο» (ρωμαϊκό αντίγραφο στην συλλογή του Βατικανού στην Ρώμη) και να αφηγηθούν την ιστορία που κρύβεται πίσω από το γλυπτό</p>	<p><i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 105-113, 117-126.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Ε, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στην Ιταλία, την Τουρκία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες που διαθέτουν στα μουσεία τους συλλογές της περιόδου (π.χ. Λούβρο, Βερολίνο, κλπ.) Μουσείο Βατικανού, Καπιτωλίου, Λούβρο, Μουσείο Περγάμου, κλπ. Ιστότοποι των παραπάνω μουσείων και συλλογών.</p> <p>Μουσείο του Λούβρου: http://www.louvre.fr/</p> <p>Μουσείο Περγάμου, Βερολίνο: http://www.smb.museum/</p>
--	---	--	--

	<p>ουν τα χαρακτηριστικά της ρωμαϊκής πολιτείας με την αθηναϊκή ή δημοκρατία</p>	<p>4. Να δουν σχεδιαγράμματα ή μακέτες της αρχαίας Ρώμης, να εντοπίσουν τα κτήρια και να τα συνδέσουν με βασικούς θεσμούς της πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης της Ρώμης,</p>	
<p>Ενότητα Τέταρτη: Η επιβολή της ρωμαϊκής κυριαρχίας στην Ελλάδα και στην Ελληνιστική Ανατολή και οι εμφύλιοι πόλεμοι της Ρώμης Οι πόλεμοι της Ρώμης κατά των Μακεδόνων, των Σελευκιδών και της Αχαϊκής Συμπολιτείας (συνοπτική αναφορά)- Η ίδρυση ρωμαϊκών επαρχιών στη Μακεδονία και στη Μικρά Ασία (συνοπτική αναφορά) – τα εσωτερικά προβλήματα της Ρώμης τον 2ο και 1ο αιώνα π.Χ. (συνοπτική</p>	<p>1. Να τοποθετούν στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τα ιστορικά πρόσωπα, τα γεγονότα και τις πόλεις της περιόδου.</p> <p>2. Να συνδέουν τα γεγονότα της περιόδου με αποφθεγματικές φράσεις όπως «ο κύβος</p>	<p>1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά πρόσωπα και τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου.</p> <p>2. Να βρουν λογοτεχνικά κείμενα, ταινίες ή κόμικς που να αναφέρονται στην περίοδο αυτή και να διαβάσουν ή να παρακολουθήσουν αποσπασ</p>	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 105-113, 117-126.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. Ε, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Καίσαρ Ιούλιος, <i>Commentarii de Bello Gallico</i>, μεταφρ. Δαυίδ Αντωνίου, εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 2007.</p> <p>Καίσαρ Ιούλιος <i>Commentarii de Bello Civili</i>, εκδ. Παπαδήμας 1973.</p> <p>Πλουτάρχου, <i>Βίοι Παράλληλοι</i>, εκδ. Ζήτηρος, Αθήνα 2005. Και εκδ. Κάκτος, Αθήνα 1993.</p> <p>Γκοσινί Ρενέ και Ουντερζό Αλμπέρ, <i>Αστερίξ και Οι δάφνες του Καίσαρα</i>, εκδ. Μαμούθ Κόμικ, χ.χ.</p> <p>Σαίξπηρ Ουίλιαμ, <i>Ιούλιος Καίσαρ</i>, μεταφρ, Κ.</p>

<p>αναφορά)-οι εμφύλιοι πόλεμοι (με έμφαση στη δράση του Ιουλίου Καίσαρα και του Οκταβιανού).</p> <p>2 ώρες</p>	<p>ερρίφθη», «κι εσύ τέκνον Βρούτε», κ.ά.</p> <p>3. Να συνδέουν τα πρόσωπα και τα γεγονότα της περιόδου με σπουδαία λογοτεχνικά, θεατρικά, κινηματογραφικά και εικαστικά έργα. Να κατανοήσουν τους λόγους για τους οποίους η εποχή και τα πρόσωπα ενέπνευσαν κλασικούς και σύγχρονους δημιουργούς.</p> <p>4. Να κατανοήσουν τους λόγους υπαγωγής του Ελληνισμού υπό ρωμαϊκή ή κυριαρχ</p>	<p>ματα.</p> <p>3. Να διαβάσουν αποσπάσματα σε μετάφραση από τα έργα του Ιουλίου Καίσαρα καθώς και από τους «Βίους» του Πλουτάρχου: Καίσαρ, Αντώνιος, Βρούτος</p> <p>4. Να δουν πορτρέτα του Ιουλίου καίσαρα, ρωμαϊκή ή νεοκλασικά καθώς και πίνακες μεγάλων ζωγράφων που τον απαθανατίζουν.</p>	<p>Καρθαίος, εκδ. Πατάκη, Αθήνα 2004.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Πίνακες με θέμα τον Ιούλιο Καίσαρα σε ευρωπαϊκά μουσεία (ζωγράφοι: Vincenzo Camuccini, Carl Theodor von Piloty, γλύπτης: Nicolas Coustou, κλπ) Web Galery of Art: http://www.wga.hu/</p>
--	---	--	--

	□□.		
<p>Ενότητα Πέμπτη: Η Ελληνιστική Γραμματεία και Τέχνη ποίηση-ιστοριογραφία-φιλοσοφία-γλυπτική-ζωγραφική</p> <p>1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά της ελληνιστικής τέχνης. 2. Να κατανοούν τον ρόλο της Ακαδημίας Πλάτωνος και του Λυκείου στην Αθήνα. 3. Να γνωρίζουν το έργο βασικών εκπροσώπων της επιστήμης κατά την ελληνιστική εποχή. 4. Να κατανοούν τον ρόλο της ελληνιστικής κοινής ως γλώσσας διακίνησης ιδεών. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά πρόσωπα και τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου. 2. Να δουν κατόψεις του Λυκείου και της Ακαδημίας Πλάτωνος στην Αθήνα και να τα συνδέσουν με την εποχή. Να εξηγούν τον ρόλο των σχολών αυτών στον ελληνιστικό και γενικότερα τον δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό. 3. Να δουν εικόνες από τον αρχαιολογικό χώρο και τα ευρήματα της Πομπηίας, της Δήλου, του 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 117-140.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. ΣΤ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Ρωμιοπούλου Αικ., (1997), <i>Ελληνορωμαϊκά γλυπτά του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου Αθηνών</i>, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. Μπορεί να αξιοποιηθεί και το GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στην Ιταλία, την Τουρκία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες που διαθέτουν στα μουσεία τους συλλογές της περιόδου (π.χ. Λούβρο, Βερολίνο, κλπ.) Μουσείο Βατικανού, Καπιτωλίου, Λούβρο, Μουσείο Περγάμου, κλπ. Ιστότοποι των συλλογών αυτών.</p>

		<p>Ζεύγματος, του Ασκληπιείου της Κω, κλπ. και να τα συνδέσουν με τις πολιτισμικές εκφάνσεις της εποχής που εξετάζουν.</p> <p>4. Να δουν εικόνες από έργα τέχνης της περιόδου που βρίσκονται σε διάφορα ευρωπαϊκά μουσεία (π.χ. Νίκη της Σαμοθράκης, Αφροδίτη της Μήλου) να τα περιγράψουν και να τα συνδέσουν με τις πολιτισμικές εκφάνσεις της εποχής που εξετάζουν.</p>	<p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία, συλλογές και μνημεία που σχετίζονται με την εποχή. Ιστότοποι σχετικοί. Μουσείο Βατικανού: http://www.museivaticani.va</p> <p>Αρχαιολογικός χώρος Πομπηίας: http://www.pompeiturismo.it</p> <p>Αρχαιολογικά μνημεία της Ρώμης: http://archeoroma.beniculturali.it</p>
--	--	--	---

<p>ΣΤ. Η αρχαία ελληνική πόλη στα κλασικά και στα ελληνιστικά χρόνια</p> <p>Ενότητα</p>	<p>1. Να γνωρίζουν την προέλευση, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των πολιτών, των μετοίκων και των δούλων στην Αθήνα. Επίσης να γνωρίζουν ότι οι πολίτες, οι περίοικοι και οι</p>	<p>1. Να καταρτίσουν πίνακα με τα κοινωνικά στρώματα της Αθήνας και της Σπάρτης, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.</p> <p>2. Να συσχετίσουν σκηνές</p>	<p>Βιβλιογραφία Flacelière R. (1990). <i>Ο δημόσιος και ο ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων</i>, μτφ. Γ. Βανδώρος. Αθήνα: Παπαδήμας.</p>
---	--	--	--

<p>Πρώτη:</p> <p>Κοινωνική διαστρωμάτωση και οικονομία στην αρχαία ελληνική πόλη</p> <p>1. Πολίτες, μέτοικοι και δούλοι Αθήνας. Περίοικοι και είλωτες Σπάρτης.</p> <p>2. Η θέση της γυναίκας (Αθήνα – Σπάρτη)</p> <p>3. Παραγωγή και επαγγέλματα.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>είλωτες της Σπάρτης διατήρησαν μέχρι τα ελληνιστικά χρόνια τα ίδια χαρακτηριστικά.</p> <p>2. Να γνωρίζουν πτυχές της καθημερινής ζωής της γυναίκας στην Αθήνα. Να μπορούν να τη συγκρίνουν με τη ζωή της γυναίκας στη Σπάρτη.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τη συμβολή της αγροτικής παραγωγής και του εμπορίου στην οικονομία των πόλεων, καθώς και ποια ήταν τα σημαντικά επαγγέλματα.</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: πολίτης, μέτοικος, δούλος, περίοικος, είλωτας, πολιτικό δικαίωμα, υποχρέωση, εισαγωγές, εξαγωγές, εμπορική δραστηριότητα, οικονομική ευημερία</p>	<p>από αγγείο ή ειδώλια που απεικονίζουν/αναπαριστούν γυναίκες της Αθήνας με το απόσπασμα από τον Ξενοφώντα (Οικονομικός, VII,21-23) σχετικά με τη θέση της γυναίκας στην αθηναϊκή κοινωνία με βάση τις παρατηρήσεις τους. Επίσης, να εντοπίσουν τις διαφορές ανάμεσα στη ζωή της Αθηναίας και στη ζωή της Σπαρτιάτισσας.</p> <p>3. Αριστοτέλης, Πολιτικά, Α, IV, 1-3 και Ξενοφών, Οικονομικός, VII,21-23: να συμπεράνουν τις αντιλήψεις των αρχαίων για τις γυναίκες και τους δούλους.</p> <p>4. Να παρατηρήσουν απεικονίσεις αρχαίων επαγγελματιών και να τις περιγράψουν.</p>	<p>Κόννολλυ, Π. –Ντοτζ, Χ. (2001). <i>Η Αρχαία Πόλη</i>, μτφ. Μαρία Λεβεντοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.</p> <p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). <i>Θεοί, Ήρωες και Σοφοί</i>, μτφ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p>Mossé, Cl. (2008). <i>Η γυναίκα στην αρχαία Ελλάδα</i>, μτφ. Αθάν. Στεφάνης. Αθήνα: Μεταίχιμο</p> <p><u>Απεικονίσεις επαγγελματιών:</u> Middleton, H. (2003). <i>Τα επαγγέλματα στη αρχαία Ελλάδα</i>, μτφ. Κωνσταντίνα Σιδερέη. Αθήνα: Σαββάλας.</p> <p><u>Για το εμπόριο των αγγείων:</u> Φωκά, Ι. - Βαλαβάνης, Π. (1990). <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i>. Αθήνα: Κέδρος, σσ. 32-37.</p> <p><u>Αρχαίες πηγές</u> Ξενοφών, Πόροι, II, 1 Ξενοφών, Οικονομικός, VII,21-23) Αριστοτέλης, Πολιτικά, Α, IV, 1-3 Ξενοφών, Οικονομικός, VII,21-23 Σκηνές αγγείων, ειδώλια Αθήναιος, Δειπνοσοφιστές 14.640b-c</p> <p><u>Ιστότοποι</u> Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>
---	---	--	--

<p>Ενότητα Δεύτερη:</p> <p>Εκπαίδευση και πολιτισμός στην αρχαία ελληνική πόλη των κλασικών και ελληνιστι- κών χρόνων</p> <p>1. Μόρφωση – Ο θεσμός του γυμνασίου</p> <p>2. Θρησκευτικές εορτές. Μεγάλα Παναθήναια και Ελευσίεια Μυστήρια.</p> <p>3. Θέατρο.</p> <p>1 ώρα</p>	<p>1α. Να γνωρίζουν τον σκοπό και την οργάνωση της εκπαίδευσης με βάση το παράδειγμα της αρχαίας Αθήνας.</p> <p>2α. Να γνωρίζουν τη σημασία που είχαν οι θρησκευτικές εορτές για τους αρχαίους Έλληνες σε πανελλήνιο και τοπικό επίπεδο.</p> <p>2β. Να γνωρίζουν τι ήταν τα Ελευσίεια Μυστήρια και το λόγο για τον οποίο ονομάζονταν «Μυστήρια».</p> <p>3. Να γνωρίζουν ότι η τέχνη του θεάτρου γεννήθηκε στην Αθήνα και είχε μεγάλη παιδευτική αξία για τους Έλληνες</p> <p>4. Να γνωρίζουν και να μπορούν να χρησιμοποιούν τις έννοιες: παιδαγωγός, γραμματιστής, κιθαριστής, παιδοτρίβης, γυμνάσια, ρητορική, σοφιστές Παναθήναια, Ελευσίεια Μυστήρια, κοίλον, διάζωμα, κερκίδες, ορχήστρα, προσκήνιο, παρασκήνιο, παρόδος</p>	<p>1. Να καταρτίσουν πίνακα με τις ειδικότητες των δασκάλων και τα διδακτικά αντικείμενά τους.</p> <p>2. Να μελετήσουν φωτογραφίες γυμνασίων από διάφορα σημεία του ελληνικού κόσμου (έως το Αφγανιστάν) και να σημειώσουν τους τόπους εύρεσής τους. Να περιγράψουν τα κοινά χαρακτηριστικά τους. Να εξαγάγουν συμπέρασμα σχετικά με τη σημασία της σωματικής εκγύμνασης στην καθημερινή ζωή των Ελλήνων.</p> <p>3. Να παρακολουθήσουν την ψηφιακή παρουσίαση του περιεχομένου της ζωφόρου του Παρθενώνα, η οποία απεικονίζει την πομπή των Παναθηναίων. Να περιγράψουν το σημείο της ζωφόρου που τους άρεσε περισσότερο και να εξηγήσουν γιατί τους άρεσε.</p> <p>4. Να μελετήσουν τι γράφει ο Πausanias (Ελλάδος Περιήγησις Ι, 38, 7) για το ιερό της Ελευσίνας και να εντοπίσουν το σημείο όπου αναφέρεται στην αυστηρότητα σχετικά με τη μυστικότητα της λατρείας</p> <p>5. Να εντοπίσουν τα μέρη του θεάτρου σε μία σχεδιαστική αναπαράσταση και σε μία φωτογραφία αρχαίου θεάτρου.</p>	<p>Βιβλιογραφία Κόννολλυ, Π. –Ντοτζ, Χ. (2001). Η Αρχαία Πόλη, μτφ. Μαρία Λεβεντοπούλου. Αθήνα: Πατάκης.</p> <p>Camp, J. –Fisher, E. (2005). Θεοί, Ήρωες και Σοφοί, μτφρ. Αντουανέττα Κολλέγια. Αθήνα: Ινστιτούτο του βιβλίου – Α. Καρδαμίτσα.</p> <p>Ιστορία Ελληνικού Έθνους, τόμ. Γ1'. 1972. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Αρχαία πηγή Πausanias, Ελλάδος Περιήγησις Ι, 38, 7.</p> <p>Εκπαιδευτικό Λογισμικό για το αρχαίο θέατρο: «Δημόδωρος, μια μέρα στο αρχαίο θέατρο» ("Μίμησις: Το θέατρο ανάμεσα στο μύθο και το δράμα", Πρόγραμμα Μελίνα Γ.Γ.Λ.Ε. (CONNECT 1999/C 163/04)</p> <p>Ιστότοποι Η ζωφόρος Παρθενώνα: http://www.parthenonfrieze.gr/</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Ιστότοποι Ιστορικοί χάρτες,</p>

			<p>γεωγραφικοί άτλαντες www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p>
<p>Z. Αυτοκρατορικοί χρόνοι (27 π.Χ-περίπου 284 μ.Χ.)</p> <p>Ενότητα Πρώτη: Η Pax Romana</p> <p>Το αυτοκρατορικό πολίτευμα του Αυγούστου και οι σημαντικότεροι διάδοχοί του-το γεωγραφικό εύρος της αυτοκρατορίας και ο πολυεθνικός της χαρακτήρας-οι ευεργετικές συνέπειες της ρωμαϊκής ειρήνης (οδοί, υδραγωγεία, λουτρά, μεγάλα έργα όπως το Κολοσσαίο) και οι κοινωνικές ανισότητες στο κράτος</p> <p>1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να τοποθετούν στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τα ιστορικά πρόσωπα, τα γεγονότα και τις πόλεις της περιόδου. <ol style="list-style-type: none"> 1. Να αντιληφθούν τους λόγους για τους οποίους επιβλήθηκε νέα μορφή πολιτεύματος. 2. Να κατανοούν τον ρόλο του Οκταβιανού στη διαμόρφωση της λεγόμενης Pax Romana. 3. Να αξιολογούν τον ρόλο της ρωμαϊκής ειρήνης στην ελεύθερη διακίνηση ανθρώπων και ιδεών. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά πρόσωπα και τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου. 2. Να συντάξουν ένα χρονολόγιο διαδοχής αυτοκρατόρων. 3. Να μελετήσουν τον χάρτη της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και να τον συγκρίνουν με το κράτος του Μ. Αλεξάνδρου. 4. Να βρουν λογοτεχνικά κείμενα, ταινίες ή κόμικς που να αναφέρονται στην περίοδο αυτή και να διαβάσουν ή να παρακολουθήσουν αποσπάσματα. 5. Να περιγράψουν το Κολοσσαίο της Ρώμης και να το συγκρίνουν με τα αρχαία ελληνικά θέατρα και τα ρωμαϊκά ωδεία. 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 117-126, 133-140.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. ΣΤ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Ετιέν, Ρομπέρ, (1993), <i>Η καθημερινή ζωή στην Πομπηία</i>, εκδ. Παπαδήμας, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. Μπορεί να αξιοποιηθεί και το GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία, συλλογές και μνημεία που σχετίζονται</p>

			<p>με την εποχή. Ιστότοποι σχετικοί. Μουσείο Βατικανού: http://www.museivaticani.va</p> <p>Αρχαιολογικός χώρος Πομπηίας: http://www.pompeitourism.it</p> <p>Αρχαιολογικά μνημεία της Ρώμης: http://archeoroma.beniculturali.it</p>
<p>Ενότητα Δεύτερη: Οι Έλληνες υπό ρωμαϊκή κυριαρχία οι ελληνικές πόλεις υπό τη ρωμαϊκή κυριαρχία- η πνευματική και πολιτιστική άνθιση του ελληνισμού</p> <p>1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να τοποθετούν στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τα ιστορικά πρόσωπα, τα γεγονότα και τις πόλεις της περιόδου. 2. Να κατανοούν τους λόγους για τους οποίους συγκεκριμένες ελληνικές πόλεις αναπτύχθηκαν πολιτιστικά κατά τους ρωμαϊκούς χρόνους. 3. Να συνδέουν τα ρωμαϊκά μνημεία της Ελλάδας με το πολιτικό και ιστορικό τους πλαίσιο και να κατανοούν τη σύζευξη του ελληνικού και του ρωμαϊκού πολιτισμού. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά πρόσωπα και τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου. 2. Να δουν εικόνες και λεπτομέρειες από το Ωδείο του Ηρώδου του Αττικού, τη Βιβλιοθήκη του Αδριανού, τη Ρωμαϊκή Αγορά της Αθήνας και να τα περιγράψουν, αφού τα συνδέσουν με τα γεγονότα της περιόδου. 3. Να δουν εικόνες και λεπτομέρειες από το ρωμαϊκό Ωδείο, τα ρωμαϊκά λουτρά και το ρωμαϊκό υδραγωγείο της Πάτρας και να τα περιγράψουν, αφού τα συνδέσουν με τα γεγονότα της περιόδου. 4. Να δουν εικόνες από τα ρωμαϊκά ψηφιδωτά που εκτίθενται στο μουσείο της Πάτρας και να τα περιγράψουν, αφού τα συνδέσουν με τα γεγονότα της περιόδου. 5. Να δουν εικόνες από τα ρωμαϊκά ερείπια του αρχαιολογικού χώρου των Φιλίππων και από τα ρωμαϊκά ευρήματα που 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 127-140.</p> <p>Βαλαβάνης Πάνος – Φωκά Ιωάννα, (1990 και 1992) <i>Ανακαλύπτω την Αρχαία Ελλάδα:</i> α) <i>Τα αγγεία και ο κόσμος τους</i> β) <i>Αρχιτεκτονική και Πολεοδομία</i> εκδ. Κέδρος, Αθήνα.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. ΣΤ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p>

		εκτίθενται στο μουσείο των Φιλιππων και να τα περιγράψουν, αφού τα συνδέσουν με τα γεγονότα της περιόδου.	
<p>Ενότητα Τρίτη: η κρίση του ρωμαϊκού κράτους τον 3ο αιώνα μ.Χ. και η διάδοση του χριστιανισμού</p> <p>Τα πολιτικά και οικονομικά προβλήματα της Ρωμαϊκής αυτοκρατορίας τον 3ο αιώνα π.Χ.-Ο Διοκλητιανός και το σύστημα της Τετραρχίας-οι κήρυκες και απόστολοι του Χριστιανισμού-οι διωγμοί-ο Μέγας Κωνσταντίνος και η επικράτηση του Χριστιανισμού</p> <p>1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να τοποθετούν στον Χρονολογικό Άξονα και στον Χάρτη τα ιστορικά πρόσωπα, τα γεγονότα και τις πόλεις της περιόδου. 2. Να αξιολογούν τον ρόλο της ρωμαϊκής ειρήνης στη διάδοση της νέας θρησκείας. 3. Να αντιλαμβάνονται τους λόγους για τους οποίους βρήκε απήχηση η νέα θρησκεία και εδραιώθηκε παρά τους διωγμούς. 4. Να διατυπώνουν τους πολιτικούς λόγους για τους οποίους ο Χριστιανισμός γίνεται αποδεκτός από τη νέα πολιτική ηγεσία και εδραιώνεται. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν τον χρονολογικό άξονα και να τοποθετήσουν τα ιστορικά πρόσωπα και τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου. 2. Να δουν εικόνες και λεπτομέρειες από την αψίδα του Γαλερίου στην Θεσσαλονίκη και να την περιγράψουν, αφού την συνδέσουν με τα γεγονότα της περιόδου. 3. Να δουν εικόνες από τα ρωμαϊκά ερείπια της Κωνσταντινούπολης και να τα περιγράψουν, αφού τα συνδέσουν με τα γεγονότα της εποχής. 4. Να δουν εικόνες, αναπαραστάσεις, μακέτες από το φόρουμ και τη στήλη του Κωνσταντίνου στην Κωνσταντινούπολη. Να το περιγράψουν και να το συνδέσουν με τα ιστορικά γεγονότα της περιόδου. 5. Να εντοπίσουν στον χάρτη τόπους όπου σώζονται κατακόμβες (Μήλος, Παρίσι, Ρώμη) και να ερμηνεύσουν τους λόγους. 	<p>Βιβλιογραφία:</p> <p>Gombrich, E.H., (2007), <i>Μικρή Ιστορία του Κόσμου</i>, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σ. 127-140.</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, τ. ΣΤ, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα.</p> <p>Παλιούρας Αθανάσιος, (1992), «Κατακόμβες», <i>Εκπαιδευτική Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια, Θρησκείες</i>, Εκδοτική Αθηνών, Αθήνα, τομ.21 σελ. 226-229.</p> <p>Ιστορικοί χάρτες, γεωγραφικοί άτλαντες. GoogleEarth, GoogleMap, κλπ. www.google.com/earth/</p> <p>Εικόνες από το «Φωτόδεντρο» http://photodentro.edu.gr/</p> <p>Αρχαιολογικοί χώροι και μουσεία στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΠΟ http://odysseus.culture.gr/</p> <p>Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης http://www.amth.gr/el</p> <p>Ιστότοπος του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού για την Κωνσταντινούπολη http://constantinople.edu.gr/</p>

ΙΣΤΟΡΙΑ
Β΄ τάξη Γυμνασίου

ΙΣΤΟΡΙΑ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ: ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Σύνολο ωρών: 38

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ/ώρες	ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚ
<p>Από τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία στο Βυζάντιο. Η οργάνωση του πρώιμου βυζαντινού κράτους (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατανοούν τις συνθήκες μετεξέλιξης του ρωμαϊκού κράτους στο χριστιανικό κράτος της ελληνορωμαϊκής Ανατολής (Βυζάντιο) 2. Να ερμηνεύουν τη σημασία της Κωνσταντινούπολης ως πολιτικού κέντρου εξαιρετικής γεωστρατηγικής και πολιτισμικής αξίας. 3. Να αξιολογούν τον ρόλο του Κωνσταντίνου Α΄ ως πολιτικού ηγέτη σε σχέση με την επιλογή του να αναδείξει την Κωνσταντινούπολη σε κέντρο εξουσίας. 4. Να έχουν μια συνολική εικόνα οργάνωσης και λειτουργίας του πρώιμου βυζαντινού κράτους (4^{ος} -6^{ος} αι.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γίνει συζήτηση στην τάξη σχετικά με τον ρόλο του νομίσματος στις προβιομηχανικές κοινωνίες. 2. Να ερμηνεύσουν οι μαθητές τη στάση του Κων/νου Α΄ απέναντι στην παλιά και τη νέα θρησκεία. 3. Να συντάξουν έναν πίνακα με τα σημαντικότερα γεγονότα του 4^{ου} και 5^{ου} αιώνα. 	<p>http://constantinohw.gr/forms/fLemrodyExtended.aspx?mailD=10831</p> <p>C. Morrisson (επιμ.), <i>Βυζαντινός κόσμος, τόμ. Η Ανατολική Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία (330-1453)</i> (μτφρ. Α. Καραστέφανου), Αθήνα, Πόλις, 2007</p> <p>-<i>Λίγη ακόμα ιστορία</i>, κεφάλαιο 1, σσ. 1-3.</p> <p>http://repository.eduhellas.gr/handle/10795/210831</p>
<p>Θρησκευτικές εξελίξεις: Αρχαία θρησκεία, χριστιανισμός, επίσημο δόγμα, αιρέσεις (1 ώρα)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατανοούν τις συνθήκες εξάπλωσης του χριστιανισμού και επικράτησης του ορθόδοξου δόγματος 2. Να γνωρίζουν την αλλαγή της φυσιογνωμίας του αρχαίου κόσμου 3. Να αξιολογούν τις επιπτώσεις των αιρέσεων στον χώρο της Ανατολής 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γίνεται συζήτηση για τα στοιχεία που διαμόρφωσαν την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του βυζαντινού κράτους και αποτέλεσαν τους ενοποιητικούς δεσμούς των υπηκόων του. 2. Οι μαθητές αναλαμβάνουν εργασία για τη ζωή και το έργο του Ιουλιανού 	<p>Mango, C. . (2000). <i>Βυζάντιο. Αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης</i>, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης</p> <p>-G. Dagron. (2000).</p>

			<p><i>Η γέννηση μιας πρωτεύουσας. Η Κωνσταντινούπολη και θεσμοί της από το 330 451, Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης - Γλύκατζη-Αρβελέρ, 1988). Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας (μετφ. Δρακόπουλου) Αθήνα: Ψυχογιός, σσ.17-18.</i></p> <p><i>-Λίγη ακόμα Ιστορία</i> Κεφάλαιο 1, σσ. 4-7. http://repository.eduh.gr/eduhll/handle/107963</p>
<p>Η Αυτοκρατορία επί Ιουστινιανού: εσωτερικές και εξωτερικές εξελίξεις (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αξιολογούν την εσωτερική πολιτική του Ιουστινιανού (διοίκηση-νομοθεσία) 2. Να γνωρίζουν τα πολεμικά γεγονότα που οδήγησαν στην επέκταση του βυζαντινού κράτους στα παλαιά σύνορα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας και να κρίνουν τα αποτελέσματά τους 3. Να διακρίνουν τη σημασία του ιστορικού ναού της Αγ. Σοφίας ως μνημείου πολιτισμού 4. Να αποτιμήσουν τον ρόλο των δήμων στην πολιτική ζωή της Κωνσταντινούπολης. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές παρακινούνται να παρουσιάσουν εργασίες ανά θεματική ενότητα για την Αγία Σοφία (αρχιτεκτονική, μύθοι και θρύλοι γύρω από αυτήν, προφορική παράδοση και δημοτικό/λαϊκό τραγούδι). 2. Ζητείται από τους μαθητές η σύνταξη μιας παραγράφου σχετικά με τη σημασία της Ιουστινιανείας νομοθεσίας. 3. Γίνεται συζήτηση σχετικά με τα αίτια και τις αφορμές της στάσης του Νίκα. 4. Με αφορμή τον ρόλο των δήμων στην Κωνσταντινούπολη οι μαθητές συζητούν για 	<p>J. A. S. Evans, <i>Η επιτομή του Ιουστινιανού</i> (μετφ. Β. Κουρή), Αθήνα: Οδυσσεύς, 1999</p> <p>Εικονική περιήγηση στην Αγία Σοφία http://www.360tr.com/4_istanbul/ayasofya/esh/</p> <p><i>Ιστορία του Ελληνικού Έθνους</i>, (1978). Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών, τ.</p>

		τον ρόλο των σύγχρονων αθλητικών σωματείων στην κοινωνική ζωή και γίνονται οι σχετικοί παραλληλισμοί με τον ρόλο των δήμων στην Κωνσταντινούπολη.	σ. 324. Θεοφάνης, <i>Χρονογραφία</i> , εκδ. Boor, τ. 1, Λειψία (18 σσ. 181. Μαλάλας, <i>Χρονογραφία</i> , ε Thurn, J. (Cor Fontium Histori Byzantinae 35], Βερολ -Νέα Υόρκη 20 397-400. Προκόπιος, <i>Υπέρ πολέμων</i> , I, 24, ε Haury
7^{ος} -8^{ος} αι.: Εποχή αναδιοργάνωσης και αναμόρφωσης. (2 ώρες)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατανοούν τη δυσμενή θέση της βυζαντινής αυτοκρατορίας στα χρόνια του Ηρακλείου και να αναγνωρίζουν τις ενέργειές του για έξοδο από την κρίση. 2. Να γνωρίζουν τον θεσμό των θεμάτων και να αξιολογούν την εφαρμογή του στη στρατιωτική και διοικητική οργάνωση του κράτους. 3. Να διακρίνουν τον τρόπο μετάβασης από τη ρωμαϊκή στη μεσαιωνική ελληνική αυτοκρατορία και να αναγνωρίζουν τα χαρακτηριστικά της. 4. Να συνδέουν την εποχή της συριακής δυναστείας με τον εξελληνισμό του Βυζαντίου. 5. Να είναι ενήμεροι για τους γειτονικούς λαούς που απειλούσαν το Βυζάντιο. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συντάξουν οι μαθητές μία παράγραφο στην οποία θα αναφέρουν πότε δημιουργήθηκαν τα πρώτα θέματα και ποια ανάγκη οδήγησε στη δημιουργία τους. 2. Αναζητούνται διαφορές και ομοιότητες στον τρόπο απεικόνισης του ηγέτη (βασιλιά Πέρση / αυτοκράτορα Βυζαντινού) σε σκηνές μάχης και γίνεται προσπάθεια να ερμηνευτούν αυτές. 	<p>J.-Cl. Cheynet, (2011). <i>Ο βυζαντινός κόσμος. Τόμος Η βυζαντινή αυτοκρατορία (641-1204)</i> (μτφρ. Α. Καραστάθη), Αθήνα: Πόλις, σσ. 83-106.</p> <p><i>Οι Σκοτεινοί αιώνες του Βυζαντίου (7ος-9ος αι.). Πρακτικά 9ου Διεθνούς Συμποσίου</i>, επιμέλεια Ε. Κουντούρα-Γαλάκη. Αθήνα: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών,</p> <p>Κωνσταντίνος Πορφυρογέννητος. <i>Γενεαλογικά θέματα</i>, έκδ. Α. Pert</p>

			<p>Costantino Porfirogenito <i>Thematibus. Introduzio Testo critico-Comme</i> (Studi e Testi, 160), Παιδαγωγικό Ινστιτούτο του Βατικανού 1952, σ. 160. http://nam.culture.gr/page/portal/deam/virtual_exhibitions/MBP</p>
<p>Σλάβοι και Βούλγαροι στον περίγυρο του Βυζαντίου (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις συνθήκες εμφάνισης των Σλάβων στα Βαλκάνια. 2. Να διακρίνουν τις προϋποθέσεις δημιουργίας του βουλγαρικού κράτους. 3. Να έχουν μια συνολική εικόνα της εξέλιξης των βαλκανικών λαών κατά τη μεσαιωνική περίοδο 4. Να αξιολογούν την πολιτική που εφάρμοσε το βυζαντινό κράτος έναντι των γειτόνων. 5. Να διακρίνουν την επίδραση του Βυζαντίου στη συγκρότηση και εξέλιξη των Βαλκανικών κρατών. 7. Να έχουν εικόνα της εθνολογικής σύστασης του πληθυσμού της βυζαντινής αυτοκρατορίας. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Με τη βοήθεια χαρτών γίνεται προσπάθεια να κατανοηθεί η φύση της σλαβικής εγκατάστασης στον ελλαδικό χώρο και οι λόγοι που οδήγησαν σε αυτήν. 2. Μέσα από αποσπάσματα οι μαθητές καλούνται να βρουν πώς βλέπουν τους άλλους/Σλάβους οι Βυζαντινοί. 3. Μελετάται χάρτης της επέκτασης του βουλγαρικού κράτους παράλληλα με την αναφορά στις σχετικές ιστορικές εξελίξεις. 	<p>Μαρία Νυσταζοπούλου Πελεκίδου , <i>Βυζάντιο και Σλάβοι - Ελλάδα και Βαλκάνια. 6ος - 20ός αι</i> Βάνιας, 2001</p> <p>Μαρία Νυσταζοπούλου Πελεκίδου, <i>Σλαβικές εγκαταστάσεις στη μεσαιωνική Ελλάδα</i>, ΑΕ Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορ Βάνιας 2000.</p> <p>Μαλιγκούδης, Φ. (1981) <i>Σλάβοι στη μεσαιωνική Ελλάδα</i>, Θεσσαλονίκη: Βάνιας</p> <p>http://users.sch.gr/ipe/ellinikos%20politismos/artes/xartes.htm</p>
<p>Η εμφάνιση του Ισλάμ και η εξάπλωση των Αράβων. Ο</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αναγνωρίζουν τις συνθήκες εμφάνισης και εξάπλωσης του Ισλάμ και του ρόλου του στην ιστορία του μεσογειακού και ευρωπαϊκού κόσμου. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές καλούνται να κατανοήσουν τους λόγους της ταχύτατης διάδοσης του Ισλάμ κατά τον 7ο και τον 8ο αι, ενώ 	<p>C. Mango (επι</p>

<p>αραβικός πολιτισμός (1 ώρα)</p>	<p>2.Να κατανοούν τη σημασία των όρων Ισλάμ και μουσουλμάνος στην ιστορική πορεία. 3. Να ελέγχουν τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ Ισλάμ-Βυζαντίου και Δύσης. 4.Να αξιολογούν την επίδραση του αραβικού πολιτισμού στην Ευρώπη.</p>	<p>αξιοποιούνται και σχετικοί χάρτες. 2. Αναλαμβάνουν εργασίες στο σπίτι ομαδικές ή μη σχετικά με τη συμβολή του αραβικού κόσμου στις επιστήμες και μάλιστα τις θετικές αλλά και τα γράμματα ή τις τέχνες.</p>	<p>(2006). <i>Ιστορία Βυζαντίου</i> (μτφρ. Καραγιώργου), Αθή Νεφέλη, σσ. 171-180.</p>
<p>Η έριδα για τις εικόνες (Εικονομαχία) (1 ώρα)</p>	<p>1.Να κατανοούν τις συνθήκες εκδήλωσης και την έκταση της εικονομαχίας. 2.Να γνωρίζουν τη συγκρουσιακή σχέση που δημιουργεί στην κοινωνία η διαφορά αντιλήψεων και ιδεών. 3. Να διακρίνουν τον ρόλο της πίστης στην βυζαντινή κοινωνία. 4. Να αξιολογούν τα αποτελέσματα της εικονομαχίας και την επίδρασή της στην τέχνη.</p>	<p>1. Να χωριστεί η τάξη σε δύο ομάδες. Η μία ομάδα θα αναλάβει να παρουσιάσει τις θέσεις των εικονομάχων και η άλλη των εικονολατρών. 2. Με αφορμή διατυπωμένες από τους σύγχρονους ερευνητές απόψεις καλούνται οι μαθητές να εξηγήσουν ποια πολιτική αναγκαιότητα επέβαλε την εικονομαχία.</p>	<p>C. Mango (επιμ.), (2006) <i>Ιστορία του Βυζαντίου</i> (μτφρ. Όλ. Καραγιώργου) Αθήνα: Νεφέλη, σσ. 231. -Γλύκατζη-Αρβελέρ, Ι (1977). <i>Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας</i> (μτφρ. Δρακόπουλου) Αθή Αργώ -Λίγη ακόμα ιστορική αναφορά κεφάλαιο 3 ,σσ. 1-2 http://repository.eduhellas.gr/eduhellas/handle/1079/63,</p>
<p>Η Μεσαιωνική Ευρώπη: Από τη μετανάστευση των λαών στο βασίλειο των Φράγκων (4^{ος}-10^{ος} αι.). Πολιτικές και εκκλησιαστικές δομές (2 ώρες)</p>	<p>1. Να γνωρίζουν την έλευση των γερμανικών λαών στον ευρωπαϊκό χώρο και να αξιολογούν τις επιπτώσεις της. 2. Να περιγράφουν τις συνθήκες δημιουργίας του βασιλείου των Φράγκων και της αυτοκρατορίας του Καρλομάγνου. 3. Να κατανοούν τον όρο «Καρολίδεια Αναγέννηση». 4. Να αξιολογούν τον ιδιαίτερο χαρακτήρα της δυτικής μεσαιωνικής κοινωνίας. 5. Να κατανοούν τον όρο «φεουδαρχία» και να τον</p>	<p>1. Αξιοποιώντας αφηγήσεις σχετικά με την εισβολή των γερμανικών φύλων, οι μαθητές αναπλάθουν την περιοχή της Γαλατίας του 5^{ου} αιώνα και την εντοπίζουν στον χάρτη (http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/xartes/byzantio%20395.htm) Ενδεικτικά προτείνεται η αφήγηση του επισκόπου του Άουχ στο έργο του Ζακ Λε Γκοφ. Τοποθετούν στο χάρτη την</p>	<p>Le Goff, J., (1993). <i>Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δύσης</i> (μτφρ. Ρ.Μπενβενίστε), Θεσσαλονίκη: Βάνιας. Πληροφορίες για το λογισμικό "Περυπλάνη Χωροχρόνο", Πύλη για Ελληνική Γλώσσα</p>

	<p>εντάσσουν στο ευρύ κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο οργάνωσης του δυτικού μεσαιωνικού κόσμου.</p> <p>6. Να είναι ενήμεροι για τη δημιουργία της «Αγίας Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας του Γερμανικού Έθνους» από τον Όθωνα Α΄ και για τις διπλωματικές σχέσεις του με το Βυζάντιο.</p>	<p>πρωτεύουσα του Καρλομάγνου, αναγράφουν τους λαούς που εισβάλλουν στον ευρωπαϊκό χώρο την εποχή των διαδόχων του Καρλομάγνου. Εναλλακτικά εργάζονται με το εκπαιδευτικό λογισμικό «Περιπλάνηση στο Χωρο-Χρόνο» (DVD-ROM). Καλούνται να αναφέρουν πληροφορίες που γνωρίζουν για τις περιοχές του χάρτη σήμερα και ποιοι λαοί τις κατοικούν.</p> <p>2. Καλούνται οι μαθητές να συντάξουν μία παράγραφο για τους παράγοντες που συνέβαλαν στη διάσωση των κλασικών γραμμάτων μετά τον 5^ο αιώνα.</p> <p>3. Να γίνει συζήτηση για τη δομή της φεουδαρχικής κοινωνίας.</p>	<p>M. Bloch, (1987). <i>Η φεουδαλική κοινωνία</i> Μπ. Λυκούδης), Αθήνα Κάλβος.</p>
<p>Επιδράσεις του Βυζαντίου στους σλαβικούς λαούς: Ο εκχριστιανισμός Μοραβών και Βουλγάρων (1 ώρα)</p>	<p>1. Να αξιολογούν τη σημασία της διάδοσης του χριστιανισμού στους σλαβικούς λαούς.</p> <p>2. Να διακρίνουν τη συμβολή του Βυζαντίου στην πνευματική συγκρότηση της ΝΑ Ευρώπης.</p> <p>3. Να αναγνωρίζουν τις μεθόδους διάδοσης του χριστιανισμού.</p>	<p>1. Δίνονται εργασίες κατά ομάδες στους μαθητές με θέματα που αφορούν στις συνθήκες εκχριστιανισμού των συγκεκριμένων λαών: η διαμόρφωση του σλαβικού αλφαβήτου, η ζωή και το έργο των δύο ιεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθοδίου, η αντίδραση της Παπικής Εκκλησίας στο έργο της μετάφρασης των λειτουργικών κειμένων στη σλαβική κ.α.</p>	<p>Mango, C. (επιμ.) (2006). <i>Ιστορία του Βυζαντίου</i> (μτφρ. Όλ. Καραγιώργου), Αθήνα Νεφέλη σ. 314-335.</p> <p>Μαρία Νυσταζοπούλ Πελεκίδου, Οι βαλκαν λαοί κατά τους μέσου χρόνους, Θεσσαλονίκη Βάνιας, 1992.</p>
<p>9ος -10ος αιώνες: Η μεγάλη ακμή</p>	<p>1. Να αντιληφθούν τον διμέτωπο αγώνα του</p>	<p>1. Οι μαθητές εντοπίζουν στον χάρτη τις περιοχές</p>	<p>J.-Cl. Cheynet, (2011) <i>Βυζαντινός κόσμος</i>. Τό</p>

του Βυζαντίου (1 ώρα)	<p>Βυζαντίου στα Βαλκάνια και την Ανατολή και να αξιολογούν τη σημασία της επανάκτησης βυζαντινών εδαφών.</p> <p>2. Να αξιολογήσουν τις σχέσεις μεταξύ Βυζαντίου και Δύσης στο πλαίσιο της πολιτικής των Μακεδόνων για την προάσπιση των βυζαντινών κτήσεων στην Ιταλία.</p> <p>3. Να γνωρίζουν τη συμβολή των μεγάλων στρατηγών- αυτοκρατόρων στην ακμή του βυζαντίου.</p>	<p>που έγιναν οι μεγάλες συγκρούσεις με τους Άραβες.</p> <p>2. Βρίσκουν και μελετούν στο σχολικό εγχειρίδιο της Λογοτεχνίας αποσπάσματα από ακριτικά έπη και προσπαθούν να εξαγάγουν από αυτά συμπεράσματα ιστορικού χαρακτήρα.</p>	<p>Β'. Η βυζαντινή αυτοκρατορία (641-121) (μτφρ. Α. Καραστάθη), Αθήνα: Πόλις, σσ. 107-</p>
Ο εκχριστιανισμός των Ρώσων (1 ώρα)	<p>1. Να περιγράψουν τη διαδικασία του εκχριστιανισμού των Ρώσων.</p> <p>2. Να αναγνωρίζουν τη σημασία του εκχριστιανισμού των Ρώσων για τον πολιτισμό τους.</p> <p>3. Να αξιολογούν τις συνέπειες του εκχριστιανισμού των Ρώσων στις εμπορικές σχέσεις Βυζαντίου- Ρωσίας.</p>	<p>Να γίνει συζήτηση για τις ρωσοβυζαντινές εμπορικές σχέσεις και τη συμβολή τους στη σύσφιξη των σχέσεων των δύο λαών και στον εκχριστιανισμό των Ρώσων.</p>	<p><i>Ρωσία και Μεσόγειο πρακτικά Α' Διεθνο Συνεδρίου (Αθήνα, 12-22 Μαΐου 2005)</i>, επι Όλ Κατσαρδής-Hering, Κόλια-Δερμιτζάκη, Γαρδίκια, Αθήνα, Εθνικ. και Καποδιστριακ. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ηρόδοτος 2011, Μέρος Γ': Βυζάντιο και Ρωσία (9ος-11ος αιώνες). http://ebooks.edu.gr/modules/ebook/show.php/DSGYM-B107/371/2478,9506/</p>
Η πολιτική των Μακεδόνων: κράτος (νομοθεσία) - κοινωνία-οικονομία (2 ώρες)	<p>1. Να γνωρίζουν το νομοθετικό έργο των Μακεδόνων και να αξιολογούν τον χαρακτήρα και την σημασία του για την ενίσχυση του κράτους.</p> <p>2. Να αξιολογούν την πολιτική προστασίας των ελεύθερων αγροτών που εφάρμοσαν οι Μακεδόνες.</p> <p>3. Να κατανοούν τη συγκρότηση της οικονομικής δομής του βυζαντινού κράτους.</p>	<p>Οι μαθητές καλούνται να προσδιορίσουν τη συμβολή του Νικηφόρου Φωκά και του Βασίλειου Β' στην ενίσχυση του κράτους. Να παρουσιάσουν οι μαθητές τις κυριότερες μεταβολές στην οικονομία.</p>	<p>J.-Cl. Cheynet, (201): <i>Ο βυζαντινός κόσμος</i> Τόμος Β'. Η βυζαντινή αυτοκρατορία (641-1204) (μτφρ. Καραστάθη), Αθήνα: Πόλις, σσ. 238-24</p>

	4. Να διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ πόλης και υπαίθρου σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.		285-292, 388-398,
Η πνευματική αναγέννηση της εποχής των Μακεδόνων (1 ώρα)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να είναι ενήμεροι για τις εξελίξεις στον πνευματικό και πολιτισμικό τομέα, ώστε να κατανοούν το περιεχόμενο της έννοιας της «αναγέννησης» κατά την εποχή των Μακεδόνων 2. Να γνωρίζουν τις πνευματικές τάσεις της εποχής 	Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με καλλιτεχνικά έργα της εποχής και ιδιαίτερα της αρχιτεκτονικής, της ζωγραφικής/αγιογραφίας και της μικροτεχνίας και εξαγάγουν συμπεράσματα σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούσαν σε αυτήν (ιδεολογικές, οικονομικές κ.α.)	. Lemerle, P. (2001). <i>Ο πρώτος βυζαντινός ουμανισμός. Σημειώσεις και παρατηρήσεις για την εκπαίδευση και την παιδεία στο Βυζάντιο από τις αρχές ως τον 10ο αιώνα</i> (μτφρ. Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου) Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης,
Ο 11^{ος} αι. και η σημασία του (1 ώρα)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατανοούν τις συνθήκες που οδήγησαν στην εξασθένιση του Βυζαντίου 2. Να απαριθμούν τα νέα εχθρικά μέτωπα που έχουν αναπτυχθεί σε Ανατολή (Σελτζούκοι) και Δύση (Νορμανδοί) 3. Να αξιολογούν τις συνέπειες της ήττας των Βυζαντινών στο Ματζικέρτ 4. Να διακρίνουν τους λόγους που οδήγησαν στο Σχίσμα των Εκκλησιών και τις συνέπειές του σε πολιτικό και πνευματικό επίπεδο. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δίνονται αποσπάσματα από έργα χρονογράφων και ιστορικών της εποχής σχετικά με τη μάχη του Ματζικέρτ και τις συνέπειές της. 2. Δίνεται εργασία σχετικά με τη σταδιακή απομάκρυνση της Εκκλησίας της Ρώμης από εκείνη της Κωνσταντινούπολης. ήδη από τον 4ο αιώνα. 	<p>Ψελλός, Μ. 1996. <i>Χρονογραφία</i>, Αθήνα: Εκδόσεις Κανάκη</p> <p>A. P. Kazhdan, Ann Wharton Epstein (199) <i>Αλλαγές στον βυζαντινό πολιτισμό κατά τον 11ο και τον 12ο αιώνα</i> (μτφρ. Α. Παππάς, Δ. Τσουγκαράκης), Αθήν Μορφωτικό Ίδρυμα</p>

			Εθνικής Τραπέζης.
Το Βυζάντιο μεταξύ Ανατολής και Δύσης: Ο ρόλος των Κομνηνών (1 ώρα)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σκιαγραφούν τις πολυμέτρες απειλές που αντιμετώπιζαν οι Βυζαντινοί στον βαλκανικό χώρο, την Ανατολή και τη Δύση και να αξιολογούν την ήττα στο Μυριοκέφαλο 2. Να γνωρίζουν τις προσπάθειες των Κομνηνών για την αναδιοργάνωση του κράτους 3. Να κατανοούν τον θεσμό της πρόνοιας και την οικονομικο-κοινωνική σημασία του 4. Να διακρίνουν την εξέλιξη της βυζαντινής διπλωματίας 5. Να αναγνωρίζουν τους όρους της οικονομικής επέκτασης των ιταλικών πόλεων και των συνεπειών της για τη βυζαντινή οικονομία. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές εντοπίζουν σε απόσπασμα από το χρυσόβουλο του 1082 τα προνόμια που δόθηκαν στους Ενετούς στην άσκηση της εμπορικής τους δραστηριότητας. 2. Δίνεται εργασία σχετικά με την εμπορική δράση των ιταλικών πόλεων στον τότε γνωστό κόσμο, την πολιτιστική και πνευματική τους ακτινοβολία, τη ζωή σε αυτές κ.ο.κ. 	Tafel, G. L. – Thoma: (1856 ανατύπωση 1 <i>Urkunden zur Al Handels-und Staatsgeschichte Republik Venedig besonderer Beziehung Byzanz und die Lei vom 9. Bis zum Aus des 15.Jh.s, πρώτο μ σσ. 51-53.</i>
Το «κίνημα» των Σταυροφοριών: αίτια και συνέπειες (1 ώρα)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να διερευνούν τον χαρακτήρα των Σταυροφοριών. 2. Να αξιολογούν τα αποτελέσματά τους 3. Να γνωρίζουν την έννοια του θρησκευτικού πολέμου. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να χαρακτηρίσουν την εξωτερική πολιτική του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού με αξιοποίηση της ιστορικής αφήγησης και σχετικού παραθέματος. 2. Παρατηρούν και σχολιάζουν παραστάσεις σταυροφόρων σε έργα τέχνης της μεσαιωνικής εποχής. Περιγράφουν τη στρατιωτική εξάρτηση, τον οπλισμό, τον τρόπο απόδοσής τους από τους καλλιτέχνες. Συγκρίνουν τις παραστάσεις των σταυροφόρων στα έργα τέχνης με τον τρόπο απόδοσης των σταυροφόρων σε ταινίες ή παιχνίδια. 3. Καλούνται να διερευνήσουν τα θρησκευτικά, δημογραφικά και υλικά κίνητρα 	Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Ο Αλέξιος Κομνηνός Le Goff, J. (1993 <i>πολιτισμός Μεσαιωνικής Δύσης</i> (I P.Μπενβενίστε), Θεσσαλονίκη: Βάνιας 94-105.

		των Σταυροφοριών, αξιοποιώντας πληροφορίες από ποικίλες πηγές. Ενδεικτικά αναφέρεται το έργο του Λε Γκοφ.	
Η 4^η σταυροφορία και οι επιπτώσεις της. Ο διαμελισμός της βυζαντινής αυτοκρατορίας (1 ώρα)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν την εξέλιξη της 4^{ης} Σταυροφορίας και να κατανοούν τους λόγους που οδήγησαν στην Άλωση της Κωνσταντινούπολης. 2. Να αξιολογούν τον ρόλο των δυτικών δυνάμεων και την εμπλοκή των Βυζαντινών στο πλαίσιο της 4^{ης} Σταυροφορίας. 3. Να αναγνωρίζουν τις συνέπειες της Άλωσης σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. 4. Να περιγράφουν τα ποικίλα λατινικά και ελληνικά κρατίδια και τις περιοχές υπό ξένη κυριαρχία, όπως διαμορφώθηκαν μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αξιοποιώντας σχετικές ιστορικές πηγές οι μαθητές δραστηριοποιούνται σε παιχνίδια ρόλων: Λατίνοι και Βυζαντινοί στρατιώτες γράφουν στο ημερολόγιό τους για τη ζωή μετά την Άλωση του 1204. 2. Οι μαθητές καλούνται να συντάξουν μία παράγραφο σχολιάζοντας αποσπάσματα από τα χρονικά που έγραψαν οι σταυροφόροι αλλά και οι βυζαντινοί συγγραφείς. 	<p>Λογισμικό "Από το πλοίο στο παρελθόν" για τη γυμνασίου</p> <p>Ν. Γ. Μοσχονάς (επιμ (2008). <i>Η τέταρτη σταυροφορία και ο ελληνικός κόσμος</i>, Αθ: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών Ινστιτούτο Βυζαντινών Ερευνών.</p> <p>Η κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης / Ροβέρτου του Κλαρί ; μετάφραση Μπάμπη Λυ επιμέλεια Κώστα Αντύπη Γιώργου Σαραφianού εισαγωγή - σχόλια Γιώργου Σαραφianού, [Αθήνα]: Χατζηνικολή, 1990</p> <p>Η κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης / Γοδεφρείδου Βιλλαρδοι μετάφραση Κώστα Αντύπη εισαγωγή Γιώργου Σαραφianού...</p>

			<p>από Villehardouin Geoff (13ος αι.) Εκδότης: Αθήν Χατζηνικολή, 2002</p> <p>Πρόσθετο διδακτικό υλικό για την ενότητα διαθέσιμο στο Φωτόδεντρο</p>
<p>Εμφάνιση και εξάπλωση των Οθωμανών (1 ώρα)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να είναι ενήμεροι για την πορεία εξέλιξης των τουρκικών φύλων (μεταξύ άλλων και των Σελτζούκων) και της επικράτησης των Οθωμανών από την Ανατολία έως την κατάκτηση της Μ. Ασίας και την προώθησή τους στα Βαλκάνια. 2. Να κατανοούν τις συνθήκες που οδήγησαν στην αυξανόμενη δύναμη των Οθωμανών. 3. Να γνωρίζουν όρους, που σηματοδότησαν την παρουσία των Οθωμανών στον ελληνικό χώρο. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ο 1. Αξιολογούν -γραπτά σε δομημένη παράγραφο- την κοινωνική κατάσταση των κατοίκων της αυτοκρατορίας σε συνδυασμό με την έλλειψη πρόσβασης τους στην εκπαίδευση 2. Αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις και από προηγούμενη ενότητα, εντοπίζουν παράγοντες που ευνόησαν την εξάπλωση των Οθωμανών. Αφού παρουσιάσουν τα ευρήματά τους, τα κατατάσσουν αξιολογικά μέσα από διάλογο. 	<p>Συμπληρωματικό υλικό "Λίγη ακόμα Ιστορία",</p> <p>Ιστορικοί χάρτες Sp. Vryonis, Jr., (1996) <i>παρακμή του μεσαιωνικού ελληνοισλαμισμού της Μικράς Ασίας και η διαδικασία εξισλαμισμού. 11ος έως 15ος αιώνας</i> (μτφρ. Κάτια Γαλαταριώτου) Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.</p>
<p>Οι προσπάθειες ανασυγκρότησης. Η δυναστεία των Παλαιολόγων (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να περιγράφουν την πολιτική, που εφάρμοσαν οι Παλαιολόγοι προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους Οθωμανούς. 2. Να διακρίνουν τα προβλήματα της βυζαντινής κοινωνίας 3. Να είναι ενήμεροι για τις πολεμικές και οικονομικές δυνατότητες του βυζαντινού κράτους . 4. Να αξιολογούν τον ρόλο της ορθόδοξης Εκκλησίας έναντι της φιλοδυτικής πολιτικής των Παλαιολόγων . 5. Να γνωρίζουν τη σερβική απειλή και την εξέλιξή της. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εργάζονται σε ομάδες, ώστε να συνθέσουν συνοπτικά την εσωτερική και εξωτερική πολιτική (με έμφαση στη διπλωματία) των κυριότερων εκπροσώπων της δυναστείας των Παλαιολόγων. Εντοπίζονται οι βασικότερες αδυναμίες και οι θετικές επιλογές της πολιτικής τους μέσα από συζήτηση. 2. Ενθαρρύνονται σε συζήτηση για τον ρόλο της Εκκλησίας της Κωνσταντινούπολης έναντι της φιλοδυτικής πολιτικής των Παλαιολόγων με αφορμή κείμενα της εποχής. Ενδεικτικά 	<p>Η περίοδος 1259-1453: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού Η παλαιολόγεια δυναστεία στην Εγκυκλοπαίδεια Μείζονος Ελληνισμού Η εποχή των Παλαιολόγων "Λίγη ακόμα Ιστορία", 7, Οι σχέσεις του κράτους με την Εκκλησία στο Βυζάντιο</p>

		<p>προτείνεται η αφήγηση του ιστορικού Δούκα για τον Γεώργιο Σχολάριο.</p> <p>3. Καταγράφουν τα εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα του βυζαντινού κράτους που διαπιστώνονται από την ιστορική αφήγηση και άλλες πηγές. Τα ιεραρχούν αξιολογικά μέσα από διάλογο.</p> <p>4. Αξιοποιούν πληροφορίες για τη ζωή και το έργο του Γεωργίου Γεμιστού, του Γεωργίου Σχολάριου, του Μανουήλ Χρυσολωρά, ώστε να κατανοήσουν σημαντικές ιδέες της εποχής</p>	<p>στα Μαθησιακά Αντικείμενα Φωτόδεν</p> <p>Η οικονομία στο Βυζό</p> <p>Διαδραστική πρόταση διαθέσιμη στα Μαθησ Αντικείμενα Φωτόδεν</p> <p>Ε. Γλύκατζη – Αρβελέρη</p> <p><i>πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας</i></p> <p>Αθήνα: Ψυχογιός, 200</p>
<p>Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς (1 ώρα)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να περιγράψουν το ιστορικό γεγονός της Άλωσης από την άποψη των πολεμικών γεγονότων. 2. Να αξιολογούν τη σπουδαιότητα της πολεμικής τεχνολογίας. 3. Να διακρίνουν τον ρόλο των δυνάμεων της Δύσης. 5. Να εμβαθύνουν στις συνέπειες της Άλωσης για τον ελληνισμό και τη Δύση. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Οι μαθητές ενθαρρύνονται σε σύνθεση πληροφοριών από ιστορικές πηγές για να γίνει παρουσίαση της κατάστασης στην πολιορκούμενη Κωνσταντινούπολη. Συμπληρωματικά μπορούν να αξιοποιηθούν αναπαραστάσεις των τειχών της Πόλης και διαδραστικός χάρτης. 2. Συζητούν τις εντυπώσεις και τα συναισθήματα από την Άλωση που απηχούνται σε ποικίλα λογοτεχνικά κείμενα επιλογής του διδάσκοντα. 3. Παρακολουθούν και συζητούν εκπαιδευτική ταινία 30' για τα αίτια πτώσης του Βυζαντίου. <p>Καλούνται να δημιουργήσουν χρονογραμμή (γραφτή ή ψηφιακή) με σημαντικά γεγονότα και πρόσωπα από την ως τώρα διδαχθείσα ύλη.</p>	<p>Φραντζής, Γ. (1990),. <i>Χρονικόν</i>. Ρώμη: R. Mi (= CFHB, 29), 132, 140 http://users.uoa.gr/~rhistory/tributes/byzantianists/georgius_spl_s_chronicon_sive_min</p> <p>Μονιού Δ. (2008). <i>Μεγάλη Αλώσεις, Κωνσταντινούπολη 14</i> Αθήνα: Π. Κυριακίδη.</p> <p>Ψηφιακή αναπαράσταση οικοδομημάτων της Παιανν. Σχολικό Δίκτυο Διαδραστικός χάρτης Κωνσταντινούπολης, Παιανν. Σχολικό Δίκτυο</p>

			<p>"Βυζαντίου επίλογος 1071-1453", Εκπαιδευτική τηλεόραση Προτεινόμενο εκπαιδευτικό σενάριο Απεικονίσεις της Άλωσης</p>
<p>Ο Ελληνισμός μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης: η οθωμανική και η βενετική κυριαρχία (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εντοπίζουν τις περιοχές εγκαθίδρυσης βενετικής και οθωμανικής κυριαρχίας. 2. Να συγκρίνουν τις συνθήκες οργάνωσης των βενετοκρατούμενων και οθωμανοκρατούμενων περιοχών. 3. Να αναγνωρίζουν τις συνθήκες επιβίωσης του ελληνισμού υπό ξένη κυριαρχία. 4. Να διακρίνουν τον ρόλο της Εκκλησίας και των κοινοτήτων. 5. Να αξιολογούν τους παράγοντες στήριξης και ανανέωσης του ελληνισμού (Φαναριώτες, κ.α). 6. Να είναι ενήμεροι για την εξέλιξη της παιδείας του ελληνισμού στο πλαίσιο των ξενοκρατούμενων περιοχών. 7. Να επισημαίνουν τα στοιχεία που δέχθηκε ο ελληνισμός από τους ξένους κυριάρχους. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Συζητούν σχετικά με την παραχώρηση κοσμικής εξουσίας στην Ορθόδοξη Εκκλησία και τον θεσμό των κοινοτήτων στον υπό οθωμανική κυριαρχία ελληνισμό. 2. Με αφορμή ιστορική πηγή, γίνεται διάλογος σχετικά με τη ζωή των κοινωνικών ομάδων στις βενετοκρατούμενες περιοχές. 3. Μελετούν τη βιογραφία του Δομήνικου Θεοτοκόπουλου και συλλογές έργων του, συζητούν για τη ζωή του καλλιτέχνη στην βενετοκρατούμενη Κρήτη και στη Δύση του 16ου αιώνα. 4. Διερευνούν αν υπήρχαν εμπορικοί συνεταιρισμοί στην περιοχή τους κατά τη διάρκεια της οθωμανικής / βενετικής κυριαρχίας. Παρουσιάζουν τα ευρήματά τους σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή. 	<p>Δομήνικος Θεοτοκόπουλος: Ιστορικό Μουσείο Κρήτης</p> <p><i>Βενετοκρατούμενη Ελλάδα. Προσεγγίζοντας την ιστορία της, Χρ. Μαλτέζου (επιστημονική διεύθυνση), Δέσποινα Βλάσση - Αγγελική Τζαβάρα (επιμεινόμενα), τ. 1, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας, Βιβλιοθήκη 30, Αθήνα - Βενετία 2014, Αναστασία Παπαλάλα, (2004). Ο θεσμός των αστικών κοινοτήτων στον ελληνικό χώρο την περίοδο της βενετοκρατίας, (15ος-18ος αι.), Μια σύντομη προσέγγιση. Βελ</i></p>

			<p>Βιβλιοθήκη του Ελληνιστιούτου Βυζαν και Μεταβυζαντινών Βενετίας. Ελένη Αγγελομάτη-Τσουγκαράκη, 1821: Η γέννηση ενός έθνους - κράτους. Τόμος Α΄ Η προεπαναστατική Ελλάδα, Αθήνα Σκάι, 2 Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, τ. Ι-ΙΑ, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών</p>
<p>Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να περιγράψουν πτυχές της καθημερινής ζωής των Βυζαντινών. 2. Να ερμηνεύουν τον χαρακτήρα της βυζαντινής κοινωνίας 3. Να συγκρίνουν τις διαφορές σε θέματα της καθημερινής ζωής στο βυζάντιο και σήμερα. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Εργάζονται στο εκπαιδευτικό λογισμικό «Εξερευνώντας τον κόσμο του Βυζαντίου». Σε ομάδες (8) αναλαμβάνουν από μια δραστηριότητα και καταγράφουν τι έμαθαν. Ένας εκπρόσωπος από κάθε ομάδα παρουσιάζει στην τάξη το κείμενο. 2. Προμηθεύονται ποικίλο υλικό, έντυπο και ψηφιακό, για διάφορες όψεις της καθημερινής ζωής (οικογένεια, εκπαίδευση, κοινωνική περίθαλψη, στρατιωτική ζωή, εμπόριο, βυζαντινό νόμισμα, υφαντική τέχνη, ψυχαγωγία, γαστρονομία, μοναχισμός κλπ). Αξιοποιώντας και το υλικό του βιβλίου, καλούνται να παρουσιάσουν ανά ομάδα ένα πολυτροπικό κείμενο σε αφίσα (χάρτινη ή ψηφιακή) με το θέμα που επέλεξαν, αναφέροντας και τις πηγές. Συζητούν ομοιότητες / διαφορές που 	<p>«Εξερευνώντας τον του Βυζαντίου»</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό καθημερινή ζωή Βυζάντιο»</p> <p>Ίδρυμα _____ Μ: Ελληνισμού: οικονομία-εμπόριο</p> <p>Περιοδικό Αρχαι Χρυσό βυζαντινό νόμι</p> <p>Άρθρο ερευνητή του Βυζαντινών διατροφή μαγειρίες</p>

		<p>εντόπισαν σε σχέση με τη ζωή σήμερα.</p> <p>3. Εργάζονται στο εκπαιδευτικό λογισμικό «Θεόδωρος: Στα βήματα ενός μοναχού του 10ου αιώνα». Ολοκληρώνοντας τις δραστηριότητες, καλούνται να συζητήσουν για τη ζωή των μοναχών αξιοποιώντας εμπειρίες ή γνώσεις τους για το μοναχισμό σήμερα.</p> <p>4. Αναζητούν στην ως τώρα διδαχθείσα ύλη την παρουσία γυναικών. Αναζητούν επίσης σχετικές πληροφορίες στη βιβλιοθήκη και το διαδίκτυο και παρουσιάζουν τα ευρήματα και τα συμπεράσματά τους για τη θέση της γυναίκας στο Βυζάντιο.</p>	<p>-Μότσιας, Χ. (1998). <i>Ἰ ἐτρῶγαν οἱ βυζαντινοὶ</i> Αθήνα: Κάκτος.</p> <p>Εκπαιδευτικό λογισμικό "Ἱστορία α' -β' -γ' γυμνασίου" .</p> <p>Λογισμικό "Θεόδωρο βήματα ενός μοναχού 10ου αιώνα"</p> <p>-Υλικό για τον Ιππόδρομο διαθέσιμο στα Μαθησιακά Αντικείμενα Φωτόδεντρο</p> <p>-Νικολάου, Κ. (1993) <i>θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία</i>, Αΐδρυμα Γουλανδρή-Χο</p> <p>-Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο http://users.sch.gr/modo/history-pi/</p>
<p>Γράμματα, Τέχνες και Επιστήμες στο Βυζάντιο (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τα είδη της βυζαντινής γραμματείας και τους σημαντικότερους εκπροσώπους της. 2. Να διακρίνουν τα διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής τέχνης και να αναγνωρίζουν όσα διατηρούνται μέχρι σήμερα. 3.. Να αξιολογούν την αξία της βυζαντινής τέχνης σε συνάφεια με τον χριστιανισμό 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Διαθέτοντας κατόψεις από χριστιανικούς ναούς με αντιπροσωπευτικούς αρχιτεκτονικούς ρυθμούς, οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές με ναούς που γνωρίζουν. 2. Παρακολουθούν εικονική περιήγηση 	<p>Εικονική περιήγηση Αγία Σοφία Κουίζ για την Αγία Σοφία στα Μαθησιακά Αντικείμενα Φωτόδεντρο.</p> <p>Βυζαντινό και χριστιανικό μουσείο (2008). <i>Βυζαντινό και χριστιανικό μουσείο</i></p>

	<p>4. Να αναγνωρίζουν τη συμβολή των Βυζαντινών στη διάσωση των κλασικών γραμμάτων και στη συνέχεια της ελληνικής πνευματικής παράδοσης.</p> <p>5. Να γνωρίζουν τους τομείς της επιστήμης που αναπτύχθηκαν στα χρόνια της αυτοκρατορίας.</p>	<p>στην Αγία Σοφία. Κατονομάζουν αρχιτεκτονικά μέλη του ναού.</p> <p>3. Σε διαθέσιμο εικονογραφικό υλικό (του βιβλίου ή επιπλέον επιλογής του διδάσκοντα), ενθαρρύνονται να εντοπίσουν τα χαρακτηριστικά της βυζαντινής εικονογραφίας. Η εργασία μπορεί να επεκταθεί με επίσκεψη σε ναό ή άλλο οικοδόμημα της μεσαιωνικής περιόδου για παρατήρηση της τεχνοτροπίας, διάκριση χριστιανικής και κοσμικής τέχνης, εντοπισμό στοιχείων που έχουν συνέχεια ως σήμερα.</p> <p>4. Αναζητούν πληροφορίες για τον ναό της Αγίας Σοφίας του Κιέβου. Παρατηρούν ομοιότητες και διαφορές με βυζαντινούς σταυροειδείς ναούς. Η εργασία μπορεί να επεκταθεί και σε άλλους χριστιανικούς ναούς, στη Ρωσία και τη Σερβία.</p>	<p>συλλογές. Αθήνα: Πολιτισμού. σ. 190-191)</p> <p>Ελληνική Τέχνη (199. <i>Βυζαντινές εικ</i> <i>Βυζαντινές τοιχογρα</i> <i>Βυζαντινά ψηφιδ</i> <i>Ζωγραφική χειρογρά</i> Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Υλικό για το «υγρόν διαθέσιμο στα Μαθη Αντικείμενα Φωτόδεντρο</p> <p>Υλικό για την επιστήμη την τεχνολογία στο Βυζ διαθέσιμο στο Εξερευνύ τον κόσμο του Βυζαν Ευρωπαϊκό κι Βυζαντινών Μεταβυζαντινών Μνημε Προτεινόμενα εκπαιδευτικά σεν Πολιτισμός Βυζαν Εικαστικές τέχνες Τοιχογραφίες Πολιτισμος: Μουσικ Εικαστικές τέχνες</p> <p>Διδακτική πρόταση για τέχνη της Μέσης βυζαντινής περιόδου, διαθέσιμο Μαθησιακά Αντικείμενα Φωτόδεντρο.</p>
--	--	---	---

<p>Η διαμόρφωση της Δυτικής Ευρώπης: Πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις (11^{ος} -15^{ος} αι.) (2 ώρες)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν σχηματικά τις πολιτικές εξελίξεις της συγκεκριμένης περιόδου. 2. Να προσδιορίζουν καθοριστικά για την οικονομική εξέλιξη των δυτικών κρατών γεγονότα, όπως π.χ. ο Μαύρος Θάνατος. 3. Να κατανοούν τον ρόλο των πόλεων στην ανάπτυξη της οικονομίας. 4. Να εξηγούν το πολιτικό κλίμα που διαμορφώθηκε στην Ευρώπη με την κρίση του φεουδαρχικού συστήματος. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Έχοντας διαθέσιμες πληροφορίες από ποικίλες πηγές για σημαντικά εμπορικά κέντρα του μεσαίωνα στη δυτική Ευρώπη, παρουσιάζουν τα ευρήματά τους σε προβολή παρουσίασης. 2. Με αφετηρία τις γνώσεις τους για την πανδημία της μαύρης πανώλης εντοπίζουν και καταγράφουν τις προεκτάσεις της σε όλους τους τομείς του μεσαιωνικού πολιτισμού. 3. Μελετούν επιλεγμένους Χάρτες Ελευθεριών μεσαιωνικών πόλεων και ενθαρρύνονται σε διάλογο αξιοποιώντας τις ιστορικές γνώσεις τους για τη φεουδαρχική κοινωνία. 4. Σχηματίζουν πίνακα με στοιχεία για τη δομή και τον τρόπο λειτουργίας των συντεχνιών στο Βυζάντιο και στη δυτική Ευρώπη. 	<p>Μπριζ: Μια χαρακτηρ μεσαιωνική πόλη, UN</p> <p>Rounds, N. J.G.(2001) <i>Ιστορική Γεωγραφία τ Ευρώπης</i>. Πάτρα: ΕΑΠ τόμος Α'.</p> <p>Πιρέν, Α. (2003). <i>Οι π του Μεσαίωνα: Δοκίμ οικονομικής και κοινω ιστορίας</i>. Αθήνα: Βιβλιόραμα</p> <p>Στους δρόμους του Βυζαντίου (2003), «Κό κλωστή δεμένη: Το παραμύθι των υφασμ Αθήνα: Καλειδοσκόπι (Κρατικό Βραβείο Παι Βιβλίου Γνώσεων, 200 -Λίγη ακόμα Ιστορία, Κεφάλαιο 9,</p> <p>http://reader.ekt.gr/bader/show/index.php?ULLL&item=263&bitst 263_05#page</p>
<p>Ο ρόλος της ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εντοπίζουν τον ρόλο της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας και του δυτικού μοναχισμού στη διαμόρφωση των 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αξιοποιώντας και τις γνώσεις τους για τον ρόλο της Εκκλησίας στη δυτική Ευρώπη κατά 	<p>Ράπτης Κ. (1999). <i>Γενική Ιστορία της Ευ</i></p>

(1 ώρα)	<p>κοινωνικών αντιλήψεων του δυτικού κόσμου.</p> <p>2. Να αξιολογούν τη δράση του δυτικού μοναχισμού στην εκπαίδευση.</p> <p>3. Να περιγράφουν τις συνθήκες δημιουργίας του παπικού κράτους.</p> <p>4. Να εξηγούν την κρίση στη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία κατά τον όψιμο Μεσαίωνα.</p>	<p>την προηγούμενη περίοδο, 5ο -10ο αιώνα, συντάσσουν μία παράγραφο με ανάλογο θέμα.</p> <p>2. Μετά από διερεύνηση οι μαθητές καλούνται να αναφερθούν στην παρακμή του παπισμού κατά τον όψιμο Μεσαίωνα.</p>	<p>από τον 6^ο έως το αιώνα, Πάτρα: ΕΑ 21 – 98</p>
Ο δυτικός μεσαιωνικός πολιτισμός (2 ώρες)	<p>1. Να γνωρίζουν τον πολιτισμό της μεσαιωνικής Ευρώπης στους τομείς της τέχνης, των γραμμάτων, της επιστήμης και να είναι ενήμεροι για την ίδρυση των πρώτων Πανεπιστημίων στην Ευρώπη.</p> <p>2. Να περιγράφουν την καθημερινή ζωή του δυτικού μεσαιωνικού κόσμου και να την συγκρίνουν με αυτή του βυζαντινού.</p> <p>3. Να γνωρίζουν εκπροσώπους της πνευματικής ζωής του δυτικού Μεσαίωνα.</p> <p>4. Να αξιολογούν τη σημασία της επικράτησης των εθνικών γλωσσών στη διαμόρφωση των εθνικών ταυτοτήτων.</p>	<p>1. Αντιπαραβάλλουν ένα δημοφιλές στη δυτική και βυζαντινή τέχνη θρησκευτικό θέμα και εντοπίζουν ομοιότητες –διαφορές. Ενδεικτικά αναφέρεται ο Ευαγγελισμός. Ομοίως εργάζονται με ένα κοσμικό θέμα σε χειρόγραφα και τοιχογραφίες. Ενδεικτικά αναφέρεται «Οι μουσικοί». Γράφουν τα συμπεράσματά τους.</p> <p>2. Δημιουργούν πολυτροπικό κείμενο με τα τυπικά παραδείγματα της βυζαντινής, της ρομανικής και γοθτικής τέχνης αξιοποιώντας υλικό από το διαδίκτυο και βιβλία.</p> <p>3. Αντιπαραβάλλουν χάρτες μεσαιωνικών πόλεων με τους χάρτες των ίδιων πόλεων σήμερα. Συγκρίνουν τη θέση των εμπορικών, θρησκευτικών, διοικητικών κέντρων και ενθαρρύνονται σε συμπεράσματα.</p> <p>4. Με αφορμή το κείμενο του Le Goff για τα πανεπιστήμια του Μεσαίωνα καλούνται οι μαθητές να συζητήσουν τις αντιλήψεις που αποκαλύπτονται από την ονομασία που δόθηκε στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια (universitas) και στα αντίστοιχα βυζαντινά</p>	<p>Λογισμικό δημιουργίας ψηφιακής αφίσας</p> <p>Ροούλιν, Μ. (2006). <i>Καθημερινή ζωή στο μεσαίωνα</i>. Αθήνα: Παπαδήμας.</p> <p>Ph. Aries, G. Du Veyne (επιμ). (2011). <i>Η ιδιωτική ζωή. Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία τέλος της πρώτης χι μ.Χ.</i> (μτφρ. Πατσογιάννης), Κέδρος.</p> <p>Le Goff, J. (1993). <i>Ο πολιτισμός της Μεσαιωνικής Δύσης</i> Θεσσαλονίκη: Βάνιας, σσ. 118, 170-1</p> <p>Ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό "Η μεσαιωνική</p>

		<p>ιδρύματα (π.χ. πανδιδακτήριο).</p>	<p>Ευρώπη", e-yliko</p> <p>Μπεβενίστε , Ρ. (1987).<i>1</i> <i>Μεσαιωνικά Πανεπιστή</i> <i>.Κοινωνικές όψεις και</i> <i>πολιτικός ρόλος, Πρακτ</i> <i>διεθνούς συμποσίου:</i> <i>Πανεπιστήμιο: Ιδεολογία</i> <i>Παιδεία, τόμος Α', Αθήν</i> <i>Γενική Γραμματεία Νέα</i> <i>Γενιάς, σσ. 67-80,</i> <i>http://www.iaen.gr/prc</i> <i>του diethnous simposic</i> <i>anepistimio ideologia</i> <i>ideia -b-32*67.html</i></p>
--	--	--	---

ΙΣΤΟΡΙΑ

Γ' τάξη Γυμνασίου

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της Ιστορίας στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι η διαμόρφωση ενεργών, δημοκρατικών πολιτών με κριτική ιστορική σκέψη και ιστορική συνείδηση. Επιπρόσθετα, σκοπός είναι οι μαθητές να κατακτήσουν ένα συγκροτημένο πλαίσιο ιστορικής γνώσης της εθνικής και τοπικής ιστορίας σε σύνδεση με την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια ιστορία. Κατανοώντας βασικές έννοιες του ιστορικού χώρου, του ιστορικού χρόνου και της αιτιότητας να μπορούν να ερμηνεύουν ιστορικές πληροφορίες και να τις εντάσσουν στο κατάλληλο κάθε φορά χωροχρονικό ιστορικό πλαίσιο. Επιδιώκεται, επίσης, η βαθύτερη κατανόηση των ιστορικών ζητημάτων και της πολυπλοκότητάς τους, με ταυτόχρονη διαμόρφωση της ιστορικής και εθνικής τους ταυτότητας.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Στόχοι του μαθήματος είναι:

- να κατανοούν οι μαθητές ότι ο κόσμος στον οποίο ζουν είναι αποτέλεσμα μιας εξελικτικής πορείας των ανθρώπινων κοινωνιών
- να αντιλαμβάνονται τους ποικίλους παράγοντες (κοινωνικούς, πολιτικούς, οικονομικούς, πολιτισμικούς κλπ) που επηρεάζουν τις σύγχρονες καταστάσεις του εθνικού τους περιβάλλοντος, συνδέοντας τα ιστορικά γεγονότα με την επικαιρότητα
- να μάθουν να χρησιμοποιούν το ειδικό λεξιλόγιο και την καθιερωμένη ορολογία της ιστορικής επιστήμης
- να είναι σε θέση να εντοπίζουν και να σχολιάζουν, κατά τη μελέτη των ιστορικών φαινομένων, τα αίτια και τα αποτελέσματα, τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ των ιστορικών γεγονότων

- να σέβονται τις ιδιαιτερότητες (θρησκευτικές και πολιτισμικές) των λαών και να γαλουχούνται με τις αξίες του σεβασμού, της αλληλεγγύης, της ισότητας, της υπευθυνότητας, της ελευθερίας και να απορρίπτουν τις στερεοτυπικές αντιλήψεις
- να αναπτύξουν θετική στάση απέναντι στη σπουδή του παρελθόντος ως παράγοντα απόκτησης αυτογνωσίας και κατανόησης της κοινωνίας
- να οικοδομήσουν, μέσα από τη μελέτη του δικού τους πολιτισμού, την εθνική και πολιτισμική τους ταυτότητα

ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ	ΒΑΣΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
Οι μαθητές να είναι σε θέση:				

	<i>Η Ευρώπη στους Νεότερους Χρόνους (15^{ος}-18^{ος} αιώνας) (3 ώρες)</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αποκτούν μια συνολική εικόνα για τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις 2. Να μάθουν τις συνέπειες των ανακαλύψεων για την παγκόσμια ιστορία. 3. Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της Αναγέννησης για το σύγχρονο κόσμο 	<p>Οι μεγάλες Γεωγραφικές Ανακαλύψεις. Αναγέννηση και Ανθρωπισμός 2 ώρες</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατασκευάσουν χάρτη με τις κυριότερες περιοχές που ανακάλυψαν οι κονκισταδόρες 2. Να καταγράψουν τα υλικά αγαθά της καθημερινότητας που δεν θα υπήρχαν χωρίς τις ανακαλύψεις 3. Να παρουσιάσουν έργα τέχνης (αρχιτεκτονικής-ζωγραφικής-γλυπτικής) της Αναγέννησης και να συζητήσουν την έκφραση του πνεύματος της εποχής σε αυτά 4. Να αναζητήσουν πληροφορίες για τους κυριότερους εκπροσώπους της Αναγέννησης και να συζητήσουν τη σχέση της καλλιτεχνικής τους δημιουργίας με το αναγεννησιακό πνεύμα 	<p>http://ts.sch.gr/repo/online-packages/gym-istoria-a-c/g04-web/section1/ploia/home.htm</p> <p><i>Οι Μεγάλοι Ζωγράφοι. Από τον Τζιόττο στην Αναγέννηση. (1977). τ. 1^{ος}. Αθήνα: Fabbri-Μέλισσα.</i></p> <p><i>Οι Μεγάλοι Ζωγράφοι. Από την Αναγέννηση στον Γκρέκο. (1977). τ. 2^{ος}. Αθήνα: Fabbri-Μέλισσα.</i></p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αξιολογούν τα αίτια και τη σημασία της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης. 2. Να παραθέτουν τις σημαντικότερες πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις από 	<p>Θρησκευτική Μεταρρύθμιση. Πολιτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές εξελίξεις από τον 15^ο ως τον 18^ο αιώνα 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να ανατεθούν εργασίες με στόχο την καταγραφή των βασικών αρχών της διδασκαλίας του Λούθηρου και του Καλβίνου σε αντιπαράβολή με τα μέτρα που χρησιμοποίησε η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία για να επιβάλει την Καθολική Μεταρρύθμιση 2. Να συγκρίνουν τα καλλιτεχνικά ρεύματα του Μπαρόκ και του Ροκοκό 	<p>http://users.sch.gr/pchaloul/rococo-neoclassic/roccoco.htm</p>

τον 15 ^ο ως τον 18 ^ο αιώνα		3. Να καταρτίσουν πίνακα με τις σημαντικότερες συνθήκες της περιόδου που υπογράφηκαν μεταξύ των κρατών	
	<i>Από τον Διαφωτισμό ως το τέλος των Ναπολεόντειων Πολέμων (3 ώρες)</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αναλύουν τις προϋποθέσεις εξάπλωσης του Διαφωτισμού 2. Να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά και τους κύριους εκπροσώπους του. 	Ο Διαφωτισμός 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συζητήσουν την επίδραση των φυσικών επιστημών στη διαμόρφωση των βασικών αρχών του Διαφωτισμού 2. Να επιλέξουν κείμενα των Διαφωτιστών με βάση τα οποία να αποδελτιώσουν τις πολιτικές και κοινωνικές τους απόψεις 	Στοιχεία για τους Διαφωτιστές, http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook10.asp
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις συνθήκες εκδήλωσης της Αμερικανικής Επανάστασης και τις βασικές πολιτικές αρχές που καθιέρωσε. 2. Να εμπεδώσουν τη σημασία της για την παγκόσμια ιστορία. 	Η Αμερικανική Επανάσταση 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να δημιουργήσουν χρονολογικούς πίνακες με τα κυριότερα γεγονότα και πρόσωπα που διαδραμάτισαν σημαντικό ρόλο στην Αμερικανική Επανάσταση 2. Να μελετήσουν τον τρόπο με τον οποίο η Αμερικανική Επανάσταση αποτυπώνεται στη λογοτεχνία της εποχής 3. Να συντάξουν εργασία με θέμα την επίδραση της Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας στα σύγχρονα συντάγματα 	http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook12.asp Η Διακήρυξη στο http://www.archives.gov/exhibits/charters/charters.html

<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατανοούν τις αιτίες που οδήγησαν στην εκδήλωση της Γαλλικής Επανάστασης και τις βασικές αρχές που καθιέρωσε. 2. Να αποτιμούν τη σημασία της για την παγκόσμια ιστορία. 	<p>Η Γαλλική Επανάσταση 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να δημιουργήσουν χρονολογικό πινάκα με τα κυριότερα γεγονότα και πρόσωπα της Γαλλικής Επανάστασης 2. Να κατασκευάσουν σκαρίφημα με τη σύνθεση του γαλλικού κοινοβουλίου κατά τις διάφορες φάσεις της Γαλλικής Επανάστασης 3. Να προσδιορίσουν τους όρους <i>φιλελεύθερος, συντηρητικός, ελευθερία, ισότητα, αδελφοσύνη</i> και να συζητήσουν τη χρήση τους από τα σύγχρονα κράτη 	<p>Αρχειακό υλικό και εικόνες, http://frda.stanford.edu/?locale=en και http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook13.asp</p>
	<p><i>Η Ελληνική Επανάσταση του 1821 και τα επαναστατικά κινήματα στην Ευρώπη κατά το 19^ο αιώνα (5 ώρες)</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις συνθήκες ζωής των Ελλήνων ως τις αρχές του 19^{ου} αιώνα 2. Να αξιολογούν την επίδραση της Γαλλικής Επανάστασης και του Νεοελληνικού Διαφωτισμού στην ιδεολογική προετοιμασία 	<p>Ο Ελληνισμός από τα μέσα του 18^{ου} ως τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Νεοελληνικός Διαφωτισμός 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συλλέξουν δημοτικά τραγούδια και εικαστικά έργα που αποδίδουν τη ζωή των υπόδουλων Ελλήνων 2. Να μελετήσουν τη <i>Χάρτα</i> και τον <i>Θούριο</i> του Ρήγα Φεραίου και να εντοπίσουν τις επιδράσεις της Γαλλικής Επανάστασης στα έργα αυτά. 3. Να αξιοποιήσουν κείμενα των κυριότερων εκπροσώπων του Νεοελληνικού Διαφωτισμού που καταδεικνύουν την 	<p>Εκπαιδευτικό υλικό για τον Νεοελληνικό Διαφωτισμό, http://www.greek-language.gr/greekLang/literature/studies/essays/05.html και http://www.elia.org.gr http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/page-</p>

<p>της Ελληνικής Επανάστασης</p>		<p>επίδραση του Γαλλικού Διαφωτισμού στο έργο τους.</p>	<p>assetview.aspx?tid=69157&autostart=0 http://www.hprt-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=6901&autostart=0</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να είναι ενήμεροι για την ίδρυση, την οργάνωση και τις επιδιώξεις της Φιλικής Εταιρείας. 2. Να γνωρίζουν τα κυριότερα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης και τη σημασία τους για την πορεία του εθνικού ζητήματος. 	<p>Η Φιλική Εταιρεία και οι σημαντικότεροι σταθμοί στην εξέλιξη της Ελληνικής Επανάστασης 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κάνουν εργασία με θέμα την καταγραφή των αρχών της Φιλικής Εταιρείας, μελετώντας αποσπάσματα από τον <i>Όρκο των Φιλικών</i> 2. Να συντάξουν χρονολόγιο της Ελληνικής Επανάστασης με τα κυριότερα πολεμικά και πολιτικά γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκειά της 3. Να δουν εικαστικό υλικό για την Ελληνική Επανάσταση (απεικονίσεις μαχών, προσωπογραφίες πρωταγωνιστών, σημαίες και λάβαρα) και να το συνδέσουν με τα γεγονότα της περιόδου 4. Από τα απομνημονεύματα αγωνιστών της Επανάστασης, να μελετήσουν αποσπάσματα που αποτυπώνουν τον αγώνα και τις συνθήκες ζωής των επαναστατημένων Ελλήνων 5. Μέσα από την ανάγνωση ποιημάτων να καταγράψουν τις υψηλές αξίες και τα ιδανικά για τα οποία θυσιάστηκαν οι Έλληνες 	<p>Απόσπασμα του όρκου των Φιλικών, http://users.sch.gr/filologos/</p> <p>Χρονολόγιο της Ελληνικής Επανάστασης, http://www.nhmuseum.gr/</p> <p>Βίντεο για την Ελληνική Επανάσταση, http://www.hprt-archives.gr/</p> <p>Λυδάκης, Σ. (1976). Οι μεγάλοι ζωγράφοι. <i>Ιστορία της νεοελληνικής ζωγραφικής (16^{ος}-20^{ος} αιώνας)</i>. τ. 3. Αθήνα: Μέλισσα.</p> <p>Βίντεο για τους ξένους ζωγράφους της Ελληνικής Επανάστασης,</p>

			<p>http://www.hpert-archives.gr/</p> <p>Λάβαρα και σημαίες της Επανάστασης Περιπλάνηση στο χωροχρόνο, http://users.sch.gr/maritheodo/history-pi/</p> <p>Μέξας, Β.Γ. (1937). <i>Οι Φιλικοί. Κατάλογος των μελών της Φιλικής Εταιρείας εκ του αρχείου Σέκερη</i>. Αθήνα: χ.ο.</p> <p>Αποσπάσματα, http://www.ime.gr/chronos/12/gr/1821_1833/sources/index.html (Φωτάκου) http://www.ime.gr/chronos/12/gr/1821_1833/sources/03.html (Νικολάου Κασομούλη)</p> <p>Κασομούλης, Ν.Κ. (2005). <i>Ενθυμήματα στρατιωτικά της επανάστασης των Ελλήνων, 1821-1833</i>. τ. 1-3. Αθήνα: Ελεύθερη σκέψις.</p> <p>Πρωτοψάλτης, Ε. (επιμ.). (1955-57). <i>Απομνημονεύματα αγωνιστών του '21</i>. Αθήνα: Γ. Τσουκαλά.</p>
--	--	--	---

<p>1. Να βιώσουν και να προβληματιστούν για τις εμφύλιες διαμάχες που ξέσπασαν κατά τη διάρκεια της Επανάστασης</p> <p>2. Να αποτιμούν τις σημαντικότερες αποφάσεις των Εθνοσυνελεύσεων</p>	<p>Πολιτειακή οργάνωση των επαναστατημένων Ελλήνων</p> <p>1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατασκευάσουν διάγραμμα με τις αντιτιθέμενες παρατάξεις και τους επικεφαλής τους 2. Αξιοποιώντας τα απομνημονεύματα αγωνιστών της Επανάστασης, να καταγράψουν τις επιπτώσεις της εμφύλιας διαμάχης στην πορεία της Επανάστασης 3. Να κατασκευάσουν διάγραμμα με τις Εθνοσυνελεύσεις και τα συντάγματα που συντάχτηκαν 4. Να εντοπίσουν τις επιρροές του Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης στη διακήρυξη της Α΄ Εθνοσυνέλευσης και στα Συντάγματα της Επανάστασης 	<p>Κασομούλης, Ν. Κ. (2005). <i>Ενθυμήματα στρατιωτικά της επαναστάσεως των Ελλήνων, 1821-1833</i>. τ. 1-3. Αθήνα: Ελεύθερη Σκέψις.</p> <p>Πρωτοψάλτης, Ε. (επιμ.). (1955-1957). <i>Απομνημονεύματα αγωνιστών του '21</i>. Αθήνα: Γ. Τσουκαλά.</p> <p>Συντάγματα παρατίθενται στο http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/</p> <p>Αποφάσεις των Εθνοσυνελεύσεων, http://users.sch.gr/maritheodo/1821/chrono.htm</p> <p>Διακήρυξη της Α΄ Εθνοσυνέλευσης, http://www.ime.gr/chronos/12/gr/1821_1833/sources/02.html</p>
---	---	--	---

<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν το κίνημα του Φιλελληνισμού 2. Να αντιλαμβάνονται τη σημασία της στάσης των ευρωπαϊκών δυνάμεων και του κινήματος του Φιλελληνισμού για τη δημιουργία του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους 	<p>Ευρωπαϊκή διπλωματία και το κίνημα του Φιλελληνισμού 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατασκευάσουν πίνακα στον οποίο να αντιπαραβάλλονται οι απόψεις της Ιερής Συμμαχίας και του Γεώργιου Κάνιγκ 2. Μέσα από αποσπάσματα κειμένων Φιλελλήνων να αποτυπώσουν το κλίμα που είχε διαμορφωθεί στην Ευρώπη για την Ελληνική Επανάσταση 3. Να καταγράψουν τις απόψεις των Φιλελλήνων για την επαναστατημένη Ελλάδα 4. Να παρουσιάσουν τις απόψεις των επαναστατημένων Ελλήνων για το Φιλελληνισμό και τους Φιλέλληνες με βάση απομνημονεύματα αγωνιστών 	<p>Γερμανικός φιλελληνισμός, http://www.ime.gr/chronos/12/gr/1821_1833/sources/04.html</p> <p>Σιμόπουλος, Κ. (1981-1984). <i>Πώς είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του '21 : απομνημονεύματα, χρονικά, ημερολόγια, υπομνήματα, αλληλογραφία εθελοντών, διπλωματικών, ειδικών απεσταλμένων, περιηγητών, πρακτόρων κ.α..</i> τ. 1-5. Αθήνα, χ.ο.</p> <p>Μακρυγιάννης, Γ., & Βλαχογιάννης, Γ. (1977). <i>Στρατηγού Μακρυγιάννη Απομνημονεύματα: Απάνθισμα Μελετημάτων.</i> Αθήνα: Μπάυρον.</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εμβαθύνουν στα αίτια των εθνικών (1820-1821) και των κοινωνικών επαναστάσεων (1830 και 1848) στην Ευρώπη 2. Να αξιολογούν τη 	<p>Επαναστατικά κινήματα στην Ευρώπη κατά το 19^ο αιώνα 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εντοπίσουν στο χάρτη τα σημαντικότερα επαναστατικά κέντρα του 1830 και του 1848 2. Να παρουσιάσουν τις ηγετικές μορφές των επαναστατικών κινήματων και να συσχετίσουν τις ιδέες τους με τις αρχές της Γαλλικής Επανάστασης 	<p>Ιστορικός Άτλαντας CENTENNIA</p> <p>Για τις επαναστάσεις του 1848, http://www.fordham.edu/Hal</p>

σημασία τους για τους λαούς της			sall/mod/modsbook19.asp
	<i>Οικονομικές, κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη και στον κόσμο κατά το 19^ο αιώνα (2 ώρες)</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τα αίτια, τα κύρια γνωρίσματα της Βιομηχανικής Επανάστασης και τα σημαντικότερα επιτεύγματά της. 2. Να αντιλαμβάνονται τις κοινωνικές συνέπειες της Βιομηχανικής Επανάστασης και να τις συσχετίσουν με την εμφάνιση των σοσιαλιστικών ιδεών 	Βιομηχανική Επανάσταση. Οι κοινωνικές και πολιτικές διαστάσεις της 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να καταρτίσουν πίνακα με τις αλλαγές που επέφερε η εκβιομηχάνιση 2. Να καταγράψουν τις επιπτώσεις της εκβιομηχάνισης στη ζωή των ανθρώπων μέσα από λογοτεχνικά και εικαστικά έργα 	Πίνακες με τις αλλαγές αυτές, http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook14.asp
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αντιλαμβάνονται τις συνθήκες δημιουργίας εθνικών κρατών στην Κεντρική και Νότια 	Νέα εθνικά κράτη στην Ευρώπη και ανάπτυξη της αποικιοκρατίας 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εντοπίσουν στο χάρτη τα εθνικά κράτη που δημιουργήθηκαν στη Δυτική και Νοτιοανατολική Ευρώπη 2. Να εντοπίσουν στο χάρτη τις αποικίες των 	Ιστορικός Άτλαντας CENTENNIA

<p>Ευρώπη και στα Βαλκάνια</p> <p>2. Να εμπεδώσουν τις αιτίες και τις συνέπειες της Αποικιοκρατίας</p>		<p>ευρωπαϊκών κρατών</p> <p>3. Να συγκρίνουν τα χαρακτηριστικά των αποικιών του 19^{ου} αιώνα με εκείνα των αποικιών της αρχαίας Ελλάδας και να επισημάνουν ομοιότητες και διαφορές</p>	
	<p><i>Το ελληνικό κράτος από την ίδρυσή του ως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (5 ώρες)</i></p>		
<p>1. Να μάθουν για την οργάνωση του νεοελληνικού κράτους από τον Ιωάννη Καποδίστρια</p> <p>2. Να αποτιμούν το έργο του</p> <p>3. Να προσδιορίζουν τα αίτια της αντίδρασης στην προσπάθεια αυτή.</p>	<p>Ο Ιωάννης Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας 1 ώρα</p>	<p>1. Να περιγράψουν την κατάσταση που επικρατούσε στην Ελλάδα κατά την άφιξη του Ιωάννη Καποδίστρια</p> <p>2. Να συντάξουν πίνακα με τα μέτρα του Ιωάννη Καποδίστρια για την παιδεία, την οικονομία, τη διοίκηση κλπ</p> <p>3. Με βάση απομνημονεύματα, να καταγράψουν τους λόγους που συντέλεσαν στη δολοφονία του Ιωάννη Καποδίστρια</p> <p>4. Σε ένα παιχνίδι ρόλων να αντιπαραθέσουν τα επιχειρήματα υπέρ και κατά των επιλογών του Καποδίστρια</p>	<p>Πρωτοψάλτης Ε. (επιμ.). (1955-1957). <i>Απομνημονεύματα αγωνιστών του 21</i>. Αθήνα: Γ. Τσουκαλά.</p> <p>http://www.ime.gr/chronos/12/gr/1821_1833/politiki/index.html</p> <p>http://ts.sch.gr/repo/online-packages/gym-istoria-a-c/g04-web/section2/sitemap/sitemap.htm</p> <p>http://users.sch.gr/maritheod/o/1821/chrono.htm</p>

		<p>5. Με τη βοήθεια χάρτη να εντοπίσουν τα όρια του πρώτου νεοελληνικού κράτους και να συζητήσουν για την επάρκειά τους</p>	<p>http://users.sch.gr/maritheod/o/history-pi/section2/home.htm</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να μάθουν για το έργο της Αντιβασιλείας. 2. Να αντιλαμβάνονται τα αίτια της Επανάστασης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου. 3. Να αποτιμούν τη σημασία της καθιέρωσης της συνταγματικής μοναρχίας. 	<p>Από την άφιξη του Όθωνα (1833) έως την έξωσή του (1862) 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να περιγράψουν τα γεγονότα της επανάστασης της 3^{ης} Σεπτεμβρίου μέσα από τον τύπο της εποχής και από απομνημονεύματα 2. Να δουν εικαστικά έργα για την επανάσταση του 1843 	<p>Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Βουλής, εφημερίδα <i>Αθηνα</i>, έτος ΙΒ, τεύχος 1047, Τετάρτη 8 Σεπτεμβρίου 1843, βλ. http://srv-web1.parliament.gr/display_doc.asp?item=45925&seg= (σ. 335)</p> <p>Εκπαιδευτικό υλικό, http://www.ime.gr/chronos/12/gr/index.html</p> <p>Petropoulos, J. A. (1985). <i>Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο (1833-1843)</i>. τ. 1-2. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.</p> <p>Hering, G. (2004). <i>Τα πολιτικά κόμματα στην Ελλάδα 1821-</i></p>

			1936. τ. 1. Αθήνα: Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης.
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις βασικές αρχές του συντάγματος του 1864 2. Να είναι ενήμεροι για τη συμβολή του Χαρίλαου Τρικούπη στη συγκρότηση ενός σύγχρονου κράτους. 	Από την έξωση του Όθωνα (1862) ως το κίνημα στο Γουδί (1909) 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συγκρίνουν τα πολιτεύματα που καθιέρωσαν τα Συντάγματα του 1844 και 1864 2. Να βρουν παροιμιώδεις φράσεις του Χαρίλαου Τρικούπη 3. Να συγκεντρώσουν γελοιογραφίες που σατιρίζουν την πολιτική του 4. Σε ένα παιγνίδι ρόλων να αντιπαραθέσουν τα επιχειρήματα υπέρ και κατά της πολιτικής του Τρικούπη 	Τα Συντάγματα παρατίθενται στο http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/ Γελοιογραφίες, http://www.hppt-archives.gr/ (Πανόραμα του αιώνα, 2 ^ο επεισόδιο)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αφομοιώσουν τον όρο <i>Μεγάλη Ιδέα</i> 2. Να αξιολογούν την επίδρασή του στις αλυτρωτικές επιδιώξεις στην Κρήτη και τη Μακεδονία 3. Να αποκτούν σαφή εικόνα για τη δημιουργία των εθνικών κρατών στα Βαλκάνια 	Το Κρητικό Ζήτημα. Εθνικές επιδιώξεις στα Βαλκάνια. Το Μακεδονικό Ζήτημα 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αξιοποιώντας πηγές να γράψουν ένα σύντομο κείμενο για τους στόχους της Μεγάλης Ιδέας και την απήχυσή της στην ελληνική κοινωνία του 19^{ου} αιώνα 2. Να επισκεφθούν το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, το Πολεμικό Μουσείο Αθήνας/Θεσσαλονίκης 3. Να καταγράψουν τα σημαντικότερα γεγονότα και τους πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα 4. Να αφηγηθούν τη δράση ενός από τους πρωταγωνιστές του Μακεδονικού Αγώνα 5. Μετά από μελέτη αποσπασμάτων 	Πηγές, http://users.sch.gr/maritheodor/history-pi/section2/tests/piges.htm Βίντεο από το Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, http://www.imma.edu.gr/imma/publications/video.html http://users.sch.gr/maritheodor/history-pi/section2/home.htm

		<p>λογοτεχνικών βιβλίων για το Μακεδονικό ζήτημα, να συζητήσουν τις συνθήκες διεξαγωγής του</p> <p>6. Να εντοπίσουν στο χάρτη τις μεταβολές των ελληνικών συνόρων κατά το 19^ο αιώνα</p> <p>7. Να εντοπίσουν στο χάρτη τα εθνικά κράτη που δημιουργήθηκαν στα Βαλκάνια και να συζητήσουν τις γεωπολιτικές αλλαγές που επήλθαν στην περιοχή</p>	<p>Σκοπετέα, Ε. (1988). <i>Το Πρότυπο Βασίλειο και η Μεγάλη Ιδέα (1830-1880)</i>. Αθήνα: Πολύτυπο.</p>
<p>1. Να αποκτούν γνώσεις για την εξέλιξη του αγροτικού ζητήματος και τις δραστηριότητες της ανερχόμενης αστικής τάξης.</p> <p>2. Να προσδιορίζουν τους λόγους της μετανάστευσης</p>	<p>Η ελληνική οικονομία και κοινωνία κατά τον 19^ο αιώνα 1 ώρα</p>	<p>1. Μετά από μελέτη αποσπασμάτων λογοτεχνικών βιβλίων και/ή φωτογραφικού υλικού να αφηγηθούν τις συνθήκες ζωής των αγροτών και των αστών στα τέλη του 19^{ου} αιώνα</p> <p>2. Να καταρτίσουν πίνακα με τα μεταναστευτικά ρεύματα και τις περιοχές προέλευσης των μεταναστών</p> <p>3. Με χρήση κινηματογραφικού και λογοτεχνικού υλικού να συζητήσουν τις επιπτώσεις της υπερπόντιας μετανάστευσης στην ελληνική κοινωνία των αρχών του 20^{ου} αιώνα και τις δυσκολίες προσαρμογής των μεταναστών στο νέο περιβάλλον</p>	<p>Φωτογραφικό υλικό, http://www.ime.gr/chronos/12/gr/general/gallery/list5.htm http://www.hppt-archives.gr/ (Πανόραμα του αιώνα, 2^ο επεισόδιο)</p>
<p>1. Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά των καλλιτεχνικών ρευμάτων</p>	<p><i>Η Τέχνη κατά τον 19^ο αιώνα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη</i> (1 ώρα)</p>	<p>1. Να παρουσιάσουν αντιπροσωπευτικά έργα τέχνης των σημαντικότερων καλλιτεχνικών ρευμάτων του 19^{ου} αιώνα</p>	<p><i>Οι Μεγάλοι Ζωγράφοι. Από τον 19^ο αιώνα στον 20^ο.</i> (1977). τ. 2^{ος}. Αθήνα: Fabbri-</p>

<p>του ρομαντισμού, του ρεαλισμού και του ιμπρεσιονισμού στην ευρωπαϊκή τέχνη του 19^{ου} αιώνα</p> <p>2. Να αποτιμούν την επίδραση των κυριότερων ευρωπαϊκών καλλιτεχνικών ρευμάτων στην ελληνική καλλιτεχνική δημιουργία του 19^{ου} αιώνα</p>		<p>2. Να παρουσιάσουν τους σημαντικότερους Έλληνες καλλιτέχνες του 19^{ου} αιώνα και τα θέματα που επέλεξαν</p> <p>3. Να βρουν φωτογραφικό υλικό για τα νεοκλασικά κτίσματα στην Ελλάδα</p> <p>4. Να επισκεφθούν μουσεία (Εθνική Πινακοθήκη, Δημοτικές Πινακοθήκες)</p>	<p>Μέλισσα.</p> <p><i>Οι Έλληνες Ζωγράφοι. Από το 19^ο αιώνα στον 20^ο. (1976).</i> Αθήνα: Μέλισσα</p> <p>Κωτίδης Α. (1995). <i>Ελληνική Τέχνη. Ζωγραφική του 19^{ου} αιώνα.</i> Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Μυκονιάτης, Η. (1996). <i>Ελληνική Τέχνη. Νεοελληνική Γλυπτική.</i> Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Φιλίππιδης, Δ. (1984). <i>Νεοελληνική Αρχιτεκτονική,</i> Αθήνα: Μέλισσα.</p>
	<p><i>Η Ελλάδα από το κίνημα στο Γουδί (1909) ως το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων (1913) (2 ώρες)</i></p>		
<p>1. Να εμπεδώσουν τους λόγους που προκάλεσαν</p>	<p>Το κίνημα στο Γουδί (1909) και η βενιζελική</p>	<p>1. Να μελετήσουν συγκεκριμένες εφημερίδες που υπάρχουν σε ψηφιακή μορφή για να</p>	<p>Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Βουλής Αθηνών, http://srv-</p>

<p>το κίνημα στο Γουδί</p> <p>2. Να αποτιμούν τα αποτελέσματά του κινήματος στο Γουδί</p> <p>3. Να γνωρίζουν το εκσυγχρονιστικό έργο του Ελευθέριου Βενιζέλου (1910-1912)</p>	<p>πολιτική της περιόδου 1910-1912</p> <p>1 ώρα</p>	<p>σχολιάσουν την απήχηση του κινήματος</p> <p>2. Να καταγράψουν μέσα από πηγές, τους σκοπούς της ίδρυσης του Στρατιωτικού Συνδέσμου</p> <p>3. Μελετώντας το Σύνταγμα του 1911 να βρουν τις βελτιώσεις που έφερε στην εκπαίδευση, την ιδιοκτησία και στη θέση των δημοσίων υπαλλήλων</p>	<p>web1.parliament.gr/library.asp?item=43475</p> <p>Ακρόπολις, http://srv-web1.parliament.gr/library.asp?item=47282</p> <p>Τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου, http://www.ime.gr/chronos/13/gr/domestic_policy/sources/index.html</p> <p>Το Σύνταγμα παρατίθεται στο http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/</p> <p>Επίσης, http://www.ime.gr/chronos/13/gr/domestic_policy/sources/02.html</p> <p>Για το Βενιζέλο, http://www.venizelos-foundation.gr/ http://www.hellenicparliament.gr/Enimerosi/Ektheseis/?press=3365d638-b77c-4359-</p>
---	---	--	---

			940f-03200e40ab62
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να διακρίνουν τις δύο φάσεις των Βαλκανικών Πολέμων 2. Να προσδιορίζουν τα αίτια και τις συνέπειές τους 	<p>Βαλκανικοί Πόλεμοι (1912-1913) 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να καταρτίσουν χρονολογικό διάγραμμα με τις κυριότερες μάχες των Βαλκανικών Πολέμων ή να σχεδιάσουν την πορεία του ελληνικού στρατού με τη βοήθεια φωτογραφικού και κινηματογραφικού υλικού 2. Να συλλέξουν έργα ζωγράφων με θέμα τους Βαλκανικούς Πολέμους και να συζητήσουν τις σκηνές που περιγράφονται 3. Να μελετήσουν χάρτες με τα νέα σύνορα των Βαλκανικών Κρατών και να εκφράσουν τις απόψεις τους για τη σημασία της ενσωμάτωσης των Νέων Χωρών στην Ελλάδα 4. Να επισκεφθούν το Πολεμικό Μουσείο Αθηνών και το Παράρτημά του στη Θεσσαλονίκη 	<p>Βίντεο για τους Βαλκανικούς Πολέμους, http://www.hppt-archives.gr/ (Πανόραμα του αιώνα, 5^ο, 6^ο και 7^ο επεισόδιο)</p> <p>Μουσείο Φωτογραφίας «Χρήστος Καλεμκερής» Δήμου Καλαμαριάς, Προελαύνοντας για την απελευθέρωση, Ευάγγελος Χεκίμογλου (επιμ.), Θεσσαλονίκη 2012</p> <p>http://www.hellasarmy.gr/page.php?page=gallery-balkaniki http://www.ime.gr/chronos/13/gr/general/maps/index.html ! </p>
	<p><i>Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος και η Ρωσική Επανάσταση (3 ώρες)</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αποκτούν σαφή 	<p>Ο Πρώτος Παγκόσμιος</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να εντοπίσουν στο χάρτη τα αντίπαλα 	<p>Στιγμιότυπα από τον Πρώτο</p>

<p>αντίληψη των αιτιών του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Να γνωρίζουν τα αντίπαλα στρατόπεδα 3. Να αξιολογούν τις συνέπειες του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου 	<p>Πόλεμος (1914-1918) 1 ώρα</p>	<p>στρατόπεδα και τα σύνορα των νέων κρατών μετά τις συνθήκες ειρήνης</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Να καταγράψουν τα υλικά, τα μέσα και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν κατά τον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο για την εξουδετέρωση του αντιπάλου 	<p>Παγκόσμιο Πόλεμο, http://project.efg1914.eu και http://www.britishpathe.com/</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις συνθήκες εμπλοκής της Ελλάδας στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο 2. Να διακρίνουν τις πολιτικές συνέπειες του Εθνικού Διχασμού 	<p>Η Ελλάδα στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο- Ο Εθνικός Διχασμός 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συλλέξουν υλικό (φωτογραφίες, άρθρα από τον τύπο) για τη συμμετοχή της Ελλάδας στον Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο 2. Να συζητήσουν για τα πάθη που προκάλεσε ο Εθνικός Διχασμός με βάση άρθρα του βενιζελικού και αντιβενιζελικού τύπου της εποχής 	<p>Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Βουλής http://www.hppt-archives.gr/ (Πανόραμα του Αιώνα, 8^ο και 9^ο επεισόδιο) Κίνημα της Εθνικής Άμυνας, http://www2.e-yliko.gr/htmls/Fyyl/Istoria/fik_eim3.aspx</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να είναι ενήμεροι για τα αίτια και τις αρχές της Ρωσικής Επανάστασης 2. Να αξιολογούν τη σημασία της Ρωσικής Επανάστασης για την παγκόσμια ιστορία 	<p>Ρωσική Επανάσταση 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να μελετήσουν κείμενα μέσα από τα οποία να διακρίνουν τα αιτήματα των Ρώσων επαναστατών 2. Να κατασκευάσουν χρονολόγιο με τα σημαντικότερα γεγονότα της Ρωσικής Επανάστασης 	<p>http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000075693&tsz=0&autostart=0 http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook39.asp</p>

		3. Αντλώντας υλικό από τη λογοτεχνία και τον κινηματογράφο να κάνουν εργασία με θέμα την παρουσίαση των κοσμογονικών αλλαγών που επέφερε στην παγκόσμια ιστορία η Οκτωβριανή Επανάσταση	
	<i>Ο Μικρασιατικός Πόλεμος (1919-1922) (3 ώρες)</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις συνθήκες ζωής των ελληνικών κοινοτήτων της Μικράς Ασίας και του Πόντου 2. Να αναλύουν τους παράγοντες που συντέλεσαν στην ανάληψη του εγχειρήματος της Μικρασιατικής Εκστρατείας 3. Να συσχετίσουν την ανάληψη της Μικρασιατικής Εκστρατείας με την έξαρση του τουρκικού εθνικού κινήματος 	<p>Οι διεκδικήσεις της Αντάντ και της Ελλάδας στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Ο ελληνισμός της δυτικής Μικράς Ασίας και του Πόντου. Το τουρκικό εθνικό κίνημα 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατασκευάσουν ακροστιχίδες ή σταυρόλεξα με τις ονομασίες σπουδαίων πόλεων και τοπωνυμίων της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Θράκης 2. Να βρουν στοιχεία για την οικονομική και πολιτιστική ακμή των ελληνικών πληθυσμών της Μικράς Ασίας, του Πόντου και της Θράκης 3. Να προσδιορίσουν τις αλλαγές που επέφερε στη θέση των ελληνικών κοινοτήτων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας η επικράτηση του κινήματος των Νεοτούρκων 	<p>Χάρτης διασποράς των ελληνικών πληθυσμών στη Μικρά Ασία, http://www.fhw.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/facts/11.html</p> <p>http://www.ehw.gr/ehw/for.ms/Default.aspx</p> <p><i>Ο Πόντος των Ελλήνων.</i> (2003). Αθήνα: Έφεσος.</p> <p>Μεχτίδης, Π. (2006). Αθήνα: Έφεσος.</p> <p>Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. (1980,1982, 2013). <i>Έξοδος</i>. τ. 1-3. Αθήνα: Κέντρο</p>

			Μικρασιατικών Σπουδών www.snhell.gr
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να διακρίνουν τα κύρια γεγονότα του Μικρασιατικού Πολέμου 2. Να γνωρίζουν την κατάληξη του Μικρασιατικού Πολέμου 	<p>Η Μικρασιατική Καταστροφή 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κατασκευάσουν χρονολογικό πίνακα με τα σημαντικότερα γεγονότα της Μικρασιατικής Εκστρατείας 2. Με βάση φωτογραφικό/ κινηματογραφικό υλικό και μαρτυρίες να συζητήσουν τις τραγικές συνθήκες υπό τις οποίες οι πρόσφυγες εκδιώχθηκαν βίαια από τις πατρίδες τους 	<p>Χάρτες, http://www.ime.gr/chronos/13/gr/general/maps/index4.html</p> <p>http://www.hppt-archives.gr/ (Πανόραμα του αιώνα, 13^ο-16^ο επεισόδιο) http://www.elia.org.gr/</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να μάθουν τους όρους της Συνθήκης της Λοζάνης 2. Να αποτιμούν τις πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις της Μικρασιατικής Καταστροφής στην Ελλάδα και την Τουρκία 	<p>Οι εξελίξεις στην Ελλάδα και την Τουρκία μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συγκρίνουν το περιεχόμενο της Συνθήκης των Σεβρών και της Συνθήκης της Λοζάνης και να εξάγουν συμπεράσματα 2. Να καταγράψουν τις επιπτώσεις της Μικρασιατικής Καταστροφής σε ηθικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο 3. Στον χάρτη της Ελλάδας να σημειώσουν τις 	<p>Οι όροι των Συνθηκών των Σεβρών και της Λοζάνης, http://users.sch.gr/maritheod/o/history-pi/section2/piges/index.html http://www.ime.gr/chronos/13/gr/foreign_policy/index.html</p> <p>http://www.ime.gr/chronos/14/gr/1923_1940/foreign_policy/index.html</p> <p>Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. (1980,1982, 2013).</p>

		περιοχές στις οποίες κατέφυγαν οι πρόσφυγες μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή	Έξοδος, τ. 1-3. Αθήνα: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών www.snhell.gr http://www.de.sch.gr/mikrasia
	<i>Η εποχή του Μεσοπολέμου (1919-1939) (2 ώρες)</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αποκτούν γνώσεις για την οικονομική κρίση του 1929 και για τις σημαντικότερες κοινωνικές της επιπτώσεις 2. Να αντιλαμβάνονται τους λόγους της ανόδου του φασισμού και του ναζισμού 	Τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια. Η παγκόσμια οικονομική κρίση και οι κοινωνικές και πολιτικές της διαστάσεις 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να συζητήσουν την επίδραση που άσκησε η οικονομική κρίση στην άνοδο των ολοκληρωτικών καθεστώτων στην Ευρώπη 2. Να βρουν τα σύμβολα και να σκιαγραφήσουν τις προσωπικότητες των ηγετών των ολοκληρωτικών καθεστώτων 3. Να επισημάνουν τα στοιχεία της ακραίας ιδεολογίας των ολοκληρωτικών καθεστώτων μέσα από λογοτεχνικά, θεατρικά και εικαστικά έργα με αντιφασιστικό και αντιναζιστικό περιεχόμενο 	http://www.hppt-archives.gr/ (Πανόραμα του αιώνα, 22 ^ο επεισόδιο) http://www.ekebi.gr/fakeloi/fascism/main.htm
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αποκτούν βασικές γνώσεις για τις σημαντικότερες πολιτικές 	Η Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Η δικτατορία της 4 ^{ης}	<ol style="list-style-type: none"> 1. Σε ένα παιχνίδι ρόλων να αντιπαραθέσουν τα επιχειρήματα υπέρ και κατά της πολιτικής του Βενιζέλου 	http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/page-

<p>εξελίξεις στην Ελλάδα κατά το Μεσοπόλεμο (ανακήρυξη Β' Ελληνικής Δημοκρατίας, βενιζελική τετραετία, παλινόρθωση και δικτατορία Μεταξά)</p> <p>2. Να αξιολογούν την επίδραση της παρουσίας των προσφύγων στην κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή της Ελλάδας.</p>	<p>Αυγούστου 1936 1 ώρα</p>	<p>2. Διαβάζοντας μαρτυρίες προσφύγων και συγκεντρώνοντας φωτογραφικό υλικό, να καταγράψουν τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι πρόσφυγες τα πρώτα χρόνια της εγκατάστασής τους στην Ελλάδα</p> <p>3. Να συνθέσουν εργασία με θέμα πρόσφυγες και ρεμπέτικο τραγούδι/ή πρόσφυγες και μικρασιατική παράδοση (χοροί, διατροφικές συνήθειες, έθιμα)</p>	<p>assetview.aspx?tid=0000004820&tsiz=0&autostart=0</p> <p>Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών. (1980,1982, 2013). <i>Εξοδος</i>. τ. 1-3. Αθήνα: Κέντρο Μικρασιατικών Σπουδών www.snhell.gr</p> <p>http://users.sch.gr/mikrasia/hronolog.htm</p> <p>Μαρτυρίες προσφύγων, www.snhell.gr</p> <p>Φωτογραφικό υλικό, http://www.elia.org.gr/ http://www.ime.gr/chronos/14/gr/1923_1940/</p>
	<p><i>Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος και η Ελλάδα (3 ώρες)</i></p>		
<p>1. Να εμπεδώσουν τα αίτια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου</p>	<p>Ο Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος 1 ώρα</p>	<p>1. Να καταγράψουν τις προκλητικές ενέργειες του Χίτλερ που προκάλεσαν την κήρυξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου</p>	<p>http://www.hpert-archives.gr/ (Πανόραμα του αιώνα, 31^ο - 32^ο επεισόδιο)</p>

<p>2. Να διακρίνουν τις κύριες φάσεις του</p>		<p>2. Να σχολιάσουν τις ακρότητες του πολέμου μέσα από φωτογραφικό και κινηματογραφικό υλικό</p> <p>3. Να αξιολογήσουν τη χρήση της ατομικής βόμβας ως μέσου για τον τερματισμό του πολέμου</p>	<p>http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook45.asp</p> <p>http://www.e-yliko.gr/Lists/List6/b_polemos.aspx</p>
<p>1. Να αξιολογούν τη σημασία της συμμετοχής της Ελλάδας στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο</p> <p>2. Να διαπιστώσουν τα δεινά της Κατοχής και τη σημασία της Εθνικής Αντίστασης</p>	<p>Η συμμετοχή της Ελλάδας στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο 1 ώρα</p>	<p>1. Να αποτυπώσουν με τη βοήθεια χάρτη τη νικηφόρα πορεία του ελληνικού στρατού στο αλβανικό μέτωπο και/ή να γνωρίζουν το έπος του '40 μέσα από εφημερίδες της εποχής ή μαρτυρίες</p> <p>2. Να παρουσιάσουν τα δεινά του πολέμου και της Κατοχής μέσα από μαρτυρίες ή έργα Ελλήνων ποιητών, λογοτεχνών, ζωγράφων και χαρακτών</p> <p>3. Να κάνουν εργασία με θέμα «Κατοχή και Αντίσταση», χρησιμοποιώντας φωτογραφικό /κινηματογραφικό υλικό και μαρτυρίες</p> <p>4. Να γνωρίσουν τους τρόπους που αντιμετώπισαν οι Έλληνες τον πόλεμο με</p>	<p>http://www.e-yliko.gr/Lists/List6/b_polemos.aspxhttp://www.ime.gr/chronos/14/gr/1940_1945/index.html</p> <p>Χρήστου, Χ. (1994). <i>Ελληνική Τέχνη. Νεοελληνική Χαρακτική</i>, Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>http://ts.sch.gr/repo/online-packages/gym-istoria-a-c/g04-web/section3/home.htm</p> <p>Φωτογραφικό αρχείο ΑΣΚΙ, http://62.103.28.111/photogr</p>

		βάση γελοιογραφίες και τραγούδια της εποχής	aphic/
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να προσδιορίζουν τις επιπτώσεις του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου 2. Να αποτιμούν το ρόλο του ΟΗΕ 	Τα αποτελέσματα του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και η ίδρυση του ΟΗΕ 1 ώρα	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να κάνουν εργασία για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις καταστροφές από τον πόλεμο μέσα από κινηματογραφικό/φωτογραφικό υλικό και μαρτυρίες Εβραίων επιζήσαντων 2. Να μελετήσουν τα βασικά δικαιώματα που κατοχυρώνονται με τη Διακήρυξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του ΟΗΕ 	http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook44.asp Κούνιο-Αμαρίλιο, Ε.(2006). 50 χρόνια μετά...Αναμνήσεις μιας θεσσαλονικιώτισσας Εβραίας. Θεσσαλονίκη: Ιανός. http://www.unric.org/el/index.php?option=com_content&view=article&id=19&Itemid=33 http://www.fordham.edu/Hallsall/mod/modsbook46.asp και www.indiana.edu/~league
	<i>Διεθνείς εξελίξεις από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου έως τα τέλη του 20^{ου} αιώνα (2 ώρες)</i>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τα βασικά 	Η πολιτική διαίρεση της	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να σχεδιάσουν χάρτη με τις χώρες του 	

<p>αίτια του διαχωρισμού του κόσμου σε Ανατολή και Δύση</p> <p>2. Να διαπιστώσουν τις συνέπειες της μεταξύ τους αντιπαλότητας</p>	<p>Ευρώπης, Διπολισμός και Ψυχρός Πόλεμος 1 ώρα</p>	<p>υπαρκτού σοσιαλισμού και της δυτικού κόσμου</p> <p>2. Να συζητήσουν τα προβλήματα που δημιούργησε ο Ψυχρός Πόλεμος στους λαούς της Ανατολής και της Δύσης μέσα από τον κινηματογράφο και τη λογοτεχνία</p> <p>3. Να βρουν στοιχεία για τα νεανικά κινήματα της δεκαετίας του '60 (χίπις, ακτιβιστές) με τη χρήση μουσικού, κινηματογραφικού, φωτογραφικού και λογοτεχνικού υλικού</p>	<p>Υλικό για το Μάη του 1968, http://www.larousse.fr/encyclopedie/divers/%C3%A9v%C3%A9nements_de_mai_1968/131140</p>
<p>1. Να αξιολογούν τους παράγοντες που προκάλεσαν το τέλος της Αποικιοκρατίας</p> <p>2. Να μάθουν για την άνοδο των κρατών του Τρίτου Κόσμου</p> <p>3. Να εντοπίσουν τα κυριότερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα κράτη του Τρίτου Κόσμου</p>	<p>Το τέλος της Αποικιοκρατίας και η ανάδυση του Τρίτου Κόσμου 1 ώρα</p>	<p>1. Να βρουν τα κράτη του Τρίτου Κόσμου που αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα υποσιτισμού</p> <p>2. Να παρουσιάσουν τις σημαντικότερες προσωπικότητες του Τρίτου Κόσμου και να εκτιμήσουν τη συμβολή τους στην πτώση της Αποικιοκρατίας</p> <p>3. Να καταγράψουν τα προβλήματα του Τρίτου Κόσμου μέσα από φωτογραφικό, κινηματογραφικό και έντυπο υλικό</p>	<p>http://www.worldbank.org/en/country http://www.actionaid.gr/ http://www.env-edu.gr/packs/peinastonkosmo/1_genika%20stoixeia.html</p>
	<p><i>Η Ελλάδα από το τέλος του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου έως τα τέλη του 20ού αιώνα (4 ώρες)</i></p>		

<ol style="list-style-type: none"> 1. Να γνωρίζουν τις αιτίες του Εμφυλίου Πολέμου 2. Να αξιολογούν τις επιπτώσεις του στην ελληνική κοινωνία και πολιτική ζωή του τόπου 3. Να γνωρίζουν τον κυπριακό αγώνα και τις προσπάθειες για την ένωση του νησιού με την Ελλάδα 4. Να γνωρίζουν το πλαίσιο μέσα στο οποίο η Κύπρος κέρδισε την ανεξαρτησία της 	<p>Ο Εμφύλιος Πόλεμος και τα κύρια προβλήματα της μετεμφυλιακής Ελλάδας (1944-1963). Ο κυπριακός αγώνας (1955-1960) 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να παραθέσουν διαφορετικές απόψεις για τον ελληνικό Εμφύλιο μέσα από τη λογοτεχνική, ποιητική και καλλιτεχνική δημιουργία 2. Να βρουν φωτογραφικό υλικό για τον ελληνικό Εμφύλιο και τους πολιτικούς πρόσφυγες 3. Με τη βοήθεια χάρτη των κατεχόμενων περιοχών της Κύπρου να συζητήσουν την αλλοίωση της πληθυσμιακής σύνθεσης της μεγαλονήσου μετά την εισβολή 	<p>Φωτογραφικό αρχείο ΑΣΚΙ, http://62.103.28.111/photographic/</p> <p>Για τους πολιτικούς πρόσφυγες, http://www.hri.org/forum/diaspora/ http://cyprus1974.org/</p> <p>Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (1976), http://www.cyprus-dispute.org/materials/echr/index.html</p> <p>ΟΗΕ και Κυπριακό, http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=0000007814&tsz=0&autostart=0</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να είναι ενήμεροι για τους λόγους επιβολής της 	<p>Όξυνση της πολιτικής κρίσης και η δικτατορία</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να καταγράψουν μερικές από τις μεθόδους επιβολής και καταστολής που 	<p>http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/p</p>

<p>δικτατορίας</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Να επισημάνουν τα χαρακτηριστικά του δικτατορικού καθεστώτος 3. Να διακρίνουν τα αίτια της κατάρρευσής του 	<p>της 21^{ης} Απριλίου 1967 1 ώρα</p>	<p>χρησιμοποιούσε το δικτατορικό καθεστώς</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Να γνωρίσουν τα βασικά αιτήματα της εξέγερσης του Πολυτεχνείου και το ρόλο της στην ανατροπή της χούντας 	<p>age-assetview.aspx?tid=6686&autostart=0 και http://www.ert-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=77490&autostart=0</p> <p>http://www.hppt-archives.gr/V3/public/main/page-assetview.aspx?tid=91471&autostart=0 και http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/ebook/show.php/DSGL105/229/1687,5393/extras/activities/indexE_7_metaselida/indexe_7_metaselida.html</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αποκτούν σαφή εικόνα για τους κύριους θεσμούς που συντέλεσαν στην αποκατάσταση της δημοκρατίας 2. Να αποτιμούν τα μέτρα αναδιοργάνωσης της χώρας κατά την περίοδο 	<p>Η Ελλάδα από τη Μεταπολίτευση ως τα τέλη της δεκαετίας του '80 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να μάθουν τις συνθήκες υπό τις οποίες αποκαταστάθηκε η δημοκρατία 2. Μελετώντας το Σύνταγμα του 1975, να συζητήσουν για το έργο που επιτέλεσε η κυβέρνηση εθνικής ενότητας και τη συμβολή της στην εγκαθίδρυση δημοκρατικών θεσμών 	<p>Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Βουλής</p> <p>Το Σύνταγμα παρατίθεται στο http://www.hellenicparliament.gr/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Syntagmatiki-Istoria/</p>

αυτή			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να προσδιορίζουν τους λόγους κατάρρευσης των λαϊκών δημοκρατιών της Ανατολικής Ευρώπης 2. Να αξιολογούν τις συνακόλουθες αλλαγές της κατάρρευσης των λαϊκών δημοκρατιών στα Βαλκάνια 	<p>Η μεταψυχροπολεμική εποχή στην Ευρώπη και στην Ελλάδα 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να βρουν φωτογραφικό και έντυπο υλικό για την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού 2. Να παρουσιάσουν την ανέγερση και την πτώση του τείχους του Βερολίνου ως συμβόλου του Ψυχρού Πολέμου 3. Να συζητήσουν την επίδραση της κατάρρευσης του υπαρκτού σοσιαλισμού στη σημερινή εποχή, ιδιαίτερα στα βαλκανικά κράτη 	<p>http://www.hppt-archives.gr/ (Ριμέικ, Η πτώση του τείχους και οι επιπτώσεις του στην Ελλάδα) Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Βουλής</p>
	<p><i>Οι προσπάθειες ενοποίησης της Ευρώπης και η Ελλάδα (1 ώρα)</i></p>		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Να αξιολογούν τους παράγοντες που οδήγησαν στην ευρωπαϊκή ενοποίηση 2. Να αποτιμούν τη σημασία της συγκρότησής της 3. Να γνωρίζουν τις διαδικασίες ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση 	<p>Η Ελλάδα και οι διαδικασίες ενοποίησης της Ευρώπης. Η Ελλάδα κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης 1 ώρα</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να καταρτίσουν πίνακα με τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το χρόνο ένταξής τους σε αυτήν 2. Να συζητήσουν τις δυνατότητες αλλά και τα προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης 3. Να διερευνήσουν το ρόλο της ευρωπαϊκής ενοποίησης στην υπέρβαση των εθνικιστικών διαφορών μεταξύ των ευρωπαϊκών λαών 	<p>www.europarl.gr</p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Να διακρίνουν τα βασικά χαρακτηριστικά των κύριων καλλιτεχνικών ρευμάτων του 20^{ου} αιώνα 2. Να γνωρίζουν τους μεγάλους Έλληνες δημιουργούς 	<p><i>Η Τέχνη του 20^{ου} αιώνα</i> (1 ώρα)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Να παρουσιάσουν σημαντικά έργα κορυφαίων ζωγράφων των σημαντικότερων κινημάτων τέχνης 2. Να συζητήσουν την επιρροή που δέχεται η Τέχνη από το ιστορικό γίνεσθαι 	<p>Οι Μεγάλοι Ζωγράφοι. <i>Εικοστός Αιώνας</i>. (1977). τ. 5, Αθήνα: Fabbri-Μέλισσα.</p> <p>Οι Έλληνες Ζωγράφοι. <i>20^{ος} αιώνας</i> (1976).τ. 2^{ος}. Αθήνα: Μέλισσα.</p> <p>Χρήστου, Χ. (1996). <i>Ελληνική Τέχνη. Ζωγραφική 20^{ου} αιώνα</i>. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Μυκονιάτης, Η. (επιμ.), (1996). <i>Ελληνική Τέχνη. Νεοελληνική Γλυπτική</i>. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>Χρυσάνθος Χρήστου, Χ. (1994). <i>Ελληνική Τέχνη. Νεοελληνική Χαρακτική</i>. Αθήνα: Εκδοτική Αθηνών.</p> <p>http://www.metmuseum.org/ http://www.moma.org/</p> <p>Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων Μουσείου Μπενάκη, http://www.benaki.gr/index.a</p>
--	---	---	---

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Βασική μεθοδολογική στρατηγική είναι η προσέγγιση του ιστορικού περιεχομένου κατά διδακτικές ενότητες. Απαιτείται η πολυεπίπεδη παρουσίαση και επεξεργασία της διδακτικής ενότητας από τον εκπαιδευτικό με τη συνδρομή επαρκούς και πολυτροπικού διδακτικού υλικού.

Ο εκπαιδευτικός αξιοποιεί εναλλακτικές αναπαραστάσεις του ιστορικού περιεχομένου. Η αφήγηση από τον διδάσκοντα μπορεί να παρέχει με συντομία και ακρίβεια τις απαραίτητες πληροφορίες για την ενεργοποίηση και τον προβληματισμό των μαθητών και να κινήσει το ενδιαφέρον τους. Επίσης, ο διδάσκων χρησιμοποιεί γραπτές πηγές, υλικά και άυλα κατάλοιπα, οπτικοακουστικά μέσα, το διαδίκτυο, συναφή λογισμικά και ιστορικές αφηγήσεις. Επίσης, μπορεί να εφαρμόσει και ενεργητικές διδακτικές τεχνικές και βιωματικές δράσεις, όπως η δραματική αναπαράσταση ιστορικών σκηνών, η επιτόπια έρευνα, οι επισκέψεις σε αρχαιολογικούς-ιστορικούς χώρους, σε μουσεία, σε αίθουσες τέχνης. Αυτές οι διδακτικές δραστηριότητες στοχεύουν στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη μαθησιακή διαδικασία, μέσω της διερεύνησης ιστορικών δεδομένων και πηγών (εικονικών ή γραπτών), Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής είναι να συνάγουν πληροφορίες ιστορικού ενδιαφέροντος, να κρίνουν και να ερμηνεύουν τεκμήρια του παρελθόντος.

Σημαντικό ρόλο στην προαγωγή της ιστορικής εκπαίδευσης διαδραματίζει η υιοθέτηση της ερευνητικής εργασίας (project). Στο πλαίσιο των ομάδων οι μαθητές μαθαίνουν να μελετούν, να επεξεργάζονται το ιστορικό υλικό και να αξιοποιούν τις Νέες Τεχνολογίες, γεγονός που συμβάλλει στην προώθηση της ιστορικής μάθησης και στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης.

Επίσης, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία εργαστηρίου Ιστορίας με διαδραστικούς πίνακες, προβολείς, ηλεκτρονικούς υπολογιστές, βίντεο, μικρές βιβλιοθήκες κλπ. που προσφέρουν στους διδάσκοντες πολλαπλές επιλογές μεθόδων διδασκαλίας και ευελιξία ως προς την εφαρμογή τους, ενώ ταυτόχρονα υποστηρίζουν και εμπλουτίζουν το σχολικό εγχειρίδιο.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση του μαθητή αποτελεί βασικό στοιχείο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς στοχεύει στην ανατροφοδότηση της διδασκαλίας και στην προοδευτική βελτίωση του μαθητή. Μέσα από τη διαδικασία αυτή οι διδάσκοντες συνειδητοποιούν την επιτυχία ή αποτυχία των ακολουθούμενων μεθόδων και την αποτελεσματικότητα των στρατηγικών που υιοθέτησαν κατά τη διάρκεια της διδακτικής πράξης και προβαίνουν σε βελτιώσεις.

Η αξιολόγηση χρειάζεται να είναι διαρκής και διαμορφωτική και να διεξάγεται ατομικά ή ομαδικά, με σκοπό τον περιορισμό της αποστήθισης και αναπαραγωγής των ιστορικών γνώσεων από μέρους του μαθητή. Ασκείται μέσα από πολλαπλές και εναλλασσόμενες μορφές, όπως η προφορική και γραπτή εξέταση και η παρουσίαση εργασιών, κατά τις οποίες ελέγχεται η αφηγηματική ικανότητα, η γνώση, η διατύπωση ιστορικού λόγου, η ανάπτυξη κριτικού συλλογισμού.

Επειδή το μάθημα της Ιστορίας στοχεύει στην καλλιέργεια και στην ανάπτυξη ιστορικής κριτικής σκέψης και ιστορικής συνείδησης το μεγαλύτερο μέρος των ερωτήσεων, γραπτών και προφορικών, πρέπει να αποσκοπεί όχι μόνο στον έλεγχο της αφομοίωσης γνώσεων αλλά και στην κριτική αξιοποίησή τους.

